

Samen veiligheid creëren

Een onderzoek naar de voorwaarden waaronder cocreatie tussen burgers en politie gerealiseerd kan worden

Tamarah Collij
Augustus 2012

Samen veiligheid creëren

Een onderzoek naar de voorwaarden waaronder cocreatie tussen burgers en politie gerealiseerd kan worden

Tamarah Collij
T.m.collij@gmail.com
Augustus 2012

Afstudeerscriptie Master Publiek Management 2011-2012
Utrechtse School voor Bestuurs- en Organiseringswetenschap (USBO)
Universiteit Utrecht

Dr. Martijn van der Meulen, Universiteit Utrecht
Dr. Albert Meijer, Universiteit Utrecht
Drs. Erik Staffeleu, Centrum Versterking Opsporing

Universiteit Utrecht

• Raad van Korpschefs
• Centrum Versterking Opsporing

Voorwoord

Na mijn bachelorstudie Algemene Sociale Wetenschappen en deze masterstudie Publiek Management is dan toch echt het einde daar en sluit ik mijn studententijd af met deze scriptie.

Het proces dat aan dit eindresultaat vooraf ging heeft overeenkomsten met het thema dat in deze scriptie centraal staat, namelijk cocreatie. Cocreatie is een manier om de aanpak van criminaliteit te organiseren; intensieve samenwerking tussen burgers en politie om uiteindelijk Nederland veiliger te maken. Ik kan zeggen dat deze scriptie ook in een soort cocreërend proces is ontwikkeld. Net zoals dat veiligheid niet alleen door de politie gerealiseerd kan worden, had ik deze scriptie nooit zonder hulp van andere mensen kunnen schrijven. Cocreatie gaat daarnaast over het creëren van waarde voor alle partijen en ik hoop dat dat ook geldt voor deze scriptie. Deze waarde bestaat voor het CVO, en daarmee de politie, uit hopelijk nuttige aanbevelingen, de Universiteit Utrecht een afgestudeerde studente rijker en ik mijn master-titel. Ik wil de mensen die hebben geholpen aan dit eindresultaat dan ook graag op deze plek bedanken.

Ik wil graag beginnen met het bedanken van mijn begeleider Martijn van der Meulen. Je begeleiding heb ik als positief ervaren; je gaf me goede ideeën wanneer ik vast zat, zinnige kritieken op mijn stukken en je stond altijd klaar voor onze tutorgroep. Ook wil ik mijn tweede lezer Albert Meijer graag bedanken, je opmerkingen hebben gezorgd voor een verscherping van mijn scriptie. Hiernaast wil ik alle mensen bedanken die werkzaam zijn bij het CVO, waar ik mijn onderzoek heb mogen uitvoeren. Ik heb gezien hoe jullie allemaal vol enthousiasme werken om Nederland uiteindelijk een stukje veiliger te maken en daarbij ook met plezier klaar staan voor studenten zoals ik, door me te voorzien van commentaar en artikelen. In het bijzonder wil ik mijn stagebegeleider Erik Staffeleu bedanken. Hiernaast heb ik erg veel steun gehad aan de kritische blik van Lisette van der Hoeven. Natuurlijk wil ik ook de respondenten bedanken voor hun hulp en tijd. Ook de wijkagenten en projectleiders die passievol spraken over hun project of wijk, wil ik graag bedanken.

Hiernaast wil ik mijn tutorgroep bedanken, in het bijzonder Jorika Baarda. Het was erg fijn om te kunnen spreken met iemand die bij dezelfde organisatie haar onderzoek deed, en daardoor ook weer net wat meer van mijn onderwerp af wist dan de andere studenten. Hiernaast wil ik mijn studiegenoten Alieke, Eva, Rosanne, Annelies, Roos en Emma bedanken met wie ik de afgelopen maanden veel contact heb gehad. De (digitale) gesprekken, koffiepauzes tijdens het studeren en leuke dingen doen na het studeren waren erg fijn ter afwisseling van de vele uren in de bibliotheek.

Ten slotte dank ik de mensen die dicht bij me staan: mijn ouders, zus, broers, vriendinnen, vrienden en huisgenoten. Zij hebben mij op diverse wijzen geholpen: inhoudelijk en praktisch, maar daarnaast zijn zij ook van grote betekenis geweest door mijn gedachten zo af en toe van deze scriptie af te zetten.

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inhoudsopgave	4
Samenvatting	7
1. Inleiding.....	10
1.1 Introductie	10
1.2 Maatschappelijke ontwikkelingen	11
1.3 Probleemstelling.....	12
1.4 Relevanties	14
1.5 Leeswijzer	15
2. Wat is samenwerking?	16
2.1 Definitie samenwerking	16
2.2 Veiligheid en samenwerking	16
2.3 Bredere manifestatie van de overheid	17
2.4 Samenwerking met de burger op diverse manieren.....	17
2.5 De participatieladder	19
2.6 De participatieas.....	20
2.7 Conclusie	24
3. Wat zijn de voorwaarden voor samenwerking?	25
3.1 Voorwaarden vanuit burgers	25
3.2 Voorwaarden vanuit het project.....	28
3.3 Conclusie	30
4. Operationalisatie	32
4.1 Operationalisatie deelvraag 1	32
4.2 Operationalisatie deelvraag 2	32

5. Methoden en technieken	35
5.1 Inleiding.....	35
5.2 Onderzoeksstrategie: multiplecasestudy	35
5.3 Technieken om de benodigde data te verzamelen	36
5.4 Argumentatie cases-selectie	37
5.5 Data-analyse en resultaatverwerking	39
5.6 Betrouwbaarheid en validiteit	39
6. Buurt Bestuurt	41
6.1 Welke vorm van samenwerking tussen burgers en politie is hier aan de orde?	41
6.2 Onder welke voorwaarden participeren burgers binnen Buurt Bestuurt?	42
7. 10.000 eyes.....	52
7.1 Welke vorm van samenwerking tussen burgers en politie is hier aan de orde?	52
7.2 Onder welke voorwaarden participeren burgers binnen 10.000 eyes?	53
8. Waak voor Inbraak.....	62
8.1 Welke vorm van samenwerking tussen burgers en politie is hier aan de orde?	62
8.2 Onder welke voorwaarden participeren burgers binnen Waak voor Inbraak?	63
9. Burgerinitiatief in Roelofarendsveen	73
9.1 Welke vorm van samenwerking tussen burgers en politie is hier aan de orde?	73
9.2 Onder welke voorwaarden zijn burgers gestart met dit initiatief?	74
10. Horen Zien Melden.....	82
10.1 Welke vorm van samenwerking tussen burgers en politie is hier aan de orde?	82
10.2 Onder welke voorwaarden participeren burgers binnen Horen Zien Melden?	84
11. Vergelijkende analyse	93
11.1 Verschillende samenwerkingsvormen.....	93
11.2 Verschillende voorwaarden van invloed	95
11.3 Inzichten	100

12. Conclusie	106
12.1 Theoretische basis	106
12.2 Beantwoording hoofdvraag	107
13. Aanbevelingen	110
13.1 Praktische aanbevelingen	110
13.2 Aanbevelingen voor vervolgonderzoek	111
14. Referenties	112
Bijlagen	115
Bijlage 1. Topiclijst projectleiders	115
Bijlage 2. Topiclijst wijkagenten.....	116
Bijlage 3. Topiclijst burgers die zich al inzetten voor veiligheid	117
Bijlage 4. Topiclijst burgers die nog niet samenwerken	119

Samenvatting

In dit onderzoek is ingegaan op de vraag hoe de politie kan inspelen op de wensen van burgers rond cocreatie. Het Centrum Versterking Opsporing (CVO) van de politie heeft in 2011 een Strategie Aanpak Criminaliteit opgesteld waarin de ambitie om te cocreëren met burgers wordt uiteengezet. Aan de hand van eerder onderzoek dat bij het CVO heeft plaatsgevonden is de vraag gerezen hoe de burger denkt over deze intensieve vorm van samenwerking -cocreatie- en hoe deze, afgestemd op de behoeften van burgers, gerealiseerd kan worden. De verwachting is geweest dat er bepaalde voorwaarden bestaan die deze intensieve samenwerking mogelijk maken, en dat de politie op deze voorwaarden kan inspelen. De onderzoeksvraag luidt als volgt: *'Onder welke voorwaarden zijn burgers bereid deel te nemen aan cocreatie-projecten en hoe kan de politie deze voorwaarden beïnvloeden?'*.

Het onderzoek is gestart met een theoretische verkenning van samenwerking tussen politie en burgers. Hierbij is een focus gebracht op de meest intensieve vorm van samenwerking; cocreatie. Tijdens deze theoretische verkenning is gekeken welke mogelijke samenwerkingsvormen kunnen bestaan. Uiteindelijk is hier de participatieas gepresenteerd. Links op deze as staan burgers die onderling 'content en beleid' creëren, rechts op de as staat de overheid die 'content en beleid' creëert. Op het midden van de as is sprake van een gelijkwaardige inbreng, op dat moment vindt cocreatie tussen burgers en de overheid plaats. Binnen de creatie van beleid zijn diverse fasen waar te nemen waar de samenwerking kan plaatsvinden. De fasen die waar te nemen zijn bestaan uit: de agendavorming, beleidsvorming, dienstverlening of handhaving.

Aan de hand van de literatuur is eveneens naar voren gekomen dat er twee soorten voorwaarden bestaan waaronder burgers zich kunnen inzetten voor de veiligheid. Deze voorwaarden kunnen ingedeeld worden naar voorwaarden vanuit de burger en voorwaarden vanuit het project (in sommige gevallen georganiseerd door de politie). De voorwaarden vanuit de burger gaan over dat burgers willen én kunnen deelnemen. Hierbij gaat het om hoe de burger in relatie staat tot zijn omgeving. Hier vallen de betrokkenheid met de wijk, de mening over de politie en (last van) de criminaliteit en/of overlast in de wijk mee samen. De voorwaarden vanuit het project bestaan uit voorwaarden die vanuit de politie gefaciliteerd kunnen worden. Hier gaat het om de zeven volgende voorwaarden: participatie en samenwerking; middelen; betrokkenheid bij beleid/steun; communicatie; context; methode; en continuïteit. De eerste voorwaarde *participatie en samenwerking* gaat over het gegeven dat burgerparticipatie betrokkenheid vereist van de deelnemers en deze voorwaarde betreft ook de relatie tussen de partners binnen het project. *Middelen* hebben betrekking op zaken waardoor het werk eenvoudiger kan worden uitgevoerd, zoals geld of professionele hulp. De derde voorwaarde *betrokkenheid bij beleid, of wel de steun* voor de participatie, gaat over het bestaan van een open participatiecultuur. De vierde voorwaarde *communicatie* gaat over de informatieverstrekking rondom en binnen het project. De vijfde voorwaarde *context* gaat over het kader waarbinnen de samenwerking plaatsvindt. De voorwaarde *methode* gaat over de juiste manier om het probleem aan te pakken. De voorwaarde *continuïteit* gaat over de vraag of het probleem opgelost is na het project, en of het project overgenomen kan worden door burgers.

Aan de hand van deze theoretische verkenning zijn deze voorwaarden vanuit de burger en voorwaarden vanuit het project onderzocht in vijf cases waarin op een variërende manier werd samengewerkt tussen burgers en de politie.

Het is gebleken dat er talloze manieren van samenwerking bestaan tussen burgers en politie. Daarnaast bestaan diverse manieren waarop cocreatie kan plaatsvinden. Cocreatie tussen burgers en de politie kan plaatsvinden tijdens de agendafase, beleidsvorming, dienstverlening en handhaving. Naast cocreatie tussen burgers en de politie, is ook sprake van cocreatie tussen burgers onderling waarbij de politie een minimale rol speelt.

Concluderend kunnen aan de hand van de verschillende cases de volgende voorwaarden voor het bestaan van samenwerking worden geschetst. De weergave van deze voorwaarden betekent niet dat gepretendeerd wordt dat alle mogelijke voorwaarden nu ter kennis genomen zijn. Deze gepresenteerde voorwaarden zijn echter in de cases opgevallen, en op basis van deze punten kan de politie gericht actie ondernemen.

Voorwaarden ‘vanuit de burger’ om te participeren in een cocreatie-project:

Burgers in relatie tot hun omgeving:

- Burgers die zich willen inzetten voor de veiligheid voelen zich sterk verbonden met de wijk waarin het project plaatsvindt, deze binding komt tot stand doordat zij er wonen of werken.
- Burgers ondervinden overlast in de wijk, zoals problemen met hangjongeren. Soms is er geen sprake van overlast, maar van criminaliteit. Het verschilt per burger wat onder overlast en criminaliteit wordt verstaan. Burgers willen actie ondernemen om deze overlast of criminaliteit aan te pakken.
- Burgers die willen cocreëren hebben zowel positieve als negatieve gevoelens over de politie. Het is interessant te constateren dat burgers die zelf een project gestart zijn zeer negatief zijn over het optreden van de politie.

De motieven van burgers:

- Burgers willen cocreëren om diverse redenen. Zo kunnen zij een eigenbelang hebben, waarbij zij zelf last ondervinden van bijvoorbeeld inbraken en toekomstige inbraken willen voorkomen. Daarnaast is sprake van een publiek belang, waarbij de burger zich wil inzetten om de samenleving veiliger te maken.
- Elke burger heeft meer dan één reden om zich in te zetten voor de veiligheid. Bijvoorbeeld de reden een concreet probleem in de wijk te willen oplossen en tegelijkertijd willen zorgen voor een lastenverlichting voor de politie.

Voorwaarden ‘vanuit het project’ die gefaciliteerd kunnen worden door de overheid:

Participatie en samenwerking:

- Burgers willen tijd besteden aan de realisatie van veiligheid, maar de hoeveelheid tijd moet wel in verhouding staan tot de uitkomsten. Zo willen burgers dat de bijeenkomsten constructief verlopen.
- Burgers willen de politie kennen. Zo geven burgers aan dat zij het fijn vinden persoonlijk contact te hebben met de wijkagent.

Middelen

- Burgers geven aan op verschillende manieren geprikkeld te worden hun inzet te blijven vervolgen. Bijvoorbeeld door het krijgen van informatie over de gebeurtenissen in de wijk.

Betrokkenheid bij beleid/steun

- Burgers vinden het belangrijk dat er in de projecten voldoende ruimte is om ideeën aan de politie over te dragen. Zij willen hier graag aparte momenten voor.

Communicatie

- Burgers willen weten wat gebeurt met hun inzet. Communicatie over het vervolg van het project vinden zij belangrijk. Zij willen bijvoorbeeld weten wat de resultaten zijn van het project.
- Burgers willen graag op een persoonlijke wijze communiceren met de politie. Zo vinden zij het fijn als dit face-to-face gebeurt.

Methode

- Burgers willen ook cocreëren wanneer zij sceptisch zijn over het resultaat van het project. Burgers nemen ook deel aan projecten wanneer zij verwachten dat er geen of negatieve resultaten zullen zijn.

Continuïteit

- Burgers geven aan te denken dat wanneer het project stopt de problemen in de wijk zullen toenemen. Zo zouden er meer inbraken worden gepleegd wanneer een project stopt.

Over de voorwaarde *context* zijn geen eenduidige conclusies te trekken. Het verschilt per burger wat zij belangrijk achten in de context van het project.

Aan de hand van de weergegeven conclusies zijn de volgende zes praktische aanbevelingen aan het CVO geformuleerd:

1. Richt je op burgers die een binding voelen met de betreffende wijk en die overlast meemaken

Burgers die met de politie willen cocreëren, wonen of werken in de wijk waar het project of de actie plaatsvindt (of hebben dit gedaan). Het is dus nuttig als de politie zich richt op deze burgers. Daarnaast zijn burgers die zelf overlast ondervinden van gebeurtenissen in de wijk bereid zich in te zetten voor de veiligheid.

2. Waardeer de tijd van burgers extra

Wanneer de politie dit doet worden burgers geprikkeld om zich nog meer in te zetten.

3. Investeer in een goede relatie tussen burger en politie

Burgers willen graag persoonlijk contact met de politie. Voor cocreatie is een goede relatie tussen burger en politie essentieel.

4. Creëer ruimte voor ideeën

Cocreatie gaat uit van gelijkwaardigheid, waarbij sprake moet zijn van een participatiecultuur waarbij de overheid open staat voor ideeën vanuit burgers. Het is nuttig om hier een moment voor te creëren zodat burgers de meerwaarde zien van participatie.

5. Communiceer met de burger

Burgers geven aan wensen te hebben over de communicatie met de politie. Zij willen kennis en informatie over de gebeurtenissen in de wijk, de gebeurtenissen binnen en resultaten van het project en wat gebeurt met hun ideeën en inbreng. Een persoonlijke manier van communicatie wordt gewaardeerd. Burgers voelen zich zo gewaardeerd.

6. Richt je mede op burgers die niet alleen overtuigd zijn van positieve resultaten van het project

Burgers hoeven wanneer zij cocreëren met de politie niet per definitie overtuigd te zijn van het goede resultaat van het project. De politie kan dus ook deze sceptische burgers benaderen.

Met deze aanbevelingen kan de politie cocreatie tussen burgers en politie vorm geven.

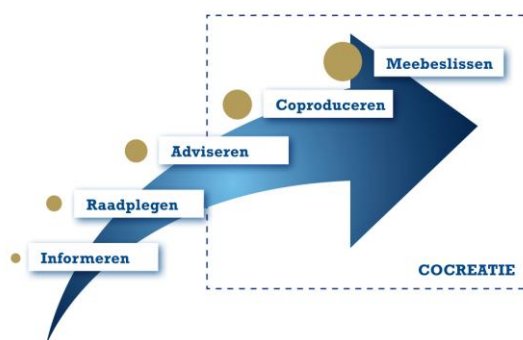
1. Inleiding

1.1 Introductie

Met de huidige werkwijze, organisatie en regelgeving van de politie kan naar alle waarschijnlijkheid geen blijvend antwoord worden gegeven op de onveiligheidsvragen en criminaliteitsontwikkelingen die op de politie afkomen (CVO, 2011). Om dit te voorkomen heeft de politie de ambitie om meer te investeren in het opbouwen van een intensievere relatie met burgers en bedrijven om gezamenlijk nieuwe creatieve werkwijzen voor de aanpak van criminaliteit te ontwikkelen (CVO, 2011; Gunther Moor, Hutsebaut, Van Os & Van Ryckeghem, 2011). Daarnaast willen burgers zelf ook meer invloed op wat er in hun leefomgeving gebeurt op het gebied van veiligheid en welke keuzes daarin door de politie gemaakt worden (Boutellier, 2005). Het handelen van de politie raakt namelijk vele aspecten van het dagelijkse leven van burgers (Bekkers & Meijer, 2010). Ook bedrijven willen bijdragen aan de aanpak van criminaliteit. De nieuwe, meer intensieve vormen van samenwerking tussen de politie en burgers en bedrijven worden cocreatie genoemd (CVO, 2011). De politie dient in te spelen op de samenkomst van deze spelers om de aanpak van criminaliteit effectief te laten zijn. De vraag is op welke manier(en) dit moet gebeuren.

In maart 2011 heeft de Raad van Korpschefs de ‘Strategie Aanpak Criminaliteit’ vastgesteld. De strategische ambitie van de aanpak criminaliteit is het realiseren van blijvend effect door in de aanpak zich te richten op het veiligheidsprobleem. Een blijvend effect voor het individu, voor de wijk en voor de samenleving staat hierbij centraal. De eerste twee hefboomen om dit te bereiken zijn: ‘directe aanpak en afhandeling’ en ‘netwerkend werken’. De derde hefboom om de effectiviteit van de aanpak van criminaliteit te vergroten is ‘cocreatie met burgers’ (Strategie Aanpak Criminaliteit, 2011). In het project cocreatie, onderdeel van het CVO, is naast deze aandacht voor burgers, ook aandacht voor cocreatie met bedrijven. In dit onderzoek staat cocreatie met burgers en bedrijven centraal.

Cocreatie is een intensieve vorm van burgerparticipatie. Burgerparticipatie kan beschreven worden aan de hand van vijf stappen op de participatieladder: informeren, raadplegen, adviseren, coproduceren en meebeslissen (Edelenbos & Monnikhof, 2001). Hoe hoger men op deze ladder gaat, des te meer sprake is van een gelijkwaardige samenwerking tussen burgers en de politie. Cocreatie betreft volgens het CVO de laatste twee stappen van de ladder. Cocreatie wordt door het CVO gedefinieerd als: “(...) de meest intensieve vorm van burgerparticipatie waarbij een burger of bedrijf en de politie een gezamenlijk probleem hebben en ook gezamenlijk werken aan een oplossing, die voor beide partijen waarde creëert.”(CVO, 2011).

Figuur 1. De participatieladder (CVO, 2011)

Bij het komen tot gelijkwaardige samenwerking tussen burgers en de politie is de rolverdeling tussen deze partijen belangrijk. In Nederland heeft de politie bevoegdheden waarmee zij kan ingrijpen op gedragingen van burgers, het zogenaamde geweldsmonopolie. De Nederlandse burger heeft deze bevoegdheden niet, waardoor hij of zij een andere rol heeft ten aanzien van de aanpak van veiligheid in de samenleving. De verschillen in die rolverdeling kunnen lastig zijn wanneer de politie wil samenwerken met de burger. Ze staan door die andere rolverdeling namelijk niet op gelijke voet met elkaar. Toch is samenwerking essentieel omdat de politie haar taak niet goed kan uitvoeren zonder de hulp van deze burger. Zo kan de burger doorslaggevende informatie bezitten over bijvoorbeeld de dader van een misdrijf. De politie ziet de kansen en voordelen van cocreatie, maar het perspectief van de burger op cocreatie met de politie is nog niet onderzocht. Om dit perspectief helder te krijgen kan de vraag gesteld worden wat de voorwaarden zijn voor burgers om intensief samen te werken met de politie. De aanname die aan dit onderzoek ten grondslag ligt is dat de politie met meer inzicht in dit perspectief, de gewenste situatie kan creëren waarin intensief samengewerkt kan worden met burgers.

Samenwerking tussen burger en politie vindt plaats als gevolg van verscheidene ontwikkelingen die zich in de maatschappij hebben voorgedaan. Voordat de samenwerking tussen burger en politie onderzocht kan worden, is het nuttig deze geschiedenis te weten. De belangrijkste ontwikkelingen worden in de volgende paragraaf uiteengezet.

1.2 Maatschappelijke ontwikkelingen

Er zijn diverse maatschappelijke ontwikkelingen van invloed (geweest) op de samenwerking tussen burger en politie. Eén van die ontwikkelingen is dat de politie die de van oudsher bovenschikkende rol heeft ten opzichte van de burger, zich nu meer naast de burger plaatst (Terpstra, Van Stokkom & Gunther Moor, 2010). De politie heeft nog steeds geweldsbevoegdheden, echter mogen deze alleen ingezet worden als sprake is van een bevoegd en rechtmatig optreden waarin het geweldsgebruik noodzakelijk en onvermijdelijk is (Naeyé, 2007). Mede door deze bevoegdheid heeft de politie meer mogelijkheden dan burgers om criminaliteit aan te pakken en veiligheid te realiseren in de samenleving. Dit is van invloed op de wijze waarop burgers en de politie samenwerken, maar hoeft geen belemmering te vormen voor cocreatie, waarbij sprake is van meer gelijkwaardigheid tussen de deelnemers.

Vanaf de jaren vijftig tot de jaren negentig van de vorige eeuw is het criminaliteitsniveau in Nederland gestegen (Terpstra & Kouwenhoven, 2004). Ook is de aard van de criminaliteit complexer geworden, aangezien deze minder gebonden is aan lokale verhoudingen en steeds meer steunt op moderne communicatiemiddelen, organisatievormen en kennisbronnen. Als reactie hierop is een hogere prioriteit gegeven aan de aanpak van criminaliteit. Vanaf de jaren negentig neemt criminaliteit een belangrijke plaats in op de politieke agenda. Burgers verwachtten vanaf toen steeds meer van de overheid, vooral van politie en justitie. Hierdoor werd de druk op de overheid steeds groter. Maar de overheid, politie en justitie konden niet altijd aan de verwachtingen van de burgers voldoen. Door het vele werk dat zich aandiende bij politie en justitie, bleven zaken liggen, werden zaken niet opgehelderd, verstreken termijnen of duurden afhandelingen te lang. Hierdoor kwam het gezag, dat ooit vanzelfsprekend was, onder druk. Er was sprake van een situatie waarin een hoog criminaliteitsniveau een 'normaal sociaal feit' was en onderdeel was van het dagelijks leven. Maar hier stond een overheid tegenover die steeds minder de verwachting kon waarmaken dat zij veiligheid, orde en rechtshandhaving kon garanderen. Op deze situatie werd op verschillende manieren gereageerd. Hierbij werd deels verwezen naar versterking en uitbouw van al bestaande praktijken en beleid. Dit resulteerde dan vaak in een hardere retoriek en aanpak (Terpstra & Kouwenhoven, 2004). De politie trad destijds steeds meer repressief op. De politie die op deze manier optreedt staat ver af van de burger en houdt weinig rekening met de wens van de burger. In de huidige tijd is er sprake van een vermaatschappelijking van de politie. Dit houdt in dat de organisatie dichterbij de burger wordt gebracht (Van Stokkom e.a., 2010). Dit gegeven hangt samen met de ontwikkeling binnen het veiligheidsbeleid van de politie, waarbij wordt gewezen op de erkenning van de burger als één van de vele partners die kunnen bijdragen aan een veiligere en leefbare samenleving (Van Stokkom e.a., 2010; Terpstra & Kouwenhoven, 2004). Hoe beleid opgesteld wordt en initiatieven worden geïmplementeerd en uitgevoerd is afhankelijk van de beleving van veiligheid door deze burgers (Van Stokkom e.a., 2010). Naast burgers zijn ook andere partijen van belang, zoals private organisaties (Van Stokkom e.a., 2010). Ook Boutellier (2008) schrijft dat de burger in de huidige maatschappij actief dient te zijn (Boutellier, 2008). De burger is geen onderdaan, geen individu en geen consument. Hij is actief, participerend en bij voorkeur zelfredzaam. De burger wordt mede gezien als oplossing voor het (groeierende) veiligheidsvraagstuk (Boutellier, 2008). Door deze samenwerking kan informatie-uitwisseling bevorderd worden, draagvlak worden

gecreëerd en de sociale cohesie in de wijk versterkt worden (Terpstra & Kouwenhoven, 2004). Wanneer de politie niet samenwerkt met burgers loopt zij kostbare kennis, die in het bezit is van burgers, mis.

1.3 Probleemstelling

De politie werkt op diverse manieren samen met burgers aan de aanpak van criminaliteit. Een voorbeeld is het tv-programma Opsporing Verzocht, waarbij getuigen of mogelijke tipgevers van strafbare feiten worden bereikt en gevraagd om zich te melden bij de politie. Ook zendt de politie bij vermissingen directe sms-alerts uit naar burgers die zich hebben aangemeld om vermiste personen te traceren. Daarnaast vindt in verschillende gebieden buurtpreventie plaats, waarbij in de wijk wordt gepatrouilleerd door bewoners die waakzaam zijn voor verdachte gebeurtenissen (Cornelissens & Ferwerda, 2010). Bij deze situaties en andere vormen van samenwerking tussen burgers en politie rijst de vraag hoe het komt dat deze burgers zich daar voor willen inzetten. Het succes van een cocreatie-project staat of valt namelijk met de deelname van burgers. De politie wil weten hoe zij de deelname van burgers kan vergroten, maar heeft onvoldoende zicht op de beweegredenen van burgers om intensieve cocreaties aan te gaan met de politie. Om cocreatie te kunnen creëren moet met de 'bril' van de burger gekeken worden naar deze samenwerkingsvorm. Deze 'bril' wordt zodoende in dit onderzoek onderzocht. Aan de hand van deze opgedane kennis worden aanbevelingen gedaan over de wijze waarop deze samenwerking geïntensiveerd kan worden.

Het is van belang te weten te komen welke samenwerkingsvormen al plaatsvinden en hoe deze georganiseerd zijn. De vraag is of bepaalde voorwaarden te benoemen zijn waardoor deze samenwerking goed kan geschieden en zo ja, waar deze voorwaarden dan uit bestaan. Aan de hand van deze kennis kunnen aanbevelingen worden gedaan om cocreatie, de meest intensieve vorm van samenwerking, te laten plaatsvinden. Om bovenstaande te realiseren volgen nu de doelstelling en onderzoeksvragen van dit onderzoek.

1.3.1 Doelstelling

Wanneer voorwaarden waaronder samenwerking kan plaatsvinden aanwezig zijn en deze ter kennis genomen worden, wordt het perspectief van de burger duidelijk en is 'de bril' van de burger bekend. De opgedane kennis kan de politie inzetten bij de initiatie van cocreatie. Op deze manier kan de samenwerking tussen politie en burger geïntensiveerd worden. Daarom staat de volgende doelstelling centraal:

Het doel van dit onderzoek is meer inzicht krijgen in de voorwaarden waaronder burgers samenwerken met de politie, ten einde aanbevelingen te kunnen doen over de wijze waarop politie en burgers kunnen cocreëren.

De doelstelling van dit onderzoek is dusdanig geformuleerd dat ze aansluit bij de ontwikkelingen die in de maatschappij hebben plaatsgevonden. Zo realiseert de politie zich goed dat zij niet de enige (belangrijke) speler is in het veld van de veiligheidszorg. Het bevorderen van de veiligheid is alleen mogelijk als iedereen daaraan een bijdrage levert: politiek, bestuur, OM, publieke en private organisaties en burgers. Onveiligheid en onveiligheidsbeleving zijn voor een belangrijk deel lokaal van aard en moeten dus ook gebiedsgebonden worden aangepakt (Politie in ontwikkeling, 2005). Dit kan door de betreffende burgers die wonen in dat gebied te betrekken. De politie wil zich niet boven andere groepen plaatsen, maar naast andere groepen, waarbij input en ideeën van deze andere spelers belangrijk zijn om veiligheid te bevorderen. Dit besef leidt tot de volgende onderzoeksvragen die hierna uiteen worden gezet.

1.3.2 Onderzoeksvraag en deelvragen

Om de doelstelling, die hierboven beschreven staat, te realiseren moet bepaalde kennis gegeneerd worden.

Daarom is een centrale onderzoeksvraag opgesteld die in dit onderzoek centraal staat:

Onder welke voorwaarden zijn burgers bereid deel te nemen aan cocreatie-projecten en hoe kan de politie deze voorwaarden beïnvloeden?

Om antwoord te kunnen geven op deze hoofdvraag zijn theoretische en empirische deelvragen opgesteld. De theoretische en empirische vragen bouwen op elkaar voort, wat betekent dat de eerste deelvraag beantwoord moet zijn voor de tweede vraag beantwoord kan worden. De theoretische vragen worden beantwoord aan de hand van (wetenschappelijke) literatuur. In de hoofdvraag staan diverse concepten die vanuit de literatuur worden vastgesteld. Daarbij is eerst gezocht naar literatuur over samenwerking in het algemeen en literatuur over samenwerking tussen burgers en de politie. Hierbij is specifiek gezocht naar theorieën die gaan over de meest intensieve vorm van samenwerking, cocreatie. Met de tweede theoretische deelvraag is onderzocht wat de voorwaarden zijn die van belang zijn voor de totstandkoming van samenwerking tussen burger en politie. In het theoretisch kader worden onderstaande vragen achtereenvolgens beantwoord.

De theoretische deelvragen zijn als volgt:

1. *Wat is samenwerking in het algemeen? En specifiek, welke vormen van samenwerking tussen politie en burger worden onderscheiden?*
2. *Wat zijn de voorwaarden waaronder burgers samenwerken met de politie?*

De empirische deelvragen die hierop volgen worden beantwoord aan de hand van de data die in de praktijk middels verschillende dataverzamelmethode is verzameld. In hoofdstuk vijf wordt dit geëxpliciteerd. Eerst is onderzocht welke vormen van samenwerking bestaan tussen burgers en politie. Hierna is onderzocht wat voor voorwaarden hieraan ten grondslag kunnen liggen.

De empirische vragen zijn als volgt:

1. *Welke vorm van samenwerking is hier aan de orde?*
2. *Onder welke voorwaarden zijn burgers bereid om samen te werken met de politie?*

Zoals eerder is vermeld, heeft de Raad van Korpschefs de ‘Strategie Aanpak Criminaliteit’ vastgesteld. De strategische ambitie van de aanpak criminaliteit is het realiseren van blijvend effect door in de aanpak zich te richten op het veiligheidsprobleem. Een blijvend effect voor het individu, voor de wijk en voor de samenleving staat hierbij centraal. Eén van de hefboomen om de effectiviteit van de aanpak van criminaliteit te vergroten is ‘cocreatie met burgers’. Aan de hand van de eerste en tweede empirische deelvraag, kan een analytische vraag worden opgesteld om die ambitie te verwezenlijken.

De analytische vraag is als volgt:

Welke inzichten uit de onderzochte projecten kan de politie gebruiken om de ambitie over cocreatie vorm te geven?

Deze analytische vraag wordt beantwoord door middel van de kennis die uit de empirische deelvragen zal volgen.

1.4 Relevanties

Het belang van dit onderzoek wordt duidelijk gemaakt aan de hand van het nut, de reikwijdte, de maatschappelijke en de wetenschappelijke relevantie.

1.4.1 Nut en reikwijdte

Het nut van het onderzoek komt tot uiting in het bewerkstelligen van een intensieve samenwerking met burgers, waardoor criminaliteit kan worden aangepakt. Wanneer bekend is of bepaalde voorwaarden bestaan waaronder cocreatie kan plaatsvinden tussen burgers en politie, kan deze kennis gebruikt worden om deze samenwerking te organiseren. De kennis die volgt uit dit onderzoek is opgedaan in verschillende geselecteerde korpsen, maar deze kennis kan in meerdere korpsen in Nederland gebruikt worden.

Daarnaast is sprake van een praktisch nut voor het CVO en daarmee de politiekorpsen, die deze kennis voor diverse onderwerpen rondom criminaliteit kunnen gebruiken. Voor de politieorganisatie is reeds bekend wat cocreatie voor voordelen kan opleveren, maar hiernaast bestaat de wens om zicht te krijgen op de voorwaarden om deze cocreatie daadwerkelijk te realiseren en daarmee komt dit onderzoek tot deze wensvervulling.

1.4.2 Maatschappelijke relevantie

Dit onderzoek is voor de maatschappij relevant aangezien het meer gebruik maken van cocreaties een nieuwe interventie toevoegt aan het reeds bestaande repertoire. De aanname is dat dit de effectiviteit van de aanpak van criminaliteit verbetert. En het gevolg hiervan is dat het veiliger wordt in de samenleving (Strategie Aanpak Criminaliteit, 2012). Elke burger kan het slachtoffer worden van bijvoorbeeld diefstal, geweld of een (woning)inbraak. Daarom is het is voor de hele maatschappij relevant dat er gewerkt wordt aan veiligheid. Met de kennis die in dit onderzoek gegenereerd wordt over de voorwaarden van burgers om samen te werken, kan de samenwerking tussen burger en politie opgestart of geïntensiveerd worden.

De projectleiders van de diverse projecten die in dit onderzoek gebruikt zijn als cases zullen weten wat de voorwaarden zijn waaronder burgers bereid zijn om (intensief) samen te werken. Dit onderzoek biedt zodoende concrete handvatten voor de samenwerking met burgers in deze projecten. Hiernaast kunnen de voorwaarden waaronder burgers samenwerken met de politie in deze projecten wellicht ook gelden voor samenwerkingsvormen op andere beleidsterreinen, zoals de gezondheidszorg. Zo is de opgedane kennis niet alleen van belang voor de politie, maar ook voor andere sectoren of terreinen.

1.4.3 Wetenschappelijke relevantie

Er hebben reeds diverse onderzoeken plaatsgevonden naar samenwerking tussen politie en burger. Echter is de insteek van deze onderzoeken vaak van 'binnen naar buiten' geweest, waarbij het perspectief van de politie centraal stond. Hoewel deze kennis van belang is, moet het perspectief van de burger niet worden vergeten. Dit onderzoek richt zich daarop en vormt daarmee een bijdrage aan de kennisontwikkeling omtrent de voorwaarden waaronder burgers met de politie (op diverse wijzen) samenwerken. Daarnaast is dit onderzoek relevant voor de wetenschap omdat met de kennis die dit onderzoek oplevert het duidelijk is onder welke voorwaarden de meest intensieve vorm van samenwerking, cocreatie, vorm kan krijgen. Het aan de hand van dit onderzoek duidelijk wanneer burgers bereid zijn om zich actief in te zetten en te cocreëren met de politie. Kennis over deze voorwaarden is dan bruikbaar om nieuwe cocreatie-projecten vorm te geven of bestaande projecten te verbeteren.

Een andere relevantie voor de wetenschap uit zich in het feit dat tot op heden nog niet veel kennis over de meest intensieve vorm van samenwerking, cocreatie, bestaat. Dit onderzoek brengt meer inzichten in cocreatie, met name praktische inzichten door de uitvoering van het empirische onderzoek in de praktijk.

Hiernaast brengt het onderzoek een breder inzicht in de voorwaarden voor samenwerking in het domein dat de kern van de rechtstaat is. Zo is er meer informatie beschikbaar over hoe de politie om kan gaan met de burger in de samenleving.

1.5 Leeswijzer

Nu de doelstelling van het onderzoek met de daarbij horende onderzoeksvragen duidelijk is, volgt in hoofdstuk twee en drie de theorie. Het tweede hoofdstuk gaat over de vraag wat samenwerking is en het derde hoofdstuk over de vraag onder welke voorwaarden burgers samenwerken met de politie. Deze vragen worden beantwoord aan de hand van eerder uitgevoerde onderzoeken en theorieën. De beantwoording van deze deelvragen is van invloed op de operationalisatie die in hoofdstuk vier aan de orde komt. In hoofdstuk vijf volgen de methoden en technieken, waarin de keuzes over hoe het onderzoek is uitgevoerd worden beargumenteerd. In hoofdstuk zes tot en met tien worden de resultaten die uit de interviews zijn gekomen per casus weergegeven. Hierbij worden ook deze resultaten geanalyseerd en geconcludeerd. Nadien volgt in hoofdstuk elf de vergelijking van de projecten. In hoofdstuk twaalf volgt de conclusie waarin antwoord wordt gegeven op de hoofdvraag van dit onderzoek. Hierna volgt hoofdstuk dertien waarin aanbevelingen worden gedaan aan het Centrum Versterking Opsporing. Nadien volgen de referenties en de bijlagen waarin de topiclijsten staan.

2. Wat is samenwerking?

In dit hoofdstuk wordt het thema samenwerking verkend om antwoord te kunnen geven op de eerste theoretische deelvraag. Deze eerste deelvraag luidt: *Wat is samenwerking in het algemeen? En specifiek, welke vormen van samenwerking met burgers worden onderscheiden tussen politie en burger?* In dit hoofdstuk wordt eerst literatuur weergegeven over samenwerking in de breedste zin van het woord, vervolgens is een focus aangebracht op literatuur over intensieve vormen van samenwerking en cocreatie. Voordat gestart is met (intensieve) samenwerking tussen politie en burger hebben maatschappelijke ontwikkelingen plaats gevonden die van invloed zijn geweest op de samenwerking. Deze ontwikkelingen worden dan ook weergegeven om het bestaan van samenwerking te duiden. In de conclusie van dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de deelvraag.

2.1 Definitie samenwerking

Voordat in dit onderzoek wordt ingezoomd op de diverse vormen van samenwerking die bestaan tussen burgers en politie, en uiteindelijk op cocreatie, is het nuttig te starten met de vraag wat precies onder samenwerking wordt verstaan. Het woord geeft namelijk al aan dat er *samen gewerkt* wordt maar wat is nu precies de definitie die aan samenwerking gegeven kan worden? Volgens Gray (1989) kan samenwerking gezien worden als *“a process through which parties who see different aspects of a problem can constructively explore their differences and search for solutions that go beyond their own limited vision of what is possible”* (Gray, 1989, p.5). Deze omschrijving betekent dat samenwerking wordt gezien als een proces waarbij partijen verschillende aspecten van een probleem zien, en samen constructief hun verschillen kunnen gebruiken in het zoeken naar oplossingen die verder gaan dan hun eigen beperkte visie op wat mogelijk is (Gray, 1989). Deze definitie heeft een grote reikwijdte, en geldt ook voor de samenwerking tussen politie en burger. Samenwerking houdt niet op wanneer het plan om samen te gaan werken op de agenda komt, het is een proces. Politie en burger beschikken over uiteenlopende kennis die samen kunnen zorgen voor oplossingen voor het probleem.

2.2 Veiligheid en samenwerking

Een ontwikkeling die voorafgaat aan het ontstaan van samenwerking van de overheid met andere partijen, past bij het principe van *government naar governance*. Hierbij probeert de overheid haar doelen te bereiken door samenwerking met andere private en publieke partijen, zonder exclusief op haar formele macht te vertrouwen (Scholte, 2008). Beleid wordt in die situatie minder door een sturende overheid gevormd, maar door meerdere actoren die vaak op verschillende niveaus functioneren als beleidsmakers en/of uitvoerders en/of toezichthouders (Geuijen, 2011). Hierbij wordt het beleid gemaakt en diensten geleverd door verschillende actoren die afhankelijk zijn van elkaar. De regels en procedures die hier gelden zijn niet vooraf vastgesteld, deze worden al doende door de verschillende actoren vormgegeven (Geuijen, 2011). De overheid treedt zodoende enkel op als regievoerder.

De overheid is om verschillende redenen begonnen met het betrekken van andere partijen bij het oplossen van bepaalde problemen (Terpstra & Kouwenhoven, 2004). Eén van die problemen betreft de (on)veiligheid in de samenleving. Veiligheid speelt niet enkel in deze tijd, het is altijd al een issue geweest (Van Gunsteren, 2008). De term ‘veiligheid’ is niet eenduidig te interpreteren, het kan duiden op verschillende zaken, die door diverse mensen anders wordt gedefinieerd. Dit is wat Boutellier (2008) ook aangeeft. Volgens hem voelt iedereen wel enigszins aan wat wordt bedoeld met veiligheid, maar toch is de definitie onderwerp van permanent debat (Boutellier, 2008). De definitie van veiligheid staat dus niet vast en wordt door diverse auteurs en wetenschappers anders ingevuld. Zo kan de opvatting over veiligheid van Oppelaar en Wittebrood (2006) worden gebruikt. Zij delen veiligheid in naar objectieve, feitelijke criminaliteit en subjectieve veiligheid, waar (on)veiligheid wordt weergegeven in gevoelens. Objectieve veiligheid houdt het feitelijke aantal misdrijven in. Subjectieve veiligheid betreft de gevoelens van (on)veiligheid. Deze gevoelens van (on)veiligheid kunnen onderscheiden worden in individuele en maatschappelijke gevoelens. Het eerste betreft gevoelens waarbij de persoonlijke situatie centraal staat, maatschappelijke gevoelens gaan meer over veiligheid als maatschappelijk verschijnsel (Oppelaar & Wittebrood, 2006). De term ‘onveiligheidsbeleving’ wordt gebruikt voor een veelheid aan emoties, opvattingen en opinies, zoals de angst slachtoffer te worden, de inschatting van de kans op slachtofferschap en de bezorgdheid over de wijze waarop de criminaliteit zich ontwikkelt (Oppelaar & Wittebrood, 2006). Ghorashi (2008) ziet veiligheid meer als de mogelijkheid om je, binnen de huidige

maatschappij, als persoon te ontwikkelen. Het is volgens haar de sociaal-maatschappelijke openheid waardoor mensen zich in relatieve vrijheid kunnen ontwikkelen. Als een veilige publieke ruimte wordt gecreëerd en bewaakt draagt dat bij aan een gezonde toekomst voor het nieuwe Nederland, dat gekenmerkt wordt door een toegenomen culturele diversiteit (Ghorashi, 2008). Zij ziet de open publieke ruimte als voorwaarde om je als mens veilig te kunnen voelen. De grenzen van een veilige democratische rechtsstaat kunnen alleen worden bewaakt wanneer de voorwaarden voor een democratische cultuur (het bieden van het gevoel van veiligheid aan individuen vanuit hun anders-zijn) beschermd worden (Ghorashi, 2008).

Wanneer in dit onderzoek het concept (on)veiligheid wordt gebruikt, wordt dat opgevat als het hebben van (on)veiligheidsgevoelens. Hierbij wordt de theorie van Oppelaar en Wittebrood (2006) gebruikt. Er is voor deze theorie gekozen omdat eventuele gevoelens omtrent (on)veiligheid ten grondslag kunnen liggen aan de wens van burgers en de mogelijkheden om (intensief) samen te werken met de politie.

2.3 Breder manifestatie van de overheid

In het kader van veiligheid is de responsabiliseringsstrategie door de overheid bewust nagestreefd. Deze strategie houdt in dat aan andere partijen, publieke en private, duidelijk wordt gemaakt dat zij hun eigen verantwoordelijkheden hebben en moeten nemen in de zorg voor veiligheid. De politie is niet meer alleen verantwoordelijk voor de oplossing van problemen. De andere partijen mogen niet verwachten dat de politie alles doet (Terpstra & Kouwenhoven, 2004). Deze strategie is nagestreefd met als reden dat er vanuit het publiek en de politiek sinds de jaren tachtig door de toegenomen en complexere criminaliteit steeds meer prioriteit aan het veiligheidsvraagstuk is gegeven (Terpstra & Kouwenhoven, 2004). Ten tweede is het besef van de overheid gegroeid dat zijzelf (gezien haar beperkte capaciteit en middelen) niet in staat is zelfstandig oplossingen voor het veiligheidsprobleem te leveren (Terpstra, 2008). Als derde reden wordt gegeven dat op grond van veranderende politieke en ideologische – met name neoliberale en communitaristische – overtuigingen grotere verantwoordelijkheden aan de burger wordt toegedicht (Terpstra, 2008; Terpstra & Kouwenhoven, 2004).

Doordat de overheid zich breder manifesteert en uitdraagt dat zij niet alleen verantwoordelijk is voor de veiligheid, maar iedereen daarin een taak heeft, ontstaan er ruimtes die dienen te worden opgevuld. Dit wordt gedaan door nieuwe vormen van samenwerking te creëren (Geuijen, 2011). Deze samenwerking kan op diverse manieren plaatsvinden. Zo kan er een samenwerking bestaan tussen publieke en private organisaties of organisaties die zich organiseren in een netwerk.

Hierbij moet gezegd worden dat burgers altijd al een belangrijke bijdrage geleverd hebben aan hun eigen en de maatschappelijke veiligheid. Zij zijn daar ook toe genoodzaakt aangezien de politie en justitie niet bij alle criminaliteit en overlast betrokken (kunnen en konden) worden (Scholte, 2008).

2.4 Samenwerking met de burger op diverse manieren

De burger is één van de actoren waarmee de politie kan samenwerken. De wens om samen te werken komt niet alleen voort vanuit de overheid en daarmee de politie, maar ook vanuit de burger zelf (Boutellier, 2005). Veiligheid vormt namelijk niet enkel voor de overheid een aandachtspunt, maar ook van de burger vraagt het onderwerp de laatste jaren steeds meer de aandacht (Terpstra & Kouwenhoven, 2004). De burger wil participeren omdat hij beseft dat de overheid niet alles alleen kan doen, maar ook vanuit onvrede over het overheidsoptreden (Van den Brink, 2006).

De manier waarop de burger wordt betrokken bij de totstandkoming en uitvoering van beleid en plannen geschiedt op diverse manieren (o.a. Verhoeven, 2009; Terpstra & Kouwenhoven, 2004; Terpstra, 2008; Scholte, 2008; Van Leiden & Ferwerda 2011; Edelenbos & Monnikhof 2001; Bekkers & Meijer, 2010). In het navolgende wordt een schets gegeven van de wijzen waarop dit mogelijk is, uiteenlopend van het enkel gebruiken van de kennis van de burger tot hele intensieve samenwerking.

Het betrekken van burgers bij de totstandkoming van beleid vindt al plaats sinds de jaren zeventig. De burger werd toen betrokken in de vorm van medezeggenschap, klachtrecht, inspraak, beroep en bezwaar. Deze vormen van het betrekken van burgers zijn het resultaat van een opeenstapeling van steeds hogere en tegengestelde verwachtingen die overheid en politiek sinds de jaren zeventig van burgers hebben (Verhoeven, 2009). Het valt op dat de rol die de burger kon vervullen binnen de totstandkoming van beleid destijds

ondergeschikt lijkt te zijn aan de rol van de overheid. De overheid heeft meer de touwtjes in handen wanneer het gaat om beleid. Ook Van Leiden en Ferwerda (2011) geven een onderscheid weer waarin de overheid, hier de politie, het initiatief en de regie in handen heeft. Zij schreven specifiek over burgerparticipatie in de opsporing, volgens hen is het doel hiervan het vergroten van de kans op opheldering van zaken (Van Leiden & Ferwerda, 2011). Zij beschrijven vier categorieën waarop de burger betrokken kan worden. Namelijk 'getuigenoproepen op heterdaad', 'getuigenoproepen buiten heterdaad', 'oproepen voor (beeld)materiaal van delicten' en 'inzet van burgers bij opsporingsactiviteiten'. De burger wordt zo gebruikt als informant en mogelijke getuige. De burger krijgt de gelegenheid mee te kijken en mee te denken (Van Leiden & Ferwerda, 2011).

Echter zijn er ook auteurs die de regie deels bij de burger zien. Zo geven Terpstra en Kouwenhoven (2004) een onderscheid weer waarin de burger in een deel van de categorieën de leidende rol inneemt. Zij identificeren vier verschillende vormen van betrokkenheid van burgers: informatie-uitwisseling met de overheid, advisering bij of deelname aan besluitvorming, zelfredzaamheid en zelfbeheer (Terpstra & Kouwenhoven, 2004). Later voegde Terpstra daar 'protest tegen de overheid' als vijfde categorie aan toe (Terpstra, 2008). Vooral bij de laatste drie categorieën vervult de burger een actievere rol, waarbij de overheid op afstand staat. De burger is in die drie categorieën leidend en de overheid vervult daarin een minimale rol.

Van den Brink (2006) maakt weer een ander onderscheid. Hij maakt ook een onderscheid waarin de burger leidend is, en meer het perspectief van de burger centraal staat. Hij onderscheidt toezicht, advisering, politieondersteuning en activiteiten die het gevoel van veiligheid in de buurt vergroten (Van den Brink, 2006). Het onderscheid dat hij maakt is net als een deel van de categorieën die Terpstra en Kouwenhoven (2004) onderscheiden, meer gericht vanuit de burger in plaats van uit de overheid, in dit geval de politie.

Er is daarnaast een wetenschapper die de betrokkenheid van burgers nog meer belicht vanuit het perspectief waarbij de burger leidend is. Scholte (2008) onderscheidt zes categorieën activiteiten van betrokkenheid van burgers. Zo spreekt hij over toezicht, hierbij proberen burgers ten behoeve van het opsporingsproces informatie in te winnen om deze aan de politie door te geven. Hierbij kan onderscheid worden gemaakt tussen passief en actief toezicht. Bij passief toezicht geven burgers de overheid informatie zonder noemenswaardige handelingen te verrichten. Daardoor wordt efficiënter optreden mogelijk. Bij actief toezicht geven de burgers ook informatie, maar wordt deze actief verworven. De tweede categorie betreft relationele controle. Hierbij worden interpersoonlijke relaties gebruikt om informele sociale controle op ongewenst gedrag, zoals overlast en criminaliteit, uit te oefenen. Bekenden (waar frequent contact mee is en een band bestaat) kunnen grotere invloed op iemands gedrag uitoefenen. Echter neemt de laatste jaren deze vorm van sociale controle wel steeds meer af. De derde categorie is conflictbemiddeling. Bij conflictbemiddeling worden onafhankelijke derden ingeroepen om te helpen bij de oplossing van een conflict tussen burgers. Door deze bemiddeling kunnen strafbare feiten worden voorkomen. De vierde categorie is beleidsadviesing en -vorming. Bij deze vorm oefenen burgers invloed uit op veiligheidsbeleid van lokale overheden, politie en justitie. Het gaat bij de adviesing niet om concrete incidenten, maar over algemene situaties. Zij berichten en geven dan aan wat zij belangrijk vinden en wat er volgens hen door de betrokken instanties gedaan zou moeten worden. Bij beleidsvorming kunnen burgers besluiten nemen over het door de overheid te voeren veiligheidsbeleid. Burgers nemen dan op decentraal niveau besluiten over de inzet van een afgebakende overheids capaciteit. Doordat burgers specifieke lokale kennis bezitten en meer betrokken zijn zal dit leiden tot effectievere keuzes. Een andere vorm van betrokkenheid van burgers is zelfbeheer. Dit houdt in dat burgers zelf fysieke beveiligingsvormen aanschaffen en bedienen of private beveiliging inhuren. Hierbij zijn de burgers verantwoordelijk voor de kosten. De zesde categorie betreft burgerrepressie. Dit zijn burgerprojecten waarin hard, met dwang en geweld, wordt opgetreden tegen criminaliteit en overlast (Scholte, 2008). De categorieën die Scholte onderscheidt zijn interessant voor dit onderzoek omdat het vanuit de burger is belicht; er wordt aangegeven wat burgers wensen te zien of welke acties zij zelf kunnen ondernemen.

Deze theorieën worden in de volgende tabel samengevat:

Verhoeven (2009)	<ul style="list-style-type: none"> • Medezeggenschap • Klachtrecht • Inspraak • Beroep • Bezwaar
Van Leiden & Ferwerda (2011)	<ul style="list-style-type: none"> • Getuigenoproepen op heterdaad • Getuigenoproepen buiten heterdaad • Oproepen voor (beeld)materiaal van delicten • Inzet van burgers bij opsporingsactiviteiten
Terpstra & Kouwenhoven (2004), Terpstra (2008)	<ul style="list-style-type: none"> • Informatie-uitwisseling met de overheid • Advisering bij of deelname aan besluitvorming • Zelfredzaamheid • Zelfbeheer • Protest tegen de overheid
Van den Brink (2006)	<ul style="list-style-type: none"> • Toezicht • Advisering • Politieondersteuning • Activiteiten die het veiligheidsgevoel vergroten
Scholte (2008)	<ul style="list-style-type: none"> • Toezicht (passief en actief) • Relationale controle • Conflictbemiddeling • Beleidsadviesing en -vorming • Zelfbeheer • Burgerrepressie

Tabel 1. Diverse wijzen waarop de burger zich kan inzetten

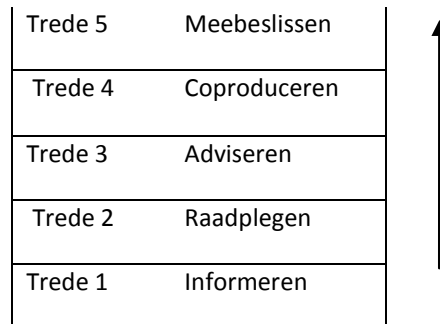
Aan de hand van de gepresenteerde theorieën kan geconcludeerd worden dat sommige auteurs meer onderscheid maken tussen de wijzen waarop de burger zich kan inzetten in de realisatie van veiligheid. Hiernaast valt op dat de activiteiten binnen de categorieën deels overeenkomen. De categorieën hebben raakvlakken met elkaar. Algemeen kan worden gesteld dat de burger een passieve of een actieve rol kan vervullen wanneer het gaat over de veiligheid in Nederland. Zo kan de burger enkel informatie leveren aan de politie of actiever deelnemen (in de uitvoering). Ook valt aan de hand van de weergave van deze theorieën op dat in sommige gevallen de politie leidend is en de burger minder invloed heeft en in andere gevallen de burger de leiding heeft en de politie meer aan de zijlijn plaatsneemt. De auteurs geven een onderscheid aan in de manieren waarop een burger kan participeren, maar plaatsen deze categorieën niet concreet op een continuüm van niet-intensief tot intensief. Dit doen Edelenbos en Monnikhof (2001) daarentegen wel. Zij geven de mate waarin een burger kan participeren in de totstandkoming en uitvoering van beleid en plannen aan op basis van een participatieladder. Deze participatieladder staat in de volgende paragraaf centraal.

2.5 De participatieladder

Om de invloed van participatie in kaart te brengen wordt vaak gebruik gemaakt van participatieladders; hoe hoger op de ladder des te meer inbreng en betrokkenheid burgers hebben, en des te minder invloed en des te kleinere rol het bestuur heeft. Edelenbos en Monnikhof (2001) bespreken de niveaus waarop de burger betrokken kan worden in het geval participatie plaatsvindt. Arnstein (1969, zoals weergegeven door Edelenbos & Monnikhof, 2001) wordt gezien als de grondlegger van de participatieladder. De participatieladder wordt door de politie reeds gebruikt om projecten waarin de burger actief wordt betrokken te waarderen. Edelenbos en Monnikhof hebben de participatieladder aangepast door een vijfde gradatie toe te voegen. De verschillende treden op de participatieladder zijn: informeren, raadplegen, adviseren, coproduceren en meebeslissen. De niveaus op de ladder zijn zodanig geordend dat wanneer de inbreng en de betrokkenheid van burgers toeneemt, de invloed en de rol van het bestuur afneemt. De trappen leveren verschillende gradaties van interactiviteit. Bij *informeren* bepalen politiek en bestuur in hoge mate zelf de agenda voor besluitvorming en houden de betrokkenen hiervan op de hoogte. Zij maken geen gebruik van de input van betrokkenen bij de

beleidsontwikkeling (Edelenbos & Monnikhof, 2001). Bij *raadplegen* bepalen politiek en bestuur in hoge mate zelf de agenda, maar zien betrokkenen als gesprekspartner bij de ontwikkeling van beleid. Het kunnen mogelijke bouwstenen zijn voor het beleid, maar de politiek verbindt zich niet aan de resultaten die uit de gesprekken voortkomen. Bij *adviseren* stellen politiek en bestuur in beginsel de agenda samen, maar zij geven betrokkenen de gelegenheid om problemen aan te dragen en oplossingen te formuleren, deze ideeën spelen een volwaardige rol in de ontwikkeling van het beleid. Wel kan de overheid bij de uiteindelijke besluitvorming afwijken van deze ideeën. Dit wordt dan wel beargumenteerd gedaan. Bij raadplegen en adviseren wordt de burger gezien als een ideeënleverancier, door het gemeentebestuur gemobiliseerd voor het verkrijgen van ideeën over specifiek beleid. Bij *coproduceren* komen politiek, bestuur en betrokkenen gezamenlijk tot een probleemagenda, waarna gezamenlijk naar oplossingen wordt gezocht. De politiek verbindt zich aan deze oplossingen met betrekking tot de uiteindelijke besluitvorming. Het is het proces waarbij burgers (mede) de agenda bepalen op een bepaald beleidsterrein en in samenwerking problemen schetsen en oplossingen bedenken waarover uiteindelijk door het gemeentebestuur zal worden beslist. Op het hoogste niveau *meebeslissen*, laten politiek en bestuur de ontwikkeling van en de besluitvorming aangaande het beleid over aan betrokkenen, het ambtelijk apparaat vervult daar een adviserende rol. De politiek neemt de resultaten over, na toetsing aan vooraf gestelde randvoorwaarden. Hier beslissen burgers samen met het gemeentebestuur over de in samenwerking gemaakte plannen.

Hieronder is de ladder volgens Edelenbos en Monnikhof (2001) weergegeven. De pijl geeft de mate van burgerparticipatie aan.

Figuur 2. De participatieladder (Edelenbos & Monnikhof, 2001)

De participatieladder wordt door verschillende auteurs anders ingevuld. Interessant is ook de invulling hiervan door Pröpper en Steenbeek (1999). Hoewel zij schrijven over interactieve beleidsvorming en dit onderwerp minder van toepassing is binnen dit onderzoek over intensieve samenwerking, geven zij wel interessante zaken aan. De bovenste trede van de ladder duiden zij aan door het bestaan van inhoudelijke openheid, hierdoor is de invloed van de participanten op dat niveau het grootst. De invloed van de participanten neemt met elke lagere trede af. Inhoudelijke openheid definiëren zij als de ruimte die er is voor nieuwe ideeën, plannen en handelingen (formulering van probleem en van beleid) en de ruimte om af te wijken van de opvattingen, voornemens en handelingskaders van het bestuur (Pröpper & Steenbeek, 1999).

De politie gebruikt deze bovenstaande participatieladder om cocreatie te definiëren en daarom wordt deze ladder in dit onderzoek eveneens gebruikt. Vooral de bovenste twee treden, waarbij coproduceren en meebeslissen centraal staan vervullen een rol binnen dit onderzoek. Cocreatie als begrip en zijn uitwerking, staat in de volgende paragraaf centraal.

2.6 De participatieas

Bekkers en Meijers (2010) schrijven over het bestaan van verbroken verbindingen tussen politiek en burger in de samenleving. De condities waaronder deze twee partijen in staat zijn tot betekenisvolle interacties zijn in dat geval niet altijd optimaal. Hieraan liggen maatschappelijke en politiek-bestuurlijke ontwikkelingen ten grondslag. Zij noemen bijvoorbeeld individualisering en hiernaast de teloorgang van 'grote ideologieën'. Eerder kon de overheid en de politiek beslissingen nemen namens en voor een grote groep van burgers op grond van een ideologisch uitgesproken politiek programma. Dit is verruild voor een meer kritische houding. Dit leidde tot een afgebrokele aantrekkingskracht van de 'oude' politieke partijen, maar ook tot een toegenomen

personalisering van de politiek en de opkomst van allerlei populistische partijen die rondom een centrale persoon zijn georganiseerd. Mede door differentiatie, specialisatie en professionalisering is er sprake van toegenomen fragmentatie van de samenleving. Daardoor zijn allerlei deelbelangen en deelrationaliteiten ontstaan die bijdragen aan een versplinterde definitie en aanpak van allerlei maatschappelijke vraagstukken. Het onderkennen van samenhang en het organiseren van samenspel zijn noodzakelijk voor de aanpak van allerlei maatschappelijke vraagstukken, waaronder de aanpak van criminaliteit (Bekkers & Meijer, 2010). Deze ontwikkelingen die hebben bijgedragen aan samenwerking tussen burger en politie komen overeen met de maatschappelijke ontwikkelingen die eerder zijn weergegeven in hoofdstuk één. Echter leggen deze auteurs, in tegenstelling tot de andere auteurs, een nadruk op de verbroken verbindingen die hierdoor zijn ontstaan en de investering van de overheid in het herstel van deze verbindingen en de creatie van nieuwe, betekenisvolle verbindingen.

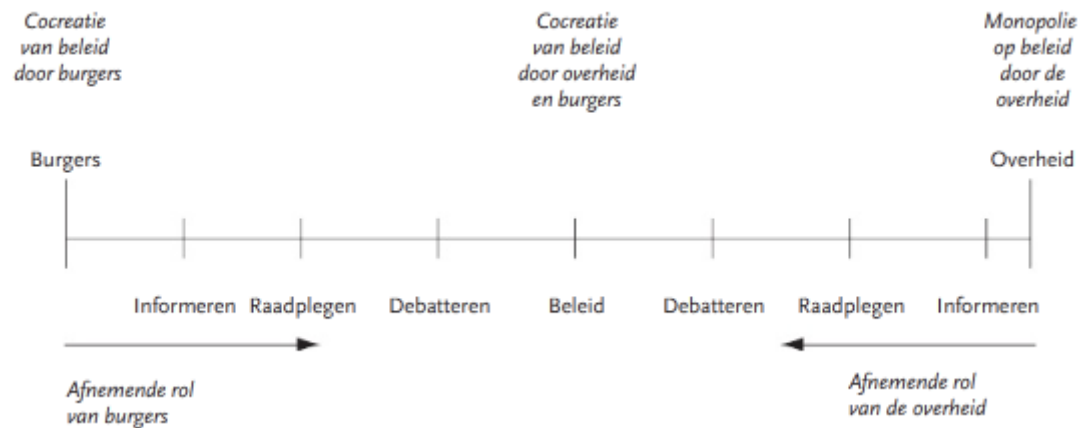
Een voorbeeld hiervan is actief burgerschap, vanuit de gedachte dat het herstellen van de verbindingen tussen overheid en burger niet alleen een opgave van de overheid is, maar ook van de burger. Overheden geven burgers steeds meer mogelijkheden om te kunnen participeren in de ontwikkeling van en besluitvorming over plannen (Bekkers & Meijer, 2010). Wat opvallend is aan hun invulling van actief burgerschap is dat deze auteurs een concreet middel geven waarmee de verbinding gemaakt kan worden. Zij geven aan dat dit gedaan kan worden door middel van communicatie, en dan specifiek door internet. Internet is volgens hen in het bezit van het verbindende vermogen (Bekkers & Meijer, 2010). Deze connectiviteit stelt mensen, groepen en organisaties in staat om communicatieprocessen op een andere manier te organiseren. Eerder lag dit verbindend vermogen in het versterken van de dienstverlening van de overheid. De toegang tot en de transparantie van de overheid werden verbeterd, met name door het verbeteren van de toegang tot informatie over en van diezelfde overheid. Het accent lag hierbij op communiceren, door beter en gemakkelijker te kunnen informeren. Dit leidde tot een kwaliteitsverbetering. Hiernaast werd de efficiency van de dienstverlening versterkt. Vervolgens is er sprake geweest van een nieuw soort verbindend vermogen, waarbij verder wordt gegaan dan enkel informeren. Het gaat bij deze vorm primair om communiceren. Hierbij wordt de intelligentie die aanwezig is op tal van plaatsen, in andere tijdszones of bij andere mensen, aan elkaar gekoppeld, waarbij het doel niet alleen is deze intelligentie te ontsluiten, maar vooral nieuwe intelligentie te doen ontstaan. Dit communicerend vermogen werd gekoppeld aan de vorming van sociale netwerken en gemeenschappen. Deelnemers zijn hierin niet alleen consument of klant, maar vooral coproductent (Bekkers & Meijer, 2010).

Deze invulling door Bekkers en Meijer draait dus meer om gelijkheid tussen overheid en burgers, in plaats van de situatie waarbij de overheid meer zeggenschap heeft. De burger neemt in deze rol als coproductent een actieve rol in.

Coproducteren houdt volgens Alford (2009) in dat cliënten (burgers) in tegenstelling tot gewoonlijk, waarbij zij worden gezien als mensen die de diensten geleverd krijgen door de overheid, zoals Bekkers en Meijer aangeven, een rol spelen bij de productie van diensten (Alford, 2009). Op vele overheidsgebieden wordt gebruik gemaakt van de contributies van tijd en moeite van burgers. Al in de basis van het politiewerk, waarbij wordt gereageerd op criminele activiteiten is de politie afhankelijk van de burger die een misdrijf rapporteert, een getuigenisverklaring afgeeft, of zelf intervenueert in sociaal bedreigende situaties. Bij preventie van criminaliteit wordt ook een beroep gedaan op burgers door hun huis goed te beveiligen, alarmen te installeren en hun spullen te merken. Het beroep dat wordt gedaan op burgers gaat nog verder wanneer bijgedragen wordt aan goed functionerende gemeenschappen waar asociaal gedrag wordt geminimaliseerd. Wordt er geen gebruik gemaakt van de cliënten, dan gaan er veel van de mogelijkheden en middelen die zij bezitten verloren (Alford, 2009). Een punt dat Bekkers en Meijer (2010) aanhalen is dat de burger hierbij een interessante bron is, omdat de burger in staat is tot reflectie en zelfreflectie ten aanzien van zijn relatie met de overheid. De kennis die deze reflecties oplevert is interessant om te ontsluiten en te gebruiken (Bekkers & Meijer, 2010).

De samenwerking tussen overheid en burgers die gebaseerd is op gelijkwaardigheid kan volgens Bekkers en Meijer (2010) aangeduid worden met de term cocreatie. De overheid staat hierbij niet langer centraal. Bij veel van de eerder besproken vormen van samenwerking mogen burgers meedoen, cocreatie heeft een andere insteek waarbij burgers de overheid mee laten doen (Bekkers & Meijer, 2010). Cocreatie is volgens hen wenselijk wanneer zij kan bijdragen aan de vitaliteit van de publieke sector. Cocreatie is volgens hen niet eenduidig, maar kan in diverse gedaantes bestaan. Zij brengen een onderscheid aan in de verschillende vormen van cocreatie die er bestaan. De eerste categorie betreft overheden en burgers die gezamenlijk beleid creëren.

Een overheidsorgaan gaat tot cocreatie over met individuele of gemeenschappen van burgers. Dit betreft bijvoorbeeld het contact dat de politie legt met burgers om informatie te verkrijgen die kan leiden tot het oplossen van een misdrijf (Bekker & Meijer, 2010). De tweede categorie die zij onderscheiden betreft burgers die gezamenlijk beleid creëren. Hier gaat het om cocreatie in een gemeenschap. Deze vorm van cocreatie kan wel worden gefaciliteerd door de overheid. Zij noemen dit ideaaltypen en delen deze kijk op cocreatie in aan de hand van een model; de ‘participatieas’, die in figuur 3 te zien is.

Figuur 3. De participatieas (Bekkers & Meijer, 2010)

Links op de as delen zij burgers in die onderling ‘content en beleid’ creëren, rechts op de as hebben zij de overheid geplaatst die ‘content en beleid’ creëert. Volgens hen is de precieze invulling van de inhoud van cocreatie, waar in het midden van de as sprake van is, ook afhankelijk van de betreffende fase in de beleidscyclus. Zij hebben dit model ontwikkeld omdat zij de benadering van cocreatie tweezijdig zien, vanuit het overheidsperspectief en vanuit het burgerperspectief. Wanneer zij een gelijkwaardige inbreng hebben ten aanzien van de ontwikkeling van de content en het beleid, dient dat op het midden van de as te worden geplaatst. Op dat punt is volgens hen sprake van cocreatie (Bekkers & Meijer, 2010).

Het meest rechts op de as neemt de overheid een centrale positie in wat betreft de creatie van het beleid. Op dit punt staat centraal dat *de overheid de burgers informeert*, waarbij de overheid de burgers op de hoogte stelt van een onderwerp. Bij de *overheid raadpleegt burgers* vraagt de overheid een bepaalde groep burgers naar haar visie en/of kennis op een bepaald terrein. Die raadpleging is niet bindend, maar de overheid geeft wel aan officieel kennis te hebben genomen van bepaalde zaken en zal zich dan ook genoodzaakt voelen daar iets mee te doen. Bij het derde punt, waarbij de *overheid debatteert met burgers*, is er sprake van wederkerigheid. Zij vinden het belangrijk genoeg om naar elkaar te luisteren en op elkaar te reageren (Bekkers & Meijer, 2010).

Het meest links op de as neemt de burger een centrale positie in. Hierbij heeft de burger de leidende rol in de creatie van de content en het beleid. Hierbij is ook weer sprake van drie ‘niveaus’. Van links naar rechts worden deze nu aangegeven. Het meest links betreft *burgers informeren de overheid*. Hierbij stellen burgers de overheid op de hoogte van de acties die zij hebben gepland. Bij *burgers raadplegen de overheid* vragen burgers de overheid om feedback. Het derde niveau waar de burger centraal staat is wanneer de *burgers debatteren met de overheid*. Hierbij initiëren burgers een debat over een onderwerp en nodigen overheidsvertegenwoordigers uit om ook hun positie in te brengen (Bekkers & Meijer, 2010).

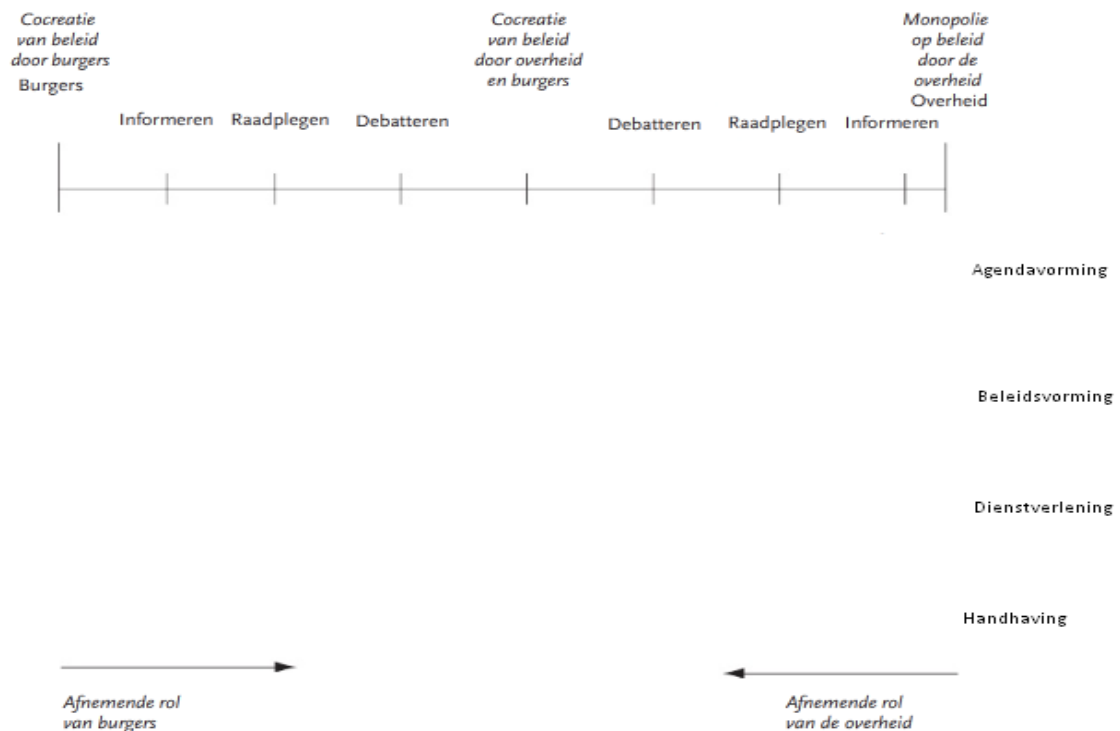
Op het midden van de as is sprake van gelijkwaardigheid tussen overheid en burgers, hierbij ontwikkelen zij gezamenlijk een gedeelde beleidspraktijk. Wel hebben beide een eigenbelang, maar dan vanuit een idee van wederzijdse afhankelijkheid en onderkenning van hun gelijkwaardigheid. Hier wordt gesproken van *cocreatie*. Er kan sprake zijn van cocreatie bij verschillende fasen van beleid, namelijk bij de agendavorming, de beleidsvorming, de dienstverlening of de handhaving. Cocreatie in de agendavorming houdt in dat burgers en de overheid gezamenlijk trachten een agenda te formuleren. Dat kan gaan over bijvoorbeeld de wensen en

voorkeuren ten aanzien van de ontwikkeling van nieuw beleid, aanpassing van reeds bestaand beleid, en over problemen die politieke aandacht vragen. Cocreatie in de beleidsvorming is gericht op het formuleren van een gemeenschappelijk beeld ten aanzien van de aard en aanpak van bepaalde maatschappelijke vraagstukken (Bekkers & Meijer, 2010). Dit kan ook gaan over het actief meebeslissen van burgers, wat overeenkomt met de vierde trede van de participatieladder van Edelenbos en Monnikhof (2001) die eerder behandeld is. Overheid en burgers die samenwerken in de dienstverlening organiseren gezamenlijk de organisatie en kwaliteit van dienstverlening die samenhangt met de uitvoering van een bepaald beleidsprogramma. In twee gevallen is sprake van cocreatie in de handhaving. Dit is ten eerste wanneer aan burgers wordt gevraagd een handhavinginstantie te helpen door haar te informeren, zonder dat een concrete zaak wordt aangeleverd door deze instantie. Dit is bijvoorbeeld wanneer aan burgers wordt gevraagd om waakzaam te zijn en verdachte praktijken aan de politie door te geven. Hierbij is sprake van gezamenlijke handhaving. Het tweede betreft de situatie waarin burgers van de politie de opdracht krijgen om ten aanzien van een verdachte handeling actie te ondernemen die verder gaat dan het informeren van de politie (Bekkers & Meijer, 2010).

De manier waarop Bekkers en Meijer (2010) de betrokkenheid van burgers classificeren aan de hand van de participatieas verschilt van de eerder weergegeven participatieladder van Edelenbos en Monnikhof (2001) op de volgende manier. De participatieladder wordt eenzijdig betreden, waarbij de auteurs aangeven dat de politie de leidende rol heeft en daarbij de burger op diverse manieren betreft bij de totstandkoming van beleid. De politie raadpleegt bijvoorbeeld de burger. Daarentegen is de participatieas op twee manieren te betreden is: als burger zijnde of als overheid. De politie kan bijvoorbeeld de burger raadplegen, maar hiernaast kan ook de situatie bestaan waarbij de burger de politie raadpleegt. De participatieas is feitelijk te zien als een dubbele trap, waarbij één trap omgekeerd naast de andere is geplaatst.

Wanneer dit figuur wordt vergeleken met eerder weergegeven literatuur in tabel 1 kunnen bepaalde overeenkomsten en verschillen worden opgemerkt. Bij de situatie waarin de overheid meer leidend is en de burger raadpleegt past de indeling van Verhoeven (2009), waarbij burgers medezeggenschap, klachtrecht, inspraak, beroep en bezwaar konden indienen. Van Leiden en Ferwerda (2011) gaven aan dat de politie activiteiten initieert en de regie in handen heeft wanneer het gaat om het betrekken van de burger bij de veiligheid. Wanneer dit vergeleken wordt met de participatieas kan gesteld worden dat dit ook aan de rechterkant van de participatieas is te plaatsen, waarbij de overheid burgers raadpleegt. De categorieën die de andere auteurs onderscheiden passen meer aan de linkerkant van de participatieas, waarbij de burger meer de leiding heeft. Zo zijn de categorieën zelfredzaamheid, zelfbeheer en protest tegen de overheid van Terpstra en Kouwenhoven (2004 en 2008) te plaatsen aan de linkerkant van de as, waarbij burgers onderling cocreëren. Informatie-uitwisseling met de overheid en advisering bij of deelname aan besluitvorming is meer richting het midden van de participatieas in te delen. De categorieën die Van den Brink onderscheidde (toezicht, advisering, politieondersteuning en activiteiten die het veiligheidsgevoel vergroten), zijn ook eerder aan de linkerkant van de as te plaatsen. De plaatsing aan die kant van de as is gerechtvaardigd omdat Van den Brink in zijn boek aangaf dat de initiatieven vanuit de burgers kwamen, en de overheid deze initiatieven in eerste instantie heeft afgewezen (Van den Brink, 2006). Dit duidt er op dat de politie niet de regie voert. Een deel van de categorieën die Scholte (2008) heeft opgesteld (toezicht, relationele controle, conflictbemiddeling, zelfbeheer, burgerrepressie), zijn ook aan de linkerkant van de participatieas in te delen. Dit kan gedaan worden omdat de burger daar in sommige gevallen opereert zonder de tussenkomst van de politie. Beleidsadvisering en –vorming zijn wel meer in het midden van de as te plaatsen, bij cocreatie door overheid en burgers.

Voor dit onderzoek is het nuttig deze participatieas iets aan te passen zodat het figuur nog beter te begrijpen is. De fasen van beleid die Bekkers en Meijer (2010) onderscheiden (agendavorming, beleidsvorming, dienstverlening en handhaving), kunnen in één figuur gecombineerd worden met de participatieas. Bekkers en Meijer (2010) geven in hun onderzoek aan dat deze fasen enkel te herkennen zijn wanneer cocreatie plaatsvindt. Echter hoeven deze fasen van beleid niet per definitie gerelateerd te zijn aan cocreatie, is de mening van deze onderzoeker. Evenzeer wanneer enkel burgers de regie voeren, of deze regie uitsluitend wordt gevoerd door de overheid worden deze fasen doorlopen. Burgers kunnen bijvoorbeeld alleen zorgen voor de handhaving, handhaving gebeurt niet enkel wanneer cocreatie plaatsvindt wat Bekkers en Meijer in hun boek wel zo doen voorkomen. Met onderstaand figuur kan in één oogopslag worden gezien welke fase van beleid door wie (of met behulp van wie) wordt uitgevoerd. Dat ziet er dan als volgt uit.

Figuur 4. Aangepaste participatieas (naar Bekkers & Meijer, 2010)

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van deze aangepaste participatieas, dit omdat er sprake is van een tweezijdige betreding van de eerder aangehaalde participatieladder. De burger en de politie kunnen beide deze ladder betreden, waarbij één 'groep' centraal staat. Het zal per geval en per casus verschillen wie de spreekwoordelijke kar trekt, wie de leiding heeft en welke handeling (fase van beleid) centraal staat.

2.7 Conclusie

Eerder is de deelvraag "Wat is samenwerking in het algemeen? En specifiek, welke vormen van samenwerking tussen politie en burger worden onderscheiden?" opgesteld. Deze vraag kan naar aanleiding van de weergave van de literatuur nu beantwoord worden. Samenwerking is volgens Gray (1989) een proces waarbij partijen verschillende aspecten van een probleem zien, en samen constructief hun verschillen kunnen gebruiken in het zoeken naar oplossingen die verder gaan dan hun eigen beperkte visie op wat mogelijk is. Dit betekent dus eigenlijk *meer dan de som der delen*. Samen bereik je meer. Deze samenwerking tussen burgers en politie kan op vele verschillende manieren geschieden, hierover zijn uiteenlopende theorieën opgesteld. Zo lopen de theorieën uiteen van niet-intensieve tot steeds intensievere vormen van samenwerking. De samenwerking kan bijvoorbeeld bestaan uit het enkel informeren van elkaar, het raadplegen van elkaar, met elkaar in discussie gaan of echt samen aan iets werken. Ook zijn er diverse modellen ontwikkeld om participatie in kaart te brengen. In dit onderzoek wordt de aangepaste participatieas van Bekkers en Meijer (2010) gebruikt. Deze hele as is van belang voor de samenwerking tussen publieke organisaties en burgers. Zo kunnen burgers of de overheid de regie voeren. Hoewel deze theorie niet specifiek bedoeld is voor de politie, is hij goed toepasbaar binnen dit onderzoek. Naast dat de politie namelijk onderdeel van de overheid is, zijn alle delen van de as van belang om de kennis en kunde van de burger te gebruiken om veiligheid te (co)creëren.

3. Wat zijn de voorwaarden voor samenwerking?

In het vorige hoofdstuk is aangegeven wat wordt verstaan onder samenwerking en wat samenwerking tussen politie en burger inhoudt. Ook de voordelen van deze samenwerking zijn weergegeven. In deze samenwerking bestaan, zoals beschreven, vele verschillende gradaties. Aan de hand van deze kennis rijst de vraag op hoe deze samenwerking te organiseren is en wanneer de samenwerking tot stand kan komen. Zijn er bijvoorbeeld bepaalde omstandigheden aan te wijzen waardoor samenwerking gerealiseerd kan worden? Vele theoretici hebben de voorwaarden onderzocht die succesvol zijn gebleken voor het bestaan van publieke participatie in overheidsverbanden (o.a. Bekkers & Meijer, 2010; Gelders, Brans, Maesschalck & Colsoul, 2010; Pröpper & Steenbeek, 1999). Deze voorwaarden geven belangrijke richtlijnen aan voor overheidsbeleid. Het zijn voorwaarden voor het bestaan van samenwerking tussen burger en politie.

De voorwaarden zijn in te delen vanuit twee oogpunten, namelijk vanuit de burger en vanuit het project (dat vaak geïnitieerd wordt door de politie). Vanuit de burger gaat het er om hoe men in relatie staat tot zijn omgeving, wat er voor kan zorgen dat hij of zij zich in kan zetten voor de veiligheid. Daarnaast kan de burger motieven hebben om samen of mee te willen werken met de politie. Hier gaat het dus om de voorwaarden voor inzet, gezien vanuit de burger. Maar enkel kennisneming over de burger is niet voldoende, ook kennis over hoe het project is georganiseerd is nodig. Hierbij gaat het om voorwaarden waaraan het project moet voldoen die van invloed kunnen zijn op het wel of niet kunnen realiseren van samenwerking en om voorwaarden die gefaciliteerd kunnen worden door de overheid, waardoor burgers bereid zijn deel te nemen of zich in te zetten voor de veiligheid. Beide kanten van deze voorwaarden worden in dit hoofdstuk uitgelicht, vervolgens kan de vraag: *“Wat zijn de voorwaarden waaronder burgers samenwerken met politie?”* worden beantwoord.

3.1 Voorwaarden vanuit burgers

In de voorwaarden voor samenwerking kan onderscheid worden gemaakt tussen burgers en het project. In deze paragraaf staat de burger centraal. De burger kan op een bepaalde manier in relatie staan tot zijn of haar omgeving, dat uiteindelijk invloed kan hebben op deelname aan samenwerkingsprojecten of het zelf initiëren van activiteiten. Dit staat in de eerste subparagraaf centraal. Hiernaast kan de burger motieven hebben om deel te nemen, deze volgen in de tweede subparagraaf.

3.1.1 De burger in relatie tot zijn omgeving

Actie ten aanzien van veiligheid kan het resultaat zijn van aanhoudende of plotseling toegenomen concrete criminaliteit in de directe woonomgeving van burgers, zoals inbraken en vernielingen (Scholte, 2008). Hiernaast kan de houding ten aanzien van de politie van invloed zijn op deelname. Zo geven Van Stokkom en Toenders (2010) aan dat actieve burgers, die samenwerken met de politie, zeer kritisch zijn over de ongrijpbare systeemwereld van onder andere de politie. Zij zijn wel bereid dringende problemen aan te pakken. Daarentegen zijn brave burgers, die een positieve visie hebben op de politie, volgens hen niet de drijvende kracht achter activisme in de wijk. Een kritische houding ten opzichte van de politie lijkt eerder tot activisme te leiden dan een welwillende houding (Frank et al 1996, zoals weergegeven door Van Stokkom & Toenders, 2010). Samenwerking kan dus ook plaatsvinden als er negatieve attitudes ten opzichte van de politie bestaan (Van Stokkom & Toenders, 2010). Hiernaast stellen De Bruijn & Ten Heuvelhof (2001) dat burgers eerder op een onderwerp participeren dat dicht bij hun dagelijkse belevingswereld ligt, dan op een onderwerp dat abstract is en geen directe relevantie lijkt te hebben (De Bruijn & Ten Heuvelhof, 2001). Het onderwerp kan dicht bij hun dagelijkse belevingswereld liggen omdat zij bijvoorbeeld zelf last hebben gehad van criminaliteit.

Door de verwevenheid van het politiewerk met de maatschappij zou ook de motivatie van burgers om te participeren hoog zijn (Bekkers & Meijer, 2010). Ook blijkt uit dat onderzoek dat burgers die participeren in het geven van tips omtrent een misdrijf, vaak betrokken zijn bij het misdrijf (Bekkers & Meijer, 2010).

Kortom

In onderstaande tabel zijn deze punten kort samengevat.

Bekkers & Meijer (2010)	<ul style="list-style-type: none">• Persoonlijke betrokkenheid
Franke et al (1996), Van Stokkom & Toenders (2010)	<ul style="list-style-type: none">• Kritiek op (werkwijze van de) politie
Scholte (2008), Van der Vijver (2009)	<ul style="list-style-type: none">• Criminaliteit in de wijk• Last van deze criminaliteit

Tabel 2. Voorwaarden vanuit de burger die bijdragen aan inzet

Hoewel aan de hand van bovenstaande tabel de suggestie geschetst kan worden dat deze punten onafhankelijk van elkaar van invloed kunnen zijn op de inzet van burgers voor de veiligheid, staan deze punten waarschijnlijk ook in verbinding met elkaar. Wanneer bijvoorbeeld iemand zelf last heeft van criminaliteit in de wijk kan dit samenhangen met de betrokkenheid bij een misdrijf. Daarnaast zou ook de situatie kunnen bestaan dat iemand last heeft van criminaliteit en vindt dat de politie te weinig aandacht geeft aan de criminaliteit.

3.1.2 Motieven

Diverse auteurs hebben onderzocht welke motieven burgers hebben om te participeren (o.a. Scholte, 2008; Johannink, 2010; Bekkers & Meijer, 2010). Deze worden in deze subparagraaf weergegeven.

Burgers willen vaak het initiatief nemen tot participatie wanneer in de wijk waarin zij wonen strafbare feiten worden gepleegd (Scholte, 2008). De rest van de auteurs geven wel zaken aan waarin de criminaliteit een motief vormt voor de burgers om deel te nemen aan burgerparticipatie-projecten, maar benoemen daar niet letterlijk de strafbaarheid van de activiteiten.

Johannink (2010) geeft in het kader van Burgernet motieven weer voor burgers om te participeren. Burgernet is een samenwerkingsvorm tussen burgers, gemeente en politie met als doel de veiligheid op straat te bevorderen waarbij burgers en medewerkers van bedrijven zijn aangesloten op een telefonisch netwerk. Als een inbraak gemeld is of wanneer een melding is gedaan van een vermist kind, krijgen deelnemers een bericht via de telefoon met het verzoek uit te kijken naar een duidelijk omschreven persoon of voertuig. Als de deelnemer iets of iemand ziet of hoort dat overeenkomt met dit signalement kan hij via het gratis telefoonnummer contact opnemen met de politie. Burgernet verlaagt volgens dit onderzoek de drempel voor burgers om contact te zoeken met de politie, daarnaast hebben burgers het gevoel meer grip te hebben op de veiligheid in de buurt en mensen zijn alerter geworden op verdachte situaties. Ook draagt het bij aan het imago van de politie. Van doorslaggevend belang voor burgers om mee te werken is niet het vangen van boeven. 'Zachte resultaten' zijn belangrijker voor burgers. Zo krijgen zij door deelname een saamhorigheidsgevoel. Ze koesteren ook de gedachten dat alle beetjes helpen, ze hebben het gevoel bij te dragen aan eigen en andermans veiligheid. De reden om deel te nemen is zodoende gedeeltelijk normatief van aard, ze voelen zich verantwoordelijk (Johannink, 2010).

Bekkers en Meijer (2010) delen de motieven van burgers in naar drie categorieën. Volgens hen willen burgers cocreëren met de overheid omdat zij het publiek belang willen dienen, zij willen een groepsbelang dienen of zij willen een individueel belang dienen. Bij het eerste belang, het publiek belang, heeft de burger zelf niets te winnen, maar hij wil zich inzetten voor het publiek vanuit gedrevenheid. Bij het tweede belang, het groepsbelang, gaat het om de groep. Bij het derde belang, het individuele belang, kunnen burgers zich inzetten om hun eigen positie te verbeteren (Bekkers & Meijer, 2010).

De medewerkers van de politiekorpsen die door Bekkers en Meijer (2010) zijn geïnterviewd gaven als motieven voor burgers de volgende: burgers willen bijdragen aan politieonderzoek en het oplossen van misdrijven. Het geeft ze voldoening als ze aandacht krijgen voor hun mening of tip. Ondernemers en beveiligingsdiensten vinden websites waar burgers wordt gevraagd te participeren bij het oplossen van misdrijven vooral interessant doordat het hun informatie geeft over de manieren waarop overvallen geschieden, en over personen waarvoor ze moeten uitkijken omdat deze hen ook zouden kunnen overvallen. Familie en vrienden zijn gemotiveerd om te participeren door hun persoonlijke betrokkenheid bij de zaak. Hiernaast geven Bekkers en Meijer in hun onderzoek het resultaat weer van een NOVA uitzending waarin ook spanning en sensatie om onderdeel te kunnen uitmaken van de opsporing als reden om te participeren werd gegeven (Bekkers & Meijer, 2010).

Van der Vijver e.a. (2009) hebben ook onderzoek gedaan naar de motivatie van burgers om zich aan te melden voor Burgernet. De werking van Burgernet is eerder in dit theoretisch kader uitgelegd. Wat uit dit onderzoek is gebleken is dat burgers vooral participeren omdat zij vinden dat burgers een actieve bijdrage horen te leveren, dit is te omschrijven als een gevoel van burgerplicht. Hiernaast participeren burgers vaak doordat zij een bijdrage willen leveren aan de veiligheid van de buurt (Van der Vijver e.a., 2009). Uit de eigen evaluatie van de Stuurgroep Burgernet (2009) blijkt dat de grip op eigen veiligheid en het verhogen van de pakkans door de politie de belangrijkste argumenten zijn voor deelname (Stuurgroep 2009, zoals weergegeven in Bekkers & Meijer, 2010).

Hoewel Alford (2009) schrijft over coproductie, kunnen de redenen die hij geeft voor cliënten die coproduceren wellicht ook gelden voor burgers die intensiever samenwerken, namelijk cocreëren, met de overheid. Hij benoemt vier motieven voor cliënten om samen te werken. Ten eerste benoemt hij het materiële zelfbelang: het verlangen naar tastbaar voordeel voor zichzelf. De tweede reden betreft de intrinsieke motivatie, waarbij een persoon de behoefte heeft zich competent en zelfbepalend te voelen of te worden gestimuleerd of betrokken te worden bij wat hij doet. De derde reden vormt de socialiteit. Dit gaat over de behoefte van een persoon om aansluiting te hebben met sociale groepen, een gevoel van er bij horen of de positieve waardering van anderen. De vierde reden betreft expressieve waarden. Hierbij gaat het om de overtuigingen van mensen over wat normatief gezien juist is of over welke principes als leidraad moeten dienen in onze maatschappij (Alford, 2009).

In onderstaande tabel worden de motieven samengevat:

Bekkers & Meijer (2010)	<ul style="list-style-type: none"> • Publiek belang • Groepsbelang • Individueel belang • Sensatie • Grip op eigen veiligheid • Verhogen van de pakkans
Johannink (2010)	<ul style="list-style-type: none"> • Saamhorigheidsgevoel • Bijdragen aan een veiligere leefomgeving
Van der Vijver (2009)	<ul style="list-style-type: none"> • Gevoel van burgerplicht
Alford (2009)	<ul style="list-style-type: none"> • Materiële zelfbelang • Intrinsieke motivatie • Socialiteit • Expressieve waarden.

Tabel 3. De motieven van burgers om (intensief) samen te werken met de politie

Wat opvalt aan de theorieën die hierboven zijn weergegeven is dat zij op diverse manieren met elkaar overlappen. Zo komt bijvoorbeeld de gedachte van Johannink (2010), waarbij burgers zich verantwoordelijk voelen en bij willen dragen aan eigen en andermans veiligheid, overeen met de categorieën die Bekkers en Meijer (2010) onderscheiden. Zo is het publiek belang en het groepsbelang van Bekkers en Meijer (2010) bijvoorbeeld te zien in het motief dat burgers zich willen inzetten voor andermans veiligheid dat Johannink (2010) aangaf. Het individuele belang dat Bekkers en Meijer aangeven is terug te zien in het motief van Johannink waarbij burgers bij willen dragen aan hun eigen veiligheid. Het plichtsgevoel dat burgers kunnen hebben om deel te nemen, omschreven door Van der Vijver (2009), hangt bijvoorbeeld samen met het willen bijdragen aan een veiligere leefomgeving waar Johannink (2010) over schrijft. Hiernaast is ook het verhogen van de pakkans als motief, omschreven door Bekkers en Meijer (2010), te zien als het bijdragen aan die veiligere leefomgeving.

De categorieën die Alford (2009) heeft opgesteld zijn ook te linken aan de andere theorieën. Zo is het materiële zelfbelang te linken aan het eigenbelang. De socialiteit past bij het saamhorigheidsgevoel. En expressieve waarden als een plichtsgevoel.

Afgaande op deze theorieën kan gesteld worden dat er grofweg twee categorieën op te stellen zijn. Burgers willen zich inzetten voor de veiligheid omdat zij zelf positieve effecten van die inzet ondervinden, of burgers willen zich inzetten voor de mensen om hen heen. Aan de andere kant valt het op dat burgers zich concreet voor de veiligheid willen inzetten of voor andere zaken, zoals binding met de rest van de bewoners.

In dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van deze verschillende motivatie theorieën om te kijken wat burgers drijft om te participeren. Hierbij is niet gekozen voor één theorie omdat juist de rijkheid van motieven interessant is. Bij de analyse van de interviews is gekeken welke motieven naar voren zijn gekomen.

3.2 Voorwaarden vanuit het project

Samenwerking tussen burger en politie kan volgens diverse auteurs niet uit het niets plaatsvinden. In de projecten moet met verschillende zaken rekening worden gehouden (o.a. Scholte, 2008; Pröpper & Steenbeek, 1999; Gelders, Brans, Maesschalck, Colsoul, 2010). De politie is als gevolg hiervan verantwoordelijk voor de realisatie daarvan. Deze voorwaarden kunnen in diverse categorieën verdeeld worden. In deze paragraaf komen deze voorwaarden aan de orde.

Hoewel Pröpper en Steenbeek (1999) diverse omstandigheden weergeven die er in de beleidssituatie voor kunnen zorgen dat de interactieve beleidsvorming wordt gestimuleerd of tegengehouden, kan dit ook opgaan voor samenwerking met de burger op een hoger niveau. Zij bespreken hiertoe zes kernvoorwaarden die een rol kunnen spelen bij een goede totstandkoming van de vorming van beleid, waarbij de burger een rol speelt. Deze voorwaarden zijn: openheid; duidelijkheid over de rol en inbreng van het bestuur en van de participanten; meerwaarde van participatie; constructieve relatie tussen bestuur en participant(en); geschikte problematiek; voldoende personele capaciteit en hulpmiddelen (Pröpper & Steenbeek, 1999). Deze voorwaarden komen deels overeen met de voorwaarden die Gelders, Brans, Maesschalck en Colsoul (2010) onderscheiden. De overheid moet zorg dragen voor deze voorwaarden, pas dan kan burgerparticipatie succesvol zijn, is hun mening.

Gelders, Brans, Maesschalck en Colsoul (2010) delen voorwaarden waar rekening mee moet worden gehouden bij het succesvol laten zijn van burgerparticipatie in op een andere manier. Zij benoemen de volgende zeven kernvoorwaarden: *participatie en samenwerking; middelen; betrokkenheid bij beleid/steun; communicatie; context; methode en continuïteit.*

Bij de eerste categorie moet de burger zich betrokken voelen en bereid zijn om tijd en energie in het project te steken. De participanten moeten ook divers zijn in leeftijd, etniciteit, sekse etcetera. De benadering moet gelijk zijn, zo moeten alle partijen betrokken zijn en een partnerschap hebben, gebaseerd op wederkerigheid en gelijkwaardigheid. Elke partij moet zich serieus genomen voelen. De relatie tussen de diverse partners moet constructief zijn. Pröpper en Steenbeek (1999) geven ook het belang aan van een goede relatie en onderscheiden drie niveaus daarin; het structurele niveau waarbij het gaat om de bestaande coöperatie en vertrouwen tussen de partijen. Het tweede niveau betreft het culturele aspect van de relatie waarbij gelijke normen en waarden centraal staan. Het derde niveau betreft degene op het persoonlijke vlak; de relaties moeten werkbaar zijn. Zo moeten bijvoorbeeld conflicterende belangen overbrugd worden en geen van de partijen moet een dogmatische houding aannemen (Pröpper & Steenbeek, 1999).

De *middelen* die Gelders, Brans, Maesschalck en Colsoul (2010) bespreken gaan over het hebben van voldoende personeel, infrastructuur, geld, professionele hulp etcetera. Deze middelen hebben betrekking op zaken waardoor het werk eenvoudiger kan worden uitgevoerd.

De derde voorwaarde betreft *de betrokkenheid bij beleid*, of wel de *steun* voor de participatie. Zo moet er ruimte zijn om beleid te vormen. Ook moet er sprake zijn van een participatiecultuur, politici en ambtenaren moeten zorg dragen voor een open en stimulerende houding voor burgerparticipatie. Een ander aspect dat hieronder valt is transparantie en simpliciteit. Burgers moeten ook werkelijk autonomie bezitten, het initiatief moet bij hen liggen. Ambtenaren moeten de neiging vermijden waarin zij initiatieven over nemen en ze zelf uitdragen. Er moet steun voor de projecten zijn, in de vorm van infrastructuur en financiën.

Een vierde factor voor succes van een project heeft te maken met de *communicatie*. Deze moet duidelijk zijn en plaatsvinden via verschillende kanalen. Het moet burgers duidelijk zijn dat het project bestaat (waaraan zij

kunnen deelnemen), de reden(en) voor het project, het doel wat bereikt gewenst te worden, de procedures, de rol en de contributies van de overheid en participanten. De benadering van de burgers moet direct en persoonlijk zijn. Ook moet men niet vergeten om aan het eind van het project de betrokken burgers in te lichten over de (eventuele) resultaten. Op die manier voelen zij zich effectief en verschilmakend.

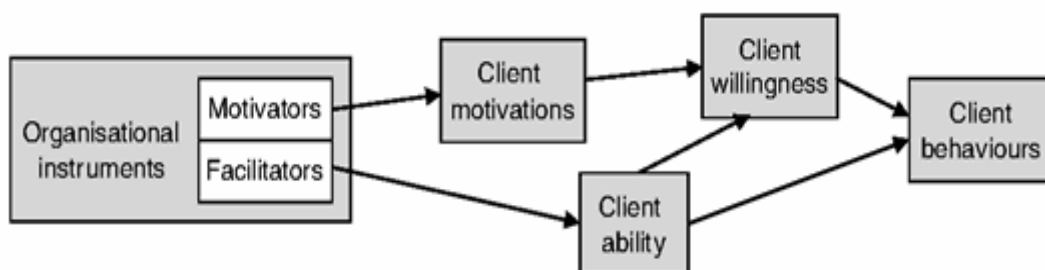
De vijfde categorie, *context* gaat over verschillende zaken. Zo zijn projecten meer succesvol als het issue geschikt is om aan te pakken in samenwerking met burgers. Projecten die bijvoorbeeld opgezet zijn vanuit een noodzaak vanuit het veld, zijn aantrekkelijker voor burgers om te participeren. Ook als het issue gaat over een kritisch onderwerp of wanneer het de burger zelf direct beïnvloedt zijn burgers eerder geneigd om te willen participeren (Gelders e.a., 2010). Gelders e.a. (2009) geven in een ander onderzoek aan dat ook de relaties tussen de burgers die in een project samenwerken van belang is. Volgens hen is het sociale kapitaal belangrijk, hierbij gaat het om buurtbindingen. Zij geven het voorbeeld van een buurtwacht, waarbij zij aangeven dat buurtwachten vaak ontstaan in buurten met een sterke homogeniteit. Maar zij geven evenzeer aan dat in buurten waar minder sociaal kapitaal bestaat er wel vaak behoefte is aan burgerparticipatie. Als informele sociale controle ontbreekt, is volgens hen de kans groter dat men naar andere initiatieven van burgerparticipatie grijpt dan op buurtwachten (Gelders, Brans, Maesschalck & Colsoul, 2009).

Bij de zesde voorwaarde *methode* gaat het om de keuze van de juiste methode en de geschikte implementatie. Volgens Gelders et al. (2010) moeten initiatiefnemers rekening houden met de volgende zaken: geschiktheid van de methode voor de buurt en de doelgroep. Toegankelijkheid van het project voor iedereen die er bij betrokken is, wat betreft informatie en de interpretatie van informatie, de materialen, en tijd. De onafhankelijkheid van het project is ook van belang voor het succes van een project. Een andere succesfactor voor het slagen van een project is of burgers al vroeg in het proces worden betrokken, dus ook bij het eerste startpunt al aanwezig zijn (agendavorming bijvoorbeeld). Ook is een succesfactor of de resultaten effectief worden geïmplementeerd.

Ten slotte gaat de laatste voorwaarde *continuïteit* over de vraag of het probleem opgelost zal zijn als het project stopt. Kan het initiatief overgenomen worden door anderen? En is er budget hiervoor? Als door het project de criminaliteit daalt zal de aandacht van bewoners na verloop van tijd dalen menen de auteurs (Gelders et al., 2010).

Eerder zijn de motieven voor burgers om te coproduceren met de overheid volgens Alford (2009) weergegeven. Hiernaast beschrijft hij dat het gedrag van cliënten om daadwerkelijk te coproduceren wordt beïnvloed door twee typen *facilitators* die de organisaties kunnen inzetten. Eén betreft het minimaliseren van de moeilijkheid van de coproductie-taak, dit wordt vereenvoudiging genoemd. De andere betreft het vermeerderen van de cliënt zijn eigen capaciteiten om mee te kunnen doen, bijvoorbeeld door informatie aan te bieden, advies te geven of trainingen aan te bieden. Dit wordt assistentie genoemd. Met organisationele instrumenten kunnen overheidsinstanties zoeken naar manieren om de bereidheid of de mogelijkheid van cliënten om coproductie tot stand te brengen, te verhogen. Het resultaat hiervan zou een waarneembare toename in coproductieve gedragingen moeten zijn, in de vorm van een toename in kwantiteit en/of kwaliteit van coproductie (Alford, 2009). De overheid heeft dus, concluderend gezegd, invloed op het uiteindelijke gedrag van burgers.

Dat model ziet er als volgt uit:

Figuur 5. Kernconstructen betreffende het gedrag van cliënten (Alford, 2009)

In dit onderzoek is dit model nuttig omdat er uit afgeleid kan worden dat burgers bijvoorbeeld welwillend tot samenwerking gevormd kunnen worden. Dit kan bijvoorbeeld gedaan worden wanneer de overheid er zorg voor draagt dat de mogelijkheden voor participatie worden vergroot.

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van de theorie van Gelders, Brans, Maesschalck en Colsoul (2009 en 2010). Deze keuze is gemaakt omdat zij de voorwaarden indelen naar een breed palet, zij geven verschillende onderwerpen aan die van invloed kunnen zijn op het succes van een project. Ook hebben zij in hun onderzoek projecten gebruikt die vergelijkbaar zijn met de projecten die in onderzoek de cases vormen.

Samengevat in een tabel ziet dat er als volgt uit:

Voorwaarden vanuit project
Participatie en samenwerking
Middelen
Betrokkenheid bij beleid/steun
Communicatie
Context
Methode
Continuïteit

Tabel 4. Voorwaarden vanuit het project

3.3 Conclusie

Om deelvraag 2 “Wat zijn de voorwaarden waaronder burgers samenwerken met politie?” te beantwoorden geeft het eerder getoonde model (figuur 5) dat Alford (2009) heeft opgesteld een verhelderend beeld.

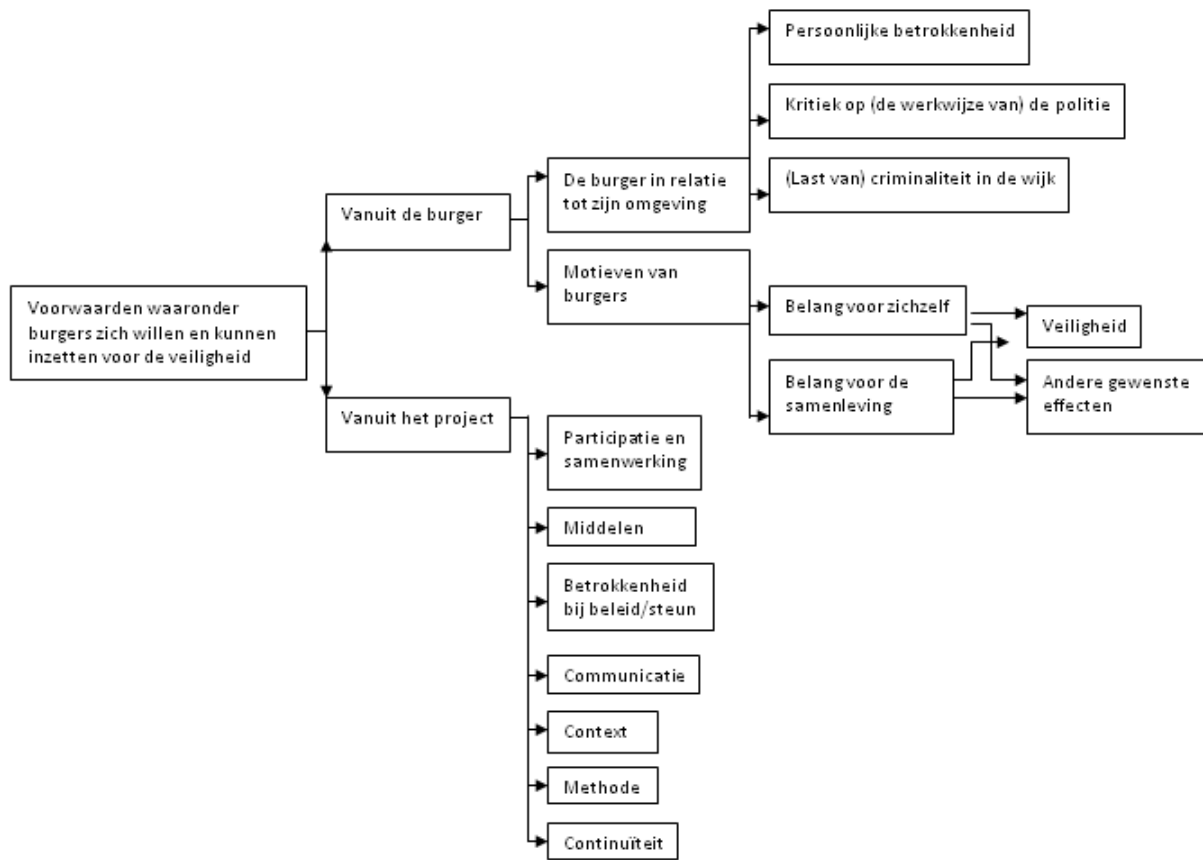
In dit model wordt gesproken over organisatorische instrumenten die bestaan uit ‘motivators’ en ‘facilitators’. Deze hebben invloed op de motieven die burgers hebben en op de mogelijkheden die burgers hebben om te participeren. Deze hebben beide weer invloed op de bereidheid van burgers om te participeren. En daarmee op het uiteindelijke gedrag dat burgers vertonen. Ook heeft de mogelijkheid voor de burger om te participeren een directe invloed op het gedrag dat hij/zij toont. In dit onderzoek wordt dit model niet getoetst, dat wil zeggen dat niet wordt gekeken naar de invloed van de ene variabele op de andere variabele dat zou leiden tot een bepaalde uitkomst. De concepten dienen als achtergrond. Het model geeft goed aan waar de voorwaarden uit bestaan om (intensieve) samenwerking te kunnen realiseren, namelijk enerzijds voorwaarden vanuit burgers en anderzijds voorwaarden vanuit de projecten; faciliteiten die ze tot participatie kunnen brengen.

De voorwaarden vanuit burgers om samen te werken met de politie zijn in verschillende onderwerpen in te delen. Zo kunnen burgers op een bepaalde manier in relatie staan tot hun omgeving. Hiernaast kunnen zij motieven bezitten om deel te nemen. De kenmerken die gaan over de relatie met hun omgeving betreffen: persoonlijke betrokkenheid; kritiek op (werkwijze van de) politie; criminaliteit in de wijk of last van deze criminaliteit.

De motieven die burgers hebben kunnen ingedeeld worden naar: publiek belang; groepsbelang, individueel belang; sensatie; grip op eigen veiligheid; verhogen van de pakkans; saamhorigheidsgevoel; bijdragen aan een veiligere leefomgeving; gevoel van burgerplicht; materiële zelfbelang, intrinsieke motivatie, socialiteit of expressieve waarden.

De voorwaarden waar de politie binnen het project rekening mee moet houden betreffen: *participatie en samenwerking; middelen; betrokkenheid bij beleid/steun; communicatie; context; methode; en continuïteit*. Het succes, of juist het falen van de samenwerking tussen burger en politie, kan door deze voorwaarden beïnvloed worden.

In een model is dat als volgt samenvattend weer te geven:

Figuur 6. Voorwaarden waaronder samenwerking kan plaatsvinden

Nu het theoretisch construct voor dit onderzoek uiteen is gezet, wordt in hoofdstuk vier de operationalisatie uiteengezet.

4. Operationalisatie

De belangrijkste concepten uit de empirische deelvragen worden geoperationaliseerd aan de hand van het eerdere theoretisch kader. Dit wordt gedaan door ze in te delen naar onderwerpen, topics en belangrijke analysepunten.

4.1 Operationalisatie deelvraag 1

De eerste empirische deelvraag is: *“Welke vorm van samenwerking tussen burgers en politie is hier aan de orde?”*. Het kernconcept van deze vraag is ‘samenwerking met politie’. Om deze vraag te kunnen beantwoorden, wordt de vraag geoperationaliseerd. Dit wordt gedaan door te onderzoeken wat de gebeurtenissen zijn binnen het project, en daarnaast hoe de samenwerking is georganiseerd. Zo wordt gekeken naar de kwantiteit: het aantal burgers dat deelneemt, en naar de intensiteit: hoe vaak de burgers (met de politie) samenkomen. Ook wordt onderzocht hoe lang de bijeenkomsten duren. Uiteindelijk kan door deze informatie het project op de aangepaste participatieas van Bekkers en Meijer (2010) worden geplaatst.

Onderwerpen	Topics	Analysepunten
Inhoud project	De gebeurtenissen binnen het project	Hiermee wordt onderzocht welke vormen van samenwerking tussen politie en burger bestaan.
	Kwantiteit	Hiermee wordt onderzocht hoeveel burgers deelnemen aan het project.
	Intensiteit	Hiermee wordt onderzocht hoe vaak de burgers (met de politie) samenkomen.
	De duur van de bijeenkomst	Hiermee wordt onderzocht hoe lang de bijeenkomsten duren.

Tabel 5. Kernconcept samenwerking met politie

4.2 Operationalisatie deelvraag 2

De tweede empirische deelvraag is: *“Onder welke voorwaarden zijn burgers bereid om samen te werken met de politie?”*. Deze voorwaarden zijn aan de hand van de literatuur ingedeeld naar de burger en naar het project (o.a. Scholte, 2008; Bekkers & Meijers, 2010; Gelders e.a., 2009/2010). De operationalisatie van de voorwaarden vanuit de burger gebeurt aan de hand van onderzoek van diverse auteurs. Uit deze onderzoeken blijken verschillende punten die er voor kunnen zorgen dat burgers participeren. Zo kan de persoonlijke betrokkenheid (Bekkers & Meijer, 2010), kritiek op (de werkwijze van) de politie (Frank et al, 1996 en Van Stokkom & Toenders, 2010), de criminaliteit in de wijk of het hebben van last van die criminaliteit van invloed zijn op deelname (Scholte, 2008; Van der Vijver, 2009). Hiernaast worden de motieven van burgers weergegeven om te participeren. Deze gaan over het belang dat er voor zorgt dat iemand wil samen werken. Dit kan gaan over het publiek belang, het groepsbelang of het individuele belang (Bekkers & Meijer, 2010). Iemand kan ook willen samenwerken als gevolg van sensatie (Bekkers & Meijer, 2010). Ook het hebben van een saamhorigheidsgevoel of het willen bijdragen aan een veiligere leefomgeving kan hier van invloed op zijn (Johannink, 2010). Iemand kan zich verplicht voelen om deel te nemen (Van der Vijver, 2009). En hiernaast kan het bemerken van een effect van deelname kan ook een motief zijn om deel te nemen (Johannink, 2010).

Deze onderwerpen zijn in onderstaande tabellen weergegeven. Er zijn twee kernconcepten opgesteld waar deze voorwaarden omtrent de burger bij passen. Deze kernconcepten zijn *'de burger in relatie tot zijn omgeving'* en *'motieven'*. Het eerste concept gaat over hoe de burger in relatie staat tot zijn omgeving; buurtbewoners, gevoelens omtrent criminaliteit en mening over de politie. Deze worden in tabel 6 weergegeven. De *motieven* gaan specifiek over de redenen van respondenten om deel te nemen hieraan, waarbij diverse zaken van invloed kunnen zijn. Deze worden in tabel 7 weergegeven.

Onderwerpen	Topics	Analysepunten
Contact met buurt	Sociale cohesie	Hiermee wordt onderzocht of er sprake is van (veel) contact is met buurtgenoten.
Gevoel omtrent criminaliteit	Gevoel van toegenomen/afgenomen criminaliteit	Hiermee wordt onderzocht of het zich veilig/onveilig voelen van invloed is op participatie.
	Last van criminaliteit	Hiermee wordt onderzocht of initiatief wordt getoond op overlast in eigen wijk.
Mening politie	Verwachtingen van politie in het algemeen	Hiermee wordt onderzocht of de verwachtingen over de politie (positief/negatief) van invloed zijn op deelname.
	Verwachtingen van politie in het project	Hiermee wordt onderzocht of de overeenkomst met de verwachtingen van invloed is op de mening over de politie en daarmee op de deelname.
	Opstelling van de politie naar participanten toe	Hiermee wordt onderzocht of de opstelling van de politie (open/gesloten) van invloed is op waardering van het project.

Tabel 6. Kernconcept 'voorwaarden vanuit burger: de burger in relatie tot zijn omgeving'

Onderwerpen	Topics	Analysepunten
Motieven	Eigenbelang	Hiermee wordt onderzocht of het eigen belang de reden is om deel te nemen.
	Groepsbelang	Hiermee wordt onderzocht of het belang van de groep de reden is om deel te nemen.
	Publiek belang	Hiermee wordt onderzocht of het belang van de samenleving de reden is om deel te nemen.
	Sensatie	Hiermee wordt onderzocht of sensatie van invloed is op deelname.
	Saamhorigheidsgevoel	Hiermee wordt onderzocht of het verkrijgen van een groepsgevoel van invloed is op deelname.
	Verantwoordelijke voor criminaliteitsbestrijding/ plichtsgevoel	Hiermee wordt onderzocht of er sprake is bij bewoners van een gevoel van burgerplicht. Er wordt zo gekeken wie volgens de participant verantwoordelijk is voor de veiligheid.
	Veiligere leefomgeving/grip op criminaliteit	Hiermee wordt onderzocht of het bereiken van een veiligere leefomgeving van invloed is op deelname. Zo wordt het effect van eigen inbreng onderzocht.

Tabel 7. Kernconcept 'voorwaarden vanuit burger: motieven'

Hiernaast zijn er voorwaarden vanuit het project aan te wijzen. Deze operationalisatie is opgesteld aan de hand van de literatuur van Gelders, Brans, Maesschalck en Colsoul (2009 en 2010). Deze zijn in tabel 8 uiteengezet.

Onderwerpen	Topics	Analysepunten
Participatie en samenwerking	Tijd en energie	Hiermee wordt onderzocht of de participant bereid is tijd en energie te investeren.
	Verscheidenheid aan mensen	Hiermee wordt onderzocht of er veel diverse mensen meewerken.
	Rol diverse participanten (werkelijk en tevredenheid)	Hiermee wordt onderzocht wie wat doet in het project.
	Constructieve relatie	Hiermee wordt onderzocht of er tevredenheid heerst over de samenwerking.
Middelen	Steun	Met al deze zaken kan onderzocht worden of er vanuit de politie/het project gezorgd wordt voor deze zaken die meehelpen om iemand te laten participeren.
	Geld	
	Tijd	
	Aandacht	
	Verslaglegging	
Betrokkenheid bij beleid / steun	Participatiecultuur	Hiermee wordt onderzocht bij wie de regie in het project ligt.
		Hiermee wordt onderzocht of iedereen input kan geven.
		Hiermee wordt onderzocht of er ruimte is om ideeën aan te dragen
Communicatie		Hiermee wordt onderzocht of het doel van het project duidelijk was voor de participant.
		Hiermee wordt onderzocht of de procedures (rol en contributies) binnen het project gecommuniceerd werden naar de participanten.
	Wanneer	Hiermee wordt onderzocht wanneer wat gecommuniceerd werd naar de participanten.
	Feedback	Hiermee wordt onderzocht of de resultaten werden teruggekoppeld naar de participanten.
Context	Samenwerking geschikt	Hiermee wordt onderzocht of burgers denken dat samenwerking effect zal brengen.
	Relatie andere burgers	Hiermee wordt onderzocht of burgers andere deelnemers kennen.
Methode	Manier waarop probleem wordt aangepakt	Hiermee wordt onderzocht of er tevredenheid heerst over de manier waarop het probleem wordt aangepakt.
		Hiermee wordt onderzocht hoe er meer burgers betrokken kunnen worden bij het project, gezien vanuit de participant.
		Hiermee wordt de toegankelijkheid van het project onderzocht.
Continuïteit	Project blijft doorgaan	Hiermee wordt onderzocht of het probleem na het project opgelost is
	Probleem opgelost	Hiermee wordt onderzocht of de burgers het probleem na het project zonder politie aan kunnen pakken.

Tabel 8. Kernconcept 'Voorwaarden vanuit project'

5. Methoden en technieken

5.1 Inleiding

De eerder opgestelde onderzoeksvragen leiden tot keuzes wat betreft de uitvoering van dit onderzoek. In dit hoofdstuk worden de keuzes omtrent de gebruikte strategie, methoden en technieken verantwoord. Ten eerste zal de strategie worden toegelicht. In deze paragraaf wordt de overkoepelende opzet van het onderzoek beschreven. Binnen deze strategie zijn meerdere methoden ingezet, deze worden in de volgende paragraaf beschreven. Hierbij worden ook de onderzoeksobjecten, de verschillende cases, behandeld. Vervolgens wordt de analysemethode uiteengezet. Dit hoofdstuk sluit af met de bepaling van de validiteit en betrouwbaarheid van dit onderzoek.

5.2 Onderzoeksstrategie: multiplecasestudy

Om de hoofdvraag te beantwoorden zijn verschillende samenwerkingsprojecten tussen politie en burger geselecteerd. De geselecteerde projecten zijn reeds afgesloten, bestaan momenteel of moeten nog plaatsvinden. Deze variatie is belangrijk omdat de fase waarin het project zit van invloed kan zijn op de resultaten. Zo kunnen burgers die al hebben samengewerkt een mening vormen aan de hand van de effecten die zij al bemerkt hebben. Bij de projecten die momenteel bestaan, daar heeft het effect van tijd nog geen invloed gehad en hebben mensen een mening die gebaseerd is op de huidige stand van zaken. Bij de projecten die nog moeten plaatsvinden kunnen burgers aangeven wat zij wensen bij samenwerking met de politie. Deze gevarieerde keuze van onderzoeksobjecten zorgt ervoor dat sprake is van een *multiplecasestudy* (Van Thiel, 2010). De projecten zijn uniek, want deze zijn allemaal anders opgezet. De bevindingen binnen elke casus gelden in principe alleen voor de onderzochte casus, maar zouden ook als representatief kunnen worden gezien voor andere situaties uit dat domein, die echter niet zijn onderzocht.

Het doel van dit onderzoek is zoals eerder vermeld: *“(...) meer inzicht krijgen in de voorwaarden waaronder burgers samenwerken met de politie, ten einde aanbevelingen te kunnen doen over de wijze waarop politie en burgers kunnen cocreëren.”*

Om deze aanbevelingen te kunnen doen moet worden nagegaan wat de voorwaarden vanuit de burgers zijn (hoe de persoon in relatie staat tot zijn woonomgeving (zoals criminaliteit of de mening over de politie) en zijn motieven) en wat de voorwaarden vanuit het project zijn waardoor burgers bereid zijn samen te werken met de politie. Dit onderzoek kan daarom getypeerd worden als een verkennend onderzoek. Er wordt immers gezocht naar welke impliciete verklaringen aan te wijzen zijn voor het wel of het niet bestaan van samenwerking tussen politie en burger. Het doel van het onderzoek is evenzeer prescriptief. Welke aanbevelingen kunnen worden gedaan om cocreatie tussen politie en burger te realiseren?

In dit onderzoek gaat het om de ervaring en beleving van de burgers over de samenwerking met de politie. Deze percepties worden geduid door kwalitatief onderzoek uit te voeren, waarbij interviews leidend zijn. Het onderzoek is kwalitatief van aard omdat zo de impliciete redeneringen van de respondenten te achterhalen zijn. De vanzelfsprekendheden die participerende mensen hebben, die de politie niet direct weet, kunnen zo geduid worden. Aan de hand van het onderzoek zijn aanbevelingen gedaan voor de toekomst; namelijk hoe de politie de samenwerking met burgers kan organiseren op basis van de meningen en beleving van burgers.

5.3 Technieken om de benodigde data te verzamelen

Het onderzoek is uitgevoerd aan de hand van verschillende methoden. Er zijn gesprekken met informanten gevoerd, documentanalyses gedaan en interviews afgenomen om de benodigde informatie te verkrijgen. De gehanteerde technieken en analysemethoden worden in de volgende subparagrafen beschreven.

5.3.1 Gesprekken met informanten

Het is essentieel om gesprekken te voeren met informanten die betrokken zijn bij het project. Zo wordt namelijk inzicht verkregen in de achtergrond van het betreffende project (Van Thiel, 2010). Bij dit onderzoek zijn dat de betrokken projectleiders en wijkagenten geweest. De topiclijsten voor deze gesprekken staan in bijlage 1 en 2. In tabel 9 is aangegeven met wie van het betreffende project is gesproken, in totaal hebben 9 gesprekken met informanten plaatsgevonden.

Case	Wie gesproken
Buurt Bestuurt	Wijkagent en projectleider
10.000 eyes	Wijkagent en projectleider
Waak voor Inbraak	Wijkagent en projectleider
Burgerinitiatief Roelofarendsveen	in Wijkagent
Horen Zien Melden	Wijkagent en 2 projectleiders (één van de projectleiders was tevens de wijkagent)

Tabel 9. Gesprekken met de informanten per case

5.3.2 Documentanalyse

Om een compleet beeld te krijgen van de projecten zijn bestaande documenten over het project bestudeerd. Hierbij kan men denken aan het plan van aanpak, beleidsdocumenten en strategische plannen. Door middel van deze documentanalyse konden lessen worden getrokken over hoe het project tot stand is gekomen en voort wordt gezet. De documenten zijn dan ook vooral gebruikt als informatiebron.

5.3.3 Interviews

Om de ervaring en beleving van de burgers over samenwerking met de politie te achterhalen zijn semi-gestructureerde interviews gehouden. Het houden van interviews is een flexibele manier om informatie te verzamelen omdat er tijdens het gesprek gelegenheid is om aanvullende vragen te stellen om een gegeven antwoord beter te begrijpen (Van Thiel, 2010). De onderwerpen die aan de hand van het theoretisch kader naar voren zijn gekomen, zijn tijdens deze gesprekken besproken.

In totaal hebben 17 interviews met participanten van diverse projecten plaatsgevonden. De verdeling van deze interviews is in tabel 10 te zien. Hierbij werd een vragenlijst gebruikt als leidraad, zie hiervoor bijlage 3 en 4. De respondenten werd van tevoren verteld dat het interview niet diende om het project te evalueren, maar dat het project als handvat werd gebruikt om een beeld te krijgen over de mening van de participant ten aanzien van de samenwerking met de politie. Deze mededeling is gedaan ter voorkoming van de vertroebeling van de uitkomsten van dit onderzoek door normatieve verwachtingen. De respondenten konden zo wel concrete uitingen doen, zodat met die informatie kennis is ontstaan over de manier waarop burgers anders betrokken kunnen worden. Er is op deze manier ruis voorkomen in de resultaten van het onderzoek. De vragenlijst is naar gelang het project aangepast. En soms zijn vragen door de tijd heen aangepast, bijvoorbeeld wanneer de vragen niet goed werden begrepen door de respondenten. De vraag "Hoe werd u ondersteund in de medewerking?" werd bijvoorbeeld "Waren er zaken aan te wijzen waardoor u uw werk goed kon uitvoeren?". De interviews begonnen heel open en algemeen, er werden bijvoorbeeld vragen gesteld over de tijdsbesteding en woonsituatie van de respondenten. Naar het einde toe werden de vragen specifiek. De vragen werden open gesteld en er werd doorgevraagd op de antwoorden van de respondenten. Tot slot werden de interviews opgenomen met een voice-recorder, waarvoor de respondenten toestemming hebben verleend, zodat ze daarna door de onderzoeker uitgewerkt konden worden.

Case	Aantal geïnterviewde burgers
Buurt Bestuurt	3
10.000 eyes	4
Waak voor Inbraak	3
Burgerinitiatief in Roelofarendsveen	3
Horen Zien Melden	4

Tabel 10. Het aantal geïnterviewde burgers per project

Hieronder is in een schema weergegeven hoe met de verschillende onderzoeksmethoden een antwoord wordt gegeven op de verschillende empirische deelvragen.

	Documenten	Gesprekken met projectleiders	Gesprekken met wijkagenten	Interviews met burgers die samenwerken	Interviews met burgers die nog niet samenwerken
Deelvraag 1: Samenwerkingsvorm	X	X	X	X	X
Deelvraag 2: Voorwaarden samenwerking				X	X

Tabel 11. Beantwoording deelvragen a.d.h.v. diverse technieken

5.4 Argumentatie cases-selectie

De projecten die in dit onderzoek centraal staan zijn allen geselecteerd wegens hun variëteit, waarbij de verschillen tussen de projecten van belang was. Deze projecten zijn geselecteerd op hun variëteit omdat de verwachting is geweest dat in de verschillende projecten wellicht andere voorwaarden een rol konden spelen. Een andere verwachting is geweest dat wanneer echter dezelfde voorwaarden werden gevonden, dat het gegeven zou sterken dat deze voorwaarden algemener van toepassing zijn binnen samenwerkingsvormen.

Een aselechte keuze van de projecten is binnen dit onderzoek geen optie geweest omdat juist de diversiteit van de projecten van invloed kan zijn op de totstandkoming van samenwerking. Er zijn diverse factoren geweest waarop geselecteerd is en waarop zodoende vergelijkingen gemaakt kunnen worden. De eerste factor is het feit dat de cases allemaal op verschillende plekken te plaatsen zijn op de eerder beschreven participatieas (Bekkers & Meijer, 2010). Er is dan ook geselecteerd op basis van het soort samenwerking dat centraal staat. Zo lopen de samenwerkingsvormen uiteen van een project dat als doel heeft de bereidheid van burgers meldingen te laten doen te vergroten, waarbij de overheid de regie heeft, tot burgers die zelf een project hebben opgezet zonder de hulp van politie. De tweede factor waarop geselecteerd is, zijn de verschillen die waar te nemen zijn in de beleidsfase van het project waar de (samenwerking) activiteit plaatsvindt (Bekkers & Meijer, 2010). Zo wordt de burger in sommige projecten bij de agendavorming betrokken, en in andere gevallen bij de uitvoering van het beleid. Een ander selectiecriteria betreft de stand van zaken van het project; sommige projecten hebben al plaatsgevonden, andere vinden momenteel plaats en een ander project loopt in pilotvorm. Hiernaast is de geografische spreiding van de cases een selectiecriteria geweest. Door meerdere cases te onderzoeken kunnen wellicht gelijke resultaten aan het licht komen, en algemeenheden worden gevonden. Als meerdere malen dezelfde uitlatingen door respondenten worden gedaan over bepaalde zaken, sterkt dit het gegeven dat dit niet per definitie afhankelijk is van het project.

De projecten zijn geselecteerd door de onderzoeker. Dit gebeurt vooral als er slechts een beperkt aantal eenheden is om uit te kiezen (Van Thiel, 2010). De projecten waar samenwerking plaatsvond tussen politie en burger zijn namelijk niet allen bekend. De onderzoeker is in contact gekomen met de cases via de *sneeuwbalmethode*. Via het CVO is contact opgenomen met de projectleiders van diverse projecten. De volgende projecten zijn geselecteerd: *Buurt Bestuurt*, *10.000 eyes*, *Waak voor Inbraak*, een zogezegd *burgerinitiatief in Roelofarendsveen* en *Horen Zien Melden*. Deze keuze voor deze projecten wordt hieronder

beschreven. Deze initiatieven zijn niet per definitie voorbeelden van cocreatie, maar in al deze projecten staat wel de doelstelling centraal om samen te werken met burgers.

Hierbij moet gezegd worden dat twee projecten in Rotterdam zijn geselecteerd omdat bleek dat in dit deel van Nederland meer actie plaatsvindt dan in andere delen van Nederland. Om de invloed hiervan te minimaliseren is ook gekozen voor een landelijke omgeving, namelijk een project dat plaatsvindt in Noord-Limburg.

5.4.1 Buurt Bestuurt

De samenwerkingsvorm Buurt Bestuurt is geselecteerd omdat het in het midden van de participatieas te plaatsen is. Zo weet de politie wat burgers belangrijk vinden wanneer er gecocreëerd wordt en er sprake is van gelijkwaardigheid. Buurt Bestuurt is opgezet vanuit de gemeente, maar de bewoners uit deze wijk bepalen op de bijeenkomsten met elkaar en de partners (gemeente, politie, stadstoezicht, roteb) waar de aandacht van de partners op moet komen om de leefbaarheid te vergroten. De uitvoering wordt gedaan door de partners, maar de burgers worden aangemoedigd zich actief in te zetten om ongeregelheden op te lossen door bijvoorbeeld waakzaam te zijn en deze zaken door te geven aan de politie. Zo vindt hier cocreatie in de agendavorming plaats en cocreatie in de beleidsvorming. Hiernaast is Buurt Bestuurt geselecteerd omdat het momenteel in werking is. Daarnaast vindt deze samenwerkingsvorm plaats in een stedelijke omgeving. De inzichten die uit deze casus volgen kunnen worden gebruikt voor andere projecten waar cocreatie de wens is.

5.4.2 10.000 eyes

Het project 10.000 eyes is geselecteerd omdat het op de participatieas deels rechts in te delen is. Deze selectie is gemaakt omdat de politie zo weet wat burgers belangrijk vinden wanneer de politie de regie voert. Er wordt binnen 10.000 eyes in samenwerking met diverse partners (bewoners, winkeliers, ondernemingen) aandacht gevraagd en gegeven voor diverse onderwerpen. De regie is echter in handen van de politie. De agendavorming en beleidsbepaling lijkt in handen te zijn van de politie. Wel vindt hier op sommige momenten cocreatie plaats in de dienstverlening, waarbij burgers meedoen in de acties, hier vindt dus cocreatie in de dienstverlening plaats. 10.000 eyes is mede geselecteerd omdat het project momenteel nog loopt, al hadden niet alle respondenten ten tijden van de interviews nog steeds een actieve rol binnen het project. Hiernaast vindt 10.000 eyes plaats in Rotterdam, een stedelijke omgeving. Uit de momenten waarop cocreatie plaatsvindt kunnen inzichten worden verkregen. Deze kunnen helpen om cocreatie te realiseren. Van de momenten waarop de overheid de regie heeft wordt gekeken wat de respondenten hier van vinden, zodat ook deze kennis gebruikt kan worden voor eventuele cocreatie.

5.4.3 Waak voor Inbraak

Waak voor Inbraak is geselecteerd omdat het een project is waarbij de burger wordt gevraagd op te letten en verdachte dingen door te geven aan de politie, zo wordt de burger gebruikt om een oogje in het zeil te houden. De regie ligt meer in handen van de politie, hiermee is het project rechts op de participatieas te plaatsen. Aan de hand van de kennis die uit dit project voortvloeit weet de politie wat burgers wensen wanneer zij gebruikt worden voor de handhaving. Echter is dit project tweeledig. Eén burger gaat actief met de politieagent de wijk in om dingen aan te pakken. Dit brengt Waak voor Inbraak juist weer meer naar het midden van de participatieas. Daar vindt cocreatie in de dienstverlening plaats. Dit is interessant omdat de inzichten vanuit twee punten kunnen worden opgemerkt. Een andere reden waarom Waak voor Inbraak is geselecteerd betreft het feit dat het project momenteel loopt. Hiernaast vindt Waak voor Inbraak plaats in een landelijke omgeving, namelijk Noord-Limburg. De momenten waarop cocreatie plaatsvindt kunnen leerzaam zijn voor situaties waarin cocreatie ook gewenst is. Bij de momenten waarop de burgers worden geraadpleegd wordt onderzocht wat de burgers hiervan vinden.

5.4.4 Roelofarendsveen

Deze casus is gekozen omdat de actie volledig ontstaan is zonder inmenging van de politie daarin. De burgers hebben het zelf opgezet en hebben geen hulp van de politie daarbij gehad. De politie heeft later het groepje gesproken en heeft toen wel tips gegeven. Dit maakt dat het initiatief links op de participatieas is te plaatsen, waarbij cocreatie tussen burgers onderling centraal staat. Zij doorlopen hier zelf de fases van het 'beleid'. Dit burgerinitiatief is bovendien gekozen omdat de surveillanceronden momenteel plaatsvinden. Hiernaast wordt dit initiatief uitgevoerd in een landelijke omgeving. Door middel van deze casus kunnen bovendien inzichten worden gegeven over situaties waarin burgers zelf het initiatief nemen. Inzichten uit dit initiatief kunnen gebruikt worden wanneer de politie zaken meer aan burgers over wil laten. De politie zal aan de hand van deze

casus weten wanneer burgers zelf een initiatief opzetten om de veiligheid te bevorderen en wat zij belangrijk vinden. Deze casus is ook geselecteerd omdat onderzoek van zulke initiatieven tamelijk uniek is binnen de wetenschappelijke literatuur over burgerparticipatie.

5.4.5 Horen Zien Melden

Dit project is geselecteerd omdat het rechts te plaatsen is op de participatieas. De politie raadpleegt binnen dit project de burger voor informatie over bepaalde situaties in het dorp. Deze case geeft de politie inzichten over wat burgers wensen wanneer zij gevraagd worden extra oplettend te zijn. De fase van het beleid waarin de burger wordt betrokken is tijdens de handhaving. Het project loopt ten tijden van de interviews nog niet, zodoende zijn de burgers nog 'blanco' en kunnen zij hun wensen over cocreatie uiten. Het project vindt hiernaast plaats in een landelijke omgeving. Deze inzichten kunnen gebruikt worden om te onderzoeken wat burgers wensen.

5.5 Data-analyse en resultaatverwerking

De data die met behulp van deze methoden verzameld werd, is vervolgens geanalyseerd. Leidend voor dit onderzoek zijn de interviews met de burgers, zij zijn namelijk de focus van het onderzoek. De interviews zijn opgenomen en hierna letterlijk uitgetypt. Een uitzondering hierop vormen drie interviews die naar wens van de geïnterviewden via de telefoon hebben plaatsgevonden. Bij de analyse hiervan is gezocht naar overkoepelende thema's. Dit proces waarbij onderzoekers gegevens categoriseren en deze categorieën benoemen met één of meer trefwoorden wordt coderen genoemd ('t Hart, Boeije & Hox, 2006). De categorieën zijn gebaseerd op de eerder bestudeerde literatuur.

De resultaten worden per project beschreven, waarna de analyse per project plaatsvindt. In deze analyse worden de gevonden resultaten vergeleken met de eerder bestudeerde literatuur. Hierbij wordt gekeken of dit overeenkomt of dat het juist contrasteert met de gevonden theorie. Hierna volgen per project deelconclusies. In hoofdstuk tien worden de zaken die in de verschillende projecten geconcludeerd konden worden tegenover elkaar gezet. Daarbij wordt gelet op de verschillen en algemeenheden hiertussen.

5.6 Betrouwbaarheid en validiteit

De kwaliteit van een onderzoek is verbonden met de termen 'validiteit' en 'betrouwbaarheid'. In deze paragraaf zal daarom de betrouwbaarheid en de validiteit van het onderzoek over de samenwerking tussen politie en burger toegelicht worden. Deze zijn op diverse manieren gewaarborgd.

5.6.1 Betrouwbaarheid

De betrouwbaarheid heeft betrekking op beïnvloeding van de waarnemingen door toevallige of niet-systematische fouten. Deze kan worden vergroot door standaardisatie van de methoden van dataverzameling. Toevalsfouten komen minder vaak voor als de interviewer met een gestructureerde vragenlijst werkt ('t Hart, Boeije & Hox, 2006). Volgens Van Thiel (2010) wordt de betrouwbaarheid bepaald door de nauwkeurigheid en de consistentie waarmee variabelen worden gemeten. Zo zijn de interviews met de respondenten bijna allemaal opgenomen, zodat de conclusies en analyses gebaseerd zijn op de uitspraken van de respondenten. De uitspraken van de respondenten zijn na het interview gecodeerd. Alle gegevens zijn dus gebaseerd op zaken die werkelijk uitgesproken zijn. Er werd voordat het interview van start ging, aangegeven dat de interviews geanonimiseerd werden, zodat de respondenten vrijuit zouden spreken. Hiernaast is gebruik gemaakt van diverse onderzoeksmethoden om de deelvragen te beantwoorden, zodat de analyses en conclusies niet enkel gebaseerd zijn op één onderzoekswijze. Er is gefocust op de gesprekken met informanten, op informatie van de respondenten en op informatie die in de documenten stond.

5.6.2 Validiteit

Validiteit heeft betrekking op de beïnvloeding van het onderzoek door systematische fouten. Wanneer de onderzoeker meet of verklaart wat hij beoogt te meten of te verklaren, wordt dat opgevat als validiteit ('t Hart, Boeije & Hox, 2006). Er bestaan twee soorten validiteit, interne validiteit en externe validiteit. Interne validiteit betreft de geldigheid van het onderzoek: is er gemeten wat getracht werd te meten? Hierbij gaat het om of de operationalisaties wel een goede weergave zijn van het theoretische construct (Van Thiel, 2010). Met de semigestructureerde interviewwijze is er veel ruimte voor de input van de respondent. De externe validiteit betreft de generaliseerbaarheid van het onderzoek: gelden de gevonden resultaten ook voor andere personen en plaatsen? (Van Thiel, 2010). Dit is in dit onderzoek gewaarborgd door projecten te selecteren verspreid in Nederland, waarbij de projecten zowel in stedelijke als landelijke gebieden plaatsvonden. Ook doordat er niet één casus is geselecteerd, maar vijf cases wordt de externe validiteit vergroot. De interne en externe validiteit is vooraf gecontroleerd door het oordeel van deskundigen (scriptiebegeleider en collega's van het CVO) te vragen over de gekozen operationalisaties en cases-selectie.

In de hoofdstukken die volgen worden per project de antwoorden van de respondenten geanalyseerd aan de hand van de operationalisatie. Bij deze analyse wordt de literatuur uit het theoretisch kader gebruikt. Zo kan antwoord worden gegeven op de empirische deelvragen. Na dit voor alle projecten te hebben gedaan, worden in hoofdstuk elf de projecten met elkaar vergeleken.

Achtereenvolgens komen Buurt Bestuurt, 10.000 eyes, Waak voor Inbraak, het burgerinitiatief in Roelofarendsveen en Horen Zien Melden aan bod.

6. Buurt Bestuurt

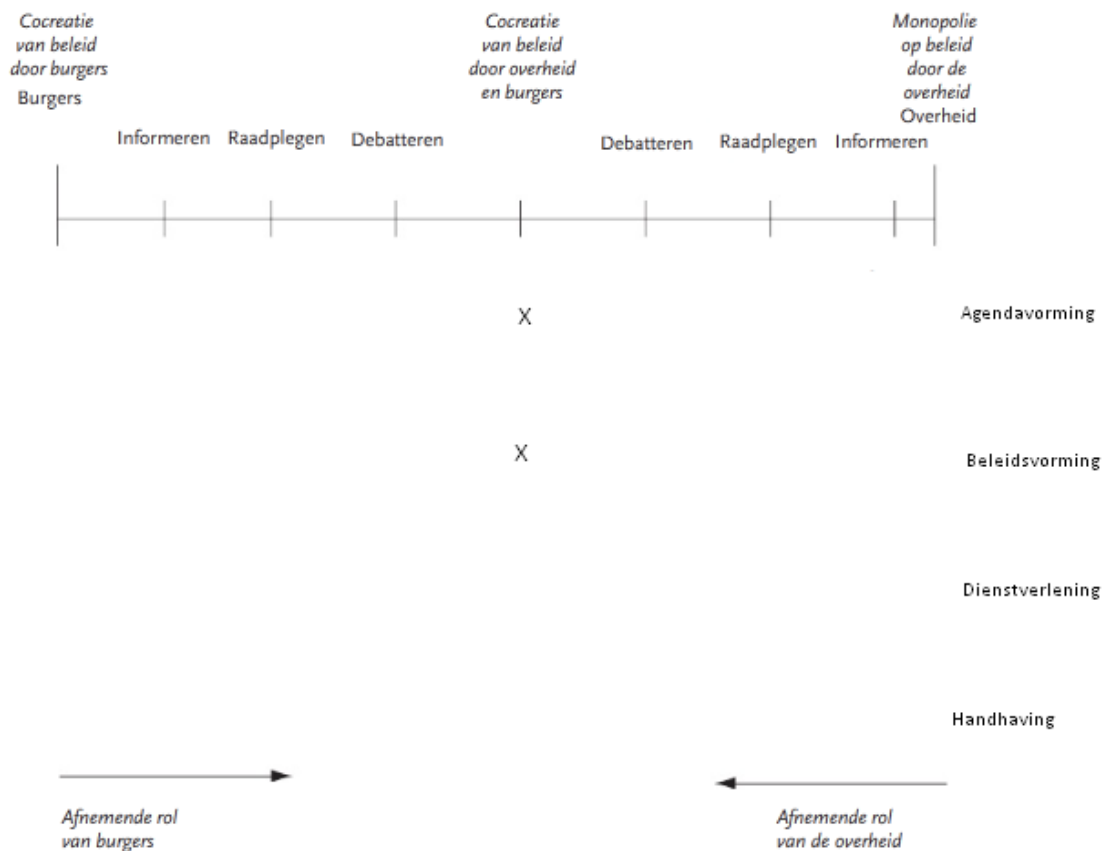
In dit hoofdstuk wordt verslag gedaan van Buurt Bestuurt in Rotterdam. Dit hoofdstuk wordt ingedeeld aan de hand van de eerder opgestelde empirische vragen. Zo wordt in de eerste paragraaf uiteengezet wat voor samenwerkingsvorm Buurt Bestuurt is. In de tweede paragraaf worden de voorwaarden geschetst die aan deze samenwerking vooraf zijn gegaan.

6.1 Welke vorm van samenwerking tussen burgers en politie is hier aan de orde?

De Buurt Bestuurt is een samenwerkingsvorm waarbij een groep van minimaal 15 bewoners een top drie samenstelt van bepaalde problemen of vormen van overlast in hun wijk, die zij graag veranderd zouden zien. De groep burgers die deelneemt wisselt per bijeenkomst van samenstelling. Iedereen kan gedurende het proces aanhaken. Zij komen per jaar 4 keer bijeen. Een bijeenkomst duurt gemiddeld één tot anderhalf uur. De reden dat de burgers een top drie samenstellen is omdat het voor de politie en de gemeentelijke diensten niet eenvoudig is om zicht te krijgen op wat er in de buurt precies aan de hand is. De bewoner is hier bij uitstek degene die als geen ander weet wat er in de buurt verbeterd moet worden. Binnen Buurt Bestuurt participeren diverse partners: politie, stadswacht, gemeente of er wordt een andere partner gevraagd als er een specifiek probleem is. De Buurt Bestuurt vindt plaats in het gebied Rotterdam-Rijnmond. In elke wijk is een ander team werkzaam omdat vormen van overlast lokaal van aard kunnen zijn. De Buurt Bestuurt vindt plaats sinds 2009. De werkwijze van Buurt Bestuurt is als volgt: de bewoners bepalen op een bijeenkomst in samenspraak met de andere partijen wat er in de wijk moet gebeuren ten aanzien van de leefbaarheid en/of veiligheid. Aan de hand daarvan stellen zij samen een matrix op van een top drie van te ondernemen acties. Hierbij bieden de politie en gemeente de bewoners een aantal werkuren aan die de bewoners naar eigen inzicht mogen besteden. Bewoners dragen hiermee een deel van de verantwoordelijkheid en worden meer zelfredzaam. Hierna worden de bewoners via sms en e-mail op de hoogte gehouden van de vorderingen, zo kunnen de bewoners zien dat de politie de afspraken nakomt. Tijdens het volgende overleg wordt duidelijk of het probleem is opgelost. Van de bewoners wordt verwacht dat zij zich inzetten tijdens de uitvoering van deze plannen. Buurt Bestuurt blijkt succesvol te zijn; het heeft namelijk in 2011 de Don Berghuijs Award gewonnen. Deze award is toegekend als gevolg van de resultaten, en de betrokkenheid en de inzet van de bewoners bij hun eigen leefomgeving. De bewoners die voor dit onderzoek zijn geïnterviewd zijn onderdeel van de Buurt Bestuurt groep die in Kralingen-Crooswijk actief is.

Aan de hand van deze kennis kan Buurt Bestuurt ingedeeld worden op de eerder opgestelde participatieas. Buurt Bestuurt is op het midden van de participatieas te plaatsen, waarbij cocreatie van beleid tussen overheid en burger centraal staat. Hierbij is er sprake van gelijkwaardigheid tussen overheid en de burger. Beide partijen hebben een belang bij deze samenwerking: de burger dat het veilig en/of leefbaar wordt in de wijk, en de politie en de andere partners om zo te weten wat volgens de bewoners verbeterd moet worden in de wijk. Ze zijn wederzijds afhankelijk van elkaar om dit te kunnen realiseren. Ze creëren op deze manier een gedeelde beleidspraktijk. Bekkers en Meijer (2010) bespreken de vier fases waarin de burgers en overheid kunnen cocreëren, namelijk cocreatie tussen overheid en burger in de agendavorming, in de beleidsvorming, in de dienstverlening of in de handhaving. Bij Buurt Bestuurt lijkt er sprake te zijn van cocreatie in de agendavorming en cocreatie in de beleidsvorming. Tijdens de bijeenkomsten trachten de burgers namelijk samen met onder andere de politie, gemeente en Roteb een agenda te vormen. Dit is de matrix waarop punten staan die de bewoners hebben aangedragen en die op de agenda staan om te worden uitgevoerd. Zo wordt nieuw beleid gevormd en vragen de bewoners aandacht voor diverse problemen. Cocreatie in de beleidsvorming vindt plaats doordat tijdens de bijeenkomsten een gemeenschappelijk beeld wordt ontwikkeld ten aanzien van de aanpak van de vraagstukken. De burgers beslissen hier actief mee over de voorstellen.

Visueel is Buurt Bestuurt in het model van Bekkers en Meijer (2010) te plaatsen bij cocreatie in de agendavorming en de beleidsvorming. Dit is in onderstaand figuur met kruisjes aangegeven.

Figuur 7. Buurt Bestuurt op de participatieas

6.2 Onder welke voorwaarden participeren burgers binnen Buurt Bestuurt?

De voorwaarden om samenwerking te kunnen realiseren zijn zoals eerder uiteengezet tweeledig, enerzijds bestaan deze uit de voorwaarden vanuit de burger en anderzijds vanuit de voorwaarden van het project.

6.2.1 Voorwaarden vanuit de burger

De burger in relatie tot zijn omgeving

Hoe de burger in relatie staat tot zijn omgeving, zoals het contact met zijn burens of het gevoel dat hij heeft over criminaliteit, kunnen van invloed zijn op het wel of niet deelnemen aan samenwerkingsprojecten met de politie. In deze subparagraaf worden deze 'kenmerken' geschetst.

De drie respondenten geven diverse dingen aan over het contact met de buurt. Zo zeggen twee respondenten dat ieder in de wijk heel individualistisch is en in kleine groepjes leeft. Daarentegen vindt één respondent de sociale controle en cohesie groot.

“Dat (er geen sprake is van een hele onveilige wijk) is misschien wel juist omdat veel mensen elkaar kennen, dat mensen zoiets hebben van ‘oh shit dadelijk ziet iemand me die mijn moeder kent’, ik denk dat dat ook wel een rol speelt hier.” (Respondent 2)

Twee respondenten hebben het gevoel dat de wijk minder veilig is geworden. Daar worden diverse redenen voor gegeven.

“Je ziet het een stukje achteruit gaan, er is een moord gepleegd, er zijn schietpartijen geweest; bij de Van Brienoordbrug is iemand neergeknald.” (Respondent 3)

Eén respondent voelt zich onveilig, bij haar is meerdere malen ingebroken.

“Inbraak in je huis en vernieling, dat doet wel wat.” (Respondent 1)

De respondenten zeggen het volgende over de (werkwijze van de) politie. Zo is één respondent kritisch.

“Kom eens uit je autootje en loop eens drie keer per dag en ook 's avonds door de wijk, zodat je zichtbaar bent. (Respondent 1)

“Je ziet dat er veel meer auto's door de buurt rijden. Dat vind ik op zich wel een goed iets. Dat ze ook echt wel luisteren van 'oh er is iets aan de hand'.” (Respondent 2)

Dit resulteert volgens hem in het volgende:

“Ik denk dat heel veel mensen een negatief imago hebben van de politie. Van je kunt bellen, maar ze zijn er toch nooit, alleen wanneer je zelf wat doet. Als ze echt laten zien van 'kijk eens we zijn bezig, we rijden vier keer op een dag door de buurt', ik denk dat dat wel een goed signaal geeft.” (Respondent 2)

Hiernaast wordt de wijkagent genoemd als belangrijk aandachtspunt. Volgens een respondent is dat de aangewezen persoon om een goed contact met de buurt te onderhouden.

Analyse van 'de burger in relatie tot zijn omgeving'

Wanneer gekeken wordt naar de sociale cohesie in de wijk kan gesteld worden dat de respondenten van mening verschillen over het bestaan ervan. Hiernaast verschillen de respondenten van mening over de (on)veiligheid in de wijk. Volgens alle respondenten is er sprake van overlast en criminaliteit in de wijk, zoals overlast door jongeren, drugsoverlast en woninginbraken. Enkel één respondent voelt zich onveilig hierdoor. Bij haar is dan ook meerdere malen ingebroken. Gelders et al. (2010) gaven al aan dat wanneer een gebeurtenis direct de burger aangaat, deze eerder geneigd is te participeren. In de literatuur is naar voren gekomen dat een kritische houding ten opzichte van de politie kan leiden tot activisme (Frank et al, 1996 zoals weergegeven door Van Stokkom & Toenders, 2010). Dit zien we terug bij de eerste respondent, die veel kritiek uit op de politie. Deze respondent wenst ook graag te weten wat de politie voor doelen stelt aan Buurt Bestuurt. Dit betekent voor intensieve samenwerking (cocreatie) tussen burger en politie, dat het in feite niet uitmaakt of iemand heel positief is of heel negatief is over de politie om samen met de politie vorm te geven aan de veiligheid van de wijk. De respondent 1 gaf zelfs het volgende aan.

“Ik zou er best een avond op willen puzzelen. Nou dit is wat de politie kan, dit zijn signalen vanuit de wijk en verbeterpunten en dan eens een keer goed gaan kijken met zijn allen hoe passen we dat in. Daar wil ik best tijd aan besteden.” (Respondent 1)

Conclusie over 'de burger in relatie tot zijn omgeving'

Doordat de bewoners alle drie langdurig in deze wijk wonen, kan dit van invloed zijn op de deelname aan Buurt Bestuurt. Ze voelen zich verbonden met de wijk, al denken zij niet dat iedereen in de buurt zich verbonden voelt met de wijk. De overlast in de wijk lijkt van invloed te zijn op de deelname aan Buurt Bestuurt, zo geven zij allen aan dat er dingen in de wijk gebeuren die tot overlast en/of criminaliteit behoren. Niet alle respondenten voelen zich daadwerkelijk onveilig hierdoor, zodoende lijken de gevoelens omtrent de overlast en/of criminaliteit niet voor iedereen van invloed op deelname aan Buurt Bestuurt. De mening over de politie verschilt. Zo zijn ze niet eenduidig kritisch over de politie of positief over de politie. De gedachte over de politie (positief of negatief) lijkt bij Buurt Bestuurt niet per definitie van invloed op deelname. Van één respondent kan

geleerd worden wat betreft de realisatie van intensief samenwerken. Zij is slachtoffer geweest van diverse woninginbraken, voelt zich (daardoor) onveilig en is kritisch over de (werkwijze van de) politie. Wel geeft zij aan heel intensief samen te willen werken met de politie om de problemen in de wijk aan te pakken. Hier liggen wellicht kansen om intensief met burgers samen te werken.

De motieven

In deze paragraaf worden de redenen voor deelname die respondenten zelf benoemen gepresenteerd. De respondenten hebben diverse redenen om deel te nemen aan Buurt Bestuurt. Deze lopen uiteen van niet willen klagen, maar iets willen bijdragen; het hebben van tijd; lastenverlichting voor de overheid tot last ondervinden van criminaliteit. Een respondent verwoordt haar reden als volgt.

“Kleine dingen die met simpele ingrepen eigenlijk zonder extra inzet van de overheid verbeterd kunnen worden. En misschien wel tot een lastenverlichting kan komen aan uren en inzet.” (Respondent 1)

Hiernaast is deze respondent slachtoffer geweest van meerdere woninginbraken, wat invloed heeft op haar gedrag.

“Het is wel onze intentie om die focus op woninginbraken te krijgen. Daarom zijn we ook nieuwe leden.” (Respondent 1)

Een andere respondent wil zijn leeftijdsgenoten vertegenwoordigen:

“Omdat er eigenlijk geen jongeren zijn had ik zo iets van we zijn hier toch met zijn allen. Als je je stem niet laat horen wordt er ook niet naar je geluisterd natuurlijk.” (Respondent 2)

De andere respondent geeft over zijn deelname aan dat de bewoners continu aanwezig zijn en de politie dat niet is. Hiernaast vormt de criminaliteit die plaatsvindt in de wijk een reden voor deze respondent om deel te nemen.

De verantwoordelijkheid voor de veiligheid ligt dan ook mede bij de buurt volgens hen, burgers moeten hun medebewoners aanspreken en dingen doorgeven aan de politie. Hiernaast geeft één respondent ook een andere manier aan waarop burgers verantwoordelijk voor de veiligheid zijn. De burgers moeten volgens haar zorgen dat wat zij zelf inbrengen ook daadwerkelijk op de agenda wordt gezet van de politie en de andere partners, en dat deze ideeën daadwerkelijk worden uitgevoerd.

“Burgers moeten er ook voor zorgen dat het in het plan komt te staan. Er moet echt een wisselwerking zijn en niet van ‘o ze hebben het er niet in gezet dus we blijven maar weg’. Het is niet alleen input geven, maar ook zorgen dat die input uitgewerkt wordt.” (Respondent 1)

Wanneer gekeken wordt naar de mening over het punt of andere burgers zich aan moeten melden voor Buurt Bestuurt, dan geven deze respondenten aan dit niet te vinden. De politie moet volgens één respondent goed nadenken wie gewenst is en hoe die te betrekken is. Een andere respondent geeft aan dat iemand het belang van deelname moet voelen.

“Maar als je dat gevoel niet hebt, dan wordt het moeilijk. Dan is het van ‘je moet, je moet’, maar daar heb je niks aan denk ik.” (Respondent 2).

De respondenten hebben het idee dat Buurt Bestuurt effect gaat hebben of reeds heeft.

“De dagelijkse dingen zoals woninginbraken, vandalisme, intimidatie, wegpesten van bepaalde burens kun je door Buurt Bestuurt verminderen. Op buurtniveau maakt het kans. Anders zou ik er natuurlijk niet inzitten, dan ben ik er gelijk uit.” (Respondent 1)

“Ik hoorde wel dat er al dingen bekend zijn. Dat ze die klachten al vaker hebben gehoord en dat ze er mee bezig zijn.” (Respondent 2)

Analyse van de motieven

De redenen voor deelname die de respondenten geven zijn allen zeer divers. Aangezien één respondent zelf last heeft ondervonden van inbraken, zou haar reden om tijdens Buurt Bestuurt van woninginbraken een aandachtspunt te maken gezien kunnen worden als eigenbelang. Hierbij kan deelname gezien worden als gevolg van de verbetering van de eigen positie (Bekkers & Meijer, 2010). Ook de persoonlijke betrokkenheid bij dit probleem is een onderdeel van haar motief (Bekkers & Meijer, 2010). Tevens werd door haar aangegeven dat burgers zich in zouden moeten zetten om de problemen in de wijk te verhelpen, in plaats van enkel de werkwijzen van de overheid te bekritisieren. Dit is te duiden als een vorm van burgerplicht (Van der Vijver e.a., 2009). Een andere reden voor participatie die naar voren kwam, is de aanname dat dit een lastenverlichting voor de politie kan betekenen en dat een buurtbewoner meer ziet dan de politie. Een andere reden werd gezien in het gegeven dat burgers vaak in actie komen op het moment dat er aanhoudende of plotseling toegenomen concrete criminaliteit in hun directe woonomgeving, zoals inbraken en vernielingen, plaatsvindt (Scholte, 2008). Dit geldt voor de respondent die de achteruitgang van de wijk aangaf als één van de redenen om deel te nemen.

Deze burgers willen graag mee werken, maar volgens hen willen niet alle burgers dat. Er moet hun iets geboden worden zodat zij in actie komen. Ook is het volgens hen zaak dat de burgers wel echt moeten willen deelnemen, voordat zij daadwerkelijk deelnemen. Het gaat om de welwillendheid van burgers. Want deze respondenten geven aan dat wanneer burgers in eerste instantie niet mee willen werken, de meerwaarde van deze burgers niet groter wordt wanneer zij toch deelnemen aan het project. Wel geven de respondenten aan dat het handig zou zijn als mensen goed blijven signaleren en verdachte dingen doorgeven aan de politie. Dit zou gezien kunnen worden als de samenwerking tussen burger en politie op een lage trede van de participatieladder, waarbij de informatie van de burgers door de politie wordt gebruikt om problemen op te lossen (Edelenbos & Monnikhof, 2001).

Twee respondenten hebben reeds gemerkt dat door Buurt Bestuur bepaalde zaken worden aangepakt, zodoende is de beheersbaarheid van het probleem volgens hen aan de orde. Zij merken dat de politie aandacht besteedt aan bepaalde dingen door Buurt Bestuurt. De eerste respondent was pas eenmaal op een bijeenkomst geweest, dus zij wist nog niet of het effect had. Toch denkt zij dat bepaalde problemen opgelost kunnen worden door een dergelijke manier van werken. Het behalen van resultaten is belangrijk voor hen (Wagenaar & Specht, 2010).

Conclusie van de motieven

Deelname aan Buurt Bestuurt wordt beïnvloed door diverse redenen beïnvloed. Daarnaast valt op dat elke respondent meer dan één reden heeft om deel te nemen. Dit kan afhankelijk zijn van bijvoorbeeld de zaken die invloed hebben gehad op het leven van de respondent zelf, zoals inbraken. Ook is hier sprake van een publiek belang, waarbij individuen zich willen inzetten voor het publiek vanuit de gedrevenheid (Bekkers & Meijer, 2010). Dit betekent voor intensieve samenwerking tussen burgers en politie dat niet eenduidige redenen aan te wijzen zijn om te willen samenwerken, dan wel cocreëren. Zodoende betekent dit voor intensieve samenwerking dat dit met diverse mensen met diverse motieven kan plaatsvinden. Wel blijkt dat de respondenten een belang moeten voelen om deel te nemen. Het onderwerp moet voor hen leven, anders willen zij zich niet inzetten voor de veiligheid in de wijk. Deze respondenten zijn van mening dat elke burger in ieder geval zaken die hen opvalt door moet geven aan de politie. Hiermee is weinig te zeggen over cocreatie, maar doet vermoeden dat samenwerking op een laag niveau, waarbij de burgers worden gebruikt om informatie in te winnen wel makkelijker gerealiseerd zou kunnen worden. De burgers denken allemaal dat hun bijdrage effect heeft of dat het dat nog gaat hebben. Voor één respondent is het zelfs zo dat wanneer zij geen resultaten ondervindt zij andere manieren wil vinden om haar doelen te bereiken. Dit wekt het vermoeden dat

burgers bereid zijn samen te werken met de politie wanneer zij het idee hebben dat de samenwerking effect heeft of dat dit in de toekomst effect zal hebben.

6.2.2 Voorwaarden vanuit het project

Om burgerparticipatie succesvol te laten zijn, moet door de overheid voldaan worden aan bepaalde criteria, oftewel voorwaarden vanuit het project. Deze paragraaf biedt inzichten wat betreft de punten die participerende burgers belangrijk vinden binnen Buurt Bestuurt. Zo wordt van buitenaf, door de burgers, gekeken naar de voorwaarden die de overheid dient te faciliteren. Deze voorwaarden zijn ingedeeld naar de zeven voorwaarden uit het theoretisch kader.

Participatie en samenwerking

De respondenten verschillen van mening over de tijd en energie die wordt gestoken in de medewerking aan Buurt Bestuurt. Sommige respondenten vinden het te weinig, de ander vindt de bijeenkomst lang duren en de ander vond het prima. Zo zeggen de respondenten hier het volgende over.

“Eigenlijk te weinig. Daarom zeg ik ook dat er vaker een bijeenkomst kan zijn.” (Respondent 1)

“Ik had vorige keer wel zo iets van het heeft lang geduurd zonder dat er echt iets uitkwam.” (Respondent 2)

“Als je eenmaal weet waar het om gaat en hoe het gaat dan hoeft dat geen grote stap te wezen.” En “We zitten daar gewoon 1.5uur en klaar. Langer hoeft het ook niet te duren.” (Respondent 3)

Over de verscheidenheid aan mensen tijdens de bijeenkomst zeggen de respondenten het volgende.

“Je zag bijvoorbeeld een paar oudere mensen van die bewonersverenigingen. Die pushen alleen maar hun eigen stukje, maar het is toch een gehele wijk. Dus daarom moet er een goede groep aan mensen zitten wil het werken denk ik.” (Respondent 2)

Een afwijkende mening had respondent3, deze respondent zei dat ‘er van alles wat’ bij betrokken is.

Eén van de voorwaarden betreft de gelijke rol die de partners binnen het project zouden moeten hebben. Bij Buurt Bestuurt geven de bewoners tijdens de bijeenkomst aan waar zij de aandacht van de politie en gemeente op willen hebben. Zo geeft één respondent aan dat burgers een verlengstuk vormen van de politie.

“Wij zijn eigenlijk het derde oog. Politie is het eerste oog, gemeente het tweede en wij het derde.” (Respondent 3)

Over de relatie met de politie verschillen de meningen. Zo kennen twee respondenten de wijkagent niet. Een andere respondent heeft wel een goede relatie met de politie.

“De goede samenwerking die we hebben, ik hoop dat dat blijft. Ik kan goed met X (wijkagent) door één deur.” (Respondent 3)

Een andere respondent vindt dat door Buurt Bestuurt het contact met de politie directer wordt, wat ook weer samenhangt met de relatie tussen de partners.

“Het is allemaal een stuk directer. Je hebt gezichten bij die partijen. In plaats van ‘de gemeente’, is het gewoon die meneer die daar zit, via hem moet je dan praten.” (Respondent 2)

Middelen

Eén respondent geeft aan dat middelen om mee te kunnen doen aan Buurt Bestuurt niet nodig zijn, juist doordat Buurt Bestuurt bij voorbaat medewerking van de bewoners vraagt. Wel benoemen de respondenten verslaglegging van wat besproken is als belangrijk punt.

Betrokkenheid bij beleid/steun

Volgens respondent1 hoort de *regie* bij de bewoners te liggen, maar of dat zo gaat uitwerken weet zij niet.

“Dat is de buurt eigenlijk. Of dat in de praktijk zo gaat gebeuren dat is een ander iets. Ik ben daar wel enigszins sceptisch in.” (Respondent 1)

Volgens de andere respondenten ligt dit voornamelijk bij de overheid, maar gebeurt dit wel gemoedelijk. Alle respondenten zijn van mening dat er sprake was van ruimte om ideeën aan te dragen.

Communicatie

De communicatie over en binnen Buurt Bestuurt verloopt via diverse kanalen. Zo hoorden twee respondenten op een andere bijeenkomst over Buurt Bestuurt. Respondent1 zegt het volgende over de communicatie, die volgens haar ontbreekt.

*“Als je dit soort burgerinitiatieven, dus bottom up, wil doen, dan moet je je ook focussen op communicatie.”
“(…) zorg dat je een goede site hebt en dan voor de mensen die je dan niet bereikt gooi dan stencils door de brievenbus.”* (Respondent 1)

De respondenten verschillen van mening over de beste communicatiewijze, een andere respondent zegt over flyers namelijk het volgende.

“Dan denk mensen ‘oh die aanbieding hoef ik niet’, die gooien het weg. Je krijgt zoveel onzin in je brievenbus. Het moet wel echt iets duidelijk zijn. Bijvoorbeeld vanuit de gemeente een brief sturen. Ik denk dat mensen het dan stukken serieuzer nemen.” (Respondent 2)

Twee respondenten zijn van mening dat de duidelijkheid omtrent de procedures binnen Buurt Bestuurt beter kan.

“Die afspraken liggen natuurlijk op een hoger niveau. Ze (o.a. de gemeente) krijgen zoveel uur om dit te doen, het is allemaal heel strikt in een plan. Dus dan is het ten eerste leuk om te weten van wat is hun opdracht, wat zijn de problemen in de wijk en hoe kan je die samen tot een mooi geheel maken.” (Respondent 1)

Binnen de communicatie is ook de (tussentijdse) evaluatie en het op de hoogte houden van de participanten gewenst volgens twee respondenten. Dit kan bijvoorbeeld door middel van de notulen geven zij aan. Respondent3 geeft daarentegen aan dat hij deze wel krijgt. Ook hij geeft het belang daarvan aan.

“(…) Daardoor ga je er ook mee door. Doordat je er baat bij hebt.” (Respondent 3)

Context

De context gaat over de vraag of de samenwerking effect zal brengen en hoe de relatie is met de andere burgers die deelnemen aan Buurt Bestuurt.

Respondent2 ziet de meerwaarde van een project doordat de bewoners dan samen sterker staan dan wanneer zij alleen problemen aankaarten bij de politie of de gemeente.

“Het is natuurlijk wel een beetje een omweg. Maar ik denk dat veel mensen zoiets hebben van ‘ja ik kan het wel in mijn eentje aankaarten, maar er gebeurt niks’. En vanuit zo’n groep kan je echt direct iemand van de gemeente aanspreken en als die zegt ‘nee’, ‘ja hoezo niet?’, dan kan je gewoon met die persoon de discussie aan.” (Respondent 2)

De burgers kenden niet alle andere burgers die deelnemen aan Buurt Bestuurt.

Methode

Methode gaat over de tevredenheid over de manier waarop het probleem wordt aangepakt, hoe meer burgers betrokken kunnen worden en de toegankelijkheid van het project.

Respondent1 is in principe tevreden over de methode van Buurt Bestuurt; het is volgens haar een laagdrempelige manier van besturen. Zij is echter ook kritisch. Zij vindt namelijk dat de inbreng van burgers al eerder, op het niveau van de deelraad, gewaarborgd moet worden. Respondent2 denkt niet dat het een manier is om echte criminaliteit aan te pakken, maar wel voor vormen van overlast, bijvoorbeeld overlast door jongeren. Ook de diverse partners die aan één tafel zitten werkt positief volgens hem.

“Ik vind het wel goed dat ze met zijn allen bij elkaar zitten, zodat zij ook met elkaar in gesprek gaan van ‘oh misschien kan ik dit beter oppakken’. Of ‘we doen dit samen’. Want ik denk dat daar ook wel veel te winnen is: in gewoon communicatie en informatie-uitwisseling tussen die partijen.” (Respondent 2)

Een andere respondent zegt over Buurt Bestuurt het volgende.

“Ik ben tevreden ermee, maar het kan altijd beter. Maar ook van onze kant hé. We moeten niet de zwarte piet spelen naar de politie of stadstoezicht.” (Respondent 3)

Eén respondent is in het begin benaderd, de andere twee respondenten hoorden pas later over Buurt Bestuurt.

Continuïteit

De continuïteit gaat over het gegeven of de problemen in de wijk na Buurt Bestuurt zijn opgelost en zodoende of burgers het probleem zelf kunnen oplossen.

Volgens de respondenten kunnen de problemen door middel van een project beter aangepakt worden, dan dat burgers zelf zonder Buurt Bestuurt dit kunnen. Volgens respondent1 is het een laagdrempelige manier van besturen.

Volgens respondent3 weten de overheidsinstellingen door Buurt Bestuurt waar ze hun aandacht op moeten vestigen. Toch kunnen volgens respondent1 burgers ook zonder politie zorgen voor meer veiligheid door elkaar aan te spreken. Volgens haar doen burgers dit vaak niet door de angst die zij bezitten. Zij laten dit dan over de politie, volgens haar levert dit negatieve resultaten op die zij als volgt omschrijft.

“Wat die (de politie) dan eigenlijk niet belangrijk genoeg vindt, dus dan krijg je een hele verkeerde wisselwerking.” (Respondent 1)

Hierbij geeft zij gelijk een tip.

“(…) Dus of je maakt de keuze of je hebt een laagdrempelig bestuur met de inzet van politie waardoor de burgers wel durven. Dat ze zich ook gebekt voelen en wel in alle redelijkheid hé, niet een soort burgerwacht maar gewoon normale dingen. Of je laat het op zijn beloop. Maar dan wordt het alleen maar rotter.”
(Respondent 1)

De andere respondenten zeggen het volgende over het organiseren van veiligheid door burgers zelf.

“Ik denk niet dat mensen uit zichzelf heel snel iets hebben van weet je wat laten we eens even met zijn allen lekker vrijwilligerswerk doen.” (Respondent 2)

“Als je maar je ogen open houdt kunnen burgers zonder politie veiligheid realiseren. Mensen met honden, en zijn er veel, als die 's avonds gaan wandelen, zijn de ogen van de wijk. Als die wat constateren moeten ze het doorbellen” (Respondent 3)

Analyse van de voorwaarden vanuit het project

De beschreven antwoorden van de respondenten in de vorige paragraaf zullen in deze paragraaf geanalyseerd worden. Dit gebeurt aan de hand van de indeling van de voorwaarden die eerder is gemaakt.

Participatie en samenwerking

De respondenten vonden de tijd en energie die ze moeten steken in Buurt Bestuurt niet groot. Respondent1 zou er zelfs meer tijd aan willen besteden. Wel vonden twee respondenten de bijeenkomst zelf wat lang duren, de bijeenkomst kan dus wellicht strakker gepland worden. Het aantal verschillende burgers binnen Buurt Bestuurt leek wat mager te zijn. Zo kan gezegd worden dat de aanwezigen op de Buurt Bestuurt bijeenkomst volgens twee respondenten meer ‘één soort groep bewoners’ vormde, terwijl deze groep eigenlijk overeen zou moeten komen met de diversiteit in de wijk. Dit zou namelijk positief kunnen uitwerken op het resultaat van Buurt Bestuurt. Deze respondenten geven beide aan dat wanneer de politie een project wil starten van te voren goed moet nadenken over wie gewenst is binnen het project. Om meer burgers (ook de minder geïnteresseerden) te betrekken zou de politie de burgers bij voorbaat al serieus moeten nemen bij aangiftes die zij doen, dit gebeurt namelijk niet altijd volgens de respondenten.

Er lijkt geen sprake te zijn van een relatie tussen de overheid en de burgers. Enkel respondent3 kent de wijkagent goed. Dit staat in contrast met wat Pröpper en Steenbeek (1999) schrijven. Zij geven aan dat een relatie tussen deze twee partners constructief moet zijn (Pröpper & Steenbeek, 1999). Wanneer een relatie ontbreekt kan dat in het kader van een gewenste intensieve samenwerking voor problemen zorgen.

Middelen

Een andere voorwaarde betrof de middelen die van invloed kunnen zijn op het gegeven dat iemand mee wil werken aan Buurt Bestuurt. Bij deze respondenten werden het maken en versturen van notulen genoemd. Dit betekent dat de burger op de hoogte gehouden wil worden.

Betrokkenheid bij beleid/steun

De *regie* hoort volgens respondent1 bij de bewoners te liggen, maar heeft hier door eerdere ervaringen een hard hoofd in. De regie ligt volgens de andere respondenten bij de gemeente. Dit staat in contrast met wat Bekkers en Meijer (2010) schrijven, namelijk dat er sprake moet zijn van gelijkwaardigheid tussen de overheid en de burgers in een project.

Volgens de drie respondenten was er wel ruimte om ideeën aan te dragen. Dit was soms zelfs te veel volgens respondent1. Dit geeft wel aan dat elke bewoner kan aandragen wat hem of haar dwars zit. Dit komt overeen met wat Gelders e.a. (2010) aangeven. Zij concluderen namelijk dat een open houding van politici en ambtenaren moet bestaan voor de inbreng van burgers (Gelders e.a., 2010). Hiernaast kan er geleerd worden van de respondent die een hard hoofd had in de realisering van de dingen die de burgers aangaven. Dit idee is ontstaan door eerdere ervaringen met burgerparticipatie. Dit komt overeen met Berman (1997) die schrijft dat burgers soms een cynische houding hebben ten opzichte van participatie door de lage verwachtingen ten aanzien van de mate waarin een overheid zich aan die uitkomsten gebonden voelt (Berman, 1997).

Buurt Bestuurt is ontstaan met het idee van gelijkwaardigheid, de burgers kunnen aandragen wat de gemeente, politie en de andere partners zouden moeten doen. Hoewel burgers kwijt kunnen wat zij willen en daar ook naar geluisterd wordt, ligt de regie van het project volgens de respondenten niet in handen van de burgers.

Communicatie

Volgens de respondenten ontbreekt het aan communicatie. Pröpper en Steenbeek (1999) geven aan dat duidelijkheid over de rol en inbreng van het bestuur en van de participanten van belang zijn om beleid te kunnen vormen waar de burger een rol bij speelt (Pröpper & Steenbeek, 1999). Kennis over de reden, doelen en wie wat doet en kan doen binnen Buurt Bestuurt ontbreekt volgens twee respondenten. Het is dan ook de wens dat deze informatie wordt gegeven. Bij Buurt Bestuurt werden meer burgers bereikt nadat de plannen omtrent het project al vaststonden. Twee van de drie respondenten zijn er pas later bijgekomen omdat ze eerder niet van Buurt Bestuurt afwisten. Dit strookt met wat Gelders e.a. (2010) aangeven, waarbij burgers vroeg in het proces betrokken dienen te worden.

Context

De burgers lijken hier tevreden te zijn over de manier waarop in samenwerking de problemen worden aangepakt, omdat zo de burgers sterker staan dan wanneer zij problemen alleen zouden aanpakken.

De relaties tussen de burgers die deelnemen aan Buurt Bestuurt lijkt niet belangrijk te zijn, want zij kennen elkaar niet.

Methode

Een samenwerkingsproject, waarbij niet-intensief of juist heel intensief wordt samengewerkt hoeft niet per se gericht te zijn op kleine of grote problemen. De respondenten gaven namelijk allemaal andere problemen aan waar Buurt Bestuurt een oplossing voor zou kunnen zijn. De samenwerkingsvorm van Buurt Bestuurt, waarin burgers samen met overheidsinstellingen de problemen in de wijk aanpakken, is volgens de respondenten wel nodig. Dit initiatief is een laagdrempelige manier om de wijk veiliger te maken.

Continuïteit

Bij de realisering van veiligheid is de politie niet per se nodig omdat burgers elkaar aan zouden moeten kunnen spreken op gedrag volgens twee respondenten. Hierdoor hoeft de politie minder vaak ingeschakeld te worden. Dit hangt samen met sociale controle die in een wijk van kracht is (Scholte, 2008). De inter-persoonlijke relaties die in een zodanige situatie bestaan worden dan gebruikt om invloed uit te oefenen op ongewenst gedrag zoals overlast en criminaliteit (Scholte, 2008). Dit is exact het idee achter cocreatie waarbij de politie niet altijd probleemeigenaar hoeft te zijn. De touwtjes van een project kunnen prima door burgers worden vastgehouden. Wel is volgens deze respondenten de overheid de aangewezen persoon om zulke projecten te initiëren, en zullen burgers een initiatief zoals dit niet uit zichzelf gaan opzetten.

Conclusie van de voorwaarden vanuit het project

Aan de hand van bovenstaande analyses kunnen de volgende dingen worden geconcludeerd. Zo lijken de respondenten veel tijd te willen besteden aan Buurt Bestuurt, maar zij willen dan wel dat deze tijd constructief gebruikt wordt. De vergaderingen zelf moeten niet te lang duren. Aan de diversiteit onder de aanwezige

bewoners ontbrak het volgens twee respondenten. Meer soorten mensen zouden volgens hen de resultaten van het project ten goede komen. De rol die burgers invullen lijkt bij Buurt Bestuurt vast te liggen, de regie ligt bij de gemeente. De bewoners kunnen wel zaken benoemen die ze veranderd zouden willen zien, maar de controle daarover ligt niet bij hen. Ook lijkt er geen sprake te zijn van echte relaties tussen de participanten en de andere partners. Dit is verontrustend, omdat een relatie hiertussen van belang is voor de resultaten van een project (Pröpper & Steenbeek, 1999). De politie zou volgens de burgers in moeten zetten op verslaglegging. Zij zouden het fijn vinden om notulen te krijgen om later nog eens te bestuderen wat afgesproken is. Daarnaast verduidelijkt verslaglegging hun bijdrage aan Buurt Bestuurt. Dit hangt samen met de communicatie die beter kan. Er kan hier een verbetering in worden gebracht door de burgers op de hoogte te stellen van waartoe Buurt Bestuurt precies dient. Ook tussentijds de participanten vertellen wat er gebeurt en/of gebeurd is, lijkt de wens te zijn. Twee respondenten zijn aangehaakt op het moment dat Buurt Bestuurt al draaide in de wijk, dit kan samen hangen met de communicatie die niet voldoende was. De politie kan hier op inspelen door diverse manieren te gebruiken om reclame te maken. De manier waarop de politie en de gemeente de problemen in de wijk willen aanpakken lijkt een goede manier te zijn. Het is laagdrempelig. Er zouden wel meer burgers betrokken kunnen worden om de uitwerking van Buurt Bestuurt te verbeteren. Zo zou er aangesloten kunnen worden op andere gebeurtenissen of evenementen in de wijk. Hierbij moet de burger het belang van hun bijdrage kenbaar worden gemaakt. Buurt Bestuurt lijkt nodig te zijn om de problemen aan te pakken, maar de burgers zouden zelf meer kunnen bereiken door buurtgenoten persoonlijk aan te spreken. Dit betekent voor de samenwerking tussen burgers en de politie dat een groter aantal burgers waar samen mee wordt gewerkt positief wordt gezien door de respondenten. Zij geven aan dat dit wel de goede burgers moeten zijn. De burgers denken dat zij elkaar meer aan zouden moeten spreken op bepaald gedrag. Het aanspreken van burgers kan een lastenverlichting voor de politie betekenen.

7. 10.000 eyes

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het project 10.000 eyes gepresenteerd. Dit hoofdstuk wordt ingedeeld aan de hand van de eerder opgestelde empirische vragen.

7.1 Welke vorm van samenwerking tussen burgers en politie is hier aan de orde?

Het project 10.000 eyes is een project dat is vormgegeven door de politie, waarbij er aandacht wordt geschonken aan diverse onderwerpen in de vorm van losse projecten. Hierbij worden opvallende acties en culturele evenementen voor buurtbewoners georganiseerd. Het doel hiervan is de veiligheid en sociale cohesie van het winkelgebied 'Het Potlood' verbeteren. Het motto dat centraal staat is dan ook: *samen voor een veilige buurt*. Binnen 10.000 eyes zijn concrete doelen opgesteld. In 2011 was het doel het aantal overvallen verminderen. In 2012 ligt er een focus op het aantal woning- en auto-inbraken terugbrengen. De projectleider geeft hierbij het belang aan van samenwerking.

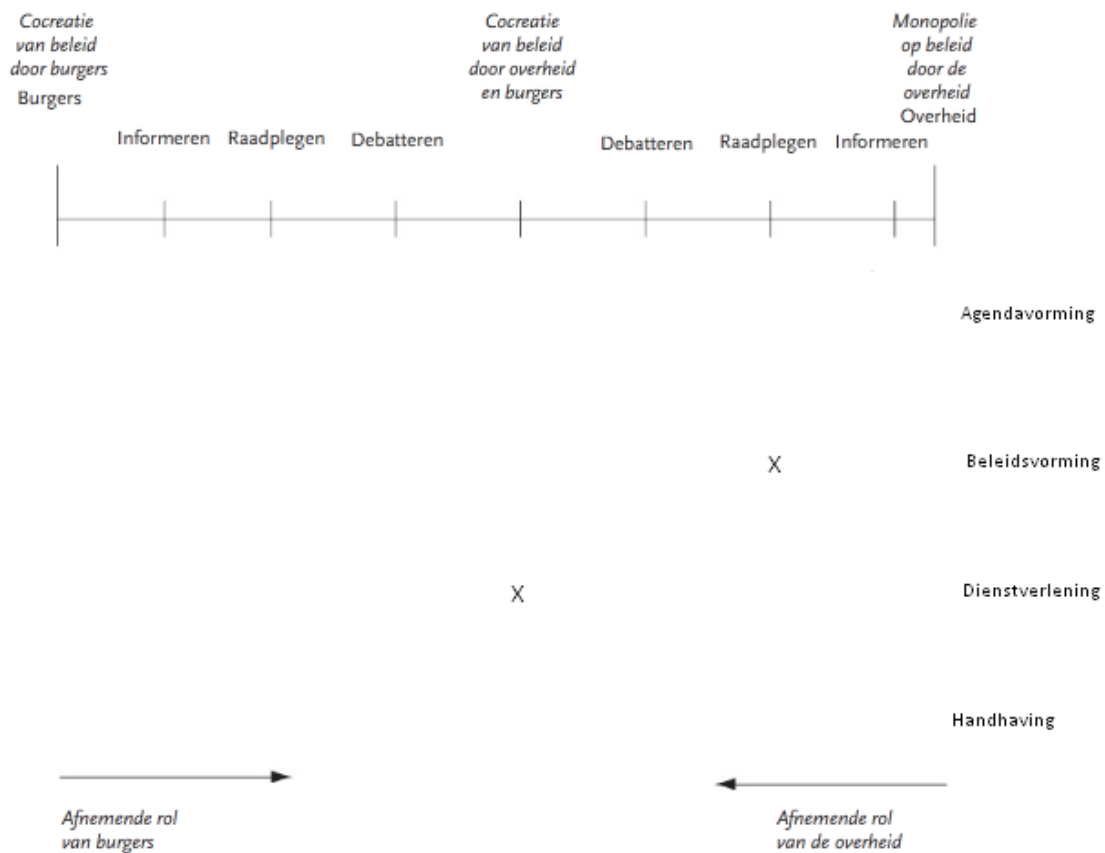
"Nou sommigen zeggen dit is niet iets van de politie. Ik vind dat je daar vanaf moet stappen, je moet kijken naar wat we willen en wie op dat moment de kennis en de capaciteit heeft om dat te trekken. (...) De grootste dooddoener is om te zeggen dat dat niet bij jou thuis hoort. Je bent een partner in veiligheid."
(Projectleider 10.000 eyes)

Door het project wordt de kans op meer betrokkenheid groter, wat uiteindelijk leidt tot meer alertheid en meer meldingen van buurtbewoners en winkeliers bij gemeente en politie. Het project is opgezet doordat het besef ontstond dat wanneer incidenten plaatsvinden (zoals diefstal, inbraak of beroving) of wanneer iets niet in orde is met de buurt (bijvoorbeeld kapot straatmeubilair) de bereidheid van de buurtbewoners om dat te melden was teruggelopen. Het project 10.000 eyes vindt plaats in het gebied Rotterdam-Rijnmond, in de deelgemeente Delfshaven en is gestart in 2011. Er werken diverse partners samen: de deelgemeente Delfshaven, politie Rotterdam Rijnmond, RET, Stadstoezicht, Roteb, winkeliers en buurtbewoners en andere partijen die betrokken zijn met wat er in deze wijk gebeurt.

Op de eerder opgestelde participatieas is 10.000 eyes tamelijk rechts op de participatieas te plaatsen. Hierbij neemt de overheid een centrale positie in de creatie van het beleid c.q. daarin het voortouw neemt, vanuit het primaat van de politiek (Bekkers & Meijer, 2010). Het idee van 10.000 eyes komt namelijk vanuit de politie. Ook de drie onderwerpen waarop in het project de focus wordt gelegd zijn bepaald door de politie en daar hebben de vrijwilligers geen invloed op. De overheid kan op drie manieren in contact treden met de burgers. Zo kan het de burger informeren, raadplegen of in debat gaan met burgers. Eén winkelier heeft deelgenomen aan enkele besprekingen met de politie, waarbij zij ideeën kon aandragen over een actie gericht naar andere winkeliers. Tijdens het volgende project zal zij weer deelnemen aan dergelijke besprekingen. Wanneer de overheid een bepaalde groep burgers vraagt naar haar visie en/of kennis op een bepaald terrein, wordt gesproken van raadpleging (Bekkers & Meijer, 2010). De burger wordt hier geraadpleegd tijdens de beleidsvorming. Daarnaast is binnen 10.000 eyes ook cocreatie tussen overheid en burger in de dienstverlening te herkennen. De politie en burgers brengen namelijk gezamenlijk het project tot uitvoer. Zo heeft de politie samen met enkele winkeliers en andere vrijwilligers ogen op de gebouwen gespoten, een onderdeel van het project. Dit duidt op samenwerking op twee manieren. Enerzijds raadpleegt de politie de burger voor ideeën, maar committeert zich daar niet aan. Anderzijds vindt de uitvoering van de projecten in samenwerking plaats, waarbij op basis van gelijkwaardigheid wordt gewerkt.

De politie heeft met de participanten een aantal keer gesproken om uit te leggen wat het project inhield, dit gebeurde op persoonlijke basis. Aan het eind van het project heeft een algemene presentatie plaatsgevonden waarbij alle betrokkenen uitgenodigd werden, dit contact was minder persoonlijk. Verder verschilde de inzet van de verschillende respondenten en het aantal keer dat er een samenkomst plaatsvond met de politie. Zo heeft één respondent 4 maanden drie dagen per week gespendeerd aan het project, in samenwerking met de politie. Andere respondenten hebben minder tijd gespendeerd, bijvoorbeeld enkele dagdelen.

Aan de hand hiervan kan 10.000 eyes op de aangepaste participatieas op twee plekken worden geplaatst. In onderstaand figuur is dit door middel van kruisjes gedaan.

Figuur 8. 10.000 eyes op de participatieas

7.2 Onder welke voorwaarden participeren burgers binnen 10.000 eyes?

De voorwaarden om samenwerking te realiseren zijn zoals eerder uiteengezet tweeledig, enerzijds bestaan deze uit de voorwaarden vanuit de burger om mee te kunnen en willen werken, anderzijds bestaan deze uit de voorwaarden vanuit het project waar de overheid zorg voor moet dragen om het project succesvol te laten zijn. Deze beide kanten komen in de volgende subparagrafen aan bod.

7.2.1 Voorwaarden vanuit de burger

Zoals eerder is aangegeven bestaan de voorwaarden voor deelname vanuit de burger uit hoe deze burger in relatie staat tot zijn omgeving (bijvoorbeeld de onveiligheidsgevoelens of zijn mening over de politie), en de motieven die hij bezit om deel te nemen aan 10.000 eyes. Deze beide kanten komen in deze paragraaf aan de orde.

De burger in relatie tot zijn omgeving

Alle vier de respondenten waren voor aanvang van het project al bekend met de wijk door (eerdere) werkzaamheden of door het woonachtig zijn in de wijk. Hoewel eerder het belang van sociale cohesie in de wijk is aangegeven, is deze niet hoog in de wijk waarin 10.000 eyes zich afspeelt. Volgens twee respondenten heeft dat te maken met de diverse nationaliteiten die woonachtig zijn in de wijk. Ten aanzien van het gevoel omtrent veiligheid geven alle respondenten aan dat zij het tamelijk onveilig vinden, maar zich niet onveilig voelen in de wijk. Er wordt veel gestolen, ingebroken en er vinden veel overvallen plaats.

"Ik heb me nooit onveilig gevoeld, dat wil niet zeggen dat het niet onveilig is." (Respondent 4)

"Naar wat ik hoor is de onveiligheid door de jaren heen wel toegenomen, niet naar wat ik zelf meemaak. Maar wat ik hoor naar aanleiding van verhalen dan denk ik wel eens dit gaat te ver." (Respondent 7)

Twee respondenten zijn wel eens slachtoffer geweest van criminaliteit, zo is bij één respondent ingebroken in zijn werkpand en van een andere respondent is de winkel meerdere malen overvallen.

Over de politie en hun werkwijze geven de respondenten het volgende aan:

"De politie gewoon op straat, want ik ben natuurlijk ook gewoon een burger, is natuurlijk anders als je in de organisatie meedraait in een project." (Respondent 4)

"Ik wist eigenlijk sowieso niet dat de politie zich bezighield met projecten zoals dit, heel eerlijk. Het heeft me wel een positievere kijk er op gegeven." (Respondent 6)

Niet iedereen was positief over de politie in het algemeen:

"Als je dan belt en je hoort dat je maandag dan eindelijk aangifte mag komen doen dan neemt mijn vertrouwen zienderogen af." (Respondent 5)

Daarentegen is deze respondent wel positief over de wijkagent.

"Wijkagenten zijn goed en hebben een goede band met de wijk, de rest van de politie staat te ver af van de jongeren om te weten wat werkt. Die mist de klik met de praktijk." (Respondent 5)

De analyse van 'de burger in relatie tot zijn omgeving'

Hoewel de sociale cohesie in de wijk zelf niet hoog is, zijn deze participanten allemaal wel gebonden aan deze wijk doordat zij er wonen of werk(t)en. De tendens lijkt te zijn dat mensen gebonden moeten zijn aan de wijk alvorens mee te werken aan een samenwerkingsproject tussen politie en burger. Alle vier de respondenten geven aan dat er veel overlast en criminaliteit plaatsvindt in de wijk. Er kan dus gezegd worden dat alle respondenten initiatief tonen op de overlast in de eigen wijk. Dit komt overeen met wat Scholte (2008) aangeeft. Toch voelen zij zich allen niet onveilig, wat opvallend genoemd kan worden. In onderzoek van Van der Vijver e.a. (2009) voelden deelnemers aan samenwerkingsprojecten zich namelijk onveiliger dan niet-deelnemers (Van der Vijver, 2009). Onveiligheidsgevoelens bleken voor deze respondenten zodoende niet van invloed op deelname. Wat betreft de mening van de respondenten over de politie kan gezegd worden dat in dit project de participanten niet allen positief waren over de politie. Eén respondent was van te voren, door eerdere ervaringen, al niet positief gestemd over de politie. Een positief of negatief oordeel over de politie is blijkbaar niet van invloed geweest op deelname. De verwachtingen die de participanten hadden over de politie zijn niet allen uitgekomen. Bij één respondent heeft deze verwachting gezorgd voor een andere kijk op de politie, die na het project veel positiever is. Dit komt overeen met het onderzoek naar Burgernet waarbij burgers na deelname positiever waren over de politie (Johannink, 2010).

Conclusie over ‘de burger in relatie tot zijn omgeving’

In de eerder beschreven literatuur is aangegeven dat sociale cohesie van belang is voor participatie; de participant moet zich betrokken voelen met de wijk. Aan de hand van de interviews met deze respondenten kan geconcludeerd worden dat de personen iets met de wijk moeten hebben, zo moeten zij hier gewerkt of gewoond hebben of dat momenteel doen. Deelname aan het project vindt plaats als mensen merken dat er veel overlast en/of criminaliteit in de wijk plaatsvindt. Maar de (on)veiligheidsgevoelens die de mensen zelf hebben speelt bij deze respondenten geen rol. De verwachtingen over de politie die de respondenten hebben zijn grotendeels niet van invloed op deelname. Daarentegen is een positief beeld over de politie binnen 10.000 eyes vaak de realiteit.

De motieven

In deze subparagraaf staan de motieven centraal die de respondenten hebben gegeven voor hun deelname aan 10.000 eyes. De respondenten benoemden de redenen voor deelname als volgt.

“Ik dacht goh dat is een mooie insteek voor mijn bedrijf om te starten, ik was net begonnen, nieuwe contacten leggen, dat was mijn motivatie. En om met veiligheid bezig te zijn.” (Respondent 4)

Zij wilde hiernaast haar expertise meegeven:

“Ik wilde mijn expertise als preventiemedewerker en inbraakpreventieadviseur mee geven aan het onderzoek.” (Respondent 4)

“Je wordt natuurlijk wel vaker benaderd voor een overvaltraining, maar dat weet je in feite al van jezelf hoe je moet reageren en hoe je moet doen. En dit was ook een project waarbij ze de burgers wilden betrekken en ja eigenlijk een beetje unieker, een beetje anders.” (Respondent 6)

“Ik heb sowieso geen mentaliteit van klagen hoe slecht het gaat, dan moet je er ook echt wat aan doen.” (Respondent 7)

Voor de andere respondent vormde het tegengaan van de overvallen een reden. Ook wilde hij zorgen dat de jongens die hij begeleidt hierdoor een betere verstandhouding zouden krijgen met de politie.

Hiernaast vormde voor twee respondenten ook het werken aan veiligheid een reden om deel te nemen.

Hoewel deze burgers meewerken aan 10.000 eyes, geven zij aan dat het niet vanzelfsprekend is dat andere burgers dat ook willen. Twee respondenten zijn wel van mening dat het goed zou zijn om meer burgers te betrekken.

“Er zullen altijd mensen zijn die niet willen. Dat is natuurlijk ook een utopie dat je iedereen mee kan krijgen.” (Respondent 4)

Twee respondenten vinden dat de politie samen met de burgers verantwoordelijk is voor veiligheid.

“Je moet het toch samen doen. Hoewel veel mensen zien dat de politie dat voor ze moeten doen. ‘De politie zorgt voor veiligheid, dat hoef je zelf toch niet te doen?’ Dat is natuurlijk niet zo.” (Respondent 4)

“Ieder moet zijn eigen verantwoordelijkheid nemen en ieder moet voor zichzelf gewoon proberen er iets van te maken, maar wel samen. Het is zo makkelijk om ergens tegenaan te trappen.” (Respondent 6)

De respondenten geven de volgende positieve effecten van 10.000 eyes weer.

“De ondernemers zijn bewust geworden van de dingen die er gebeuren. Vooral de mystery guest heeft natuurlijk mensen aan het denken gezet. Mensen die spullen meenamen die op bijeenkomsten opgehaald konden worden. Toen kregen ze te horen en te zien hoe makkelijk het is om dingen mee te nemen.”
(Respondent 4)

“Voor mezelf, persoonlijk heeft het wel geholpen (tegen de criminaliteit). Je bent weer alerter gemaakt op bepaalde punten en dat helpt altijd.” (Respondent 6)

“De positiviteit van mensen die je toch hoort, ‘goed dat er iets aan gedaan wordt’, dat vind ik al een pluspunt, dat het is opgevallen, dat er wat gebeurd is.” (Respondent 7)

Eén respondent was minder positief over de manier waarop de overvallen zijn aangepakt.

“Ok het aantal overvallen neemt af, nou er had met minder poehheid ook gewoon een politieagent voor de deur neer gezet kunnen worden of niet?” (Respondent 5)

Aan het begin van het project was ten doel gesteld om het aantal overvallen op nul te houden, dit is niet gelukt, er heeft er één plaatsgevonden, maar volgens twee respondenten is dit lage aantal het resultaat van 10.000 eyes.

Analyse van de motieven

De motieven die de respondenten hebben om deel te nemen blijken divers te zijn. Sommige respondenten lijken te participeren uit eigenbelang (Bekkers & Meijer, 2010); bijvoorbeeld om contacten te leggen voor een eigen bedrijf. Het eigenbelang is ook terug te zien bij de respondent die nu deelneemt, omdat zij later als zij ouders is ook wil dat de wijk veilig is. Ook speelt hier het publiek belang een rol, doordat deze respondent haar kennis wat betreft inbraak- en brandpreventie wil inzetten (Bekkers & Meijer, 2010). De wil van meerdere respondenten om het aantal overvallen in de wijk te verminderen, en dus de wil om mee te werken aan veiligheid, kan gezien worden als een publiek belang. Daarnaast had één respondent als doel een betere relatie tussen de groep jongeren die hij begeleidt en de politie. Dit kan worden aangemerkt als groepsbelang (Bekkers & Meijer, 2010). Dit betekent voor deze samenwerking dat burgers niet met een eenduidige reden participeren, wel lijkt overwegend het publiek belang van invloed te zijn.

Het idee dat er sprake is van een burgerplicht om mee te doen, waaraan de respondenten naar hun eigen mening moeten voldoen, gaat voor 10.000 eyes niet op (Van der Vijver, 2009). Ook andere burgers in de wijk hebben dit gevoel volgens de respondenten niet. Die plichtsgevoelens ontbreken bijvoorbeeld door de afwezigheid van vertrouwen of de korte tijd dat mensen woonachtig zijn in de wijk. Een respondent geeft aan dat de politie het belang van samenwerking aan de burgers kenbaar kan maken, door de straat op te gaan om burgers aan te spreken. Voordat de burger dus intensief wil samenwerken met de burger moet de politie er werk van maken om de burger te betrekken en te bereiken. Toch vinden deze respondenten niet dat veiligheid enkel de verantwoordelijkheid is van de politie, maar ook van de burger (Van der Vijver e.a., 2009). De respondenten zijn van mening dat het creëren van veiligheid niet een taak is die alleen tot de politie behoort. Het is een taak van ieder, burger of politie doet er dan niet toe. De bewoners voelen zich dus zelf ook verantwoordelijk hiervoor en willen daarom participeren hierin. De respondenten vinden dat de politie de resultaten van een project omtrent veiligheid moet delen met de burgers. Het bekend maken van resultaten kan de participatie van andere burgers aansporen. Binnen 10.000 eyes benoemden de respondenten effecten. Dit lijkt er op te duiden dat zij het idee hebben dat het project en hun deelname daaraan effect hebben gehad (Pröpper & Steenbeek, 1999). Zo is het aantal overvallen laag gebleven. Het project heeft ook andere effecten gehad, bijvoorbeeld meer bewustzijn bij de winkeliers.

Conclusie van de motieven

De redenen om mee te werken aan 10.000 eyes zijn divers. De veiligheid in de wijk vinden zij allen belangrijk, zodoende kan er naar aanleiding van de interviews met de vier respondenten gezegd worden dat de tendens lijkt dat vooral het publiek belang van invloed is op deelname aan 10.000 eyes. Dit publiek belang betreft het gegeven dat de burger zelf niets te winnen heeft door zijn deelname aan het project, maar dat zij zich willen inzetten voor het publiek vanuit gedrevenheid (Bekkers & Meijer, 2010).

Een vorm van burgerplicht is bij 10.000 eyes niet aan de orde. Enerzijds geven de respondenten namelijk aan dat de politie niet moet verwachten dat samenwerking eenvoudig te realiseren is. Het is voor de politie al lastig burgers te bereiken. Zij geven aan dat burgers alvorens samen te willen en kunnen werken, vertrouwen moeten hebben in de politie. Andere burgers doen dit volgens hen niet omdat er geen sociale binding met de wijk is, en daardoor niet de 'plicht' voelen deel te nemen. Volgens Van der Vijver e.a. (2009) willen burgers vooral participeren omdat zij vinden dat burgers een actieve bijdrage horen te leveren, dit is te omschrijven als een gevoel van burgerplicht. Voor een aantal respondenten is dit wel een reden voor deelname. Zij willen ook meewerken aan 10.000 eyes omdat zij vinden dat de politie het creëren van veiligheid niet alleen kan. Zo wordt de burger gezien als medeverantwoordelijke. Dit komt overeen met Johannink (2010).

Er kan aan de hand van deze interviews worden geconcludeerd dat het 10.000 eyes effect heeft gehad, zowel directe effecten als indirecte effecten. Dit zou, zoals Pröpper en Steenbeek (1999) evenzeer aangeven, van invloed kunnen zijn op deelname (Pröpper & Steenbeek, 1999). Als gevolg van het project kan het gevoel dat burgers hebben over de effectiviteit van hun deelname worden vergroot.

7.2.2 Voorwaarden vanuit het project

Om samenwerking te kunnen realiseren moeten aan voorwaarden vanuit het project worden voldaan om samenwerking te kunnen realiseren. De uitlatingen van de respondenten over deze voorwaarden gericht op het project komen in deze paragraaf naar voren. Dit gebeurt aan de hand van de indeling van voorwaarden die eerder is gemaakt.

Participatie en samenwerking

De tijd en energie die de respondenten in het project hebben gestoken varieert van enkele dagdelen gedurende de hele looptijd van het traject (september-december) tot drie dagen per week. De meeste respondenten vond dit in verhouding staan tot de resultaten. Enkel één respondent vond dit niet in verhouding staan.

"Het kostte meer dan het opleverde. De politie heeft bepaalde dingen beloofd, maar die hebben we niet gezien." (Respondent 5)

De diverse samenstelling van participanten was volgens de respondenten aan de magere kant. Dit was wel de wens volgens hen, maar is niet tot uiting gekomen.

"Het was zo moeilijk om de burgers er bij te betrekken, we hebben dat nog geprobeerd via buurtverenigingen en wijkverenigingen, maar het was ook zo dat het project werd opgezet in de zomervakantie. (...) Dan hoef je ook niet bij een school aan te komen van 'kom we gaan dit doen', want ze moeten eerst zelf de boel op de rit hebben." (Respondent 4)

"Ik denk dat het clubje misschien nog wel iets te klein is geweest. Dat er misschien toch iets meer burgers betrokken bij hadden kunnen worden." (Respondent 6)

Toch geeft zij aan dat de rest van de participanten wel divers was:

"De participanten waren heel divers, jongeren uit de wijk Spangen die de cd hebben gemaakt, politieagent, de Roteb." (Respondent 6)

Over de werkzaamheden en hun rol binnen 10.000 eyes zeggen zij het volgende.

"(...) het team dat echt als extra de wijk inging. De winkels inging, de boodschap verkondigen. Vertellen waar we mee bezig waren, wat de bedoeling was en waar we hen konden ondersteunen en helpen, en waar ze tegenaan liepen." (Respondent 4)

"Ik heb als winkelier gewoon deelgenomen aan het project en aan de acties die zij hadden. En waar wij dus ons sterk voor konden maken hebben wij dat gedaan." (Respondent 6)

"Vorig jaar heb ik het laatste stukje meegedaan, met name de ogen spuiten, in de flashmob heb ik gestaan. Ik ben één keer bij een bespreking geweest." (Respondent 7)

Een andere respondent heeft de raps geschreven om de overvallen tegen te gaan, en de jongens die hij begeleidt hebben deze ingezongen.

Over de relatie met de politie zijn drie respondenten tevreden. Dit in tegenstelling tot één respondent.

"Weet je wat het is, je wilt je wel committeren aan die samenwerking maar op het moment dat je daar last van ondervindt sta je alleen. Dus is weer geen samenwerking. Dat is eigenlijk een beetje hetzelfde met mij. Nu ik niks meer te bieden heb, word ik niet meer benaderd." (Respondent 5)

Middelen

Vanuit het project kreeg één respondent een cursus zodat zij vragen van winkeliers kon beantwoorden. De waardering voor de deelname aan 10.000 eyes werd op diverse wijze gemerkt door de respondenten. Dit werd gevoeld door woorden, een etentje en het feit dat een respondent voor de tweede keer gevraagd is voor het volgende project.

Betrokkenheid bij beleid/steun

Alle vier de respondenten geven aan dat er *ruimte* bestond om ideeën in te brengen, maar de regie van het project ligt volgens drie respondenten bij de politie, bij de projectleider van het project.

Communicatie

De respondenten geven aan dat op diverse wijzen gecommuniceerd is binnen het project. Voor de communicatie naar buiten toe werd bijvoorbeeld gebruik gemaakt van flyers en een website. Voor alle respondenten was het duidelijk wat de reden en het doel van 10.000 eyes was. Wat betreft de procedures geven de respondenten aan dat voor dat het project startte nog niet zeker was hoe het project vorm werd gegeven. Maar zij vonden dit niet vervelend. Wel geven twee respondenten aan dat de communicatie naar buiten toe over het project minder goed georganiseerd was.

"Bijvoorbeeld bij die flashmob, het werd allemaal wel op die website gezet, maar ja als je die website niet bekijkt weet je het eigenlijk niet." (Respondent 6)

De resultaten zijn op verschillende manieren met de deelnemende respondenten gedeeld. Zo geven zij aan dat een nabespreking in combinatie met een etentje plaatsvond. Eén respondent had graag meer resultaten willen horen.

Context

Volgens de respondenten heeft samenwerking tussen politie en burgers zin.

“Juist omdat je vanuit allerlei hoeken ideeën krijgt, krijg je een totaal beeldje, wat weer één goed idee kan worden. Maar dan moet je wel blijven spreken met elkaar.” (Respondent 7)

De burgers binnen het project kenden elkaar niet allemaal. Maar er werkten bijvoorbeeld wel twee winkeliers mee die directe collega's waren. Eén van deze twee winkeliers is door haar collega gevraagd mee te doen.

Methode

De vier respondenten verschillen in de mate van tevredenheid over de manier waarop het probleem wordt aangepakt. Drie respondenten zijn tevreden; ze vonden de samenwerking fijn gaan, zij waardeerden de uniekheid van het project en het feit dat burgers ook worden gewezen op hun verantwoordelijkheid. Wel is de manier waarop het project door de politie werd vormgegeven soms niet goed begrepen bij de rest van de bewoners.

“Het duurde wat langer voordat het kwartje viel bij mensen, over wat we aan het doen waren. Ik denk dat je daar toch wat langer de tijd voor nodig hebt voordat mensen doorhebben dat je ook voor hen bezig bent en het ook te gaan waarderen.” (Respondent 7)

Eén respondent was niet tevreden over de manier waarop de politie handelde. Hij is van mening dat de politie bepaalde beloftes niet is nagekomen. Ook vindt hij de manier waarop de overvallen getracht werden te verminderen niet de beste manier.

Dan denk ik ga die gasten ophalen, maar nee dan moeten wij leuk een rapje schrijven. Het is nogal paradoxaal als jij aan de ene kant dingen toestaat en aan de andere kant ons laat vertellen hoe mensen zich moeten gedragen.” (Respondent 5)

Hiernaast vindt hij het project een ander doel dienen dan de overvallen verminderen.

“Laten we eerlijk zijn, het is één grote mediacampagne hé. Ja kom op zeg. Het is toch puur alleen voor het imago van de politie.” (Respondent 5)

Drie respondenten werden aan het begin van het project benaderd, in augustus, één respondent heeft zelf contact opgenomen met de projectleider.

Continuïteit

Twee respondenten geven aan dat het *probleem*, overvallen, *na het project niet is opgelost*.

“Je moet, dat is waardeloos met preventiemaatregelen, je moet prikkels blijven geven.” (Respondent 4)

De respondenten zijn verdeeld wat betreft hun mening over de bekwaamheid van burgers om zonder politie de overvallen te beperken. Twee respondenten denken dat de burgers dit zelf kunnen, al zal het lastig zijn.

“Burgers kunnen het wel, maar ze gaan pas een actie ondernemen als er bij henzelf of bij een ander iets is gebeurd, waardoor je gaat denken ‘ja daar moet ik iets aan doen’. En dan na een jaar denk je er ook niet meer aan. Dus je moet elke keer nieuwe prikkels blijven geven, het opnieuw onder de aandacht brengen.” (Respondent 4)

“Dat (zorgen voor veiligheid) hoeft niet speciaal door de politie gedaan te worden. Ook gewoon door de burgers zelf. Maar de politie moet dan de burgers daar wel op attenderen.” (Respondent 6)

De twee andere respondenten vinden dit een taak voor de politie, vanuit angst bij burgers of het positieve indirecte effect voor de politie.

“Burgers durven dat niet. En waarom; als er wat gebeurt dan doet de politie niks.” (Respondent 5)

“Ik denk dat het juist vanuit de politie moet komen. Dat trekt voor hen sowieso voordeel, vertrouwen.” (Respondent 7)

De analyse van de voorwaarden vanuit het project

Participatie en samenwerking

Deze respondenten waren allen bereid tijd en energie in het project te investeren. Dit is ook een onderdeel van één van de voorwaarden om mee te werken aan een project (Gelders e.a., 2010). Echter was één respondent niet tevreden over de kostenbaten-verhouding hiervan, dit in tegenstelling tot de andere respondenten. Dit is één van de negatieve kanten die Berman (1997) belicht. Hij geeft aan dat burgers bereid moeten zijn tijd en energie in participatie te steken, maar dat zij soms een cynische houding hebben ten opzichte van participatie doordat tijd en energie niet in verhouding staan tot de uitkomsten (Berman, 1997). Hoewel deze respondent dus in eerste instantie wel bereid hier toe was, is hij hier achteraf niet tevreden over. Het aantal verschillende mensen dat mee deed aan 10.000 eyes was volgens de respondenten gering; vooral de bewoners uit de wijk misten in het project. De participanten hebben allen een specifieke rol ingevuld. De politie voerde op sommige momenten wel dezelfde taken uit als de participanten, zoals de ogen op de gebouwen spuiten. Drie respondenten waren tevreden over de samenwerking en de relatie met de politie. Dit in tegenstelling tot één respondent die de samenwerking niet fijn vond gaan, hij is negatief over de samenwerking. Een constructieve relatie is volgens Pröpfer en Steenbeek (1999) van belang wanneer burgers samen kunnen werken met de politie.

Betrokkenheid bij beleid/steun

Het lijkt er op dat de politie wel de regie in handen had en bepaalde welke rol de vrijwilligers invulden. Dit staat in contrast met het gegeven dat bij cocreatie sprake zou moeten zijn van gelijkwaardigheid (Bekkers & Meijer, 2010). Ook geven Gelders, Brans, Maesschalck, Colsoel (2010) het belang aan van wederkerigheid. Wel konden de burgers ideeën geven voor hun inbreng in het project.

Middelen

De politie zou binnen een project moeten zorgen voor middelen die de samenwerking zouden kunnen versterken. Binnen 10.000 eyes, merken drie van de vier respondenten dat zij steun en waardering krijgen van de politie. Dit krijgen zij enerzijds door het aanbod van een etentje, anderzijds doordat bijvoorbeeld één respondent opnieuw is gevraagd mee te werken aan het volgende project.

Communicatie

Over de communicatie binnen het project 10.000 eyes kunnen naar aanleiding van de uitspraken van de respondenten de volgende dingen gezegd worden. De communicatie voorafgaand aan en tijdens het project verliep via verschillende kanalen, wat belangrijk is voor een goede samenwerking (Gelders e.a., 2010). Wat betreft de reden en het doel van het project was dit bij alle respondenten duidelijk. Dit in tegenstelling tot de procedures, die niet allen bekend waren bij de respondenten. Maar dit was te wijten aan het feit dat de projectleider van 10.000 eyes geen projectplan had geschreven en het project gaandeweg door de tijd liet vormen. Zo zegt hij:

“Ik heb een hekel aan schrijfwerk. Ik heb veel met powerpoints gedaan, want dat beeld blijft beter hangen bij mensen. Het verhaal dat moet gewoon goed zijn. Mensen die hele stapels schrijven, daar gebeurt weinig mee.” (Projectleider 10.000 eyes)

Context

Volgens deze respondenten levert samenwerking meer op dan wanneer enkel de politie de problemen zou aanpakken. Wel geeft één respondent aan dat samenwerking lastig kan zijn door de manier waarop het instituut 'de politie' georganiseerd is, waarbij volgens deze respondent sprake is van een willekeur in het gedrag van politie naar burgers toe. Burgers voelen zich volgens deze respondent niet serieus genomen. De burgers kenden elkaar niet allemaal, dit hoeft dus niet van invloed te zijn op deelname.

Methode

Alle respondenten werden vroeg in het proces betrokken, wat één van de voorwaarden is voor een goede uitwerking van die samenwerking (Gelders e.a., 2010). Ook Edelenbos en Monnikhof (2001) geven aan dat dit nodig is als burgers hoog op de ladder willen participeren (Edelenbos & Monnikhof, 2001). De respondenten zijn na afloop van het project op de hoogte gebracht van de resultaten. Dit is volgens de literatuur van belang om burgers het gevoel te geven dat zij nodig zijn (Gelders e.a., 2010). Drie van de vier respondenten waren tevreden over de manier waarop de overvallen zijn aangepakt. Enkel één respondent vond het niet de juiste manier, en zag het meer als een publiciteitscampagne van de politie om het eigen imago te verbeteren.

Continuïteit

Burgers zouden volgens deze respondenten continu herinnerd moeten worden aan de gevaren die leven, bijvoorbeeld door middel van een project. Het probleem zal volgens hen niet opgelost zijn na het project 10.000 eyes. Ook is de politie nodig om de problemen aan te pakken en zou de politie de aanzet hiervoor moeten geven. Burgers kunnen dit niet zonder de politie.

Conclusie van de voorwaarden vanuit het project

Aan de hand van bovenstaande analyse van de voorwaarden vanuit het project kan gesteld worden dat de respondenten bereid waren tijd en energie in het project te steken, maar dat dit niet altijd in verhouding stond met wat de respondenten er voor terug kregen. De grote lijnen omtrent de rollen van de participanten stonden van te voren vast, maar er was wel individuele ruimte voor de invulling van deze rollen.

De relatie tussen de burger en de politie was niet naar alle meningen goed. Om het werk goed uit te kunnen voeren blijkt waardering van belang. De respondenten vinden het fijn te horen dat hun inbreng gewaardeerd wordt, bij 10.000 eyes gebeurde dat in de vorm van een etentje. Daarnaast vond één respondent de cursus die zij heeft gevolgd van belang voor haar rol binnen het project. Wat betreft communicatie lijkt de tendens te zijn dat dit gebeurde via verschillende kanalen, wat de respondenten fijn vonden. De procedures stonden van te voren nog niet vast, maar daarvan waren de respondenten op de hoogte en dat werd niet negatief beoordeeld. De tendens lijkt zodoende te zijn dat de kennisgeving over die onzekere invulling al voldoende is voor de respondenten. Het op de hoogte stellen van de respondenten over de resultaten van het project lijkt van belang te zijn voor de respondenten. Hiervan hangt ook de waardering van het project af. Het probleem zal na het project niet verholpen zijn naar hun mening en een project met daarbij continue aandacht voor de problemen in de wijk lijkt belangrijk te zijn. Hierbij kan de aanwezigheid van de politie niet gemist worden.

8. Waak voor Inbraak

In dit hoofdstuk staat het project Waak voor Inbraak centraal. In de eerste paragraaf zal beschreven worden wat Waak voor Inbraak is. Dit gebeurt aan de hand van de interviews met de respondenten, maar ook door de gesprekken die zijn gevoerd met de wijkagent en de projectleider, en de informatie over het project dat weergegeven staat in folders en op de website. De tweede paragraaf geeft antwoord op de tweede empirische deelvraag; deze vraag gaat over de voorwaarden voor samenwerking.

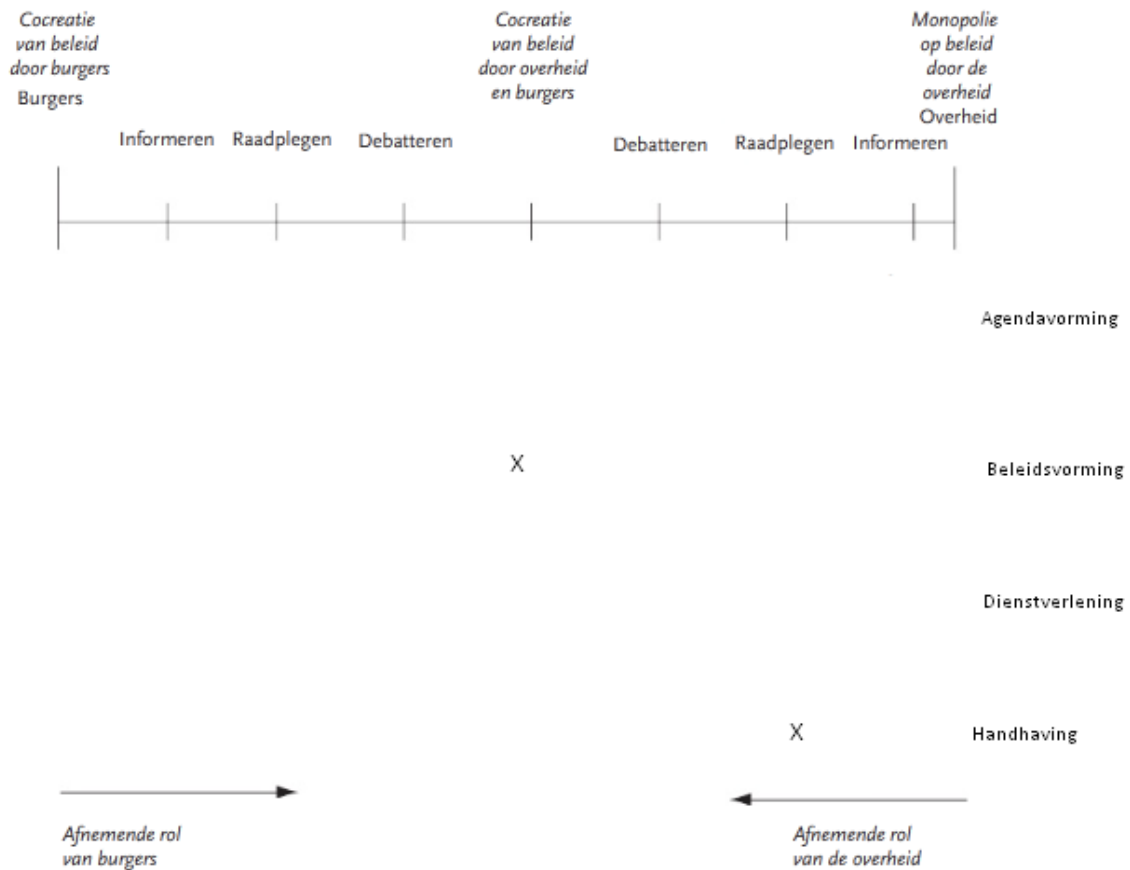
8.1 Welke vorm van samenwerking tussen burgers en politie is hier aan de orde?

Waak voor Inbraak is een project waarbij de politie de oplettendheid van de burger op verdachte dingen vraagt om het aantal inbraken te voorkomen. Het vraagt van de burger een snellere melding van opvallende zaken. Ook worden de burgers geïnformeerd over hoe men inbraken kan voorkomen. De doelstelling is dan ook het aantal woninginbraken terug te dringen, dit aantal is namelijk in deze regio voor het project van start ging toegenomen. De vijf gemeenten in het politiedistrict Venray werken samen met de politie, het Openbaar Ministerie, verschillende woningbouwcorporaties, banken en vertegenwoordigers uit de bouwwereld en de Provincie Limburg. Waak voor Inbraak is een project dat plaatsvindt in Limburg. In dit onderzoek staat Waak voor Inbraak in de Gemeente Horst, Noord-Limburg centraal. Het project is gestart in 2008. Er wordt bij Waak voor Inbraak een informatiebijeenkomst georganiseerd waarop de politie de burgers attent maakt op inbraken, en aan de burger vertelt wat hij of zij kan doen tegen inbraken. De informatiebijeenkomst wordt georganiseerd voor verschillende dorpen, waarbij in totaal 2000 inwoners bereikt worden. In elke regio vindt één bijeenkomst plaats, en wanneer alle bijeenkomsten plaats hebben gevonden bekijkt de politie of een herhaling van de bijeenkomsten nuttig is. Op elke bijeenkomst komen ongeveer 75 à 100 burgers af. Deelname aan Waak voor Inbraak wordt niet geregistreerd; er wordt gevraagd aan burgers om extra waakzaam te zijn. Dit gebeurt dan op diverse manieren.

Burgers worden binnen Waak voor Inbraak ingezet door tijdens de uitlaatrondes die zij met hun hond maken extra te letten op verdachte zaken in de wijk. Hiernaast helpen bewoners met surveilleren in auto's waarbij zij middels een portofoon in contact staan met de politie. Ook spelen bewoners een rol doordat zij samen met de gemeente en de politie langs andere buurtbewoners gaan voor een 'goed gesprek' over wat in de wijk veranderd zou kunnen worden en waar de buurtgenoten last van ondervinden. Dit gebeurt niet op een vaste basis.

Wanneer de aangepaste theorie van Bekkers en Meijer (2010) wordt gebruikt lijkt bij Waak voor Inbraak sprake te zijn van verschillende plaatsen op de participatieas. De activiteit waarbij de burger samen met de politie en de gemeente langs de deuren gaat kan geschaard worden onder 'cocreatie tussen overheid en burger in de dienstverlening'. Hierbij organiseren overheid en burgers gezamenlijk de organisatie en kwaliteit van dienstverlening die samenhangt met de uitvoering van een bepaald beleidsprogramma (Bekkers & Meijer, 2010). Daarnaast wordt de burger geraadpleegd tijdens de *handhaving*. Er wordt aan alle burgers in de wijk gevraagd extra waakzaam te zijn en verdachte praktijken aan de politie door te geven, zonder dat er een concrete zaak wordt aangeleverd door de politie (Bekkers & Meijer, 2010). De burgers zijn waakzaam wanneer zij onder andere de hond uitlaten.

Aan de hand van deze kennis kan Waak voor Inbraak op twee plekken op de aangepaste participatieas worden geplaatst. Deze plekken zijn in onderstaand figuur met kruisjes aangegeven.

Figuur 9. Waak voor Inbraak op de participatieas

8.2 Onder welke voorwaarden participeren burgers binnen Waak voor Inbraak?

Achtereenvolgens komen in deze paragraaf de voorwaarden vanuit burgers aan bod. Hierna volgen de voorwaarden vanuit het project.

8.2.1 Voorwaarden vanuit de burger

De voorwaarden vanuit de burger die er voor kunnen zorgen dat iemand deel neemt aan Waak voor Inbraak kunnen het gevolg zijn van hoe deze burger in relatie staat tot zijn omgeving. Hierbij kunnen bijvoorbeeld de (on)veiligheidsgevoelens die hij bezit of zijn mening over de politie van invloed zijn geweest op deelname. Hiernaast geven respondenten zelf redenen aan waarom zij deel nemen aan Waak voor Inbraak. Het is van belang om deze beide kanten te onderzoeken, deze zullen nu volgen.

De burger in relatie tot zijn omgeving

De drie respondenten geven verschillende dingen aan over het *contact met de buurt*. Alle respondenten geven wel aan dat ze contact hebben met burens. Twee respondenten zeggen dat iedereen elkaar kent en dat er een gemoedelijke sfeer hangt in het dorp, dat zich bijvoorbeeld uit in het maken van een praatje met elkaar. Eén respondent vindt wel dat er sprake is van een gesloten gemeenschap.

“Het is een hele gesloten gemeenschap, er komt heel weinig naar buiten toe. Doordat er steeds meer mensen van buitenaf komen wonen, botst dat een beetje.” (Respondent 9)

De respondenten geven aan dat er sprake is van overlast en benoemen dit niet als criminaliteit. Zij geven aan dat in de wijk (auto-)inbraken plaatsvinden, verkeer hard door de straten rijdt, en dat jongeren overlast veroorzaken. Hierbij geeft één respondent ook het belang aan van een veilige wijk in de zin van leefbaarheid.

“Het gaat niet alleen om de veiligheid. Ook als een stoeptegel los zit bijvoorbeeld dat kan gevaarlijk zijn voor rolstoelen. (...) Of een afgebroken tak aan een boom, die moeten ze eigenlijk direct weghalen want dat levert gevaar op.” (Respondent 9)

Zelf last ondervinden van de gebeurtenissen in de wijk verschilt per respondent. Zo hebben twee respondenten het vermoeden dat zij bijna het slachtoffer zijn geweest van een woninginbraak.

“De volgende dag moest ik in de garage zijn en ik kreeg het slot van de garagedeur niet open. Daar hadden ze in zitten frunniken.” (Respondent 8)

“(...) toen zag ik twee personen hard bij ons op de stoep lopen en die vertrouwde ik niet. Toen ben ik die eigenlijk gaan volgen, 10 minuten lang en die gedroegen zich erg verdacht en ik kende ze ook niet. (...) Toen heb ik 112 gebeld en toen kreeg ik politie Horst aan de telefoon (...) ik kon een heel goed signalement geven en toen hebben ze drie kwartier later drie inbrekers gepakt.” (Respondent 10)

Over de (werkwijze) van de politie zeggen de respondenten het volgende.

“Je kunt goed met die mensen praten. Dat is heel anders dan vroeger, vroeger stond je veel verder weg van de politie. Met de politie heb ik nooit problemen gehad, nooit. Voor mij zijn het mensen die moeten hun werk doen, weet je wel, ik heb er geen enkele problemen mee. Sommige mensen schelden erop, dat moeten zij zelf weten. Die mensen moeten er ook zijn, als ze er niet waren dan zag de wereld er heel anders uit.” (Respondent 8)

“Er wordt heel vaak gezegd dat de politie niks doet, maar ja ik denk dat ze altijd hun stinkende best doen en proberen het uiterste er uit te halen. Dat zal niet altijd makkelijk zijn.” (Respondent 10)

Eén respondent is wat kritischer en is van mening dat de politie meer zichtbaar zou moeten zijn.

“Als je op de fiets of te voet gaat wordt het wat lossier. Je spreekt elkaar eens aan. Nu is het van ‘o ja politie, wat zouden ze gaan doen?’, meer is het niet. Maar als ze op de fiets komen of te voet dan kan je nog eens even wat kwijt.” (Respondent 9)

Deze respondent was aan het begin van Waak voor Inbraak enigszins sceptisch Tegen zijn verwachting in komen ze wel snel ter plaatse als er iets is. De andere respondenten verwachten dat de politie snel komt.

“Nou toen ze er mee begonnen had ik wel zoiets van ‘het zal wel, eerst maar eens zien’. Daar zijn ze natuurlijk zelf ook heel erg van teruggekomen. Ze kunnen natuurlijk wel zeggen ‘we komen er aan’ als mensen bellen, maar mensen hebben dan al gauw het idee van ‘die komen toch niet’. Nu willen ze dat ook, en dat zie je dan ook dat ze sneller komen.” (Respondent 9)

Analyse van ‘de burger in relatie tot zijn omgeving’

Uit de citaten van deze burgers vallen diverse dingen op over het contact in de buurt, criminaliteit en de mening die zij hebben over (de werkwijze van) de politie.

De respondenten wonen allen in een ander dorp, maar zij wonen allemaal binnen de Gemeente Horst aan de Maas. Zo geven alle respondenten aan dat zij contact hebben met mensen in de wijk, zij zijn bijvoorbeeld bevriend met burens of maken geregeld een praatje met de burens. Wel geeft één respondent aan dat in de

plaats waar hij woont, Grubbenvorst, sprake is van een 'gesloten gemeenschap'. Hij wordt, ook al woont hij er sinds 1995, nog steeds gezien als 'van buiten', die er niet echt bij hoort. Volgens hem hebben de mensen die al langer in de wijk wonen een andere perceptie op de criminaliteit en overlast die plaatsvindt.

Het is opvallend dat deze respondenten zeggen dat de dorpen rustig zijn qua criminaliteit en er nooit iets gekst gebeurt. Volgens hen is eerder sprake van bijvoorbeeld overlast door jongeren en mensen die hard rijden met de auto of scooter. Dit is opvallend omdat twee respondenten wel het idee hebben dat zij bijna het slachtoffer zijn geweest van een woninginbraak en dit niet zien als criminaliteit. Dit terwijl een woninginbraak door de politie daarentegen wordt gezien als een 'high impact crime', waarbij het misdrijf een grote impact heeft op het slachtoffer en op de samenleving (Strategie Aanpak Criminaliteit, 2011). Eén respondent benoemde ook het belang van een leefbare omgeving, waarbij de gemeente een rol kan invullen. Er wordt in de literatuur geschreven over het gevoel dat burgers kunnen hebben over hun invloed op de effecten. Dit kan weer invloed hebben op deelname (Gelders e.a., 2010). Deze respondenten zijn allen van mening dat Waak voor Inbraak helpt. Ook al is een focus van het project gericht op het terugdringen van het aantal woninginbraken, ook de overlast veroorzaakt door jongeren en auto's die te hard rijden wordt teruggedrongen volgens deze respondenten. Voor de aanpak van deze criminaliteit en overlast zijn ze allen van mening dat zowel de burger als de politie hier verantwoordelijk voor is. De burgers worden door de politie gevraagd waakzaam te zijn wanneer zij wandelen door de buurt. Daarnaast wordt ook gevraagd of zij opgemerkte verdachte praktijken willen doorgeven aan de politie.

Twee van de drie respondenten zijn positief gezind over de politie. Zij geven aan dat de politie naar hun mening hun best doet. Eén respondent geeft hierbij aan dat in tegenstelling tot vroeger de politie nu dichterbij de burgers staat. Dit is exact wat Van Stokkom e.a. (2010) bedoelen met de vermaatschappelijking van de politie die plaatsvindt in de huidige tijd (Van Stokkom e.a., 2010). Het is opvallend dat wanneer deze respondenten spreken over de politie en hun werkwijze, dat zij ideeën hebben over hoe andere burgers tegen de politie aankijken maar dat zij zichzelf niet kunnen vinden in die denkbeelden. Ze distantiëren zich met die uitspraken van die andere burgers, waarbij niet bekend is wie zij daar mee bedoelen. Eén respondent heeft enige kritiek over de zichtbaarheid van de politie en was van te voren terughoudend over het effect van het project.

Conclusie over 'de burger in relatie tot zijn omgeving'

De burgers die deelnemen aan Waak voor Inbraak hebben allen (vriendschappelijke) contacten in de wijk, maar geven niet allemaal aan dat de band tussen de bewoners binnen de wijk sterk is. Sociale cohesie lijkt dus niet van invloed op de inzet.

Hoewel de respondenten niet spreken over criminaliteit, maar eerder spreken over overlast (terwijl zij zaken benoemen die onder criminaliteit vallen) lijken problemen in de wijk van invloed op deelname. Niemand voelt zich onveilig, dit lijkt dus niet van invloed te zijn op de inzet voor Waak voor Inbraak. Dit is opvallend omdat twee respondenten het idee hebben dat een poging tot inbraak in hun huis heeft plaatsgevonden. Deze twee respondenten zijn naderhand bewuster gaan opletten in de wijk. Dit komt overeen met Lowndes, Pratchett en Stoker (2001) die concluderen dat mensen door eigen ervaringen eerder geneigd zijn deel te nemen aan burgerparticipatie (Lowndes, Pratchett & Stoker, 2001). Alle drie de respondenten vinden wel dat zowel de burger als de politie verantwoordelijk is voor veiligheid. De respondenten vinden dat deze boodschap duidelijker moet zijn zodat meer burgers zich gaan inzetten voor de veiligheid.

Deze respondenten zijn over het algemeen positief over de politie. Aangezien twee respondenten spreken van een imago dat over de politie zou bestaan onder bewoners van de Nederlandse samenleving, is het wellicht zo dat burgers denken in algemeenheden.

De motieven

In deze subparagraaf staan de redenen voor deelname aan Waak voor Inbraak centraal.

De respondenten hebben verschillende redenen om deel te nemen. Hiernaast hebben burgers zelf meer dan één reden om deel te nemen.

“Ze kunnen niet overal zijn. Dat is 100% zeker en daarom wil ik graag een handje helpen.” En: “Ja veel overlast, inbraken en auto-inbraken. Daarom heb ik ook gezegd daar wil ik wel aan mee doen.” (Respondent 8)

“Het moet wat leefbaarder zijn, veiliger kan ik niet zeggen. Je moet mensen ergens op kunnen aanspreken. Van je rijdt veels te hard in het dorp. En ik ben geen lieverdje, helemaal niet, maar mensen mogen mij ook zeggen dat ik te hard rijd en dat moet gewoon gezegd kunnen worden.” (Respondent 9)

De meeste mensen durven als ze iets verdachts zien niks te doen of te zeggen, normaal ben ik ook zo, maar ik had zoiets van ‘toch een paar inbraken proberen te voorkomen’.” (Respondent 10)

De respondenten zouden het een goed idee vinden als meer mensen met het project meedoen om de overlast aan te pakken, maar zij vinden niet dat dit verplicht zou moeten zijn. Zij zien dit niet als burgerplicht. Een andere respondent vindt dat het een kleine moeite is om te letten op verdachte zaken in de wijk. De derde respondent benoemt het als volgt.

“Ik vind het eigenlijk ook een beetje een burgerplicht om dat te doen. (...) Slopen ze een bankje in het park, dat is ook mijn belastinggeld, dat moet ik ook betalen, ik vind dat mijn plicht. En zeg ik dat niet tegen die jongeren, dan moet ik gewoon bellen naar de politie dat ze een bankje slopen en dat ze moeten komen kijken. Ik vind dat dat op die manier hoort te gaan.” (Respondent 9)

Wanneer het om de aanpak van criminaliteit gaat zien de respondenten een gedeelde verantwoordelijkheid voor de politie en de burger.

“Ik vind dat de politie de eerste man is. Maar ik vind qua veiligheid dat we allemaal een beetje verantwoording hebben, want ik kijk niet alleen bij mij, maar ook bij andere mensen in de wijk. Als ik wat zie dat niet klopt, dan trek ik ook aan de bel. Datzelfde verwacht ik ook van andere mensen, en dat doen ze ook heel zeker.” (Respondent 8)

“Nou uiteindelijk bepaalt de politie dat en niet de burger. Ik vind wel, de overheid, de politie bepaalt. Ik kan wel klagen dat ze te hard rijden, maar de politie bepaalt uiteindelijk of ze er iets aan gaan doen. Ik kan geen mensen gaan aanhouden natuurlijk, dat is ook niet de bedoeling, absoluut niet.” (Respondent 9)

Wel geeft hij hierna aan dat burgers elkaar moeten kunnen aanspreken.

“De politie natuurlijk, maar ik denk ook zeker de burgers. (...) ik denk dat als er werkelijk iets zou gebeuren dat de burgers het wel zelf zouden proberen op te lossen. Om zelf die mensen aan te pakken die daar om vragen.” (Respondent 10)

Hoewel de respondenten vinden dat iedereen in de wijk kan opletten, vindt één respondent niet dat iedereen zou moeten deelnemen aan het project Waak voor Inbraak.

“Als iedereen met zo’n hesje aan gaat lopen en zo’n hondenpenning aan de hond hangt, dan is het effect ook een beetje weg hé. Want dan doet iedereen het. Dan krijg je eigenlijk weer het zelfde effect van ‘laat maar lopen, een ander zegt het wel’.” (Respondent 9)

De respondenten hebben al enkele effecten gemerkt van Waak voor Inbraak.

“Ze zijn goed bezig, want volgens mij hebben ze 14 dagen terug een stel opgepakt een dorp verder. Daar had iemand mensen zien lopen, om een uur of één ’s nachts, verdachte personen. Nou direct gebeld, direct opgepakt. Zij hadden inbreekwerktuigen bij.” (Respondent 8)

“Het heeft wel effect, absoluut, wat ik zie is dat die grote groepen jongeren niet meer zo samenhangen. Mensen worden qua hard rijden wat voorzichtiger. En het is niet zo dat ik mensen moet aanspreken, maar er wordt wel opgelet, men ziet het wel.” (Respondent 9)

Ook spreekt hij van het effect van het hesje.

“Dat is hetzelfde als wanneer er zo’n kastje hangt bij het stoplicht, dan denk je ook ‘oh’. Het geeft een beetje hetzelfde effect. Daar hoeft helemaal geen camera in te zitten, maar mensen rijden daar toch langzamer voorbij. Een beetje een afschrikmanier.” (Respondent 9)

“Ik vind het een hartstikke goed project want doordat het als een vuurtje is gaan lopen hebben ze hier toch wel meerdere inbrekers opgepakt, ik denk dat het alleen maar goed is dat ze zo’n project hebben opgestart.” (Respondent 10)

Analyse van de motieven

De respondenten geven diverse redenen aan om deel te nemen. Het feit dat één respondent de politie wil bijstaan om op te letten in de wijk past bij het voelen van een publiek belang en past in de geest van ‘de politie kan het niet alleen’ (Terpstra & Kouwenhoven, 2004). Hoewel Terpstra en Kouwenhoven van mening zijn dat de politie niet zonder de burger kan, kunnen burgers deze mening dus delen. Daarnaast geven de drie respondenten allen aan mee te willen werken aan het terugdringen van de overlast door jongeren en het hard rijden door de straat. Ook willen zij de politie helpen om inbraken te voorkomen. Eén respondent geeft als manier daarvoor aan dat burgers elkaar kunnen aanspreken op ongewenst gedrag. Op die manier wordt de zelfredzaamheid van burgers vergroot (Terpstra & Kouwenhoven, 2004). Ook is hier een eigenbelang waar te nemen aangezien zij zelf overlast ondervinden en daarom in actie willen komen (Bekkers & Meijer, 2010).

Deze burgers zijn van mening dat iedereen in de wijk meer kan opletten en opvallendheden zou moeten doorgeven aan de politie. Echter één respondent vindt niet dat iedereen mee moet doen met het project Waak voor Inbraak, dit omdat dan uiteindelijk niemand zich verantwoordelijk voelt om dingen te melden bij de politie.

De respondenten menen dat effecten zichtbaar zijn van Waak voor Inbraak. Zo vinden er volgens hen minder inbraken plaats en is de overlast die jongeren in het dorp veroorzaken verminderd. Ook wordt er door één respondent gesproken over het directe effect van het hesje waardoor buurtgenoten sommige gedragingen niet meer vertonen, zoals met hoge snelheid door het dorp rijden. Het bemerken van een veiligere leefomgeving wordt door Johannink (2010) genoemd als motief om deel te nemen.

Conclusie van de motieven

De respondenten hebben niet eenduidige redenen om deel te nemen aan Waak voor Inbraak. Toch kan aan de hand van bovenstaande analyse gezegd worden dat zij allen wel een rol voor zichzelf zien weggelegd in het concreet aanpakken van zaken waar zij en de rest van het dorp last van ondervinden. Dit is in te delen in het publiek belang en eigenbelang, waarbij het belang voor de samenleving als zodanig en het belang voor de eigen situatie een rol spelen om te participeren (Bekkers & Meijer, 2010). Zij zijn allen van mening dat iedereen verantwoordelijk is voor de veiligheid, iedereen moet opvallendheden in de wijk doorgeven aan de politie. Eén respondent spreekt letterlijk van een burgerplicht om overlast te melden bij de politie. Wanneer burgers een actieve bijdrage willen leveren en vinden dat dat hun plicht is, wordt dat een gevoel van burgerplicht genoemd (Van der Vijver e.a. (2009). Aan de hand van de effecten van Waak voor Inbraak die de respondenten benoemen kan geconcludeerd kunnen worden dat hun eigen inbreng bemerkt wordt. Burgers vinden het fijn wanneer zij resultaten bemerken van een project en daar van op de hoogte worden gebracht (Gelders e.a., 2010).

8.2.2 Voorwaarden vanuit het project

Deze paragraaf geeft inzichten over de voorwaarden vanuit het samenwerkingsprojecten, volgens participerende burgers. Deze zijn ingedeeld naar de diverse voorwaarden.

Participatie en samenwerking

De tijd en energie die de participanten moeten investeren voor deelname zijn volgens hen niet groot. Zij doen voor Waak voor Inbraak namelijk geen specifieke dingen; zij laten net als anders gewoon hun hond uit. De respondenten denken dat hetzelfde soort mensen zijn aangemeld voor Waak voor Inbraak: mensen met interesse hiervoor, die verantwoording voelen omtrent veiligheid en die een hond hebben. Wel is één respondent van mening dat het goed zou zijn jongeren er bij te betrekken.

“Iedereen kan opletten natuurlijk. (...) Ik denk als ze jongeren er bij gaan betrekken, die groeien dan daarin om op alles te letten. Ja, dat vind ik wel heel belangrijk, dat er meer jonge mensen aan meewerken.”
(Respondent 9)

De respondenten geven aan dat zij binnen Waak voor Inbraak opletten of ze verdachte dingen in de wijk zien. Wanneer ze dit zien dan geven zij aan de politie te bellen. Eén respondent geeft aan hiernaast ook nog het volgende aan te doen.

“Met de politie en de gemeente van Horst aan de Maas bellen we bij mensen aan en dan vragen we eigenlijk of alles naar hun zin is, of ze ergens last van hebben. Vaak komen dan de verhalen wel los. Soms is het een heel specifiek iets waar mensen last van hebben, niet genoeg licht, of mensen die te hard rijden.”
(Respondent 9)

Hij is wel enigszins negatief over de gemeente:

“Ik vind de gemeente altijd een beetje afstandelijk. Als we bezig zijn dan bellen we aan, en die van de gemeente die staat altijd een beetje op zijn eigen eilandje. Die verdedigt ook alleen maar zijn eigen dingetje.” (Respondent 9)

Middelen

Om te kunnen werken binnen Waak voor Inbraak krijgen de respondenten als middel een hesje om te dragen wanneer zij met de hond gaan wandelen, waarop vermeld staat: *‘Ik Waak voor Inbraak’*. Ook krijgen zij een penning voor de hond. Eén respondent draagt het hesje echter niet.

“Ik heb dat hesje ook niet altijd aan, want dat is wel een beetje opzichtig met grote letters ‘Ik Waak voor Inbraak’. Ik doe het liever een beetje onopzichtig, onopvallend, dat vind ik beter. Niet dat ze al zeggen ‘oh daar komt hij aan’.” (Respondent 8)

Betrokkenheid bij beleid/steun

De respondenten vinden dat de politie de regie over Waak voor Inbraak hebben en moeten houden.

Wel is er volgens twee respondenten ruimte om ideeën aan te dragen. Dat gaat heel persoonlijk volgens één.

“(De wijkagent) bijvoorbeeld, die staat voor alle dingen open. Geen enkel probleem. Zeker als er iets is, je kunt ook zo binnen wandelen. Ik loop hier net zo makkelijk binnen als dat je aan de telefoon hangt. Je kunt zo met die mensen praten, persoonlijk. Dat vind ik beter.” (Respondent 8).

Alleen één respondent staat hier wat kritisch tegenover.

“Je kunt wel dingen opperen en dat doe ik dan ook wel eens als we ergens mee bezig zijn, maar ja zij moeten het uitwerken. Zij bepalen het natuurlijk, ik kan wel van alles roepen, maar zij bepalen wat er gaat gebeuren.” En “Ik denk dat het contact te weinig is (om ideeën te opperen) daarvoor. Want we zeggen ‘dan we gaan nu met laserguns staan’ en dan zijn we dus eigenlijk alleen maar daar mee bezig en als je alleen huisbezoeken gaat doen ben je alleen daar mee bezig.” (Respondent 9)

Communicatie

De communicatie verloopt op diverse manieren, bijvoorbeeld via de regionale krant, met de medewerker op het politiebureau, via de wijkagent op straat, of via de telefoon met politieagenten vanuit het project. De respondenten wisten allen aan het begin het doel van het project, dit werd bijvoorbeeld verteld door agenten op het politiebureau, of zij hadden dit gelezen in de krant. Binnen de communicatie is het ook belangrijk de procedures kenbaar te maken aan de respondenten, zodat zij weten wat de vervolgstappen zijn en zij hierop kunnen anticiperen. De procedures zijn echter niet bekend bij de respondenten; zij weten de looptijd van Waak voor Inbraak niet en zij weten van te voren niet wanneer de acties gaan plaatsvinden. Het tijdstip waarop alle respondenten werden benaderd voor Waak voor Inbraak, was toen het project reeds bezig was. Eén respondent werd gevraagd om deel te nemen nadat hij zelf melding had gedaan van een verdachte situatie. Hiernaast is het bij samenwerking tussen politie en burger van belang dat burgers op de hoogte worden gebracht van de resultaten van het project. Echter binnen Waak voor Inbraak gebeurt dat niet altijd volgens één respondent.

“Als we dat eenmaal gedaan hebben dan hoor ik niet wat er verder mee gebeurt. Dat vind ik wel enigszins jammer. (...) Dat hoort natuurlijk ook wel een beetje bij het idee dat de politie en de gemeente de burger meer erbij willen betrekken. Dan denk ik van ‘je probeert ze er wel op een bepaalde manier bij te betrekken’, maar er wordt niet teruggekoppeld.” (Respondent 9)

Context

De burgers vinden het logisch dat de politie de burger betreft bij het organiseren van veiligheid.

“Ik vind het een heel goed initiatief. Er lopen zoveel inbrekers rond en je kan ze niet allemaal in de gaten houden. En de politie die hebben ook geen 1000 man hier rond lopen in het dorp, ik vind het vrij normaal dat ze de burgers er bij betrekken om een oogje in het zeil te houden.” (Respondent 10)

Zij kennen geen andere burgers die ook via Waak voor Inbraak extra oplettend zijn.

Methode

Via communicatie zijn er volgens twee respondenten meer bewoners te betrekken

“Misschien door wat meer reclame te maken. Proberen om die mensen toch wakker te maken en de interesse te tonen van ‘het gaat jou ook aan’. Voor onze eigen veiligheid.” (Respondent 8)

Toch zegt deze respondent het volgende:

“Als je geen interesse er in hebt, dan werkt het niet. Je moet er oog voor hebben.” (Respondent 8)

Een andere respondent denkt dat het specifieke mensen zijn die niet mee willen werken.

“Mensen die niet willen, daarvan denk ik dat ze toch iets te verbergen hebben. Bijvoorbeeld die structureel te hard rijden of structureel hun hond laten poepen op de stoep en niet opruimen. Ik denk dat in het begin mensen vaak sceptisch er tegen over staan. Ik dacht ook toen ik hiermee begon ‘nu moet ik me natuurlijk voorbeeldig gaan gedragen’. Als je dat niet wil, dan heb je al gauw iets van ‘laat die politie maar wegblijven en die burgers ook’.” (Respondent 9)

Ook is een respondent van mening dat de politie moet aansluiten bij andere gebeurtenissen in de wijk om meer burgers te betrekken.

“Ik zou zeggen dat de politie een keer naar een dorpsraadvergadering zou moeten gaan, waar toch verschillende mensen uit het dorp komen. Vergaderingen die gaan over dingen die in het dorp spelen, vanuit de gemeente. (...) Daar komen vaak heel veel mensen op af en dan zou ik zeggen kom als politie ook naar zulke avonden.” (Respondent 10)

Continuïteit

Als Waak voor Inbraak stopt dan denken de respondenten dat de volgende dingen staan te gebeuren.

“(...) Dat ze weer meer last hebben van inbraken, zeer zeker.” (Respondent 8)

“Dan gaan we terug naar het oude, dan komen er van buitenaf weer veel meer jongeren bij wat op een gegeven moment niet meer in de hand te houden is.” (Respondent 9)

“(...) Op een gegeven moment dan verslappen mensen misschien weer met hun aandacht. Daarom is het wel zaak om de mensen scherp te houden. Ze moeten wel door blijven gaan met deze reclame om het zo maar te zeggen.” (Respondent 10)

De burger kan het volgens hem wel zonder de politie:

“In een dorpje verder bij ons, daar gaan mensen zelf surveilleren, die gaan zelf de mensen aanspreken. Kijk ze zijn niet bevoegd om mensen te arresteren, maar ze kunnen wel iemand aanspreken en dan natuurlijk melding doen bij de politie. Dat heeft schijnbaar ook al het één en ander opgeleverd. (...)” (Respondent 10)

Analyse van de voorwaarden vanuit het project

De antwoorden van respondenten over de voorwaarden vanuit het project die net zijn weergegeven, worden nu geanalyseerd. Dit gebeurt wederom aan de hand van de verschillende onderwerpen.

Participatie en samenwerking

Eén van de voorwaarden waaraan moet worden voldoen voordat een samenwerkingsproject vruchtbaar kan zijn, is dat respondenten er tijd en energie in willen steken (o.a. Gelders e.a., 2010). De respondenten geven aan dat de tijd en energie die ze besteden aan Waak voor Inbraak niet veel is. Zij laten de hond uit, wat uiteraard gewoonlijk ook zou gebeuren, en letten hierbij ietwat meer op. Wanneer opvallendheden voorkomen geven zij deze door aan de politie. Eén respondent geeft zelfs aan extra tijd te willen besteden aan Waak voor Inbraak, maar hij geeft zelf aan dat dit kan komen doordat hij werkeloos is en zodoende tijd heeft daarvoor.

Volgens deze respondenten zijn voornamelijk dezelfde soort burgers extra waakzaam in de wijk. Maar het zou volgens één respondent nuttig zijn om ook de jongeren meer op de hoogte te brengen van Waak voor Inbraak. Dit komt overeen met wat Van der Vijver e.a. (2009) schrijven, dat representativiteit van de bevolking belangrijk is. Maar Bekkers en Meijer (2010) geven aan dat wanneer het doel binnen de handhaving is om een gezocht persoon op te sporen (die bijvoorbeeld een misdrijf heeft gepleegd), het enkel belangrijk is dat deze gezochte persoon wordt gevonden. Het is dan niet van belang wie de melding doet, en dus is een afspiegeling van de bevolking binnen een project weinig relevant. Dit kan ook gezien worden bij Waak voor Inbraak. Wanneer opvallendheden plaatsvinden in het dorp, dan maakt het niet uit wie deze melding doet bij de politie. Wel kunnen jongeren die zich laat op straat bevinden andere dingen waarnemen dan de oudere mensen die op dat tijdstip niet buiten komen.

Bij de rondes die de burgers lopen met hun hond Waak voor Inbraak doen de respondenten andere dingen dan de politieagenten. De burgers geven namelijk aan dat ze opletten en opmerkingen doorgeven aan de politie, die uiteindelijk wel of geen actie onderneemt. Hierbij is dus sprake van een signalerende rol die de burgers bekleden, en een uitvoerende rol die de politie bekleedt. Hierbij is dus niet zozeer sprake van gelijkwaardigheid. Wel geeft één respondent aan dat hij met de politie en de gemeente langs de deuren gaat bij buurtbewoners, en dat zij hier allen dezelfde rol innemen. Al vond de respondent dat de man van de gemeente zich niet helemaal inzette. Wel zou gezegd kunnen worden dat de burger hier niet als minderwaardig wordt gezien.

Middelen

De middelen die de respondenten aangereikt krijgen om hun deelname aan Waak voor Inbraak te vergemakkelijken betreft het hesje en de hondenpenning voor de hond. Eén respondent gebruikt deze niet omdat hij het opzichtig vindt en liever onopvallend toezicht houdt. Een andere respondent draagt het wel en heeft ook het idee dat alleen het dragen van het hesje al effecten heeft.

Betrokkenheid bij beleid/steun

Deze respondenten zijn van mening dat de politie de regie moet houden over Waak voor Inbraak. Maar om cocreatie te ontwikkelen moet er sprake zijn van een gedeelde verantwoordelijkheid. De burgers geven aan dat de regie in handen ligt van de politie, dit duidt dus eerder op burgerparticipatie dan cocreatie. Hoewel er niet in alle gevallen cocreatie plaatsvindt, geeft de meerderheid aan dat zij ideeën kwijt kan aan de organisatoren van het project. Eén respondent geeft aan dat hij wel dingen kan opperen maar niet weet of daar iets mee gebeurt, en dat de politie diegene is die bepaalt wat gebeurt. Dit duidt er ook op dat de politie de controle heeft. Deze respondent wenst een specifiek moment om rond de tafel te gaan zitten met de partners.

Communicatie

De communicatie verloopt op diverse manieren, dat is volgens Gelders e.a. (2010) de voorwaarde voor een goede samenwerking. Hoewel de respondenten hier zelf niets over aangeven, kwam uit de interviews naar voren dat zij qua procedures niet op de hoogte worden gehouden. Hieraan kan dus wellicht wat veranderd worden. Desondanks geven de respondenten niet aan het vervelend te vinden dat zij niet op de hoogte worden gehouden. Wel geeft één respondent aan dat hij graag op de hoogte wordt gehouden van wat met zijn ideeën en werkzaamheden wordt gedaan. Hij vindt dat horen bij een goede samenwerking. Dit tekort aan informatie kan de gelijkwaardigheid tussen de partners verstoren (Bekkers & Meijer, 2010).

Context

De burgers vinden het logisch dat in samenwerking wordt getracht de problemen in de wijk op te lossen. Hierbij wordt dit vaak alleen uitgevoerd, waarbij burgers opletten in de wijk. Zij kennen de andere burgers die hier actief mee bezig zijn niet.

Methode

De respondenten zijn allen tevreden over de manier waarop de politie de woninginbraken en andere ongeregelheden in de wijk probeert aan te pakken. Ook merken ze allemaal verschil door het project, ze denken dan ook dat de overlast en criminaliteit zou vermeerderen wanneer het project zou stoppen.

Om meer mensen te betrekken geeft één respondent als tip aan om aan te sluiten op andere gebeurtenissen in de wijk, zoals dorpraadsvergaderingen. Zo wordt de samenwerking met de andere partners wellicht ook beter.

Continuïteit

Het lijkt erop dat deze burgers vinden dat een project nodig is om de problemen in de wijk aan te pakken, omdat burgers een prikkel nodig hebben om extra oplettend te zijn. Zij denken dat de problemen zullen toenemen wanneer er geen project bestaat .

Conclusie van de voorwaarden vanuit het project

Aan de hand van deze analyses kunnen enkele dingen over de gerealiseerde of juist niet gerealiseerde voorwaarden vanuit het project geconcludeerd worden.

Burgers zijn bereid tijd en energie hierin te steken, hoewel de meeste burgers niet meer tijd besteden dan anders, aangezien zij enkel hun hond uit laten. Bij Waak voor Inbraak lijkt de diverse samenstelling van participerende mensen niet groot te zijn. Wel wordt dit door de burgers gewenst. Er kan geconcludeerd worden dat vooral mensen van middelbare leeftijd meedoen aan Waak voor Inbraak, maar dat bijvoorbeeld de jongere mensen worden gemist. De respondenten geven aan dat er bij de burgers die niet willen meedoen misschien niet geprobeerd moet worden deze wel te laten participeren. Dit omdat het effect van het project bij teveel mensen verloren kan gaan. Wel geven de respondenten tips om meer mensen te bereiken. Bijvoorbeeld door aan te sluiten op andere bijeenkomsten waar burgers samenkomen.

Wat betreft de gelijke rol van de partners kan gezegd worden dat daar geen sprake van was. De politie heeft het project zonder burgers geïnitieerd en later burgers gevraagd op te letten. Wel gaan zij samen met één burger op pad langs andere buurtgenoten. De respondenten geven aan dat de regie in handen is bij de politie, maar dat er wel ruimte is voor eigen inbreng. Alleen één respondent vraagt zich af wat er met zijn inbreng gebeurt en zou ook graag willen dat er meer aparte momenten voor communicatie worden gecreëerd.

Er kan weinig geconcludeerd worden over de middelen die de burgers aangereikt worden binnen Waak voor Inbraak. Er kan geen uitsluitsel worden gegeven of het hesje het werk vergemakkelijkt, omdat de burgers er verschillend over denken. Ook het middel dat gaat over het tussentijds op de hoogte brengen van burgers die meedoen, zoals verslaglegging, komt bij deze respondenten niet voor. Eén respondent wenst dat wel nadrukkelijk. De gemiste verslaglegging hangt samen met de communicatie, die in sommige optieken niet voldoende was.

De betrekking van burgers wordt positief bevonden door deze respondenten. Het feit dat zij geen andere burgers kennen die meedoen aan Waak voor Inbraak heeft geen invloed op hun deelname.

Het project lijkt aan de hand van deze interviews een goede manier om de criminaliteit en overlast aan te pakken en onmisbaar, aangezien zij denken dat de overlast en criminaliteit groter wordt wanneer het project stopt. Een continuering van het project lijkt dus essentieel, ook al zijn deze burgers van mening dat iedereen kan opletten zonder een speciaal project.

9. Burgerinitiatief in Roelofarendsveen

In dit hoofdstuk wordt verslag gedaan van het burgerinitiatief in Roelofarendsveen. Per onderwerp zal in elke paragraaf beschreven worden wat de respondenten hebben gezegd over de diverse thema's. De paragrafen geven ieder antwoord op de eerder opgestelde empirische deelvragen.

Bij dit hoofdstuk is een noot nodig: omdat de interviews met deze respondenten niet zijn opgenomen omdat zij telefonisch hebben plaatsgevonden, wordt in dit hoofdstuk geparafraseerd.

9.1 Welke vorm van samenwerking tussen burgers en politie is hier aan de orde?

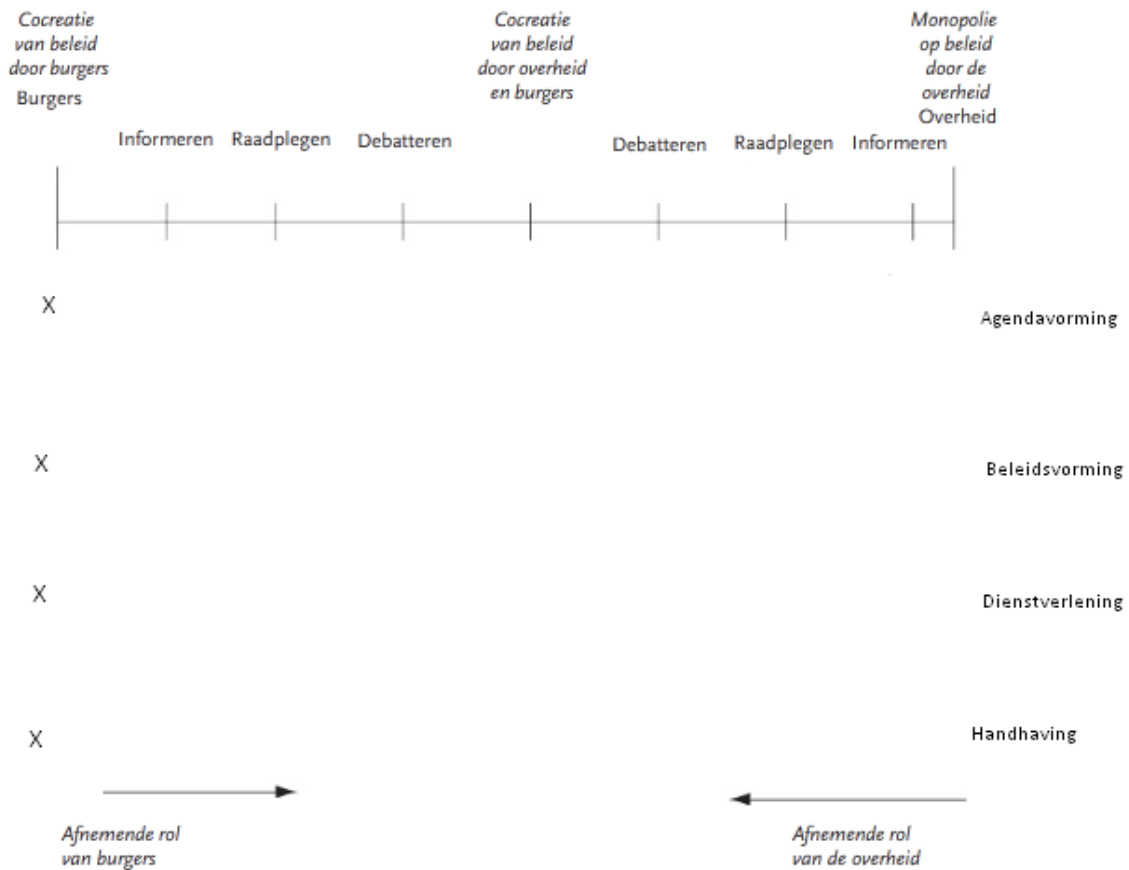
In Roelofarendsveen is sprake van een initiatief vanuit burgers. In dit initiatief gaat een groepje van twee à vier bewoners zelf de wijk in om te surveilleren. Hierbij letten zij op verdachte zaken en mensen in de wijk. Wanneer zij verdachte mensen in de wijk zien, dan achtervolgen zij deze en maken hier een melding van bij de politie. Op die manier proberen zij inbraken te voorkomen. De surveillance doen zij op een onregelmatige basis en per keer verschilt de hoeveelheid tijd die zij besteden aan het surveilleren. Daarnaast verschilt per keer de samenstelling; zij gaan op dat moment met de burens die op dat moment willen en kunnen. Ze doen dit op basis van behoeften. Deze groep is geen officiële buurtwacht aangezien zij niet als zodanig geregistreerd staan bij de gemeente. De politie nam pas kennis over het initiatief toen de burgers dit al enige tijd deden. De politie staat aan de zijlijn van het initiatief en heeft enkel eenmalig tips gegeven over wat de burgers kunnen doen wanneer zij verdachte situaties herkennen. Het initiatief is ontstaan doordat er naar het gevoel van de bewoners veel (woning)inbraken werden gepleegd. De burgers zijn met het initiatief gestart als gevolg van de toenemende onveiligheidsgevoelens die ontstonden door inbraken. Deze surveillance vindt plaats in een nieuwbouwwijk in Roelofarendsveen, een klein dorp in de buurt van Alphen aan den Rijn. Zij doen dit sinds 2011.

“Als iemand het gevoel heeft dat er iets in de wijk aan de hand is, gaan we een rondje lopen. Je moet geluk hebben om ze te treffen, want wanneer het rustig lijkt loop je naar een andere wijk en ondertussen pakken ze je auto.” (Respondent 11)

De politie heeft op haar beurt tips gegeven hoe zij dit het beste kunnen doen, bijvoorbeeld door afstand van de verdachten te houden, maar ook hoe zij precies die melding moeten maken.

“Ze (de politie) adviseren je er in. We hebben twee keer te voet bijna mensen gepakt, bijna succesvol. De politie zegt dan ‘pak er een auto bij om ze eventueel te volgen’. (...) Ook zei de politie dat we bijvoorbeeld op afstand moeten blijven.” (Respondent 11)

Wanneer gekeken wordt naar de theorie van Scholte (2008), die zes categorieën onderscheidt in burgeracties, kan gezegd worden dat hier actief toezicht plaatsvindt. De burgers geven informatie aan de politie over verdachte gebeurtenissen. Deze informatie wordt actief verworden (Scholte, 2008). In dit initiatief speelt de overheid een minimale rol; er is eerder sprake van cocreatie tussen burgers onderling (Bekkers & Meijer, 2010). De burgers creëren gezamenlijk beleid. Toen de burgers aan het surveilleren waren in de wijk en daarbij de politie tegen kwamen, werd de politie pas bewust van deze activiteit. Wel wordt dit initiatief voor een klein gedeelte gefaciliteerd door de politie. Zo heeft de politie bijvoorbeeld advies gegeven aan de burgers over wat te doen in verdachte situaties. De kennis en expertise van de politie wordt zo overgebracht op de burgers. Wanneer gekeken wordt naar de aangepaste participatieas van Bekkers en Meijer (2010) kan als gevolg van deze kennis de conclusie worden getrokken dat dit initiatief aan de linkerkant van de as kan worden geplaatst. Hierbij heeft de burger de leidende rol in de creatie van de content en het beleid. De burgers voeren zodoende alle fasen van het beleid alleen uit. In onderstaand figuur zijn deze acties door middel van kruisjes te herkennen.

Figuur 10. Burgerinitiatief Roelofarendsveen op de participatieas

9.2 Onder welke voorwaarden zijn burgers gestart met dit initiatief?

In deze paragraaf worden onder andere de voorwaarden vanuit de burger gepresenteerd. In eerdere hoofdstukken zijn ook de voorwaarden vanuit het project gepresenteerd. Echter is in deze case, zoals uit vorige paragraaf blijkt, geen sprake van een project. Toch kan gekeken worden of de voorwaarden die normaal gesproken bij een project van belang zijn, die gefaciliteerd moeten worden door de overheid, bij voorbaat aanwezig zijn in deze situatie. Deze voorwaarden gelden namelijk ook wanneer burgers zelf initiatieven oprichten die betrekking hebben op het publieke domein (Bekkers & Albert, 2010). Deze beide voorwaarden kunnen van invloed zijn op het initiëren van deze activiteit. Zo volgt na de paragraaf over de voorwaarden vanuit de burger, de paragraaf die gaat over voorwaarden vanuit het project.

9.2.1 De voorwaarden vanuit de burger

De burger in relatie tot zijn omgeving

De surveillancerondes worden gedaan door de respondenten in een dorp waar het idee van 'ons-kent-ons' heerst. Alle drie de respondenten geven aan dat zij de burens kennen. Over de (toegenomen) criminaliteit en de last die zij hiervan ondervinden zeggen de respondenten het volgende.

“De criminaliteit is toegenomen. Naja, ik woon er pas drie jaar, maar het is de afgelopen winter heel erg geweest.” (Respondent 11)

Deze respondenten benoemen als voorbeelden woninginbraken, auto-inbraken, autodiefstallen en geluidsoverlast. Eén respondent heeft zelf ook een auto-inbraak meegemaakt, dit was de auto van zijn werk. Toch voelt het alsof in zijn eigen auto is ingebroken. Bij een andere respondent is bij zijn ouders ingebroken.

De respondenten zeggen het volgende over de (werkwijze) van de politie.

“Wat mij stoort als ik 112 bel is dat er geen openheid van zaken is. Ze zeggen ‘Ik doe hier niets mee’. Ze moeten bijvoorbeeld gewoon kunnen zeggen ‘deze auto is niet verdacht’, als wij dat wel denken. Ze moeten meer openheid bieden. Ze hoeven heus niet te zeggen wie er in de auto zat of waar deze vandaan kwam. Maar ze kunnen wel zeggen deze auto komt uit deze regio of deze auto staat niet bekend bij politie, dus er is waarschijnlijk niets aan de hand.” (Respondent 11) En *“De politie moet bij meerdere inbraken laten weten dat deze inbraken zijn gepleegd.”* (Respondent 11)

“Het zou goed zijn als ze er een team op zouden zetten, dan zou het zo over zijn.” (Respondent 12) En *“De politie moet daar wel het budget voor hebben en de mensen, maar de prioriteit ligt daar niet.”* (Respondent 12)

“De politie pakt het niet per se verkeerd aan, maar met te weinig wellicht, ze lopen achter de feiten aan. Als wij ons ook verdacht gedragen moeten ze daar meer aandacht aan besteden en ons aanhouden.” (Respondent 13)

De analyse van ‘de burger in relatie tot zijn omgeving’

De burgers die deze activiteit hebben geïnitieerd geven aan dat in de wijk waar zij wonen een ‘ons-kent-ons’ sfeer heerst, iedereen kent elkaar. Het initiatief dat volgt op deze band tussen de bewoners kan gezien worden wanneer sociale cohesie wordt gedefinieerd zoals Chan, To & Chan (2006) dat doen. Zij definiëren sociale cohesie als volgt: *“Een stand van zaken met betrekking tot zowel de verticale en de horizontale interactie tussen de leden van de samenleving, gekenmerkt door een aantal attitudes en normen die gaan over vertrouwen, een gevoel van erbij horen en de bereidheid om deel te nemen aan en helpen, als ook hun gedragmanifestaties.”* (Chan, To & Chan, 2006).

De respondenten geven allen aan dat er veel criminaliteit in de wijk plaatsvindt, ook hebben twee respondenten een inbraak van dichtbij meegemaakt: bij één respondent is in zijn eigen auto ingebroken en bij een andere respondent is bij zijn ouders ingebroken. Dit lijkt te duiden op het ondernemen van actie doordat zij zelf last hebben ondervonden van de criminaliteit. De theorie die Scholte (2008) heeft beschreven lijkt hier van nut. Hij constateert namelijk dat het ondernemen van actie door burgers het resultaat kan zijn van aanhoudende of plotseling toegenomen concrete criminaliteit in de directe woonomgeving van burgers, zoals inbraken en vernielingen (Scholte, 2008).

Deze respondenten zijn overwegend negatief over de politie en hoe de politie de inbraken in de wijk probeert tegen te gaan. Zij geven allen aan dat de politie niet open genoeg is over informatie omtrent inbraken. Hiernaast zijn zij van mening dat er te weinig agenten zijn in vergelijking met de grootte van het gebied, waardoor de politie niet goed kan reageren op de inbraken. Deze actieve burgers zijn zeer kritisch over de ongrijpbare systeemwereld van de politie. Ondanks deze kritiek zijn zij wel bereid dringende problemen aan te pakken (Van Stokkom & Toenders, 2010).

Conclusie over ‘de burger in relatie tot zijn omgeving’

Deze burgers wonen in een wijk waar iedereen elkaar goed kent en doen deze surveillanceronden met vrienden die ook in de wijk wonen. De betrokkenheid is groot, zo geven de respondenten aan dat ze niet willen dat inbrekers aan hun eigen spullen zitten, maar ook niet aan een ander zijn spullen.

De respondenten lijken de surveillanceronden te maken aan de hand van criminaliteit in de eigen wijk, die zij hoog achten. Dit lijkt er op dat burgers bereid zijn tot het opzetten van eigen acties om de criminaliteit aan te pakken wanneer zij zelf of mensen in hun directe omgeving last hebben van deze criminaliteit.

De motieven

In deze subparagraaf staan de motieven centraal die de respondenten hebben om te surveilleren in de wijk.

Deze respondenten hebben diverse redenen om te surveilleren. Zo is er bij een vriend ingebroken; willen zij de inbraken stoppen; willen zij de kans verkleinen dat mensen de mogelijkheid hebben in te breken en/of te stelen; en een andere reden is dat zij vinden dat de politiecapaciteit om inbraken aan te pakken, te laag is. Ook het feit dat zij bijna mensen hebben kunnen betrappen op het plegen van een inbraak, motiveert twee respondenten om door te gaan met toezicht houden. Hieronder de redenen die twee respondenten geven.

“Het treft jezelf, als het de week erna bij een ander zijn auto gebeurt, daar reageer je daarop als je dat tegen kan gaan.” (Respondent 11)

“Er is twee keer ingebroken op rij, je hebt bijna iemand te pakken, week erna weer beet, dat motiveert om verder te gaan.” (Respondent 13)

De respondenten vinden niet dat elke burger dit zou moeten doen. Daarnaast geeft één respondent aan dat niet iedereen in de wijk het eens is met de manier waarop de respondenten het probleem proberen aan te pakken.

“Sommige mensen lachen er om, anderen vinden het goed en zeggen ‘ga zo door’. En anderen zeggen ‘nou volgende keer ga ik mee’.” (Respondent 12)

Zij hebben allen het idee dat hun surveillanceronden effect hebben. Zo is het rustiger in de wijk. Al geeft één respondent aan dat inbraken in het dorp waarschijnlijk nog steeds worden gepleegd, maar dan misschien in andere wijken.

“Mensen zijn veel alerter. Je hoort het hele dorp er over.” (Respondent 11) En “De eerste keer was bijna succesvol, daarna kwam de politie kijken en dan raak je in gesprek met hen. Ze adviseren je er in. We hebben twee keer te voet bijna mensen gepakt.” (Respondent 11)

“We komen ze (vermeende inbrekers) soms tegen, in het begin toen we mensen in een auto zagen rond rijden, deze auto reed een blokje rond, nou dat was genoeg. Je kan niks doen want je betrapt de inbrekers nergens op maar ze weten dat je er bent en dat er op ze gelet wordt, dus in die zin heeft het denk ik effect.” En “Voor mijn gevoel helpt het, maar je hoopt ze te betrappen dan weet je dat echt effect heeft.” (Respondent 12)

“Auto-inbraken gebeuren nu niet meer in onze wijk want wij zitten er bovenop. Er is niks meer gebeurd in onze wijk toen het na die maand de spuigaten uit liep.” (Respondent 13)

De respondenten zijn niet eenduidig over wie verantwoordelijk is voor de aanpak van criminaliteit. De respondenten geven aan dat de politie hier verantwoordelijk voor is. Wel geeft één respondent aan dat naast de politie burgers moeten opletten.

“Het is de politie zijn zaak. Als de criminelen weten dat politie er is dan doen ze het minder. Maar ook moet iedereen wat meer alert zijn.” (Respondent 11)

Eén respondent geeft aan dat hij zich alleen voor zijn buurt wil inzetten, en niet voor een andere stad.

“Wat bij ons in de buurt gebeurt, daar wil ik me voor inzetten, maar wat bijvoorbeeld in Rotterdam-Zuid gebeurt daar heb ik niks mee te maken hebben.” (Respondent 12)

Analyse van de motieven

Er worden door de respondenten diverse redenen gegeven waarom zij surveilleren in de wijk. Deze redenen zijn niet eenduidig. De respondenten verschillen ook van elkaar wat dit betreft. Zo doen zij dit om dat het hen zelf aan gaat, bijvoorbeeld de inbraak in iemands eigen auto is daar een voorbeeld van. Ook de reden die één respondent geeft heeft betrekking op de inbraak die is gepleegd bij een vriend van hem. Deze respondenten geven hiernaast ook aan dat zij niet willen dat bij hen wordt ingebroken. Zo zijn deze motieven ook te kenmerken als eigenbelang (Bekkers & Meijer, 2010). Hiernaast willen zij ook opkomen voor het publiek, namelijk de buurt. Zo lijkt het hier ook te gaan om publiek belang, maar dan wel voor de buurt en niet voor bijvoorbeeld heel Nederland.

Eerder is aangegeven dat deze respondenten kritisch zijn over de politie. Dit lijkt onderdeel te zijn van de motieven die burgers geven om deze activiteiten uit te voeren. Zo zou de politie te weinig prioriteit stellen aan inbraken, en niet goed inspelen op het probleem volgens hen. Dit komt overeen met het idee dat kritische burgers eerder actief zijn dan brave burgers die positief zijn over de politie (Van Stokkom & Toenders, 2010).

De respondenten bemerken verschillende resultaten van hun werk. Zo zijn andere buurtgenoten alerter geworden, vinden er naar hun idee minder inbraken plaats en zijn inbrekers betrapt. Het betrappen van deze inbrekers heeft volgens een respondent ook weer het effect dat de inbrekers weten dat er op ze gelet wordt, waardoor ze minder inbreken zullen plegen. Deze vermeende effecten dragen er bij aan dat zij doorgaan met dit werk.

De respondenten zien overwegend de politie als verantwoordelijke voor de aanpak van criminaliteit. Dat is opvallend te noemen aangezien de burgers zelf dit initiatief zijn gestart en daarbij minimale hulp van de politie krijgen. Ook vinden zij niet dat iedereen mee moet doen aan dit initiatief, mensen moeten volgens hen zelf bepalen of zij aansluiten bij het initiatief. Zodoende kan er niet gesproken worden van een burgerplicht, zij vinden niet dat iedereen dit hoort te doen (Van der Vijver e.a., 2009).

Conclusie van de motieven

De burgers zijn dit initiatief niet gestart met maar één reden. Zij of hun naasten hebben last ondervonden van criminaliteit en daar willen zij iets aan doen. Hiernaast lijkt de politie die in hun ogen te weinig doet een grote bron van motivatie om te surveilleren in de wijk.

Deze respondenten geven aan dat zij denken dat bepaalde effecten waar te nemen zijn sinds zij surveilleren in de wijk. Aan de hand van deze kennis zou geconcludeerd kunnen worden dat burgers eerder initiatief nemen omtrent de realisering van veiligheid wanneer zij effecten bemerken van hun werk.

De respondenten zien de politie als hoofdverantwoordelijke voor de veiligheid maar vinden dat de politie hun werk niet goed doet, daarom ondernemen zij zelf actie. Deze punten kunnen zodoende samenhangen met elkaar. Wanneer iemand vindt dat de politie verantwoordelijk is voor het aanpakken van criminaliteit, dit naar zijn mening niet doet, dan kan het gevolg zijn dat mensen zelf actie ondernemen. Dit lijkt in dit geval het achterliggende idee te zijn. Er lijkt geen sprake te zijn van een plichtsgevoel, want deze burgers vinden niet dat iedereen toezicht moet houden.

9.2.2 Voorwaarden vanuit het project

In deze paragraaf komen de voorwaarden vanuit het project aan de orde waarover de respondenten het belang aangeven. Deze voorwaarden zijn ingedeeld aan de hand van het theoretische kader.

Participatie en samenwerking

Het surveilleren in de wijk kost één respondent tamelijk veel tijd en energie. Aan het begin hadden zij bijvoorbeeld wel vaste rondes op bepaalde avonden (ook doordeweeks), maar volgens één respondent zijn dat geen dingen die je blijft doen omdat het te veel wordt en elke dag een rondje lopen te veel tijd kost. Deze respondent zegt het volgende hierover.

“Het kost veel tijd. We doen die ronde rond de klok van 12, dus voordat je weer op bed ligt. Je doet liever andere dingen. Op zich is een rondje lopen niet erg, maar het is bijvoorbeeld je vrije zaterdagavond.”
(Respondent 11)

De andere respondenten vinden het surveilleren qua tijd en energie meevallen. Eén respondent geeft aan dat het opmerken van effect van het surveilleren zorgt voor het wegvallen van kritiek op tijd en energie.

De diverse samenstelling van de mensen die toezicht houden is niet groot. De rondes worden namelijk gelopen door vrienden, die allen ongeveer even oud zijn en allen werken.

Deze groep mensen geven aan weinig contact te hebben met de politie. Over dit contact zeggen zij het volgende.

“Ze kwamen ons tegen toen wij een rondje aan het lopen waren. Ze hebben wat tips gegeven. Daar is het wel mee opgehouden.” (Respondent 11)

Middelen

Om het meewerken aan veiligheid te vergemakkelijken voor burgers kan de politie zorgen voor diverse middelen. De respondenten geven aan dat zij wel waardering krijgen van de politie voor wat zij doen, doordat de politie tegen ze heeft gezegd dat zij het initiatief van deze burgers waarderen. Maar zij geven aan dat meer informatie vanuit de politie over het aantal inbraken, wanneer inbraken geregeld plaatsvinden en met welk soort auto's de inbraken worden gepleegd, het werk makkelijker zou maken.

“De politie moet iedereen alert maken en goed naar buiten treden. Het moet de mensen laten zien dat er wordt ingebroken. Ze moeten in de krant zetten wat er gebeurt, dan weten de mensen wat er gaande is. Als de politie de buurtbewoners op de hoogte stelt dan kan de buurt met zijn allen wat doen.” (Respondent 11)

En ook wenst deze respondent graag informatie te krijgen over met welke auto's de inbraken worden gepleegd.

“De politie moet bijvoorbeeld gewoon kunnen zeggen ‘deze auto is niet verdacht’ als wij dat wel denken. Ze moeten meer openheid bieden. (...) Ze kunnen wel zeggen: ‘deze auto komt uit deze regio of deze auto staat niet bekend bij politie dus er is waarschijnlijk niets aan de hand.’” (Respondent 11)

Betrokkenheid bij beleid/steun

Er is, zoals eerder beschreven, weinig contact met de politie. De burgers voeren het toezicht alleen uit, zonder inmenging van de politie.

Communicatie

De communicatie die heeft plaatsgevonden tussen de respondenten en de politie heeft enkele keren op straat plaatsgevonden, waarbij de politie de burgers enkele tips heeft gegeven.

Context

De respondenten zien samenwerking tussen politie en burger als oplossing zo zegt één respondent het volgende.

“Ik sta open voor samenwerking, en ik weet zeker velen met mij.”(Respondent 11)

Ook een andere respondent ziet een voordeel in samenwerking, maar is van mening dat openheid tussen burgers en politie nodig is. Er moet een dialoog plaatsvinden en beide partijen moeten hun verwachtingen uitspreken.

Het toezicht wordt gehouden met vrienden, de respondenten kennen elkaar dus goed en hebben ook samen dit plan bedacht.

Methode

De respondenten zijn niet tevreden over de manier waarop de politie nu de inbraken in de wijk aanpakt. Zo wordt niet bekend gemaakt of er veel inbraken voorkomen, terwijl deze informatie wel gewenst is. Daarnaast vinden de respondenten dat er te weinig politieagenten met dit probleem bezig zijn.

“Het zou goed zijn als de politie er een team op zou zetten, dan zou het zo over zijn. (...) De politie moet daar wel het budget voor hebben en de mensen, maar de prioriteit ligt daar niet.” (Respondent 12)

“Dat er regelmatig werd ingebroken werd niet bekend gemaakt, dat zou wel beter zijn, dan kunnen meerdere mensen opletten. (...) Er is totaal geen communicatie naar de buurt toe dat je moet zorgen voor betere sloten, niet met een reden. Alleen een mededeling over ‘zorg voor sloten’, maar heel algemeen.”
(Respondent 13)

Bovendien denken de burgers dat wanneer de politie meer aan de burgers laat weten dat er inbraken plaatsvinden, meer burgers mee willen werken aan het voorkomen er van. Wanneer de politie wil samenwerken geeft een respondent de volgende tip:

“Je kunt beginnen met een flyer, waarin staat dat mensen zich aan kunnen melden. Ook actief zelf mensen vragen. Ze de vraag stellen hoe belangrijk zij veiligheid vinden. De mensen actief benaderen kan geen kwaad.” (Respondent 11)

Continuïteit

Deze bewoners lopen deze rondes, maar geven aan het niet zonder de politie te kunnen doen. Desondanks blijven ze hiermee doorgaan.

“Wij kunnen het niet zonder politie af, we zijn twee keer aardig in de buurt geweest, maar de volgende keer wat moeten we doen? Je vraagt je dan af wat het je waard is? De politie heeft wapens, wij niet.”
(Respondent 11)

“Zolang de problemen aanhouden blijven we dit doen wat mij betreft.” (Respondent 12)

De analyse van de voorwaarden vanuit het project

Deze voorgaande punten kunnen geanalyseerd worden; wat betekenen de antwoorden van de respondenten? In deze paragraaf wordt daar aandacht aan geschonken, waarbij de eerdere indeling van de voorwaarden die eerder is gebruikt wordt gebruikt.

Participatie en samenwerking

De respondenten verschillen van mening over de hoeveelheid tijd en energie dat het surveilleren kost. Zo vindt de één het veel tijd kosten, de ander niet en zou zelfs meer energie er in willen stoppen als hij minder druk met de verbouwing van zijn huis of werk was geweest. Bekkers en Meijer (2010) gaven ook al aan dat de participatie van mensen kan ontbreken door de tijd dat participatie burgers kost (Bekkers & Meijer, 2010).

De diverse samenstelling van mensen binnen dit initiatief is niet groot, het zijn namelijk allemaal jonge mannen. Dit is opvallend want zij geven aan dat de wijk erg divers is. Echter gaat het hier niet om een samenwerkingsproject in de vorm van cocreatie tussen burgers en politie, waarbij de belangen van ‘de bevolking’ moeten worden ingewilligd. Het gaat om het signaleren van opvallendheden door de burgers, waarbij het in wezen niet uitmaakt wie dit doet (Bekkers & Meijer, 2010).

Om een goede samenwerking tussen burgers en politie te realiseren is het nodig dat de relatie tussen deze partijen goed is. In het geval van deze respondenten is geen sprake van een relatie hiertussen. Ze hebben elkaar namelijk maar één keer gesproken op straat, toen de respondenten hun ronde aan het maken waren en de politie met de auto patrouilleerde in de wijk. Hierbij heeft de politie tips gegeven hoe de burgers kunnen handelen, maar verder hebben zij geen contact met de politie. Dat vinden de respondenten erg jammer.

Middelen

Het gegeven dat het contact tussen de politie en de respondenten weinig is, valt samen met de middelen die de burgers aangereikt krijgen vanuit de politie. Deze middelen bestonden uit enkele tips waardoor het houden van toezicht door de burgers beter gerealiseerd kan worden. De respondenten krijgen naar hun idee te weinig informatie. Wanneer ze dat wel zouden krijgen zouden ze gericht toezicht kunnen organiseren.

Cocreatie tussen de overheid en burgers veronderstelt een gelijkwaardigheid, respect en openheid, maar de ongelijke toegang tot vitale hulpbronnen, zoals kennis en informatie, kan die verstoren. Kennis en informatie zijn een bron van macht die strategisch kunnen worden aangewend (Bekkers & Meijer, 2010). Hier is geen gelijke toegang tot de informatie over de (auto-)inbraken, dit wordt door de respondenten als vervelend beschouwd. Wanneer de politie dus wil cocreëren met de burger moet het hier rekening mee houden.

Betrokkenheid bij beleid/steun

De betrokkenheid van de politie lijkt bij dit initiatief niet groot te zijn. De politie heeft enkel tips gegeven aan de burgers over hoe zij het toezicht kunnen organiseren.

Communicatie

Met de middelen hangt de communicatie samen, die volgens de respondenten onvoldoende plaatsvindt. Deze communicatie vinden de respondenten belangrijk, omdat volgens hen burgers zelf beter kunnen opletten wanneer ze weten dat inbraken plaatsvinden in de wijk. Ook zouden deze respondenten graag zien dat de politie het aantal inbraken in de wijk benoemt. Ze willen graag de communicatie verbeterd zien. Dit kan bijvoorbeeld worden gedaan in de krant. Verder geven deze burgers aan dat wanneer de politie een nieuw

project wil organiseren zij aandacht moeten schenken aan het bereiken van burgers, dit door te laten weten wat gebeurt in de wijk.

Context

Hoewel deze burgers het toezicht zonder hulp van de politie uitvoeren, zien zij wel een mogelijkheid in samenwerking. Er kan afgaande op deze informatie worden gezegd dat de politie gebruik kan maken van die kennis door juist met deze burgers samen te gaan werken. Daarnaast blijken deze burgers het toezicht te organiseren met vrienden, wat er op duidt dat burgers zich wellicht eerder met bekenden samen willen inzetten voor veiligheid.

Methode

Zoals eerder al is weergegeven bij hoe deze respondenten in relatie staan tot hun omgeving, kan gesteld worden dat deze burgers ontevreden zijn over de manier waarop de politie de inbraken in de wijk aanpakt.

Continuïteit

De respondenten zijn bereid het toezicht te blijven houden, maar zij vragen zich wel af wat het hen waard is aangezien het toezicht gevaarlijke situaties kan opleveren. Hiernaast speelt mee dat zij aangeven niet zonder de politie te kunnen. Dit komt bijvoorbeeld doordat de politie in het bezit is van macht door middel van wapens. Dit kan ook gezien worden als een hulpbron die de politie wel bezit, maar de burgers niet bezitten.

Conclusie van de voorwaarden vanuit het project

Aan de hand van bovenstaande analyses zijn conclusies te trekken over de voorwaarden waaronder de burgers dit toezicht houden. Qua tijd en energie dat het de respondenten kost om te surveilleren lijkt de conclusie te zijn dat burgers dezelfde hoeveelheid tijd en energie anders interpreteren. Dit omdat zij wel met zijn allen de wijk in gaan, dus in feite kost het hen hetzelfde, maar qua gevoel is dit dus verschillend. De diverse samenstelling aan mensen lijkt bij dit initiatief niet groot te zijn, maar dat is wellicht ook niet nodig bij het houden van toezicht. Dit kan wel kwalijk zijn wanneer de wens bestaat om samenwerking tussen de burger en de politie te realiseren, dan moet namelijk een goede afspiegeling van de wijk bestaan (Pröpper & Steenbeek, 1999). Daarnaast moet er om een goede samenwerking te realiseren, sprake zijn van een goede relatie tussen de partners (Pröpper & Steenbeek, 1999). De huidige situatie waarin weinig contact bestaat tussen de politie en deze burgers kan dus kwalijk zijn. De burgers zijn ontevreden over de informatie die ze krijgen, wat samenhangt met de middelen en de communicatie. Deze is niet voldoende volgens hen. De politie zou meer gerichte informatie vrij moeten geven naar hun mening. Maar de vraag is of dat kan. Wellicht kan de politie wel basale informatie delen over de inbraken, bijvoorbeeld over het aantal inbraken, waardoor buurtgenoten alerter worden. De burgers geven aan dat deze acties gevaarlijk kunnen zijn en geven daarom aan dat zij politie nodig hebben om het toezicht te blijven uitvoeren.

10. Horen Zien Melden

In dit hoofdstuk wordt verslag gedaan van het project *Horen Zien Melden*. In de eerste paragraaf wordt de eerste deelvraag beantwoord, waarbij het gaat wat voor samenwerkingsvorm bij Horen Zien Melden aan de orde is. De tweede paragraaf gaat over de voorwaarden vanuit de burger en voorwaarden vanuit het project, deze zijn beide van belang voor een samenwerking tussen burger en politie. Ten tijden van de interviews liep het project Horen Zien Melden nog niet. Over sommige zaken konden de respondenten bijgevolg niets zeggen, waar mogelijk worden dan wenselijkheden beschreven.

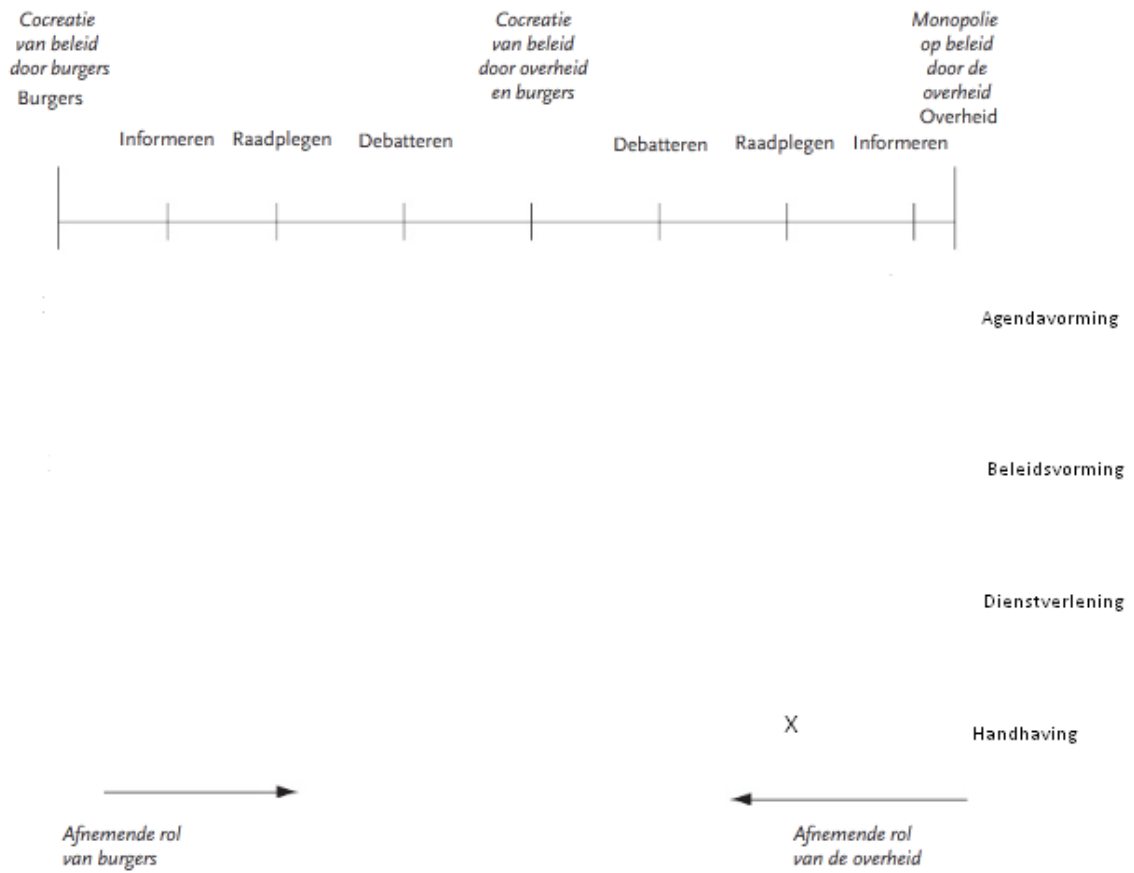
10.1 Welke vorm van samenwerking tussen burgers en politie is hier aan de orde?

Horen Zien Melden is een project in pilotvorm waarbij de politie een geselecteerde groep van minimaal 75 burgers actief wil betrekken bij de veiligheidsaanpak in de wijk. Door Horen Zien Melden wordt het aantal 'oren en ogen' van de politie vergroot, zodat de veiligheid en leefbaarheid in de wijk wordt vergroot. Ook weten burgers zo op welke wijze zij een melding moeten doen en via welk kanaal dit moet gebeuren, zij krijgen hier namelijk een training over. Hierdoor zal uiteindelijk de heterdaadkracht van de politie vergroot worden, met als gevolg dat het aantal aanhoudingen zal stijgen. Een ander wenselijk effect van het project is de preventieve werking ervan. Als de wijk uitstraalt dat ze samenwerken in de strijd tegen overlast en criminaliteit, zal dat zijn weerslag hebben op de daders/veroorzakers (Basisteam Velsen, 2012). Hierdoor zullen deze wellicht eerder geneigd zijn de overlast niet te bezorgen of de criminele activiteiten niet uit te voeren. Het project wordt gestart omdat de bedenkers van het project vinden dat de rol van de burger als informatiebron steeds belangrijker wordt, maar dat deze nog onvoldoende benut wordt. Er liggen vele kansen om de aanhoudingen op heterdaad te vergroten en het merendeel van de tips die dit mogelijk maken worden door de burger gemeld. De opsporing van verdachten door de politie is zonder actieve burgers onmogelijk. De actieve en betrokken burgers zullen benaderd worden om deel te nemen aan het Horen, Zien en Melden project, zodat de samenwerking verbeterd wordt. Het project moet vorm worden gegeven door samen te werken met diverse partners, zoals de Gemeente Velsen, woningcorporaties, Stichting Welzijn Velsen, lokale middenstand Zee- en Duinwijk en burgers uit de Zee- en Duinwijk in IJmuiden. Deze pilot vindt plaats van juli 2012 tot en met 31 januari 2013 (Basisteam Velsen, 2012). De burgers komen samen op een algemene informatiebijeenkomst waarbij de politie de inhoud van het project uitlegt, en hierna kunnen zij zich aanmelden voor het project. Vervolgens komen de politie en burgers nog één keer samen. De burgers krijgen dan een burgercursus in een groepje van maximaal 15 burgers. In deze cursus leren zij hoe zij meldingen moeten maken. Deze bijeenkomsten duren maximaal twee uur. Na deze twee contactmomenten komen zij niet meer samen, al heeft de politie wel de ambitie om dit er uiteindelijk vijf te laten zijn.

Het uiteindelijke doel van de politie is de burger te gebruiken als extra paar ogen en oren in de wijk. Wanneer gekeken wordt naar de aangepaste participatieas van Bekkers en Meijer (2010) kan dit worden geplaatst bij het raadplegen van burgers in de handhaving. Er wordt namelijk aan de burgers gevraagd de politie te helpen door haar te informeren, zonder dat er een concrete zaak wordt aangeleverd door deze instantie. Er wordt gevraagd waakzaam te zijn en verdachte praktijken aan de politie door te geven. De politie geeft in haar plan van aanpak aan de regie van het project bij zichzelf te willen houden. Hierbij is dus geen sprake van cocreatie.

Daarnaast is gebleken dat één burger in het verleden heeft geholpen met het bouwen van de website voor Horen Zien Melden. Deze respondent heeft ook buurtbewoners gevraagd om zich aan te melden voor het project. Aangezien deze twee acties eenmalig waren en niet inhoudelijk met het project te maken hebben gehad, wordt het buiten beschouwing van dit onderzoek gehouden.

Dit brengt Horen Zien Melden op de volgende wijze, aangegeven met een kruisje, op de aangepaste participatieas.

Figuur 11. Horen Zien Melden op de participatieas

10.2 Onder welke voorwaarden participeren burgers binnen Horen Zien Melden?

De voorwaarden om samenwerking tussen burger en politie te realiseren zijn, zoals eerder uiteengezet, tweeledig. Enerzijds bestaan deze uit de voorwaarden vanuit de burger, en anderzijds uit de voorwaarden vanuit het project. Deze voorwaarden bij elkaar maken samenwerking mogelijk. In de eerste paragraaf komen de voorwaarden vanuit de burger aan de orde. Hierna volgen in de tweede paragraaf de voorwaarden vanuit het project.

10.2.1 De voorwaarden vanuit de burger

De voorwaarden vanuit burgers bestaan uit de wijze waarop de burger in relatie staat tot zijn omgeving. Hierbij kunnen bijvoorbeeld (on)veiligheidsgevoelens of de mening over de politie een rol spelen. Hiernaast benoemen zij zelf ook specifieke redenen waarom zij deel nemen aan het project. Deze punten komen nu aan de orde.

De burger in relatie tot zijn omgeving

De vier respondenten die meedoen aan Horen Zien Melden hebben allemaal contact met mensen in de wijk. Zo kennen twee respondenten buurtgenoten vooral door andere activiteiten in de wijk. Eén respondent neemt bijvoorbeeld deel aan een bewonerscommissie. Ook heeft één respondent hulp geboden aan een gezin uit de buurt dat in moeilijkheden zat. Eén respondent zegt dat door het contact met de buurt haar betrokkenheid groter wordt.

“Je leert mensen kennen, je herkent gezichten, je leert ook namen te kennen. En dan ga je vanzelf je inzetten voor die wijk. Ik denk dat dat een normale verlenging is van elkaar.” (Respondent 15)

Een andere respondent vertelt dat het contact ook inhoudt dat de buurt op elkaars kinderen let.

“Onze buurt is sowieso heel betrokken bij elkaar. Die houdt elkaar in de gaten. Je houdt de kinderen van de burens in de gaten.” (Respondent 17)

De criminaliteit in de wijk valt volgens de respondenten mee. Wel is er sprake van overlast. Deze overlast wordt volgens hen veroorzaakt door jongeren en te hard rijden. Drie respondenten voelen zich wel eens onveilig. Hieronder volgt een voorbeeld.

“Ik voel me niet fijn als ik daar langs loop. (...) Dan denk ik ‘nou wegwezen’. Daar durf ik me dus niet in te mengen, absoluut niet. (...) Vroeger durfde ik jongeren daar meer op aan te spreken, maar nu niet meer. Bang voor klappen, bang voor zoeken, bang voor represailles.” (Respondent 14)

De respondenten zijn overwegend positief over de politie. Vooral de wijkagent wordt vaak genoemd als een goede man. Wel vinden twee respondenten dat de bezettingsgraad van de politie soms laag is.

“Je ziet ze rijden, je ziet ze, maar ook niet veel en dat heeft toch denk ik te maken met de bezuinigingen. Ze kunnen niet alles.” (Respondent 14)

Eén respondent vindt dat de politie soms anders zou moeten handelen.

“Ik ben er wel van overtuigd dat er iets meer politie zou mogen zijn, ik ben er ook van overtuigd dat ze iets rigoureuzer op zouden mogen treden. (...) Het is leuk om te vragen aan de burger om mee te doen, maar je zult zelf ook moeten. Je zal zelf een andere houding moeten aannemen.” (Respondent 16)

Analyse over de burger in relatie tot zijn omgeving

De antwoorden van deze respondenten kunnen geanalyseerd worden, wat is er af te leiden uit deze antwoorden? Hierbij worden opvallendheden met de eerder behandelde literatuur verbonden.

De burgers die deel gaan nemen aan Horen Zien Melden kennen andere mensen in de wijk, bijvoorbeeld door activisme in andere verbanden. Er wordt op elkaars kinderen gelet, op de huizen van de burens en één respondent heeft zich actief bezig gehouden met de problemen binnen één gezin. Aan de hand hiervan zou gezegd kunnen worden dat de sociale cohesie in de wijk groot is. Deze respondenten lijken geen last te hebben van criminaliteit, maar meer van overlast. Deze respondenten geven aan dat de overlast vaak wordt veroorzaakt door jongeren. De jongeren die de overlast veroorzaken, kunnen bij sommige respondenten zorgen voor onveiligheidsgevoelens.

De respondenten zijn allemaal positief over de wijkagent, ze kennen hem allemaal goed en zien hem vaak. Echter hebben twee respondenten een negatievere mening over de politie in het algemeen. Zo vinden zij dat de bezettingsgraad te laag is en dat de politie soms een andere houding aan zou moeten nemen door strenger op te treden. Dat de mening over de wijkagenten verschilt van de mening over de politie in het algemeen, kan het gevolg zijn van het gegeven dat de wijkagent minder ver van de burger af staat.

Conclusie over 'de burger in relatie tot zijn omgeving'

Aan de hand van de analyses die over de burger zijn gedaan, kunnen enkele dingen geconcludeerd worden. De respondenten lijken allemaal bekenden in de wijk te hebben. Het lijkt erop dat de sociale cohesie hoog is. In de wijk lijkt eerder sprake te zijn van overlast dan van criminaliteit, maar sommige respondenten voelen zich door deze overlast wel onveilig. Gevoelens omtrent onveiligheid hangen dus niet per definitie samen met criminaliteit.

Hiernaast kan geconcludeerd worden dat de wijkagent als positief wordt gezien en de politie in het algemeen als minder positief. Dit kan wellicht zo zijn doordat de politie door een wijkagent een 'gezicht' krijgt, de wijkagent is dan 'het gezicht van de politie'. De 'gewone' politie staat een stuk verder hier van af, wat invloed kan hebben op de mening die de respondenten hebben.

De motieven

In deze subparagraaf worden de motieven beschreven die de respondenten geven om deel te nemen aan Horen Zien Melden. Deze zullen hierna geanalyseerd worden.

De participanten nemen deel aan Horen Zien Melden met diverse redenen, zo wordt aangegeven dat zij meer zien dan de politie, dat de politie met weinig mankracht is en dat samenwerking nodig is om sommige problemen aan te pakken. Dit laatste blijkt uit het onderstaande citaat.

"Er kunnen altijd dingen anders natuurlijk. Heel veel dingen kun je zelf veranderen in de wijk, maar heel veel dingen ook niet." (Respondent 16)

Ten tijden van de interviews liep het project nog niet, maar de respondenten hebben wel diverse verwachtingen van de effecten van Horen Zien Melden. De politie kan bijvoorbeeld waarschijnlijk eerder ingrijpen, waardoor criminelen eerder opgepakt kunnen worden. Hiernaast zou de politie door het project een betere binding krijgen met de buurt. Een andere respondent is van mening dat Horen Zien Melden vooral voor kleine problemen een oplossing kan bieden. Eén respondent is sceptisch over het resultaat.

"Ik hoop het echt. Maar als ik zie dat de politie dus wegbezuinigd wordt omdat ze andere taken krijgen, dat er andere prioriteiten liggen. (...) Er wordt aan alle kanten bezuinigd, dus ik heb mijn twijfels." (Respondent 14)

Een andere respondent denkt dat Horen Zien Melden ook negatieve effecten kan hebben.

“Er zijn mensen bij die zelf politieman gaan spelen. En daar ben ik wel bang voor met sommigen. Dat ze zelf actie gaan ondernemen en dat is niet de bedoeling.” (Respondent 15)

Wel zijn alle respondenten van mening dat het laten zien van positieve resultaten er voor kan zorgen dat andere burgers mee willen werken.

Twee respondenten zijn van mening dat zoveel mogelijk mensen zouden moeten deelnemen aan Horen Zien Melden, maar dat zij dat niet altijd doen door drukte of angst. De andere twee respondenten zijn niet van mening dat dit veel mensen moeten zijn, maar dat het een goede afspiegeling van de buurt moet zijn.

“Ik denk niet dat het 100 man zouden moeten zijn. Ik denk wel dat het een aantal mensen moet zijn die daar heel serieus mee bezig zijn. En ik denk wel dat er een minimum moet zijn, want je moet natuurlijk wel een afvaardiging krijgen onder de buurt, maar ik denk ook niet dat het een hele grote groep moet zijn.” (Respondent 16)

Maar hij zegt wel dat door dit project de drempel om iets te melden lager is.

“Als het je makkelijker wordt gemaakt om te gaan melden, dan werkt het voor iedereen.” (Respondent 16)

Burgers kunnen volgens de respondenten op diverse manieren worden bereikt worden. Zo zegt één respondent dat de politie zich moet richten op een omslag in gedragcodes vanuit de bevolking, met een focus op de jongeren. Een andere respondent geeft aan dat de politie zich vooral moet richten op het verduidelijken van het doel en waar de burgers voor nodig zijn. Maar zij zijn van mening dat bij de burgers die echt niet geïnteresseerd zijn, niet geprobeerd moet worden om hen mee te laten werken. Een andere respondent ziet een kans in public relations, waarbij de politie zich bijvoorbeeld op havendagen laat zien. Hiernaast noemt hij het meer tot de burger komen, bijvoorbeeld in de vorm van het surveilleren op de fiets, een verbetering. De andere respondent ziet een kans in burgers die elkaar aansporen om mee te werken.

Drie respondenten vinden dat de burger medeverantwoordelijk is voor de veiligheid, door te signaleren en dingen door te geven aan de politie. Maar de eind/hoofdverantwoordelijkheid ligt volgens de vier respondenten bij de politie. Hiernaast geeft één respondent ook een rol aan voor de gemeente.

“In ieder geval de politie, die vind ik de hoofdverantwoordelijkheid dragen voor de veiligheid. Ook de inrichting van de wijk en dat heeft dan de gemeente.” (Respondent 14)

Eén respondent geeft ook aan dat de burger een rol kan spelen door het goede voorbeeld te geven en elkaar aan te spreken.

“De rol van de burger vind ik vooral zelf een beetje het goede voorbeeld geven en niet bepaalde dingen gaan uitlokken en op het moment dat je wat ziet waar je zelf enigszins betekenis in kan hebben: twee hebben ruzie en jij kent één van de twee of allebei dat je probeert te bemiddelen. Waarbij als het helemaal uit de klauwen loopt, je de politie moet bellen.” (Respondent 17)

Analyse van de motieven

Deze genoemde motieven kunnen geanalyseerd worden, waarbij wordt gekeken wat deze motieven nu betekenen.

De redenen die respondenten aangeven voor deelname of interesse in Horen Zien Melden zijn divers. De respondenten geven aan dat er niets gebeurt wanneer niemand stappen onderneemt; dat de politie het niet alleen kan; en dat het aanpakken van sommige problemen alleen in samenwerking kan worden bereikt. Dit valt eigenlijk onder alle belangen die Bekkers en Meijer (2010) bespreken. Zo kan het eerste bij het groepsbelang worden ingedeeld; het is voor de wijk niet voordelig als niemand meewerkt. De tweede reden kan gezien worden als een publiek belang: de politie helpen om criminaliteit en overlast aan te pakken. De reden dat problemen alleen in samenwerking opgelost kunnen worden kan het resultaat zijn van een eigen belang. Deze respondent geeft namelijk aan problemen in de wijk te willen oplossen, maar dat dit niet zonder de hulp van de politie kan. Zo benoemt hij snelheid van auto's een probleem waar de buurt zelf niet veel aan kan doen. Toch lijkt het niet alsof de respondenten concrete dingen hebben die ze opgelost willen zien, en zich hebben aangemeld voor Horen Zien Melden om die concrete dingen aan te pakken. De respondenten denken allemaal dat het project Horen Zien Melden kan zorgen voor positieve effecten. Eén respondent hoopt het, maar is hier niet zeker van door de bezuinigingen die in Nederland plaatsvinden. Zij weet niet of de overheid zich verplicht voelt om de zaken die burgers hebben gemeld na te gaan. Dit komt overeen met Berman (1997), die aangeeft dat burgers weinig vertrouwen hebben in de overheid (Berman, 1997). Een andere respondent denkt dat Horen Zien Melden ook een negatief effect kan hebben, namelijk wanneer burgers zich als gevolg van deelname aan het project zich gaan gedragen alsof zij politie zijn.

Met de uitspraak van de verwachting over de negatieve effecten, hangt het gegeven samen dat alle respondenten vinden dat de hoofdverantwoordelijkheid voor de veiligheid bij de politie ligt. Zo zegt de respondent die bang is dat burgers zich gaan gedragen als politieagenten, dat het uniform dat de politie draagt een bescherming biedt. Door deze bescherming is de politie verantwoordelijk voor het aanspreken van burgers op verkeerd gedrag. Hiernaast zijn niet enkel de politie en de burgers verantwoordelijk voor de veiligheid in de wijk, ook de gemeente lijkt hier een verantwoordelijkheid in te hebben.

Een andere respondent geeft wel aan dat burgers elkaar zouden moeten aanspreken op gedrag en pas de politie moeten inlichten wanneer zij problemen zelf niet kunnen oplossen. Dit is wat Scholte (2008) relationele controle benoemt. Hierbij worden interpersoonlijke relaties gebruikt om informele sociale controle op ongewenst gedrag zoals overlast en criminaliteit uit te oefenen. Bekenden (waar frequent contact mee is en een band bestaat) kunnen grotere invloed op iemands gedrag uitoefenen (Scholte, 2008).

De respondenten verschillen van mening over het idee dat iedereen mee zou moeten doen aan Horen Zien Melden. De helft van de respondenten vindt van wel, de andere helft vindt van niet. De respondenten die dit niet vinden zijn van mening dat het een goede afspiegeling van de buurt moet zijn, dit moeten niet veel, maar de wel juiste mensen zijn. Eén respondent geeft aan dat het belangrijk is niet te veel mensen te betrekken, omdat anders vergaderingen niet constructief verlopen.

Conclusie van de motieven

Deze burgers nemen deel aan Horen Zien Melden wegens diverse redenen. Het lijkt er op dat zij zich niet hebben aangemeld om concrete dingen in de wijk aan te pakken. Hoewel drie respondenten, zoals eerder vermeld, wel eens bang zijn vormt dit niet de reden voor hen om deel te nemen. Er kunnen zodoende niet echt conclusies getrokken worden over de redenen voor deelname. Dit betekent voor samenwerking dat mensen kunnen deelnemen zonder daar zelf een concreet belang bij te hebben.

In de analyse is geschetst dat de respondenten verwachtingen hebben van het project, maar dat deze niet bij voorbaat positief zijn. Toch weerhoudt hen dat niet van participatie. Mensen kunnen dus ook participeren wanneer ze sceptisch staan tegenover de positieve effecten van het project.

Als hoofdverantwoordelijke voor de veiligheid wordt de politie gezien, en de in te vullen rol van de burger die daarbij kan helpen is niet naar ieder zijn mening gelijk. Mensen verschillen dus over wie moet zorgen voor veiligheid en wat de burger daar bij kan betekenen.

Het lijkt er op dat er geen eenduidige mening is over of iedereen mee moet doen met Horen Zien Melden. Aan de ene kant lijkt het nuttig om dit een klein aantal mensen te laten zijn, die wel een weerspiegeling vormen van de buurt. Dit zodat de vergaderingen en ontmoetingen constructief kunnen verlopen. Aan de andere kant lijkt het een goed idee dit wel veel burgers te laten zijn omdat dan meer verdachte dingen in de wijk opgemerkt kunnen worden. Dit komt overeen met wat eerder ook is geschreven; dat het bij meldingen alleen niet uitmaakt wie het doet. Wel is het zo dat wanneer de samenwerking meer inhoudt dan alleen meldingen krijgen van burgers, met het aantal burgers rekening moet worden gehouden. Daarnaast is te concluderen dat volgens deze respondenten deelname niet als een plicht wordt gezien.

10.2.3 Voorwaarden vanuit het project

Participatie en samenwerking

Over de tijd en energie dat de deelname vraagt van de respondenten is nog niet veel te zeggen aangezien het project ten tijden van de interviews nog niet liep. Wel geeft één respondent aan gaag te willen weten hoeveel tijd de deelname haar zal kosten.

Om resultaten te behalen uit een samenwerkingsproject is het nuttig dat diverse mensen meewerken aan het project. Een deel van de respondenten geeft dit belang ook aan. Zo zou het nuttig zijn wanneer ook mensen van een andere leeftijdscategorie aanwezig zijn onder de deelnemers. De samenstelling van mensen die zich aanmelden voor Horen Zien Melden zou in overeenstemming moeten zijn met de verscheidenheid aan mensen in de wijk.

“Ik vind het te grijs, te oud. Ik mis de betrokkenheid van de middenmoot.” (Respondent 14)

Een andere respondent is juist van mening dat oudere mensen moeten worden gemobiliseerd.

Deze deelnemers hebben ook verscheidene ideeën over de rollen die de partners binnen Horen Zien Melden moeten vervullen. Zo willen ze dat de politie meldt wat zij doet, en de mensen beschermt die opvallendheden melden aan de politie. Hiernaast zien twee respondenten voor de gemeente een rol weggelegd. De gemeente is namelijk verantwoordelijk voor de inrichting van de wijk, wat weer gevolgen kan hebben voor de leefbaarheid en veiligheid volgens hen.

“Bescherming van mensen vind ik heel belangrijk. (...) want mensen steken niet graag hun hoofd boven het maaiveld en dat heeft te maken met de agressiviteit.” (Respondent 14)

Eén respondent vindt het de taak van de politie om goed contact te onderhouden met de buurt, en volgens hem moet dat niet andersom zijn.

“Ik ben best bereid om verbeteringen te krijgen voor de buurt en de interactie met de wijkagent of welke overheidsinstantie dan ook. Ik denk alleen niet dat de buurt moet zorgen voor een betere interactie met de politie. Ik denk dat dat andersom is.” (Respondent 16)

Middelen

Het kan voor burgers makkelijker worden gemaakt om deel te nemen door bepaalde middelen te faciliteren. Twee respondenten geven aan dat zij hier niet specifieke wensen over hebben. Eén respondent geeft aan dat het nieuwe nummer dat bij Horen Zien Melden wordt ingesteld burgers helpt mee te werken. Een andere respondent geeft aan dat kennis over wat er staat te gebeuren haar zou helpen.

“Ik zou het op zich wel fijn vinden om een kijkje in de keuken te krijgen, om te weten wat er daarna gebeurt. Maar je moet je ook beseffen dat ze niet alles kunnen.” (Respondent 17)

Betrokkenheid bij beleid/steun

Over de regie van Horen Zien Melden verschillen de respondenten van mening. Zo vindt één respondent dat die bijvoorbeeld ligt bij de bewoners, buurthuizen en de politie. De andere respondenten vinden dat die ligt bij de politie, en vinden dat ook wenselijk. De citaten van deze respondenten worden hieronder weergegeven.

“Ik denk dat de politie sowieso dan toch als eerst moet komen met ‘dit is de bedoeling’ en samen dan oplossingen bedenken van hoe bereiden we ons daar het best op voor en hoe krijgen we het beste resultaat. (...) Als het vanuit de politie gaat moet die organisatie altijd aangeven wat de bedoeling is en hoe het eruit moet komen te zien.” (Respondent 15)

“Ik denk dat het fijn is als één groep de regie heeft, omdat er anders natuurlijk een eigenbelang komt of het een stuurloze groep begint te worden.” En “Ik denk dat het iets is wat vanuit overheidswegen moet komen. (...) Er zitten hier natuurlijk een heleboel mensen met een hele grote mond die hun eigen zaken willen oplossen. Maar ik denk niet dat het de burger is die dat moet gaan stimuleren.” (Respondent 16)

“Ik denk dat wij als personen niet goed genoeg kunnen inschatten wat er mogelijk is binnen politiekorpsen. We kunnen wel bepaalde dingen willen en wanneer wij eindverantwoordelijkheid of eindzeggenschap hebben, dan kan je misschien proberen dingen af te dwingen die helemaal niet mogelijk zijn. Dan maak je eigenlijk de band tussen politie en burger minder goed dan dat je eigenlijk zou willen.” (Respondent 17)

Horen Zien Melden liep ten tijden van de interviews nog niet, zodoende weten de respondenten niet of er binnen Horen Zien Melden ruimte zal zijn om ideeën kwijt te kunnen. Wel hebben de respondenten reeds het gevoel dat zij ideeën om de veiligheid of leefbaarheid in de wijk te vergroten ergens kwijt kunnen. Zij benoemen hiervoor allemaal de wijkagent. Ze zijn allen positief gestemd over de wijkagent. Wel denkt één respondent dat de ruimte om ideeën kwijt te kunnen door middel van Horen Zien Melden kan worden vergroot.

“Ik denk wel dat als je hem vaker spreekt of je hebt er een meldpunt voor, dat dat makkelijker is.” (Respondent 16)

Communicatie

Alle respondenten zijn persoonlijk benaderd door de wijkagent met de vraag of zij mee wilden werken aan Horen Zien Melden. Ook geven de respondenten aan dat communicatie via andere kanalen kan plaatsvinden. Zo geven twee respondenten aan dat dit kan via internet (twitter), of via de kranten. Een andere respondent vindt twitter niet altijd het passende middel hier voor.

“Ik denk niet dat het een overheidsdienst is die een twitterbericht stuurt naar heel Nederland van ‘jongens we zoeken in Zeewijk 20 man of 30 man om te gaan steunen bij een samenwerkingsproject’. Ik denk niet dat dat de manier is. Ik denk dat je dan een gigantische screening krijgt, een soort Voice of Holland idee waar er 100.000 mensen voor het politiebureau staan, dat is overdreven, maar om er 10 gekozen te krijgen.” (Respondent 16)

Er zijn volgens deze respondent diverse communicatiemiddelen geschikt voor diverse doelgroepen. Zo kan twitter wel functioneren als communicatiemiddel om contact te hebben met de jeugd.

Een andere respondent geeft de voordelen weer van de persoonlijke benadering waarop zij benaderd werd door de wijkagent.

“Ik vond deze persoonlijke benadering door (de wijkagent) wel heel prettig. (...) Als je dat via de krant leest zal je eerder iets hebben van ‘ach er reageren er vast genoeg op’.” (Respondent 17)

De respondenten waren toen de interviews werden afgenomen nog niet naar een informatiebijeenkomst geweest, maar zij hebben wel wensen over wat zij willen horen van de politie. Zo willen zij weten wat het plan is van de politie, waartoe het project moet dienen en wat de verwachtingen zijn van de politie. Ook geeft één respondent aan gedurende het project te willen weten wat de resultaten zijn.

“Wees duidelijk naar mensen, dat kan wel, dat kan niet. En blijf ook duidelijk naar mensen.” (Respondent 14)

“Ik wil wel dan wel graag horen wat ze van ons verwachten en dat ze ook aangeven hoeveel tijd je er in dient te steken.” (Respondent 17)

Context

Deze respondenten zien een oplossing in samenwerking tussen burgers en politie, zonder de burger kan de politie het niet. Het andere punt dat te maken heeft met de context gaat over de vraag of de respondenten elkaar kennen. Sommige van de respondenten kennen elkaar goed, zo waren twee respondent een stel. Eén respondent heeft geprobeerd om mensen uit haar directe omgeving zich te laten aanmelden voor het project.

Methode

Hoewel het project nog niet gestart is hebben de respondenten wel reeds een mening over hoe de politie de problemen in de wijk aanpakt. Drie respondenten zijn positief over dit initiatief van de politie. Eén respondent geeft aan dat hij daar nog niets over kan zeggen gezien het project nog niet loopt. Volgens deze respondenten kunnen meerdere burgers worden betrokken. Eén respondent geeft aan dat de politie door het project al het idee geeft dat zij ontstaan voor burgers.

“Daardoor geven ze (de politie) in ieder geval wat het gevoel alsof die (de burgers) er betrokken bij kunnen worden.” (Respondent 14)

Een andere respondent zegt dat de politie niet moet proberen burgers te betrekken bij het project die in eerste instantie niet willen omdat die toch snel zullen afhaken.

Continuïteit

Deze burgers denken dat de politie nodig is om de problemen aan te pakken. Het blijft volgens één respondent namelijk een politietoek, dus zonder de politie kan het probleem niet worden aangepakt. Een andere respondent zegt dat de politie de aanpak van criminaliteit moet blijven aansturen.

Analyse van de voorwaarden vanuit het project

Om een goede samenwerking te realiseren is het nodig dat aan bepaalde voorwaarden vanuit het project wordt voldaan. De analyse hiervan staat in deze paragraaf centraal. De analyse gebeurt aan de hand van de indeling van de voorwaarden zoals die eerder ook is weergegeven.

Participatie en samenwerking

De geïnterviewde burgers werkten, zoals eerder is aangegeven, nog niet daadwerkelijk mee aan Horen Zien Melden. Als gevolg hiervan hebben de respondenten nog niets kunnen zeggen over de tijd en energie die deelname vergt. Wel geeft één respondent graag aan te weten hoeveel tijd het haar gaat kosten. Duidelijkheid hierover van te voren lijkt dus belangrijk.

De respondenten geven aan dat zij een afspiegeling van de wijk in het project Horen Zien Melden terug willen zien. Als zij denken aan de mensen die zich waarschijnlijk op zullen geven geeft één respondent aan dat dit de oudere mensen zullen zijn en dat dat juist niet gewenst is. Zij pleit voor jongere mensen. Een andere respondent daarentegen geeft aan dat juist de oudere mensen gemobiliseerd moeten worden. De respondenten kunnen wellicht deze ideeën hebben omdat zij eerder betrokken zijn geweest bij projecten en activiteiten waarin samengewerkt werd met de overheid.

Wanneer de samenwerking tot stand komt verwachten de respondenten dat de politie laat weten wat het doet met hun inbreng en willen ze ook dat de politie hen beschermt. Uit het gegeven dat zij deze verwachtingen hebben kan worden afgeleid dat de respondenten wellicht nu niet tevreden zijn over de huidige informatieverstrekking door de politie. Ook het gegeven dat zij aangeven dat de politie hen hopelijk beschermt lijkt erop alsof de burgers denken dat er risico's zitten aan het doen van meldingen.

Meerdere burgers geven aan dat niet alleen burgers en de politie een rol moeten vervullen binnen Horen Zien Melden, ook de gemeente wordt belangrijk gevonden. Ook wordt de woningcorporatie genoemd. Deze partners kunnen namelijk ook zorgen voor veiligheid door bijvoorbeeld het schoon houden van de straat. Tevens spelen deze partners een rol in bijvoorbeeld het signaleren van ongeregelheden.

Middelen

De burgers geven aan dat zij door het nieuwe telefoonnummer dat binnen Horen Zien Melden wordt ontwikkeld eenvoudiger meldingen kunnen doen bij de politie. Ook is het voor één respondent belangrijk dat zij hoort wat voor planning de politie heeft, waardoor zij deelname makkelijker vindt.

Betrokkenheid bij beleid/steun

Wanneer wordt gekeken naar wie de regie moet hebben volgens deze respondenten komt daar overwegend naar voren dat deze taak bij de politie zou moeten liggen. De politie moet volgens één respondent zorgen voor de interactie met de buurt, maar ook zorgen dat het de touwtjes in handen heeft. Eigenlijk geven deze respondenten dus aan dat de overheid de monopolie moet houden op veiligheidsprojecten, waarbij de overheid enkel de burgers raadpleegt maar wel zelf beslist wat het hiermee doet (Bekkers & Meijer, 2010).

Het is voor een samenwerkingsproject belangrijk dat burgers ideeën kwijt kunnen (Edelenbos & Monnikhof, 2001; Pröpper & Steenbeek, 1999). De respondenten gaven aan dat zij dit bij de wijkagent kunnen, dit geeft aan over hoe open de wijkagent hier blijkbaar voor staat. Als gevolg van het nieuwe telefoonnummer dat ontwikkeld wordt voor Horen Zien Melden, waardoor burgers sneller contact kunnen opnemen met de politie, kan de ruimte voor ideeën volgens een respondent worden vergroot.

Communicatie

De respondenten geven allen aan graag te weten wat het plan is van de politie, waartoe Horen Zien Melden moet dienen en wat de politie verwacht te bereiken doormiddel van het project. Dit hangt samen met de communicatie, waarbij kennis over de procedures wordt gedeeld met de verschillende partners (Gelders e.a., 2010). De respondenten zijn allen persoonlijk benaderd door de wijkagent wat een goede communicatiestrategie is binnen een samenwerkingsproject (Gelders e.a., 2010).

Context

Deze burgers zien een meerwaarde van samenwerking en staan hier dus positief tegenover. Wel vindt één respondent dat de politie het moet blijven leiden. Deze respondenten die meedoen kennen elkaar niet allemaal, dit lijkt dus niet van invloed op deelname. Eén respondenten vindt het schijnbaar belangrijk dat meerdere mensen meedoen, want zij heeft mensen uit haar omgeving gevraagd zich ook aan te melden.

Methode

Dat drie respondenten nu al positief zijn over Horen Zien Melden, zonder dat het project is gestart, geeft aan dat het feit dat de politie actie onderneemt op dit thema al van invloed kan zijn op de waardering van burgers. Zij waarderen het initiatief van de politie positief, zonder te weten wat het resultaat zal zijn van het project. Het lijkt er zodoende op dat het feit alleen al dat de politie wil samenwerken met de burger, waarbij het de ideeën en kennis van de burger wil gebruiken al positief wordt ontvangen.

Continuïteit

Deze respondenten zijn van mening dat een project nodig is om de problemen aan te pakken. Zonder Horen Zien Melden is de gedachte dat het lastiger wordt voor de politie om te weten waar zij op moeten letten.

Conclusie van de voorwaarden vanuit het project

Aan de hand van deze analyses kunnen enkele conclusies worden getrokken over de voorwaarden vanuit het project waaraan moet worden voldaan.

De tijd en de energie die burgers willen besteden zijn van belang voor het succes van een project, maar in deze case is nog niet vast te stellen hoeveel tijd zij willen besteden. Wel geeft één respondent aan graag van te voren te willen weten hoeveel tijd het gaat vergen. Er is eerder aangegeven dat de respondenten wensen dat de deelnemers aan Horen Zien een afspiegeling van de wijk vormen. Aan de hand hiervan kan geconcludeerd worden dat deelname van verschillende mensen belangrijk wordt gevonden. Wel moet hierbij gezegd worden dat wanneer de burgers enkel gebruikt zullen worden als informatiebron, die opvallendheden melden, dat het niet uitmaakt wie dit doet (Bekkers & Meijer, 2010). Is de wens om bijvoorbeeld samen tot oplossingen te komen, dan is de realisering van deze wens wel belangrijk omdat dan meerdere belangen nagekomen moeten worden (Bekkers & Meijer, 2010).

Voordat burgers mee gaan werken aan een samenwerkingsproject blijken zij verwachtingen te hebben van wat de politie binnen dit project gaat doen of hoort te doen. Deze burgers willen bijvoorbeeld weten wat er gebeurt met hun ideeën. Wanneer aan deze verwachtingen niet wordt voldaan kan dat (bijvoorbeeld) negatief van invloed zijn op de mening van de burgers.

Deze respondenten wensen dat ook de gemeente en de woningcorporatie een rol vervullen in het project. Hieruit zou geconcludeerd kunnen worden dat burgers het belangrijk vinden dat, naast de politie en zichzelf, ook andere partners een verantwoording hebben binnen het thema veiligheid.

Omdat de burgers aangeven dat zij graag willen dat de politie de regie houdt over Horen Zien Melden, lijkt het erop dat deze burgers liever niet zelf de controle willen binnen het project. Er kan geconcludeerd worden dat deze burgers dus eigenlijk de verantwoordelijkheid meer bij de politie leggen.

Deze burgers zijn van mening dat ze nu al enige ideeën kwijt kunnen bij de wijkagent, die hen ook persoonlijk heeft benaderd. De wijkagent lijkt dus belangrijk te zijn voor het contact tussen politie en burger. Wanneer de politie burgers wil bereiken om mee te doen dient het dus burgers persoonlijk te benaderen. Hiervoor lijkt de wijkagent de juiste persoon te zijn. Deze burgers verwachten ook duidelijke communicatie over het project, waarbij ze horen wat het project precies inhoudt; wat voor doelen er worden gesteld en wat gedaan moet worden.

De respondenten geven vele verschillende wijzen aan waarop de politie kan trachten meer burgers te bereiken, wanneer zij de wens hebben meer burgers te betrekken bij Horen Zien Melden. Wat het overkoepelend thema lijkt te zijn is de communicatie waar de politie verandering in kan aanbrengen. Zo kan het helpen als de politie de resultaten van het project kenbaar maakt aan het publiek om de burgers op deze manier dicht bij het project te betrekken.

De respondenten zijn al redelijk positief voordat het project is gestart, dit duidt er op dat het bestaan van een project door burgers al als positief wordt ervaren. Daarnaast lijkt een project om de problemen aan te pakken volgens de burgers noodzakelijk omdat burgers meer zien dan de politie.

11. Vergelijkende analyse

Nu de verschillende samenwerkingsvormen uiteen zijn gezet, zijn geanalyseerd en deelconclusies zijn geformuleerd, kan een vergelijking tussen deze cases worden gemaakt. Deze vergelijkende analyse wordt gedaan door de empirische deelvragen die eerder zijn opgesteld te beantwoorden. Aan de hand van de antwoorden op deze twee deelvragen kan uiteindelijk de analytische deelvraag worden beantwoord. De kennis die uit dit hoofdstuk voortvloeit vormt de basis voor de conclusies die in het volgende hoofdstuk worden getrokken.

11.1 Verschillende samenwerkingsvormen

De eerste empirische deelvraag die eerder is opgesteld luidt als volgt:

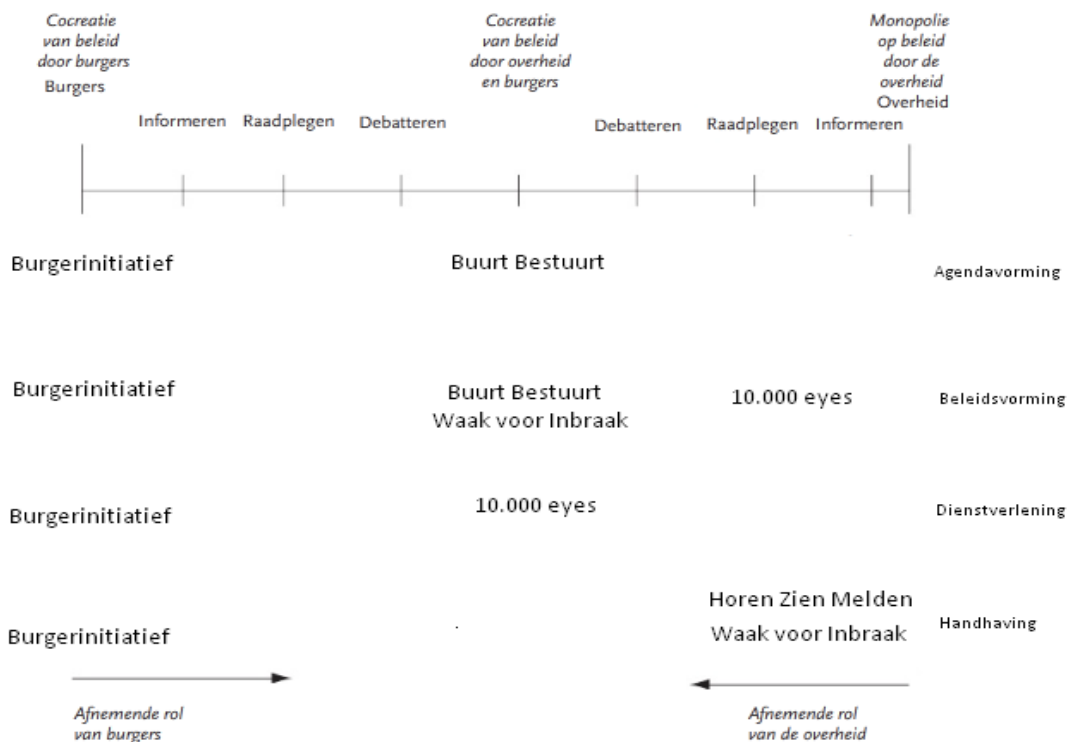
Welke vorm van samenwerking is hier aan de orde?

Deze vraag is eerder gesteld per project, nu kan een algemeen antwoord worden gegeven op deze vraag. In de Buurt Bestuurt werken diverse partners samen, waarbij de burger een belangrijke spil is bij de aanpak van de leefbaarheid en de veiligheid in de wijk. De burgers bepalen op een bijeenkomst met elkaar waar de aandacht van de politie en de gemeente op komt te liggen. Zij komen hiertoe vier keer per jaar ongeveer één à anderhalfuur samen, met minimaal 15 burgers. Op de eerder gepresenteerde participatieas (zie figuur 12) is Buurt Bestuurt in het midden bij cocreatie tussen burgers en overheid te plaatsen. Cocreatie vindt hier plaats tijdens de agendavorming en beleidsvorming. Het project 10.000 eyes is anders vorm gegeven, waarbij enkele vrijwilligers (bijvoorbeeld winkeliers, bewoners of mensen met een andere specialiteit) door de politie worden ingeschakeld om mee te helpen bepaalde acties uit te voeren. Hierbij vervullen de politie en de burgers ieder dezelfde rol, zo kan er gesproken worden van cocreatie in de dienstverlening. De inzet van de burgers verschilt hier per deelnemer, sommige respondenten zijn meer tijd kwijt geweest dan andere burgers. Ook is één respondent bij enkele besprekingen geweest waarin zij ideeën kon geven over wat de politie kon doen. In dit geval is sprake van een overheid die de burger raadpleegt. 10.000 eyes is door deze verschillende gebeurtenissen op verschillende plekken op de participatieas te plaatsen. Namelijk bij 'overheid raadpleegt burgers' tijdens de beleidsvorming en cocreatie in de dienstverlening. Waak voor Inbraak is een vorm van samenwerking waarbij de burgers de politie helpen, hierbij raadpleegt de overheid de burger. De wens van de politie is hierbij dat zoveel mogelijk burgers extra opletten, maar zij hoeven zich niet officieel op te geven voor deelname. Burgers komen één keer naar een informatiebijeenkomst die ongeveer anderhalf uur duurt. De politie zorgt dat 2000 bewoners geïnformeerd worden over deze bijeenkomst, die allemaal in dezelfde omgeving wonen. Er komen daadwerkelijk rond de 75 à 100 burgers naar de bijeenkomst. Hiernaast vindt er cocreatie in de dienstverlening plaats waarbij één burger samen met andere partners een gesprek voert met andere buurtgenoten, dit gebeurt niet op een regelmatige basis. Door de verschillende gebeurtenissen die in het project plaatsvinden, is Waak voor Inbraak op twee plekken op de participatieas te plaatsen. Zo raadpleegt de overheid de burger tijdens de handhaving en vindt er cocreatie tussen burgers en politie plaats tijdens de beleidsvorming. Wat betreft het burgerinitiatief in Roelofarendsveen waarbij burgers zelf het toezicht uitvoeren, kan gezegd worden dat dit cocreatie tussen burgers is. De burgers voeren het toezicht zo goed als alleen uit, waarbij zij minimaal ondersteund worden door de politie om het toezicht te kunnen houden. De ondersteuning gebeurt door middel van tips. Zij doen dit met een klein groepje mensen van twee à vier man, en per keer verschilt het hoelang zij een ronde maken. Ook doen zij dit niet op vaste dagen en/of tijdstippen. In het figuur is dit initiatief helemaal links te plaatsen. Dit omdat de burgers het onderling organiseren en de politie aan de zijlijn staat. Er vindt cocreatie tussen burgers onderling plaats, die alle fasen zonder de politie doorlopen. In het project Horen Zien Melden worden burgers ingezet als extra ogen en oren in de wijk, die door middel van een cursus weten hoe zij op de juiste manier een melding doen bij de politie. Hier raadpleegt de overheid de burger. Het project gaat eerst van start in pilotvorm en wanneer er goede resultaten zijn wordt het definitief ingevoerd. De wens van de politie is dat 75 burgers zich aanmelden voor Horen Zien Melden. De doelstelling is dat de burgers minimaal twee keer samen komen met de politie. Zij komen één keer naar een informatiebijeenkomst, geven hier zich desgewenst op en wanneer zij zich aanmelden komen zij nog een keer samen met de politie. Zij krijgen dan een burgercursus, waar politie en burgers in gesprek komen. Deze cursus wordt gegeven in kleine groepjes van maximaal vijftien burgers. De bijeenkomsten duren maximaal twee uur.

Op de participatieas is Horen Zien Melden rechts te plaatsen, waarbij de overheid de burgers raadpleegt tijdens de handhaving.

Aan de hand van deze cases kan gezien worden dat diverse vormen van samenwerking tussen burgers en politie mogelijk zijn. Daarnaast kan op basis van deze cases worden gezegd dat vanuit de politie veel initiatieven worden gerealiseerd op het gebied van de participatie van burgers. Ook kan gezegd worden dat er situaties waar te nemen zijn waar de burgers zelf het initiatief hebben genomen om zich intensief met de veiligheid in de wijk bezig te houden. De burger zet zich samen met de politie op verschillende manieren in voor de veiligheid. Hierbij moet gezegd worden dat er uiteraard veel meer soorten samenwerking tussen burgers en politie mogelijk zijn dan degene die hier gepresenteerd zijn. De samenwerkingsvormen zijn oneindig en dit onderzoek wil niet pretenderen dat alle mogelijke vormen van samenwerking hier zijn gepresenteerd.

In onderstaand figuur worden de cases visueel weergegeven op de aangepaste participatieas.

Figuur 12. De verschillende cases op de aangepaste participatieas

Zoals in dit figuur is te zien is de politie in deze cases vaak leidend binnen de aanpak van criminaliteit. Cocreatie tussen burgers en de politie in de agendavorming, waarbij de burger meebeslist over wat op de agenda komt, is enkel terug te zien bij Buurt Bestuurt. De twee andere projecten, Waak voor Inbraak en 10.000 eyes, hebben wel activiteiten waarbij cocreatie tussen burgers en de politie plaatsvindt (tijdens de beleidsvorming en dienstverlening). Echter vinden binnen deze projecten ook activiteiten plaats waarbij de burger minder intensief wordt betrokken, en daar dus geen sprake is van cocreatie tussen burgers en de politie. Het burgerinitiatief in Roelofarendsveen is te zien als cocreatie tussen burgers, maar niet van cocreatie tussen burgers en de politie.

Dat de politie vaker leidend is bij de aanpak van criminaliteit, kan liggen aan het feit dat cocreatie, en dan met name in de agendavorming, relatief veel aandacht vraagt van de burgers. Wanneer de inzet van burgers tijdens de agendavorming en de beleidsvorming van Buurt Bestuurt wordt vergeleken met het raadplegen van burgers voor de handhaving van Horen Zien Melden en Waak voor Inbraak, kan gesteld worden dat deelname aan deze laatste twee projecten waarschijnlijk minder tijd kost. Mensen gaan daar enkele keren naar een bijeenkomst of een cursus waar zij een presentatie krijgen en/of een cursus, maar daarna hoeven zij geen extra taken uit te voeren. Er wordt hierbij niet veel extra tijd gevraagd van burgers, omdat zij extra opletten tijdens hun dagelijkse bezigheden. Hier tegenover staat dat deelname aan Horen Zien Melden en Waak voor Inbraak

tijdlozer is; een burger kan altijd extra oplettendheid zijn. De activiteiten binnen Buurt Bestuurt zijn tijdelijk; voor zo lang het project loopt.

De inzet van burgers die hebben deelgenomen aan 10.000 eyes verschilde per fase waarbij ze hebben geholpen. De burger die tijdens de beleidsvorming is geraadpleegd is enkele keren naar een afspraak geweest. De burgers die mee hebben geholpen tijdens de dienstverlening zijn meer tijd kwijt geweest.

De situatie waarin gecocreëerd werd door burgers onderling, bij het burgerinitiatief in Roelofarendsveen, is wellicht te zien als de activiteit die de meeste tijd kost van burgers. De politie staat hier aan de zijlijn, de burgers doen het alleen.

Hiernaast kan over het aantal burgers worden gezegd dat het lijkt alsof tijdens de dienstverlening en handhaving veel burgers handig zijn. Daar draait het namelijk om de extra ogen en oren van de politie en daar lijkt het credo te zijn 'hoe meer hoe beter'. Het maakt daarnaast bij deze gevallen minder uit wie deelnemen. Bij de andere fases, agendavorming en beleidsvorming, waarbij samengewerkt kan worden lijkt het constructiever te zijn wanneer minder burgers deelnemen.

11.2 Verschillende voorwaarden van invloed

De burgers die binnen bepaalde projecten zich inzetten voor veiligheid staan soms anders in relatie tot hun omgeving, hebben andere motieven om deel te nemen of hebben andere voorkeuren waaraan het project moet voldoen. Deze voorwaarden kunnen nu vergeleken worden voor de verschillende samenwerkingsvormen. Aan de hand van deze kennis kan de tweede empirische deelvraag worden beantwoord. Deze vraag luidt als volgt:

Onder welke voorwaarden zijn burgers bereid om samen te werken met de politie?

11.2.1 Voorwaarden vanuit de burger

De voorwaarden vanuit de burger bestaan uit 'de burger in relatie tot zijn omgeving' en uit 'motieven'. Deze beide punten komen nu aan de orde. Hierbij wordt eerst per project weergegeven wat de resultaten zijn geweest en deze worden daarna geanalyseerd. Aan de hand van de analyse wordt duidelijk wat de empirische resultaten betekenen.

De burger in relatie tot zijn omgeving

Bij Buurt Bestuurt, waarin burgers cocreëren met de politie tijdens de agendavorming en beleidsvorming, zijn alle bewoners langdurig woonachtig in de wijk waarin Buurt Bestuurt plaatsvindt. Hiernaast vinden alle burgers dat er sprake is van overlast en/of criminaliteit. Er worden diverse zaken genoemd, zoals inbraken en schietpartijen. Niet alle respondenten voelen zich daadwerkelijk onveilig hierdoor, zodoende lijken de gevoelens over veiligheid niet voor iedereen van invloed op deelname aan Buurt Bestuurt. De respondent die zelf slachtoffer is geweest van diverse inbraken voelt zich onveilig. De respondenten hebben een verschillende mening over de politie. Zodoende lijkt de mening over de politie (positief of negatief) tijdens cocreatie in de agendavorming en beleidsvorming, niet per definitie van invloed op deelname. De burger die kritisch is ten opzichte van de politie is degene die zegt nog intensiever te willen samenwerken.

Bij het project 10.000 eyes, waarbij burgers cocreëren met de politie tijdens de dienstverlening en burgers worden geraadpleegd tijdens de beleidsvorming, wonen of werken de participanten eveneens in de wijk. Ook zij merken op dat er veel overlast en/of criminaliteit plaatsvindt, zoals overvallen. De respondenten voelen zich niet allen onveilig, de (on)veiligheidsgevoelens spelen hier dus niet voor iedereen een rol in de deelname. Binnen 10.000 eyes participeren ook burgers die negatief denken over de politie. Toch heeft het overgrote deel van deze participanten een positieve mening.

De deelnemers van Waak voor Inbraak, waar de meeste burgers worden geraadpleegd tijdens de handhaving en één burger cocreëert met de politie tijdens de beleidsvorming, wonen allen in de wijk waarin het project plaatsvindt. Deze respondenten spreken allemaal van overlast in de wijk, voornamelijk in de vorm van jongeren die herrie produceren en auto's die te hard rijden. Eveneens denken twee respondenten bijna het slachtoffer

te zijn geweest van een inbraak. Toch geven zij aan dat er geen criminaliteit plaatsvindt in de wijk. Geen van deze respondenten voelt zich onveilig. De respondenten zijn niet allemaal positief over de politie; een respondent is tamelijk kritisch. Deze kritische respondent cocreëert met de politie tijdens de beleidsvorming. De burgers die het initiatief in Roelofarendsveen hebben opgezet, het initiatief waarin gecocreëerd wordt tussen burgers tijdens alle fasen, wonen allemaal in de wijk waarin zij toezicht houden. Ze doen dit met andere burgers die ze goed kennen. De burgers vinden dat er sprake is van criminaliteit; zij hebben zelf te maken gehad met een inbraak of mensen uit hun naaste omgeving zijn slachtoffer geweest van een inbraak. Ze zijn allen kritisch over de manier waarop de politie de problemen aanpakt.

De respondenten van het project Horen Zien Melden, waar de burgers worden geraadpleegd tijdens de handhaving, wonen allemaal in de wijk waar het project plaatsvindt. Ook hebben de burgers last van gebeurtenissen in de wijk, zoals luidruchtige jongeren en het hard rijden door buurtbewoners. Sommige van deze deelnemers voelen zich daardoor onveilig. Wanneer het gaat om de mening over de politie kan geconcludeerd worden dat niet al deze burgers positief zijn over de politie. Echter wordt wel positief gesproken over de wijkagent.

Aan de hand van deze weergave kan gezegd worden dat de burgers die bereid zijn zich in te zetten voor de veiligheid, onafhankelijk op wat voor manier, allemaal verbonden zijn met de wijk waarin de activiteit plaatsvindt. De manier waarop deze binding plaatsvindt is het gevolg van het wonen of werken in het gebied waar het project zich afspeelt. Hiernaast staat de voorwaarde centraal dat burgers overlast moeten ondervinden in de wijk. Bijvoorbeeld door hangjongeren, auto's die te hard rijden of inbraken. Het gevoel over criminaliteit blijkt niet altijd van invloed. Daarnaast blijken de onveiligheidsgevoelens, die kunnen bestaan door de overlast of criminaliteit, niet voor iedereen van invloed op inzet. Dit kan geconcludeerd worden doordat niet alle burgers die zich inzetten voor de wijk zich onveilig voelen. De fasen waarin burgers zich inzetten lijken niet met deze zaken samen te hangen.

Daarnaast kan worden gezegd dat de burgers over het algemeen positief zijn over de politie en over de manier waarop de politie de problemen in de wijk aanpakt. Het valt op dat bij elk project wel iemand zich relatief negatief uit over de politie, onafhankelijk van de fase van het beleid. Hiernaast is het opvallend te noemen dat de burgers die zelf het initiatief hebben genomen om toezicht te organiseren in de wijk allemaal op de een of andere manier kritiek uiten op de politie. Aan de hand van die gegevens kan geconcludeerd worden dat burgers die negatief zijn over de politie eerder geneigd zijn zelf een initiatief te starten om de problemen (in dit geval verschillende soorten inbraken) aan te pakken.

De motieven

De burgers die deelnemen aan projecten of zelf een initiatief hebben opgezet, hebben diverse redenen om dat te doen.

Bij Buurt Bestuurt participeren burgers door publiek belang, maar ook door eigenbelang. Zo is één respondent zelf meerdere malen slachtoffer van inbraken geweest en wil door haar deelname inbraken in die wijk voorkomen. Hiernaast zijn de burgers van mening dat burgers medeverantwoordelijk zijn voor de veiligheid en de leefbaarheid in de wijk. Deze burgers denken dat Buurt Bestuurt effect kan hebben. Eén respondent geeft aan dat zij stopt met haar deelname wanneer zij geen effecten bemerkt.

Bij 10.000 eyes zetten de respondenten zich met diverse redenen in. Eén respondent participeerde onder andere vanwege een eigenbelang, waarbij ze contacten wilde opdoen voor haar eigen bedrijf. Ook gaf één respondent een groepsbelang aan, waarbij hij zich heeft ingezet voor een groep jongeren. Ook is het publiek belang waar te nemen; iedereen wilde zich namelijk inzetten voor de veiligheid in de wijk. Niet alle respondenten van 10.000 eyes vinden dat de verantwoordelijkheid voor de veiligheid mede bij de burger ligt. De respondenten hebben effecten bemerkt, toch denkt één respondent dat het effect ook op een andere manier bereikt kon worden.

In het project Waak voor Inbraak participeren burgers met diverse redenen. Hier is een publiek en eigenbelang waar te nemen. Ze willen dat de overlast in de wijk vermindert en ondervinden zelf last hiervan. Ook vinden zij dat iedereen verantwoordelijk is voor de veiligheid in de wijk, iedereen moet opvallendheden in de wijk doorgeven aan de politie. Deze burgers hebben het idee dat het project effecten oplevert.

Het burgerinitiatief in Roelofarendsveen werd door de respondenten opgezet omdat zij zelf of mensen in hun naaste omgeving last ondervonden van inbraken. Ook de kritiek over de politie vormt een reden voor hen om in de wijk te surveilleren. Ze vonden bijvoorbeeld dat de politie te weinig prioriteit geeft aan het probleem. De respondenten vinden de politie hoofdverantwoordelijke is voor de veiligheid, maar voeren dit toezicht wel uit. Hiernaast bemerken de respondenten effecten van hun toezicht en het beïnvloedt één respondent om door te gaan met het toezicht.

Het project Horen Zien Melden liep nog niet ten tijden van de interviews, maar deze burgers hadden zich wel al opgegeven hiervoor. Zij deden dit vanwege diverse redenen. Niet iedereen neemt deel om concrete dingen in de wijk aan te pakken. Deze burgers vinden de politie de hoofdverantwoordelijke is voor de veiligheid in de wijk, maar vinden wel dat de burger een rol kan spelen. Sommige burgers zijn sceptisch over het resultaat dat het project kan opleveren.

Algemeen kan gesteld worden dat burgers zich vooral willen inzetten voor de veiligheid door het voelen van een publiek belang, waarbij burgers gedreven zijn om de veiligheid in hun wijk te vergroten. Het gegeven dat deze burgers zich willen inzetten voor de eigen wijk, geeft aan dat er ook sprake is van een eigenbelang. Het publiek belang wordt doorvertaald in een eigenbelang; het is namelijk hun wijk waarin de actie plaatsvindt. En zij hebben zelf profijt van de actie in de wijk. Sommige burgers nemen echter deel zonder specifieke reden. De burgers die zelf actie ondernemen lijken ook gestimuleerd te worden dit te doen doordat zij zelf in aanraking zijn geweest met bijvoorbeeld een inbraak. Burgers die deelnamen aan een project, nu deelnemen aan een project, of nog gaan deelnemen aan een project zijn niet per se positief over samenwerking tussen burgers en politie. Zo zijn zij van mening dat samenwerking lastig te realiseren is. Over het algemeen denken burgers dat het project effect kan hebben.

De fasen waarin de burgers samenwerken (met de politie) lijkt niet van invloed te zijn op de motieven die burgers hebben om deel te nemen. Wel valt op dat de tekortkomingen van de politie voor de burgers die zelf een initiatief starten een motief vormen om dit te doen.

11.2.2 Voorwaarden vanuit het project

Naast de vergelijkingen die gemaakt konden worden wat betreft voorwaarden vanuit de burger, kunnen de voorwaarden vanuit het project worden vergeleken.

Per project

Wat betreft *participatie en samenwerking* bij Buurt Bestuurt vinden de burgers het belangrijk dat de tijd en energie die zij in het project stoppen constructief wordt gebruikt. Een diverse samenstelling van burgers vinden deze burgers zelf wel belangrijk, al ontbrak het daaraan volgens hen. Qua *middelen* zou het makkelijker worden voor hen wanneer ze notulen na elke vergadering zouden krijgen. Aangaande de *betrokkenheid/steun* geven de burgers aan dat zij ideeën konden geven, maar één respondent was wel sceptisch over wat met die ideeën uiteindelijk werd gedaan. De regie ligt volgens de meerderheid van de respondenten bij de politie. Een respondent zegt dat die eigenlijk hoort te liggen bij de burger. Er lijkt geen sprake te zijn van een relatie tussen de respondenten en de politie. Een aantal respondenten kende de wijkagent die bij de bespreking aanwezig was namelijk niet. De *communicatie* kan volgens de meerderheid van de respondenten beter. Zij willen de procedures weten, wat de doelen zijn en weten wat er gebeurt. Hiernaast zijn twee respondenten aangehaakt bij Buurt Bestuurt toen het al enige tijd liep, zij wijten dit aan de communicatie die beter kan. Wat betreft de *context* kenden de deelnemers elkaar niet. Zij zijn een voorstander van samenwerking tussen burgers en politie. Zij vinden de *methode* waarop de problemen worden aangepakt goed, het is laagdrempelig. Ook zijn er al resultaten waargenomen. Wel denken zij dat de politie nodig zal blijven om problemen in de wijk aan te pakken, omdat anders de problemen *continueren*.

Bij 10.000 eyes willen wat betreft *participatie en samenwerking* burgers ook dat de tijd die ze in het project steken in verhouding staat tot wat het hen oplevert. Een diverse samenstelling lijkt hier van belang, aangezien de meerderheid aangeeft dat veel bewoners van de wijk misten tijdens de uitvoer van de activiteiten. Over de *betrokkenheid bij beleid/steun* gaven de burgers aan dat de regie bij de politie lag. Zij konden wel ideeën aandragen. De relatie met de politie was niet volgens iedere participant goed. De respondenten vonden het diner dat zij aangeboden hebben gekregen als waardering erg prettig. Tijdens dat diner werden direct de resultaten *gecommuniceerd*. Een respondent had meer resultaten willen zien. Deze burgers vonden het niet

erg dat de procedures niet vast stonden van te voren. Hiernaast blijken burgers hier niet alleen de communicatie binnen het project, maar ook communicatie naar de buitenwereld van belang te vinden. De respondenten kenden niet iedereen binnen het project, de *context* leek dus niet van invloed. Ook waren niet alle respondenten overtuigd van samenwerking. Niet alle respondenten waren tevreden over de *methode* waarop de problemen worden aangepakt. Zo vond een respondent dat hetzelfde resultaat ook anders bereikt had kunnen worden. Hiernaast zijn impulsen voor het probleem *ook na het project* van belang. De problemen zullen niet opgelost zijn na beëindiging van het project 10.000 eyes.

Aangaande de *participatie en samenwerking* kost het deelnemers van Waak voor Inbraak geen extra tijd om zich hiervoor in te zetten. De burgers wandelen namelijk met hun hond en kijken daarbij of ze opvallendheden tegenkomen. De diversiteit van de deelnemers is niet groot. Qua *middelen* geven de burgers aan dat zij enkele specifieke gebruiksvorwerpen krijgen die het participeren makkelijker zouden moeten maken, zoals een hondenpenning of een hesje. Echter niet iedereen gebruikt dit. Wat betreft de *betrokkenheid bij beleid* hebben de deelnemers wel het gevoel dat zij ideeën bij de politie kwijt kunnen. Echter is één deelnemer er niet zeker van dat de politie daar iets mee doet. De verantwoordelijkheid over het project ligt dan ook bij de politie volgens deze respondenten. Er lijkt bij de meeste acties die binnen Waak voor Inbraak plaatsvinden geen sprake te zijn van gelijkwaardigheid. Dit omdat de burgers benoemen dat zij het extra paar ogen zijn, maar dat de politie de eindverantwoordelijkheid heeft over de veiligheid. De *communicatie* is volgens twee respondenten goed. Ze horen wat de procedures zijn van het project en ze kunnen altijd bellen naar de projectleider. Eén respondent mist een specifiek moment waarop gecommuniceerd kan worden. Wat betreft de *context* kenden de respondenten elkaar niet. Deze respondenten waren tevreden over de manier waarop de problemen in samenwerking met de burger worden aangepakt. De respondenten zijn allen tevreden over de *methode* waarop de problemen in de wijk worden aangepakt. De burgers denken ook dat reeds effecten bereikt zijn door het project. Wel denken zij dat Waak voor Inbraak *continu* nodig zal zijn om inbraken daadwerkelijk effectief aan te pakken.

Bij het burgerinitiatief in Roelofarendsveen vindt het project niet vanuit de politie plaats en vindt minimale samenwerking plaats. Desondanks hebben zij wensen over de bijdragen van de politie. Over de *participatie en samenwerking* zeggen zij het volgende. Zij zijn bereid tijd te besteden aan het houden van toezicht. Sommige respondenten vinden het veel, anderen niet. De diverse samenstelling van de participanten wordt door hen niet belangrijk gevonden. Ze houden toezicht met vrienden. Qua *middelen* geven zij aan dat zij graag informatie zouden willen krijgen van de politie om het werk dat ze doen eenvoudiger te kunnen uitvoeren. De *betrokkenheid/steun* van de politie bij hun initiatief vinden ze niet groot. Ze wensen dat de steun van de politie wat groter zou zijn. De hoeveelheid *communicatie* met de politie is gering. Deze burgers hebben tips van de politie gehad over hoe zij moeten handelen wanneer zij verdachte situaties meemaken. Maar deze burgers wensen meer informatie over de inbraken die worden gepleegd. Wat betreft de *context* geven burgers aan dat het gevaarlijk is om dit te doen en zij de politie nodig hebben. Hiernaast doen zij dit met vrienden. Wat betreft de *methode* zijn ze negatief over hoe de politie de problemen nu aanpakt. Ze bemerken wel effecten van hun inzet, en gaan zo lang ze die bemerken door.

Bij Horen Zien Melden geven de respondenten over *participatie en samenwerking* aan dat zij tijd in het project willen stoppen. Zij vinden een diverse samenstelling van de burgers belangrijk, maar de groep moet niet te groot zijn volgens hen. Ook moeten het de juiste mensen zijn: mensen die weten hoe ze meldingen moeten doen en mensen die niet zorgen voor gevaarlijke situaties. Over de *middelen* geven ze aan het nieuwe telefoonnummer dat wordt gerealiseerd prettig te vinden. Ook geven twee burgers aan dat zij graag willen dat de politie zorgt voor eventuele bescherming na meldingen die zij gaan doen. Over de voorwaarden *betrokkenheid bij beleid/steun* hebben de burgers nu al het idee dat ze ideeën kwijt kunnen bij de wijkagent. Maar ook hier vragen een paar burgers zich af of de ideeën worden uitgevoerd. De burgers vinden dat de politie de regie moet houden. Burgers wensen dat er *communicatie* plaats vindt over de doelen, wensen en tijdsplanning van de pilot. Ze willen hier duidelijkheid over. Aangaande de *context* van het project zijn de burgers overtuigd van de positieve resultaten van samenwerking tussen burgers en politie. Sommige deelnemers kennen elkaar al. De *methode* waarop de politie het project aanpakt vinden zij een goede manier, maar het moet wel *continueren* na de pilot. De problemen zullen namelijk daarna niet opgelost zijn.

De vergelijkende analyse

Aan de hand van de kennis per project, kunnen nu algehele analyses worden uitgevoerd.

Over de *participatie en samenwerking* kunnen diverse analyses worden gemaakt. Zo vinden burgers het belangrijk dat de tijd en energie die zij in de activiteit stoppen als zinvol wordt beschouwd. Zinvol gaat dan over de constructiviteit van bijvoorbeeld bijeenkomsten, maar ook of de moeite in verhouding staat tot de resultaten. De constructiviteit lijkt van belang te zijn wanneer cocreatie plaatsvindt in de agendavorming. De tijd dat het burgers kost om geraadpleegd te worden door de overheid lijkt mee te vallen. Daarnaast vinden burgers het belangrijk dat er diverse burgers deelnemen aan een project omdat dit volgens hen de resultaten verbetert, dit lijkt onafhankelijk te zijn van de fasen waarin de burgers deelnemen. Wel geven de burgers aan dat er niet te veel mensen moeten deelnemen omdat dat negatieve effecten kan opleveren, bijvoorbeeld dat mensen zich niet aangesproken voelen om verdachte zaken te melden. Ook vinden burgers het belangrijk dat de andere burgers die deelnemen de 'juiste' mensen zijn, die weten waar zij op moeten letten. Ook dit lijkt onafhankelijk van de fase van het beleid te zijn. De relatie die de burgers hebben met de politie lijkt niet van invloed op deelname aan de projecten. Burgers hebben namelijk vaak weinig contact met de politie. Wel willen burgers graag de politie vaker zien of spreken. Ook dit hangt niet samen met de fase, burgers die participeren in verschillende fasen geven dit aan. De burgers die zelf een initiatief hebben opgezet hebben geen relatie met de politie. Deze burgers zien namelijk de politie nauwelijks. Hieruit kan geconcludeerd worden dat wanneer burgers samenwerken met de politie, intensief of minder intensief, en in de verschillende fasen die in het beleid voorkomen, dit niet samenhangt met de relatie die burgers met de politie hebben. Als zij elkaar vaker intensief zien, zoals bij cocreatie tussen burger en politie, dan hoeft dit niet te betekenen dat de relatie goed of beter is dan wanneer de samenwerking minder intensief plaatsvindt.

De *middelen* waarover in de theorie is geschreven (personeel, infrastructuur, geld, professionele hulp) lijken over het algemeen niet van invloed op deelname. Wel zijn sommige burgers sceptisch over de middelen die de politie kan en wil inzetten voor de veiligheid. De burgers die cocreëren tijdens de agendavorming en beleidsvorming geven aan graag notulen te ontvangen. En de burgers die onderling cocreëren zouden graag informatie willen hebben over de inbraken.

Bij de voorwaarden *betrokkenheid bij beleid/steun* ging het over de ruimte en de openheid die de politie biedt aan de burgers om bijvoorbeeld ideeën aan te dragen. Ook moet de politie volgens de theorie een stimulerende houding aannemen. Uit de cases is gebleken dat burgers het belangrijk vinden dat zij ideeën kwijt kunnen. Zij geven aan dat zij dit kunnen doen bij de wijkagent. Wel hebben burgers soms een sceptische houding ten aanzien van de acties die volgen op ingebrachte ideeën. Ook al ligt de regie bij de politie, dan nog kan er ruimte zijn voor ideeën. Zoals te zien was in figuur 12, waarin de diverse activiteiten zijn geplaatst, was bij twee activiteiten geen totale regie vanuit de politie: bij het burgerinitiatief in Roelofarendsveen en in Buurt Bestuurt. De burgers beslissen in deze gevallen (mee). Hoewel aan de hand van de plaats op de as bij Buurt Bestuurt sprake moet zijn van gelijkwaardigheid, wordt de regie volgens deze burgers wel vaak gevoerd door de politie. Toch kan geconcludeerd worden dat burgers het niet erg vinden wanneer de politie de regie blijft houden. Daarnaast kan worden geconcludeerd dat de fase waarin burgers participeren (agendavorming, beleidsvorming, dienstverlening en handhaving) en de manier waarop de burgers betrokken worden (bijvoorbeeld cocreatie tussen burger en politie, of enkel de raadpleging door de politie), niet samenhangen met de wens die burgers hebben om ideeën kwijt te kunnen. Ook wanneer burgers minimaal participeren vinden zij het belangrijk dat er ruimte bestaat om ideeën te kunnen geven.

Over de voorwaarden *communicatie* kan geconcludeerd worden dat deze belangrijk gevonden wordt door de burgers. Zo geven zij aan dat deze via diverse kanalen plaats kan vinden. Hierbij vinden burgers het belangrijk dat wordt na gegaan of het communicatiemiddel past bij de doelgroep van de politie. Hiernaast kan geconcludeerd worden dat de communicatie over het bestaan van het project verbeterd kan worden. Hiernaast vinden burgers het belangrijk dat zij weten wat de doelen, redenen, procedures en rollen van ieder in het project zullen zijn. Dit vinden zowel de respondenten die samenwerken met de politie tijdens de agendavorming, als de burgers die samenwerken met de politie tijdens de handhaving belangrijk. Wanneer aan het begin van het project nog niet vast staat wat de precieze invulling zal zijn, vinden burgers het fijn dat dit aan hun kenbaar wordt gemaakt. Hiernaast waarderen burgers een persoonlijke benadering, onafhankelijk van hoe de samenwerking plaatsvindt en in welke fase. De wijkagent die de burgers in sommige gevallen heeft benaderd om mee te werken wordt positief ervaren. Hiernaast vinden burgers het belangrijk te weten wat de resultaten zijn van een project. Wanneer zij hier niet van op de hoogte worden gehouden gaan zij twifelen

over of hun inzet nuttig is geweest. Hierbij spreken de respondenten die deelnemen tijdens de agendavorming concreet over notulen.

Wat betreft *context* kan gesteld worden dat de relatie met andere deelnemers niet van belang blijkt voor deelname aan een project, aangezien veel burgers de andere deelnemers niet kennen. Voor een situatie waarin burgers het initiatief nemen in alle fasen van het beleid is het van belang dat zij elkaar kennen.

Wat betreft *methode* gaat het om de geschiktheid van de manier waarop het probleem wordt aangepakt. Ook hierover zijn burgers niet altijd tevreden. Geconcludeerd kan worden dat burgers wel mee doen, ook al vinden zij de methode niet de juiste. De burgers die zelf een initiatief hebben opgezet lijken de methode van de politie minder goed te vinden. En de burgers die enkel worden geraadpleegd tijdens de handhaving lijken het vaak een goede manier te vinden. Hiernaast kunnen burgers ook deelnemen aan de diverse projecten en fasen van het beleid wanneer zij negatieve of geen resultaten van het project verwachten.

Wat betreft de *continuïteit* kan worden geconcludeerd dat burgers denken dat impulsen vanuit de politie altijd nodig zullen zijn om veiligheid aan te pakken. Burgers kunnen het niet alleen en de politie kan het niet alleen. Dit is onafhankelijk van het project of de fase van het beleid.

11.3 Inzichten

Door de beantwoording van de vorige twee deelvragen, kan een antwoord worden gegeven op de vraag welke inzichten hieruit de politie kan gebruiken om de ambitie over cocreatie te verwezenlijken. Deze inzichten staan in deze paragraaf centraal. De eerder opgestelde analytische deelvraag luidt:

Welke inzichten uit de onderzochte projecten kan de politie gebruiken om de ambitie over cocreatie vorm te geven?

In de cases die in dit onderzoek centraal stonden werd door de politie op verscheidene manieren samengewerkt met de burger. In sommige gevallen was hier sprake van cocreatie, maar dit was niet altijd het geval. In deze paragraaf worden inzichten uit deze cocreatie-momenten uiteengezet.

Er zijn diverse wijzen waarop cocreatie heeft plaatsgevonden en inzichten uit deze momenten kunnen door de politie worden gebruikt om nieuwe cocreatie-projecten vorm te geven. Daarnaast kan cocreatie plaatsvinden in diverse fasen van beleid. In dit onderzoek is cocreatie tussen burgers en politie herkend tijdens de agendavorming, beleidsvorming en dienstverlening. Cocreatie tussen burgers onderling vond plaats bij de diverse fasen. De cocreatie-momenten worden in dit hoofdstuk ook ingedeeld naar de fasen van het beleid.

In de eerste paragraaf worden de inzichten weergegeven die af te leiden zijn van de cocreatie tussen burgers en politie. In de tweede paragraaf worden inzichten uit cocreatie tussen burgers onderling weergegeven; het burgerinitiatief in Roelofarendsveen.

11.3.1 Inzichten uit de cocreatie-momenten tussen burgers en politie

Cocreatie in de agendavorming en beleidsvorming

De inzichten van het project dat op de aangepaste participatieas is geplaatst bij cocreatie in de agendavorming en beleidsvorming, Buurt Bestuurt, kunnen gebruikt worden om nieuwe cocreatie-projecten vorm te geven. Dit omdat ze het best zullen aansluiten op de ambitie van de politie, waarbij de burger meebeslist over de plannen van de politie.

De samenwerkingsvorm

Zoals in het hoofdstuk over Buurt Bestuurt is aangegeven, beslissen de burgers mee over waar de politie en de andere partners hun aandacht op vestigen. Tijdens het hele proces zijn de partners gelijkwaardig aan elkaar. De burgers geven op de bijeenkomsten aan op welke onderwerpen zij willen dat de politie zich richt. De partners voeren vervolgens de acties uit.

Voorwaarden vanuit de burger

De burger in relatie tot zijn omgeving

Er kan geconcludeerd worden dat de burgers die willen cocreëren allen verbonden met de wijk zijn waarin het project plaatsvindt. Het blijkt dat zij allen langdurig woonachtig zijn in de wijk. Hiernaast hebben deze burgers last van gebeurtenissen in de wijk, zoals inbraken. Daarentegen blijken onveiligheidsgevoelens niet van invloed te zijn op deelname. De mening over de politie is niet van invloed op deelname. Zowel burgers die positief of negatief zijn over de politie willen cocreëren.

De motieven

Burgers die cocreëren met de politie tijdens de agendavorming hebben geen specifieke redenen om deel te nemen aan het project. Wel kan geconcludeerd worden dat burgers die cocreëren vaak persoonlijk diverse redenen hebben om deel te nemen. Hiernaast is het wel noodzakelijk dat burgers een belang moeten voelen om deel te nemen. Het onderwerp dat centraal staat binnen het project moet leven voor hen. Ook vinden burgers die tijdens de agendavorming cocreëren het belangrijk dat zij effect zien als gevolg van hun deelname.

Voorwaarden vanuit het project

- Participatie en samenwerking

De burgers die willen cocreëren tijdens de agendavorming willen veel tijd besteden aan het project, maar deze tijd moet dan wel constructief worden gebruikt. Burgers vinden het hiernaast belangrijk dat de samenstelling van de burgers een afspiegeling is van de wijk. De deelnemers zouden even divers als de wijk moeten zijn. De relatie tussen de politie en burger is niet altijd aanwezig, maar wordt wel gewenst. Zo willen burgers de wijkagent leren kennen.

- Middelen

Om te cocreëren in de agendavorming willen burgers weten wat gebeurt met hun inzet. Ze willen bijvoorbeeld graag notulen ontvangen. Hierdoor zien zij terug wat de vervolgstappen zullen zijn binnen het project.

- Betrokkenheid/steun

De burgers vinden het belangrijk dat er ruimte is om dingen aan te geven, maar zij twijfelen vooralsnog of er daadwerkelijk wat met hun inbreng wordt gedaan. Het is dus belangrijk om te laten zien dat hun inbreng daadwerkelijk wordt gebruikt om de wijk veiliger te maken.

- Communicatie

Burgers die cocreëren vinden communicatie belangrijk. Burgers geven verscheidene wijzen aan waarop deze kan plaatsvinden. Zodoende moet er door de politie gezorgd worden voor communicatie via diverse kanalen. Hiernaast willen burgers graag weten waartoe het project dient. Zij willen directheid hierin. Dat dit op een persoonlijke manier gebeurt is belangrijk. De burgers geven namelijk aan dat zij ook zijn gaan participeren wegens die persoonlijke benadering.

- Context

De burgers vinden de manier waarop een probleem in samenwerking wordt aangepakt belangrijk. Zij zijn bij de cocreatie bij de agendavorming positief over het idee dat zij betrokken worden bij het verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid in de wijk. De relatie met de andere deelnemers lijkt hier niet van belang aangezien zij elkaar niet allemaal kennen.

- Methode

De burgers zijn in sommige gevallen sceptisch over het resultaat van het project. Zo denken zij dat de gemeente/overheid uiteindelijk beslist over de plannen. Zelfs wanneer burgers dus sceptisch zijn over een resultaat kunnen zij willen cocreëren. Het vroeg in het project betrokken worden is belangrijk voor de mening van burgers. Zij willen vanaf het begin betrokken worden.

- Continuïteit

De burgers zijn van mening dat de politie door middel van het project weet waar de burger last van ondervindt, en dus weet waar zij zich op moet focussen. Het project is nodig en de burgers kunnen de problemen niet zonder de politie aanpakken.

Cocreatie in de beleidsvorming

De inzichten van het project dat op de aangepaste participatieas is geplaatst bij cocreatie in de beleidsvorming, een onderdeel binnen Waak voor Inbraak, kan gebruikt worden om nieuwe cocreatie-projecten vorm te geven.

De samenwerkingsvorm

Bij Waak voor Inbraak werkt een burger samen met de politie en de gemeente door langs de deuren te gaan bij buurtgenoten. De burger voert hier het woord. Zodoende is er sprake van cocreatie tijdens de beleidsvorming.

Voorwaarden vanuit de burger

De burger in relatie tot zijn omgeving

Er kan geconcludeerd worden dat de burger die dit uitvoert al langdurig in de wijk woont. Ook is hier sprake van overlast in de wijk. Evenzeer als in de cocreatie tijdens de agendavorming, blijken onveiligheidsgevoelens niet van invloed op deelname. Deze burger was kritisch over de politie.

De motieven

Burgers die cocreëren met de politie tijdens de beleidsvorming kunnen meerdere redenen hebben om deel te nemen. Zo blijkt hier sprake te zijn van een belang voor de wijk. Maar binnen dit publiek belang kan sprake zijn van een eigen belang, want deze burger wil dat het leefbaarder wordt in de wijk waarin hij woont.

Voorwaarden vanuit het project

- Participatie en samenwerking

De burger die wil cocreëren tijdens de beleidvorming wil veel tijd besteden aan het project. Hij doet dit alleen, dus een diverse samenstelling van de burgers is niet belangrijk. De relatie tussen de politie en burger wordt belangrijk gevonden. Maar ook de relatie met andere participanten is belangrijk, zoals de relatie met de gemeente.

- Middelen

Ook bij cocreatie in de beleidsvorming wil de burger weten wat gebeurt met zijn inzet, wat de vervolgstappen van de politie zullen zijn.

- Betrokkenheid/steun

Het wordt belangrijk gevonden dat er ruimte is om dingen aan te geven, maar er wordt getwijfeld wat met die ideeën wordt gedaan. Die twijfels ontstaan doordat de politie en de gemeente bepalen wat er gebeurt.

- Communicatie

Ook hier is communicatie belangrijk. Zo is hier sprake van een persoonlijke wijze, waarbij de burger wordt gebeld door de politie of hij mee wil werken. De procedures zijn hier minder van belang, aangezien deze burger vlak van te voren gebeld kan worden of hij mee wil werken en daar is hij tevreden over. Daarnaast wordt aangegeven dat communicatie over de resultaten wordt gewenst.

- Context

De manier waarop de problemen in samenwerking wordt aangepakt is belangrijk. De burger is hier tevreden over. De relatie met de andere burgerdeelnemers lijkt hier niet van belang aangezien de burger dit doet met de politie en de gemeente.

- Methode

Ook bij cocreatie in de beleidsvorming kunnen burgers sceptisch zijn over het resultaat van het project. Zo denken zij dat de gemeente/overheid uiteindelijk beslist. Burgers willen dus zelfs cocreëren wanneer zij sceptisch zijn over het resultaat. Het vroeg in het project betrokken worden is hier niet belangrijk.

- Continuïteit

Het project Waak voor Inbraak lijkt nodig te zijn, omdat zonder deze aandacht van de politie voor de problemen, de problemen in de wijk zullen toenemen.

Cocreatie in de dienstverlening

De inzichten van het project dat op de aangepaste participatieas is geplaatst bij cocreatie in de dienstverlening, een onderdeel binnen 10.000 eyes, kan gebruikt worden om nieuwe cocreatie-projecten vorm te geven.

De samenwerkingsvorm

Binnen 10.000 eyes verlenen burgers samen met de politie diensten aan de rest van de wijk. Zo vindt er cocreatie in de dienstverlening plaats, waarbij de burgers een gelijke plaats innemen als de politie.

Voorwaarden vanuit de burger

De burger in relatie tot zijn omgeving

Er kan geconcludeerd worden dat de burgers die samen met de politie een dienst verlenen verbonden zijn met de wijk, via werk of wonen. Hiernaast moeten burgers vinden dat er sprake is van overlast en/of criminaliteit in de wijk. Onveiligheidsgevoelens zijn niet van invloed op deelname. Ook kunnen zowel burgers die positief of negatief denken over de politie deelnemen aan cocreatie in de dienstverlening.

De motieven

Burgers die in de dienstverlening cocreëren met de politie hebben persoonlijk meer dan één redenen om dit te doen. Eén daarvan is het publiek belang. Er wordt namelijk aangegeven dat de veiligheid in de wijk belangrijk is.

Voorwaarden vanuit het project

- Participatie en samenwerking

De burgers die willen cocreëren tijdens de dienstverlening willen veel tijd besteden aan het project. Wel moeten de opbrengsten in verhouding staan tot de uitkomsten. De diverse samenstelling van de participanten vinden zij belangrijk, zo worden meer mensen betrokken bij veiligheid.

- Middelen

Bij cocreatie in de dienstverlening vinden burgers het prettig wanneer zij waardering krijgen voor hun geleverde dienst. Hierdoor continueren zij de cocreatie.

- Betrokkenheid/steun

Burgers vinden het niet erg wanneer tijdens cocreatie in de dienstverlening de rollen van de burgers al grotendeels zijn ingevuld. Als hierbinnen maar ruimte is om ideeën te geven.

- Communicatie

Ook hier is communicatie belangrijk. De communicatie kan via diverse kanalen plaatsvinden. De burgers hebben hier geen voorkeur voor. Ook vinden burgers het belangrijk dat de communicatie naar buiten toe duidelijk is. Op die manier weet ook de rest van de wijk wat er gebeurt. De procedures zijn hier minder van belang, aangezien van te voren de politie nog niet wist hoe zij de doelen wilden bereiken, maar de burgers wel mee willen werken. Het horen van de resultaten van de resultaten vinden de burgers belangrijk.

- Context

De mening over de manier waarop de problemen in samenwerking worden aangepakt is niet belangrijk. Burgers willen namelijk ook deelnemen als zij samenwerking niet positief vinden. De relatie met de andere deelnemers lijkt hier niet van belang aangezien de burgers elkaar niet kennen en soms acties uitvoeren met enkel de politie.

- Methode

Ook bij cocreatie in de dienstverlening kunnen burgers sceptisch zijn over het resultaat van het project. Zo denken zij dat de gemeente/overheid uiteindelijk beslist over wat gebeurt. Zelfs wanneer burgers dus sceptisch zijn over een resultaat willen zij cocreëren. De respondenten denken niet dat het probleem na het project opgelost is. Dit is dus niet belangrijk voor cocreatie.

- Continuïteit

De burgers die cocreëren met de politie tijdens de dienstverlening vinden dat er continu een herinnering aan de burgers gegeven moet worden over de gevaren in de samenleving. De politie lijkt dus nodig te zijn; burgers kunnen dit niet zonder de politie.

11.3.2 Inzichten uit cocreatie tussen burgers

De inzichten van het burgerinitiatief dat op de aangepaste participatieas links is geplaatst bij *cocreatie tussen burgers* kunnen gebruikt worden wanneer de politie niet de eigenaar van het probleem wil zijn.

De samenwerkingsvorm

Binnen dit burgerinitiatief voeren burgers het hele initiatief alleen uit en zijn dus bij alle fasen van het 'project' betrokken. Zij hebben hier minimale hulp van de politie bij. Toch lijkt de burger de politie nodig te hebben, met name wat betreft de informatie die de burgers missen. Dit is precies wat Bekkers en Meijer (2010) aangeven; bij cocreatie moet sprake zijn van gelijkwaardigheid en openheid. Maar de burgers in deze casus hebben in vergelijking met de politie geen gelijke toegang tot vitale bronnen, zoals informatie. De burgers geven aan meer informatie te willen, maar de politie kan de informatie niet geven. De wijkagent heeft bijvoorbeeld enkele negatieve dingen aangegeven over deze vorm van realisatie van veiligheid. Zo geeft een wijkagent het gevaar aan van informatiedeling. Hij is onder andere door die reden een voorstander van georganiseerde buurtpreventieteams.

"Nu is het zo dat ik iets vertel aan die burger en dat mag hij helemaal niet weten. Als ik iets vertel vanuit buurtpreventie, dan zijn het netwerkpartners, die mogen wel wat meer informatie." (Wijkagent Roelofarendsveen)

Ook Bekkers en Meijer (2010) geven aan dat openheid van informatie een stimulans kan zijn voor burgers om effectief bij te dragen aan het oplossen van misdrijven. Maar dit kan ook negatieve effecten met zich mee brengen zoals verdachtmakingen aan het verkeerde adres, waarbij het gevolg smaad of laster kan zijn (Bekkers & Meijer, 2010).

Ook vindt deze wijkagent het vervelend dat wanneer het niet georganiseerd is de politie niet weet naar wie ze moeten gaan om de burgers te bereiken.

"Nu kan dat in samenstelling heel erg wisselen. Hebben ze er vandaag geen zin meer in, dan doen ze er niks meer aan en dan begint een ander weer omdat die denkt dat is wel geinig. Dat is hetgeen dat je eigenlijk een beetje wil voorkomen omdat het dan niet duidelijk is bij wie je dan je informatie legt." (Wijkagent Roelofarendsveen)

Wanneer de politie zich meer met dit project bezig zou houden (en er daarmee meer sprake zou zijn van samenwerking), kan dat er toe leiden dat de burgers nog hogere verwachtingen krijgen, waaraan de politie niet kan voldoen. Dit kan er uiteindelijk toe leiden dat daardoor de burgers negatiever gaan denken over de politie.

De burger in relatie tot zijn omgeving

Er kan geconcludeerd worden dat de burgers die zelf een initiatief bedenken, opzetten en uitvoeren verbonden zijn met de wijk door het wonen in de wijk waarin zij het toezicht uitvoeren. Hiernaast moeten burgers van mening zijn dat er sprake is van overlast en/of criminaliteit in de wijk. Onveiligheidsgevoelens zijn niet van invloed op het initiëren van een activiteit om de veiligheid in de wijk te vergroten. De burgers die deze activiteit opzetten zijn kritisch over de politie en starten zelf toezicht wanneer zij vinden dat de politie de criminaliteit niet op de juiste wijze aanpakt.

De motieven

Burgers die onderling cocreëren hebben meerdere redenen om dit te doen. Maar burgers die dit doen hebben zelf (of iemand in hun naaste omgeving), last ondervonden van criminaliteit en daar willen zij iets aan doen. Dit duidt op een eigen belang van burgers om de criminaliteit aan te pakken. Ook vormt de kritiek op de politie een reden om actie te ondernemen.

Voorwaarden vanuit het project

- Participatie en samenwerking

De burgers die onderling cocreëren willen wel tijd besteden aan het initiatief, maar het kost ze wel veel energie en zij geven aan de tijd anders te kunnen besteden. De diverse samenstelling lijkt niet belangrijk want de burgers voeren het toezicht uit met vrienden.

- Middelen

Bij cocreatie tussen burgers onderling vinden burgers het belangrijk informatie te krijgen van de politie over de criminaliteit in de wijk. Dat maakt het voor hen makkelijker om toezicht te houden.

- Betrokkenheid/steun

Burgers vinden het prettig wanneer zij waardering krijgen van de politie voor het werk dat zij uitvoeren.

- Communicatie

Ook hier is communicatie belangrijk. Deze communicatie schiet echter te kort. De burgers willen informatie van de politie over de criminaliteit in de wijk, en wat de politie aan het probleem doet. Ook willen de burgers dat de politie naar alle burgers communiceert over de criminaliteit in de wijk.

- Context

De burgers hebben kritiek over de manier waarop de politie de problemen aanpakt. De relatie met de andere deelnemers is van belang aangezien de burgers elkaar goed kennen.

- Methode

Ook bij cocreatie tussen burgers onderling kan er een sceptische houding bestaan over het effect van hun inzet. Zo vinden zij het vaak gevaarlijk en vragen zij zich af wat de effecten zijn. Ondanks die sceptische houding gaan zij hier mee door. Burgers zijn van mening dat wanneer de politie zich actief in zou zetten voor het probleem hun werk niet nodig zou zijn, ze zijn dan ook ontevreden over de methode van de politie.

- Continuïteit

De burgers gaan hier mee door wanneer zij effecten blijven bemerken. Toch geven zij aan dat de politie nodig is om hen bij te staan.

Kortom

De antwoorden op de verschillende deelvragen kunnen nu gebruikt worden om de hoofdvraag die in dit onderzoek centraal stond te beantwoorden. Dit komt in het volgende hoofdstuk aan bod.

12. Conclusie

Dit onderzoek is begonnen met het uitleggen van de strategische ambitie die de Raad van Korpschefs heeft omtrent de aanpak van criminaliteit. Die ambitie houdt in dat de politie een blijvend effect wil realiseren, door zich in de aanpak van die criminaliteit te richten op het veiligheidsprobleem. Dit effect moet gerealiseerd worden voor het individu, voor de wijk en voor de samenleving. Dit kan onder andere worden gedaan door cocreatie met burgers en bedrijven.

De vraag die aan de hand van deze ambitie aan het begin van dit onderzoek is opgesteld, luidt als volgt:

Onder welke voorwaarden zijn burgers bereid deel te nemen aan cocreatie-projecten en hoe kan de politie deze voorwaarden beïnvloeden?

Om deze hoofdvraag te kunnen beantwoorden wordt in de eerste paragraaf de belangrijkste literatuur kort herhaald. Hierna volgt in de tweede paragraaf op basis van de vergelijkende analyse uit het vorige hoofdstuk het antwoord op de hoofdvraag. In hoofdstuk dertien worden aanbevelingen gedaan aan de politie. Met deze aanbevelingen kan de politie de ambitie om te cocreëren met burgers, afgestemd op de behoeften van de burgers, vormgeven.

12.1 Theoretische basis

Aan de hand van een literatuuronderzoek zijn de wetenschappelijke kernconcepten gedefinieerd en toegelicht. Dit theoretisch kader is de basis geweest voor de richting van het empirische onderzoek. De beantwoording van de hoofdvraag is dan ook mede afhankelijk van de theorie.

12.1.1 Diverse samenwerkingsvormen

In dit onderzoek zijn diverse theorieën over samenwerking tussen de politie en burger gebruikt. Zoals is gebleken zijn er vele verschillende manieren mogelijk waarop deze samenwerking kan plaatsvinden. Er zijn verschillende gradaties te zien in de activiteit van de burger. Zo kan de burger het initiatief hebben genomen; kan dit initiatief meer vanuit de politie zijn gekomen; of er is sprake van gelijkwaardigheid. Aan de hand van de literatuur over samenwerking is uiteindelijk gekozen voor de participatieas van Bekkers en Meijer (2010). Op deze participatieas staan de volgende punten: *overheid informeert burgers, overheid raadpleegt burgers, overheid debatteert met burgers, burgers informeren de overheid, burgers raadplegen de overheid, burgers debatteren met de overheid en cocreatie tussen burgers en overheid* (Bekkers & Meijer, 2010). De verschillende fasen binnen het beleid waar Bekkers en Meijer (2010) over schrijven; *agendavorming, beleidsvorming, dienstverlening en handhaving*, worden door hen gerelateerd aan cocreatie. Echter is er in dit onderzoek door de onderzoeker vanuit gegaan dat deze fasen ook te zien zijn bij situaties waarin bijvoorbeeld burgers de regie voeren. Daarom is dit figuur aangepast door deze fasen bij alle soorten samenwerking te plaatsen. Aan de hand hiervan kan gesteld worden dat cocreatie bij de agendavorming de meest intensieve vorm is van samenwerking. Hierbij beslist de burger namelijk mee over de inzet van politie.

12.1.2 De voorwaarden voor samenwerking

Voorwaarden vanuit de burger

Er zijn vanuit de burger diverse voorwaarden van belang wanneer zij zich willen inzetten voor veiligheid. Zo kan *de burger in relatie tot zijn omgeving* van invloed zijn op inzet. Ook kunnen de *motieven van burgers* van invloed zijn op de activiteit van de burger. Wanneer wordt gesproken over de burger in relatie tot zijn omgeving kan gesteld worden dat de *sociale cohesie, criminaliteit* en de *mening over de politie* van invloed kunnen zijn op de activiteit van burgers om zelf activiteiten te initiëren of deel te nemen aan reeds bestaande projecten (Bekkers & Meijer, 2010; Scholte, 2008; Van der Vijver, 2009; Franke et al, 1996; Van Stokkom & Toenders, 2010). Hiernaast hebben burgers motieven om zich in te zetten voor de veiligheid. Deze motieven bestaan volgens Bekkers en Meijer (2010) uit: publiek belang; groepsbelang; individueel belang; sensatie; grip op de eigen veiligheid; en verhogen van de pakkans voor de politie (Bekkers & Meijer, 2010). Volgens Johannink (2010) participeren burgers door een saamhorigheidsgevoel of het willen bijdragen aan een veiligere

leefomgeving (Johannink, 2010). Van der Vijver spreekt over het voelen van een burgerplicht (Van der Vijver, 2009). De motieven die Alford (2009) weergeeft voor deelname aan coproductie, kunnen ook van belang zijn bij cocreatie. Hij geeft de volgende motieven weer: materieel zelfbelang; intrinsieke motivatie; socialiteit; en expressieve waarden (Alford, 2009). Deze motieven hangen vaak met elkaar samen, en de auteurs baseren hun theorie op andere theorieën. De motieven kunnen zodoende ook niet los van elkaar gezien worden.

Voorwaarden vanuit het project

Naast deze voorwaarden vanuit de burger, zijn er volgens de literatuur voorwaarden waaraan het project moet voldoen. Deze voorwaarden bestaan uit de volgende punten: *participatie en samenwerking; middelen; betrokkenheid bij beleid/steun; communicatie; context; methode en continuïteit* (Gelders e.a., 2010). Het zijn voorwaarden waaraan de politie moet voldoen om het burgerparticipatieproject succesvol te laten zijn. De eerste voorwaarde *participatie en samenwerking* gaat over het gegeven dat burgerparticipatie betrokkenheid vereist van de deelnemers en deze voorwaarde betreft ook de relatie tussen de partners binnen het project. *Middelen* hebben betrekking op zaken waardoor het werk eenvoudiger kan worden uitgevoerd, zoals geld of professionele hulp. De derde voorwaarde *betrokkenheid bij beleid*, of wel *de steun* voor de participatie, gaat over het bestaan van een open participatiecultuur. De vierde voorwaarde *communicatie* gaat over de informatieverstrekking rondom en binnen het project. De vijfde voorwaarde *context* gaat over het kader waarbinnen de samenwerking plaatsvindt. De voorwaarde *methode* gaat over de juiste manier om het probleem aan te pakken. De voorwaarde *continuïteit* gaat over de vraag of het probleem opgelost is na het project, en of het project overgenomen kan worden door burgers.

12.2 Beantwoording hoofdvraag

Nu de deelvragen beantwoord zijn kan de hoofdvraag die in dit onderzoek centraal staat, beantwoord worden.

De hoofdvraag van dit onderzoek luidt als volgt:

Onder welke voorwaarden zijn burgers bereid deel te nemen aan cocreatie-projecten en hoe kan de politie deze voorwaarden beïnvloeden?

Uit de verschillende cases is gebleken dat samenwerking tussen de politie en burgers op vele manieren wordt gerealiseerd. Ook is gebleken dat cocreatie op diverse wijzen kan bestaan. In de eerste paragraaf wordt de manier waarop cocreatie plaatsvindt uiteengezet. In de tweede paragraaf volgen de voorwaarden waardoor burgers willen en kunnen cocreëren die op basis van dit onderzoek aan te wijzen zijn.

12.2.1 Cocreatie in diverse vormen

Cocreatie kan op verschillende manieren en binnen diverse fasen van een project plaatsvinden. De politie ziet cocreatie als de situatie waarin er intensieve samenwerking plaatsvindt tussen burgers en de politie, waarbij de burgers coproduceren en meebeslissen. Maar daarnaast is gebleken dat er ook sprake is van cocreatie tussen burgers onderling. Bij cocreatie tussen burgers is de politie zijdelings aanwezig en voeren de burgers de activiteiten uit zonder de politie. Cocreatie vindt dus plaats tussen en met verschillende partners.

Enkel het onderscheid tussen meebeslissen en coproduceren is niet voldoende. Binnen een project zijn namelijk diverse fasen waar te nemen. Zo is er sprake van agendavorming, beleidsvorming, dienstverlening en handhaving. De uitvoer van projecten kan op diverse wijzen geschieden. Zo kan bijvoorbeeld cocreatie tussen burgers en de politie plaatsvinden in de agendavorming, beleidsvorming, dienstverlening en handhaving. Hierbij kan cocreatie enkel op één moment plaatsvinden, bijvoorbeeld tijdens de dienstverlening, of op meerdere momenten, zoals bij de agendavorming en de beleidsvorming. Per project is een verschil waar te nemen in welke fase van het beleid de intensieve samenwerking plaatsvindt.

Hoewel de politie de wens heeft om te cocreëren met de burgers zijn er talloze situaties waar te nemen waarin sprake is van een samenwerking tussen burgers en politie, maar waar geen sprake is van intensieve samenwerking, oftewel cocreatie. De burger wordt in die situaties enkel geraadpleegd door de overheid. Raadpleging van de burgers vindt plaats bij diverse fasen binnen het project, bijvoorbeeld tijdens de beleidsvorming of tijdens de handhaving.

De verschillende vormen samenwerking vragen een andere inzet van burgers. Zo lijkt cocreatie de meeste tijd in te nemen. Wanneer wordt gekeken naar de fasen van het beleid, kan gesteld worden dat samenwerking (de burger wordt geraadpleegd) tijdens de handhaving vaak het minste tijd kost van de burger. De burger komt hier enkele keren naar een bijeenkomst en krijgt daar te horen hoe zij bijvoorbeeld een melding moet doen bij de politie. Als gekeken wordt naar de looptijd van het project zijn dit soort vormen van samenwerking tijdlozer, er is geen tijdslimiet voor de burger om op te letten in de wijk. Dit in tegenstelling tot het deelnemen aan bijvoorbeeld cocreatie tijdens de agendavorming, waarbij burgers een aantal keer naar een geplande bijeenkomst gaan.

12.2.2 Conclusie over de voorwaarden voor cocreatie

Aan de hand van hoofdstuk elf kan worden geconcludeerd dat onderstaande punten belangrijk zijn voor burgers om zich in te zetten voor de veiligheid. De voorwaarden voor cocreatie worden ingedeeld naar de voorwaarden vanuit de burger en voorwaarden vanuit het project.

Voorwaarden ‘vanuit de burger’ om te participeren in een cocreatie-project:

Burgers in relatie tot hun omgeving:

- Burgers die zich willen inzetten voor de veiligheid voelen zich sterk verbonden met de wijk waarin het project plaatsvindt, deze binding komt tot stand door er te wonen of te werken.
- Burgers ondervinden overlast in de wijk, zoals problemen met hangjongeren. Soms is er geen sprake van overlast, maar van criminaliteit. Het verschilt per burger wat onder overlast en criminaliteit wordt verstaan. Burgers willen actie ondernemen om deze overlast of criminaliteit aan te pakken/te verminderen.
- Burgers die willen cocreëren hebben zowel positieve als negatieve gevoelens over de politie. Het is interessant te constateren dat burgers die zelf een project gestart zijn zeer negatief zijn over het optreden van de politie.

De motieven van burgers:

- Burgers willen cocreëren om diverse redenen. Zo kunnen zij een eigenbelang hebben, waarbij zij zelf last ondervinden van bijvoorbeeld inbraken en de inbraken in de toekomst willen voorkomen. Daarnaast is sprake van een publiek belang, waarbij de burger zich wil inzetten om de samenleving veiliger te maken.
- Elke burger heeft meer dan één reden om zich in te zetten voor de veiligheid. Bijvoorbeeld de reden om een concreet probleem in de wijk te willen oplossen en tegelijkertijd te willen zorgen voor een lastenverlichting voor de politie.

Voorwaarden ‘vanuit het project’ die gefaciliteerd kunnen worden door de overheid:

Participatie en samenwerking:

- Burgers willen tijd besteden aan de realisatie van veiligheid, maar de hoeveelheid tijd moet wel in verhouding staan tot de uitkomsten. Zo willen burgers dat de bijeenkomsten constructief verlopen.
- Burgers willen de politie kennen. Zo geven burgers aan dat zij het fijn vinden persoonlijk contact te hebben met de wijkagent.

Middelen

- Burgers geven aan op verschillende manieren geprikkeld te worden hun inzet te blijven vervolgen. Bijvoorbeeld door het krijgen van informatie over de gebeurtenissen in de wijk.

Betrokkenheid bij beleid/steun

- Burgers vinden het belangrijk dat er in de projecten voldoende ruimte is om ideeën aan de politie te over te dragen. Zij willen hier graag aparte momenten voor.

Communicatie

- Burgers willen weten wat er gebeurt met hun inzet. De communicatie vinden zij belangrijk. Zo willen zij weten wat de resultaten zijn van het project.
- Burgers willen graag op een persoonlijke wijze communiceren met de politie. Zo vinden zij het fijn als dit face-to-face gebeurt.

Methode

- Burgers willen ook cocreëren wanneer zij sceptisch zijn over het resultaat van het project. Burgers nemen ook deel aan projecten wanneer zij verwachten dat er geen of negatieve resultaten zullen zijn.

Continuïteit

- Burgers gaan er van uit dat wanneer het project stopt de problemen in de wijk zullen toenemen. Zo zouden er meer inbraken worden gepleegd wanneer een project stopt.

Over de voorwaarde *context* zijn geen eenduidige conclusies te trekken. Het verschilt per burger wat zij belangrijk achten in de context van het project. Zo zijn sommige burgers overtuigd van samenwerking, maar andere burgers niet. Daarnaast is in sommige gevallen de relatie tussen de burgers belangrijk om zich in te willen zetten, dit is bijvoorbeeld het geval bij de cocreatie tussen de burgers onderling, maar niet bij de andere vormen van cocreatie.

Aan de hand van deze conclusies kunnen aanbevelingen worden gedaan aan de politie die een bijdrage kunnen leveren over de wijze waarop politie en burgers kunnen cocreëren. Deze aanbevelingen komen in het volgende hoofdstuk aan de orde.

13. Aanbevelingen

De aanbevelingen in dit hoofdstuk zijn gebaseerd op de beantwoording van de hoofdvraag uit het vorige hoofdstuk. Hierbij wordt de volgorde aangehouden van de conclusies die in de vorm van bulletpoints in het vorige hoofdstuk zijn weergegeven. Deze aanbevelingen zijn gericht aan het CVO, zodat cocreatie met burgers gerealiseerd kan worden, afgestemd op de behoeften van burgers. Hiernaast zijn de inzichten te gebruiken voor alle korpsen die de ambitie hebben om cocreatie te realiseren. Er worden twee soort aanbevelingen gedaan, namelijk concrete acties die uit te voeren zijn en aanbevelingen voor vervolgonderzoek.

13.1 Praktische aanbevelingen

Aanbeveling 1. Richt je op burgers die een binding voelen met de betreffende wijk en die overlast meemaken

Burgers die willen cocreëren met de politie wonen of werken in de wijk waar het project of de actie plaatsvindt (of hebben dit gedaan). Het is dus nuttig dat de politie zich richt op burgers die een binding met de wijk voelen. Daarnaast zijn burgers geneigd zich in te zetten voor de veiligheid wanneer zij overlast ondervinden van gebeurtenissen in de wijk. Wanneer burgers negatief denken over de politie zijn zij eerder geneigd met andere burgers zelf een project op te zetten.

Aanbeveling 2. Waardeer de tijd van burgers extra

Hoewel er sprake is van een eigen verantwoordelijkheid van burgers om zich in te willen zetten voor veiligheid, moet de politie de tijd die burgers willen besteden aan veiligheid waarderen. Wanneer de politie dit doet worden burgers juist geprikkeld om zich nog meer in te zetten. Burgers besteden tijd aan de veiligheid en willen graag dat deze nuttig wordt gebruikt. De politie kan hierin tegemoet komen door bijvoorbeeld bijeenkomsten (gedeeltelijk) te plannen aan de hand van een agenda. Ook vinden burgers het plezierig wanneer zij horen wat de resultaten zijn van hun inbreng, dat beweegt hen om zich te blijven inzetten.

Aanbeveling 3. Investeer in een goede relatie tussen burger en politie

Er is in dit onderzoek aangegeven dat de burgers graag de politie willen leren kennen. Hierbij wordt vaak de wijkagent door de respondenten benoemd als 'het gezicht' van de politie. Zij geven aan het fijn te vinden hem te kennen, of uiten juist kritiek over het niet kennen of waarnemen van deze wijkagent. Om intensief samen te werken met de burger is het aan te bevelen de wijkagent als boegbeeld van de politie te presenteren. De lijnen tussen burgers en de wijkagent zijn over het algemeen kort, dus het is aan te bevelen deze kort te houden. Dit kan bijvoorbeeld gedaan worden door overleggen in de wijk te organiseren, waarbij de wijkagent de burgers ziet en spreekt. In dit kader is het mede aan te bevelen de wijkagent veel in de wijk te laten surveilleren, zodat de zichtbaarheid van de politie wordt vergroot. Dit kan bijvoorbeeld door in plaats van te patrouilleren met de auto dit te doen met de fiets of lopend. Zo zien de inwoners de wijkagent en krijgen zij een persoonlijker beeld van de politie. Dit helpt voor de algemene beeldvorming over de politie, maar uiteindelijk ook om cocreatie te realiseren. Voor cocreatie is namelijk een goede relatie tussen burgers en politie essentieel. Daarbij is het bestaan van gelijkwaardigheid en vertrouwen belangrijk, maar wanneer burgers de politie niet kennen (en er dus geen sprake kan zijn van een relatie) zullen deze punten ontbreken.

Aanbeveling 4. Creëer ruimte voor ideeën

Burgers geven aan het belangrijk te vinden dat er ruimte is voor ideeën. Zij willen een mogelijkheid om ideeën aan te dragen bij de politie. Deze ideeën kunnen bijvoorbeeld gaan over de gewenste aandacht van de politie voor problemen in de wijk. Wanneer zij ideeën hebben gegeven willen zij ook graag weten wat de vervolgstappen zullen zijn. Cocreatie gaat uit van gelijkwaardigheid, waarbij sprake moet zijn van een participatiecultuur waarbij de overheid open staat voor ideeën vanuit burgers. Deze ruimte kan georganiseerd worden door een speciaal moment te creëren voor het overdragen van ideeën, waarop de politie en burgers samen rond de tafel gaan zitten. Burgers kunnen dan de meerwaarde bemerken van cocreatie.

Aanbeveling 5. Communiceer met de burger

De burgers geven aan wensen te hebben over de communicatie. De communicatie ontbreekt in sommige gevallen of de communicatie vindt onvoldoende plaats. De burgers missen bijvoorbeeld kennis en informatie over de gebeurtenissen in de wijk of de gebeurtenissen binnen het project. Daarnaast willen zij ook weten wat er gebeurt met hun ideeën en inbreng. Ook willen zij resultaten terugzien na bijeenkomsten waarop zij de agenda hebben gevormd. Wanneer de communicatie tussen burgers en politie ontbreekt, is dat kwalijk omdat burgers daardoor bijvoorbeeld gefrustreerd kunnen worden en niet meer mee willen werken. Daarnaast is uit de literatuur gebleken dat cocreatie pas succesvol is wanneer sprake is van een gelijke toegang tot kennis en informatie. Met deze reden is het belangrijk dat de communicatie op een juiste manier plaatsvindt. Het is zodoende aan te raden burgers op de hoogte te houden van gebeurtenissen. Dit kan door tijdens elke bijeenkomst notulen te maken en deze te versturen naar de burgers die aanwezig waren. Hiernaast is het aan te bevelen om een moment te creëren waarop burgers kwijt kunnen wat zij belangrijk vinden, zodat zij in openheid kunnen spreken met de politie. Wanneer bijvoorbeeld gecocreëerd wordt tijdens de dienstverlening, is het aan te raden daarnaast een moment te organiseren waarop bewust wordt stil gestaan bij het project. De persoonlijke manier waarop communicatie kan plaatsvinden wordt gewaardeerd door burgers.

Aanbeveling 6. Richt je mede op burgers die niet alleen overtuigd zijn van positieve resultaten van het project

Burgers hoeven wanneer zij cocreëren met de politie niet per definitie overtuigd te zijn van het goede resultaat van het project. Zo kunnen zij ook denken dat het project negatieve resultaten oplevert of dat er geen effecten zullen optreden. Toch willen de burgers zich inzetten. De politie kan dus ook deze burgers benaderen.

13.2 Aanbevelingen voor vervolgonderzoek

Om een breder beeld te krijgen van de wensen van burgers over cocreatie met de politie kunnen de volgende twee aanbevelingen worden gedaan voor vervolgonderzoek.

Aanbeveling 7. Meer projecten en meer respondenten

In dit onderzoek zijn vijf cases gebruikt om te onderzoeken welke voorwaarden van invloed zijn geweest op de bestaande of niet bestaande samenwerking tussen burgers en politie. Binnen deze projecten vond niet altijd gehele cocreatie plaats, er is vaker sprake geweest van het raadplegen van burgers. Wanneer de politie meer kennis wil over cocreatie moet het op zoek gaan naar projecten die specifiek te plaatsen zijn bij cocreatie. Wenselijk zou zijn om het onderzoek uit te voeren bij cocreatie-projecten die alle fases van het beleid uitvoeren. Aan de hand van onderzoek binnen die cases kunnen er andere resultaten naar voren komen over de voorwaarden waaronder samenwerking kan plaatsvinden. Hiernaast is het aan te raden meerdere burgers te interviewen, omdat burgers diverse ideeën en wensen kunnen hebben over cocreatie. Wanneer meer burgers worden geïnterviewd wordt de rijkheid van de antwoorden vergroot.

Aanbeveling 8. Kwantitatief onderzoek

Voor dit onderzoek is gekozen voor een kwalitatieve onderzoeksmethoden, waarbij interviews zijn gehouden. De resultaten van dit onderzoek, die gaan over de voorwaarden vanuit de burgers en de voorwaarden vanuit de projecten, zijn nu voor deze cases duidelijk. Deze voorwaarden kunnen door middel van kwantitatief onderzoek worden getoetst bij een groot aantal respondenten. Wanneer de voorwaarden kwantitatief worden getoetst kan het belang van sommige voorwaarden groter of kleiner blijken. Ook is een voordeel van kwantitatief onderzoek dat causaliteiten of correlaties getoetst kunnen worden. Zo zou bijvoorbeeld getoetst kunnen worden of het langdurig wonen in de wijk daadwerkelijk van invloed is op deelname. Ook kan door middel van kwantitatief onderzoek bijvoorbeeld getoetst worden of een kritische houding ten aanzien van de politie kan zorgen voor een grotere kans op cocreatie tussen burgers onderling.

14. Referenties

Literatuur

- Alford, J. (2009). *Engaging Public Sector Clients: From Service Delivery to Co-Production*. Houndmills/Basingstoke: Palgrave MacMillan.
- Bekkers, V. & Meijer, A. (2010). *Cocreatie in de publieke sector: Een verkennend onderzoek naar nieuwe, digitale verbindingen tussen overheid en burger*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
- Berman, E.M. (1997). Dealing with Cynical Citizens. *Public Administration Review*, 57(2), 105-112.
- Boutellier, H. (2005). *Meer dan veilig: Over bestuur, bescherming en burgerschap*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
- Boutellier, H. & Steden, R. van (red.). (2008). *Veiligheid en burgerschap in een netwerksamenleving*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
- Brink, G. van den (2006). *Van waarheid naar veiligheid: Twee lessen voor een door angst bevangen burgerij*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
- Bruijn, H. de & Heuvelhof, E. ten (2005). *Handhaving: Het spel tussen inspecteur en inspectee*. Utrecht: Uitgeverij Lemma.
- Burke, E.M. (1968). Citizen Participation Strategies. *Journal of the American Institute of Planners*, 34(5), 287-294.
- Chan, J., To, H. & Chan, E. (2006). Reconsidering social cohesion: developing a definition and analytical framework for empirical research. *Social Indicators Research*, 75, 273-302.
- Cornelissens, A. & Ferwerda, H. (2010). *Burgerparticipatie in de opsporing: Een onderzoek naar aard, werkwijzen en opbrengsten*. Amsterdam: Reed Business.
- Edelenbos, J. & Monnikhof, R. (red.) (2001). *Lokale interactieve beleidsvorming: Een vergelijkend onderzoek naar de consequenties van interactieve beleidsvorming voor het functioneren van de lokale democratie*. Utrecht: Uitgeverij Lemma BV.
- Fijnaut, C.J.C.F., Muller, E.R., Rosenthal, U. & Torre, E.J. van der (red.) (2007). *Politie: Studies over haar werking en organisatie*. Deventer: Kluwer.
- Gelders, D., Brans, M., Maesschalck, J. & Colsoul, N. (2009). *Burgers betrekken in lokaal veiligheidsbeleid: Praktijkinitiatieven en succesvoorwaarden*. Brugge: Vanden Broele.
- Gelders, D., Brans, M., Maesschalck, J. & Colsoul, N. (2010). Systematic evaluation of public participation projects: Analytical framework and application based on two Belgian neighborhood watch projects. *Government Information Quarterly*, 27, 134-140.
- Geuijen, K. (2011). Samenwerken in publieke netwerken. In M. Noordegraaf, K. Geuijen & A. Meijer (red.), *Handboek publiek management* (pp. 97-114). Den Haag: Boom Lemma uitgevers.
- Ghorashi, H. (2008). Culturen in beweging: democratie en veiligheid in de publieke ruimte. In H. Boutellier & R. van Steden (red.), *Veiligheid en burgerschap in een netwerksamenleving* (pp. 135-151). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.

- Gray, B. (1989). *Collaborating: Finding Common Ground for Multiparty Problems*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.
- Gunsteren, H.R. van (2008). Risicoburgers. In H. Boutellier & R. van Steden (red.), *Veiligheid en burgerschap in een netwerksamenleving* (p. 11-29). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
- Gunther Moor, F. Hutsebaut, P. van Os & Ryckeghem, D. van (red.) (2011). *Burgerparticipatie*. Apeldoorn: Maklu.
- Johannink, R. (2010). Burgernet is v an en v oor de burgers. Maar met een beetje veel van de overheid. In I. Verhoeven & M. Ham (red.), *Brave burgers gezocht. De grenzen van de activerende overheid* (pp. 119-128). Amsterdam: Van Genneep.
- Leiden, I. van & Ferwerda, H. (2011). Inburgering in de opsporing: wijzen waarop de politie in het kader van de opsporing een beroep doet op burgers. In L. Gunther Moor, F. Hutsebaut, P. van Os & D. van Ryckeghem (red.), *Burgerparticipatie* (pp. 79-88). Apeldoorn: Maklu.
- Lowndes, V., Pratchett, L. & Stoker, G. (2001). Trends in public participation: Part 2 – citizens’ perspectives. *Public Administration*, 79(2), 445-455.
- Naeyé, J. (2007). Het politie le geweldsmonopolie. In C.J.C.F. Fijnaut, E.R. Muller, U. Rosenthal & E.J. van der Torre (red.), *Politie: Studies over haar werking en organisatie* (pp. 696-698). Deventer: Kluwer.
- Oppelaar, J. & Wittebrood, K. (2006). *Angstige burgers? De determinanten van gevoelens van onveiligheid onderzocht*. Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau.
- Pröpper, I. & Steenbeek, D. (1999). *De aanpak van interactief beleid: Elke situatie is anders*. Bussum: Coutinho.
- Putnam, R.D. (2000). *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. New York: Simon & Schuster.
- Scholte, R.D. (2008). Burgerparticipatie in veiligheidsprojecten: Een empirische verkenning. In H. Boutellier & R. van Steden (red.), *Veiligheid en burgerschap in een netwerksamenleving* (pp. 223-241). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
- Stokkom, B.A.M. van, Terpstra, J. & Gunther Moor, L. (red) (2010). *De politie en haar opdracht: de kerntakendiscussie voorbij*. Apeldoorn: Maklu.
- Stokkom, B.A.M. van & Toenders, N. (2010). Actieve burgers staan niet graag alleen. Lokale veiligheidszorg in achterstandswijken. In I. Verhoeven & M. Ham (red.), *Brave burgers gezocht: De grenzen van de activerende overheid* (pp. 119-128). Amsterdam: Van Genneep.
- Terpstra, J. (2008). Burgerparticipatie, lokale veiligheidsnetwerken en het nieuwe parochialisme. In H. Boutellier & R. van Steden (red.), *Veiligheid en burgerschap*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
- Terpstra, J. & Kouwenhoven, R. (2004). *Samenwerking en netwerken in de lokale veiligheidszorg*. Universiteit Twente: IPIT Instituut voor Maatschappelijke Veiligheidsvraagstukken.
- Terpstra, J., Stokkom, B. van, Gunther Moor, L. (2010). Inleiding: de opdracht van de politie. In B. van Stokkom, J. Terpstra & L. Gunther (red.), *De politie en haar opdracht: De kerntakendiscussie voorbij*. Apeldoorn: Maklu.
- Thiel, S. van (2010). *Bestuurskundig onderzoek: Een methodologische inleiding*. Bussum: Uitgeverij Coutinho.
- Verhoeven, I. (2009). *Burgers tegen beleid: Een analyse van dynamiek in politieke betrokkenheid*. Amsterdam: Aksant.

- Vijver, K. van der, Johannink, R., Overal, K., Slot, P., Vermeer, A., Werff, P. van der, Willekens, H. & Wisman, F. (2009). *Burgernet in de praktijk: De evaluatie van de pilot van Burgernet*. Dordrecht: Stichting Maatschappij, Veiligheid en Politie.
- Wagenaar, H. & Specht, M. (2010). Hoe burgers zichzelf maken: Het pragmatische idealisme van participatie. In I. Verhoeven & M. Ham (red.), *Brave burgers gezocht. De grenzen van de activerende overheid* (pp. 193-209). Amsterdam: Van Genneep.

Documenten

Basisteam Velsen (2012). *Horen, zien en melden: Zee- en Duinwijk, IJmuiden*.

Centrum Versterking Opsporing (2011). *Projectplan cocreatie 2011. De Bilt*.

Centrum Versterking Opsporing (2011). *Strategie Aanpak Criminaliteit 2011-2015. De Bilt*.

Projectgroep Visie op de Politiefunctie, Raad van Hoofdcommissarissen (2005). *Politie in ontwikkeling. Visie op de politiefunctie*, Den Haag: NPI.

Websites

www.waakvoorinbraak.nl

www.buurtbestuurt.nl

www.10000eyes.nl

Bijlagen

Bijlage 1. Topiclijst projectleiders

1. Wanneer is het project gestart?
2. Wat was de reden dat het opgestart is?
3. Wat houdt het project in?
4. Wie werken er samen in het project?
5. Wat is hun rol?
6. Wie heeft de regie in het project?
7. Is er een termijn dat het project loopt?
8. Ideeën om het te laten doorgaan zonder burger?
9. Hoe verloopt de samenwerking binnen het project?
10. Gaat het project goed?
11. Wat kunnen jullie beter/anders doen?
12. Wat zijn de resultaten van het project?

Bijlage 2. Topiclijst wijkagenten

1. Kunt u de wijk omschrijven?
2. Wat zijn problemen in de wijk?
3. Wat is uw rol binnen het project?
4. Hoe verloopt de samenwerking binnen het project?
5. Gaat het project goed?
6. Wat kunnen jullie beter/anders doen?
7. Wat zijn de resultaten van het project? Te zien in de wijk?

Bijlage 3. Topiclijst burgers die zich al inzetten voor veiligheid

Introductie

Voorwaarden vanuit de burger

Achtergrond/persoonlijke omstandigheden

- Wat is uw leeftijd?
- Wat doet u in het dagelijkse leven?
- Hoe zou u uw betrokkenheid met uw wijk omschrijven?
- Heeft u veel contact met uw burens?/goede band?
- Beschrijf de wijk eens? Veel overlast?
- Heeft u eerder deelgenomen aan burgerparticipatie-projecten? Wanneer?

Vanaf nu focussen we op samenwerking tussen burger en politie. Dit doen we aan de hand van diverse thema's.

Persoonlijke motieven

- Wat deed u in het project?
- Wat is uw reden om deel te nemen aan het project? (Topic eigen belang, groepsbelang of publiek belang) Wat vindt u belangrijk hieraan?
- Beschrijf eens de samenwerking in dit project? (Topic rol participanten gelijk) misschien ook: hoe betrokken zijn de andere burgers in deze samenwerking? Heeft u (veel) contact met hen buiten de samenwerking om?
- Vond u de rest waar u mee samen werkte aardig?
- Zou iedereen mee moeten werken aan dit project? (Topic gevoel van burgerplicht)
- Heeft de samenwerking met de politie ook effect? En wat voor effect(en) dan? (Topic beheersbaarheid probleem, veiliger worden)
- Heeft u het idee dat uw inbreng in het aanpakken van criminaliteit effect heeft?
- Wie heeft volgens u de verantwoordelijkheid voor de veiligheid in de wijk? Ligt dit meer bij de burgers of de politie? (Topic betrokkenheid in de wijk)

Criminaliteit

- Heeft u het idee dat in deze wijk de criminaliteit is toegenomen? (Topic bedreiging eigen leefomgeving)
- Heeft u zelf last van de criminaliteit? (Topic initiatief tonen op overlast in eigen wijk)
- Heeft u het idee grip te hebben door uw deelname op de criminaliteit in de wijk?

Mening over politie

- Ben je het eens met de manier waarop de politie dit probleem aanpakt? (Topic houding t.o.v. politie)
- Welke verwachtingen heeft u van de politie ten aanzien van hun aandeel in het project? En kunt u ook hun rol beschrijven? Voldoen zij aan uw verwachtingen? Waarom wel/niet? Wat zouden zij anders/beter kunnen doen?
- In welke mate is dit van belang voor de andere partijen (u als burger, de gemeente)?
- Hoe kijkt u naar de toekomst van dit project? Zijn er verbeterpunten voor de samenwerking tussen burger en politie? Welke dan?

Voorwaarden vanuit het project

Participatie en samenwerking

- Was het een grote stap om mee te werken aan het project? En hoe heb je die stap gezet?
- Hoeveel tijd en energie heeft u in het project gestoken? Was dit te veel/genoeg/te weinig naar uw mening?(Topic bereid zijn om tijd/energie er in te steken)
- Wat voor soort mensen/burgers werken mee? (Topic diversiteit in participanten)
- Wie heeft volgens u de regie in het project? (Topic gelijke benadering van alle partijen, partnerschap tussen de verschillende participanten)
- Hoe ging de samenwerking met de andere partijen? (Topic constructieve relatie)

Middelen

- Waren er zaken aan te wijzen waardoor u uw werk goed kon uitvoeren? (Topic goed het werk uit kunnen voeren dmv steun, geld, tijd, aandacht, verslaglegging)
- Zijn er voldoende middelen die de politie aanreikt bij het project?

Betrokkenheid bij beleid

- Heeft u zelf ideeën kunnen aandragen in het project? (Topic ruimte om beleid te vormen)
- Wat vond u van de houding van de andere partijen naar de burgers/vrijwilligers? (Topic participatiecultuur: open en stimulerende houding)
- Wie zou volgens u de regie in een samenwerkingsproject moeten hebben? (Topic gelijke benadering van alle partijen, partnerschap tussen de verschillende participanten)

Communicatie

- Hoe hoorde u van dit project? (Topic duidelijke communicatie via verschillende kanalen)
- Hoe heeft u uitleg over dit project gekregen? (Topic reden voor het project, het doel, de procedures, rol en contributies van de overheid en participanten) Was dit persoonlijk en direct?
- Heeft u resultaten teruggehoord van het project? (Topic feedback over project)

Context

- Denkt u dat dit project ook succesvol is zonder burgers? (Topic: burger nodig om succesvol veiligheid te realiseren)
- Toen u begon aan dit project kende u toen al mensen die deelnamen?
- Wist u van te voren de tijdsplanning? (Topic tijdlijn)

Methode

- Is dit project volgens u de juiste manier om het probleem aan te pakken binnen deze wijk? Wat had anders/beter gekund? (Topic juiste methode en implementatie)
- Wat gaat er goed aan de samenwerking volgens u?
- Wat kan er beter aan de samenwerking volgens u? Bijv. in het vervolg bij een nieuw project? Advies voor de politie?
- Wat moet de politie doen om nog meer burgers/participanten te betrekken die normaal niet meewerken?
- Wie kunnen volgens u allemaal aanhaken aan het project? (Topic toegankelijkheid voor het project voor iedereen die betrokken is bij het probleem)
- Wat was het punt dat u gevraagd werd/u zich heeft aangemeld? Liep het project toen al? (Topic betrekken van participanten bij start van project)

Continuïteit

- Wat denkt u dat er gebeurt wanneer het project stopt? (Topic oplossing van probleem wanneer het project stopt) (zullen er meer inbraken/onveiligheid ontstaan?)
- Kunnen burgers/anderen dit zonder de politie denkt u?

Bijlage 4. Topiclijst burgers die nog niet samenwerken

Introductie

Voorwaarden vanuit de burger

Achtergrond/persoonlijke omstandigheden

- Wat is uw leeftijd?
- Wat doet u in het dagelijkse leven?
- Hoe zou u uw betrokkenheid met uw wijk omschrijven?
- Heeft u veel contact met uw burens?/goede band?
- Beschrijf de wijk eens? Veel overlast?
- Heeft u eerder (wel) deelgenomen aan burgerparticipatie-projecten? Wanneer?
- Kent u mensen in uw directe omgeving die meedoen aan een project?

Vanaf nu focussen we op samenwerking tussen burger en politie. Dit doen we aan de hand van diverse thema's.

Persoonlijke motieven

- Wat zou voor u een reden zijn om deel te nemen aan een samenwerkingsproject? (Topic eigen belang, groepsbelang of publiek belang) Wat vindt u belangrijk hieraan?
- Beschrijf eens de ideale samenwerking? (Topic rol participanten gelijk)
- Zouden burgers mee moeten werken aan een project? (Topic gevoel van burgerplicht)
- Wie heeft volgens u de verantwoordelijkheid voor de veiligheid in de wijk? Ligt dit meer bij de burgers of de politie? (Topic verantwoordelijke veiligheid in de wijk)
- Wat zijn denkt u de effecten van dat de samenwerking met de politie? (Topic beheersbaarheid probleem, veiliger worden)

Criminaliteit

- Heeft u het idee dat in deze wijk de criminaliteit is toegenomen? (Topic bedreiging eigen leefomgeving)
- Heeft u zelf last van de criminaliteit? (Topic initiatief tonen op overlast in eigen wijk)
- Denkt u het idee grip te hebben door uw deelname op de criminaliteit in de wijk?

Mening over politie

- Hoe ziet u de politie? (Topic houding t.o.v. politie kritisch/positief)
- Welke verwachtingen heeft u van de politie ten aanzien van hun aandeel in het project? En kunt u ook hun rol beschrijven? Voldoen zij aan uw verwachtingen? Waarom wel/niet? Wat zouden zij anders/beter kunnen doen?
- In welke mate is dit van belang voor de andere partijen (u als burger, de gemeente)?
- Hoe kijkt u naar de toekomst van dit project? Zijn er verbeterpunten voor de samenwerking tussen burger en politie? Welke dan?

Voorwaarden vanuit het project

Participatie en samenwerking

- Zou u tijd/zin hebben om samen te werken?(Topic bereid zijn om tijd/energie er in te steken)
- Wat voor soort mensen/burgers werken samen met politie denkt u? (Topic diversiteit in participanten)

Middelen

- Zijn er zaken aan te wijzen waardoor u uw werk goed kan uitvoeren? (Topic goed het werk uit kunnen voeren door middel van steun, geld, tijd, aandacht, verslaglegging)

Betrokkenheid bij beleid

- Heeft u nu het gevoel zelf ideeën ergens kwijt te kunnen om de wijk veiliger te maken? (Topic ruimte om beleid te vormen)
- Wat vindt u van de houding van de andere partijen naar de burgers/vrijwilligers? Zoals stadstoezicht/politie (Topic participatiecultuur: open en stimulerende houding)
- Wie zou volgens u de regie in een samenwerkingsproject moeten hebben? (Topic gelijke benadering van alle partijen, partnerschap tussen de verschillende participanten)

Communicatie

- Hoe wilt u van een samenwerkingsproject horen? (Topic duidelijke communicatie via verschillende kanalen)
- En wat wilt u er over weten? (Topic reden voor het project, het doel, de procedures, rol en contributies van de overheid en participanten)
- Wat zou u willen weten over het project als het tot einde zou komen?

Context

- Denkt u dat veiligheid succesvol gecreëerd kan worden zonder burgers? (Topic: burger nodig om succesvol veiligheid te realiseren)
- Kent u mensen die ook gaan deelnemen?
- Weet u al de tijdsplanning?

Methode

- Wat is volgens u de juiste manier om het probleem aan te pakken binnen deze wijk? Wat had anders/beter gekund? (Topic juiste methode en implementatie)
- Wat moet de politie doen om nog meer burgers/participanten te betrekken?
- Wie kunnen volgens u allemaal aanhaken? (Topic toegankelijkheid voor het project voor iedereen die betrokken is bij het probleem)

Continuïteit

- Als er een vorm van samenwerking zou gestart worden zou u dan willen dat de politie betrokken blijft of dat de burgers dit zelf oppakken?